

Lääne-Nigula valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne

KSH aruanne
Eelnõu

Avalikuks kasutamiseks

Planeerimisprotsessi

korraldaja: Lääne-Nigula Vallavalitsus

Planeeringu koostaja: AB Artes Terrae OÜ

Projektijuht, ruumilise keskkonna planeerija, volitatud maastikuarhitekt: Heiki Kalberg

Koostaja, ruumilise keskkonna planeerija: Jürgen Vahtra

KSH läbiviija: Alkranel OÜ

Juhtekspert: Alar Noorvee

Tartu 2019-2021

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	6
1. ÜLEVAADE PLANEERINGUST JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISEST HINDAMISEST	7
1.1 Üldplaneeringu KSH eesmärk ja sisu	7
1.2 Ülevaade keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldusest.....	8
2. ASJAKOHASED PLANEERIMISDOKUMENDID	9
2.1 Üleriigiline planeering Eesti 2030+	9
2.2 Lääne maakonnaplaneering 2030+	9
2.3 Harju maakonnaplaneering 2030+	10
2.4 Lääne-Maakonna arengustrateegia 2035+	12
2.5 Lääne-Nigula valla arengukava 2018-2026.....	12
2.6 Harku-Lihula-Sindi 330/110 kV elektriliini trassi asukoha määramine.....	13
2.7 Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine.....	14
3. PLANEERINGUALA OLEMASOLEV OLUKORD JA PLANEERINGUGA KAASNEVAD MÕJUD	15
3.1 Asukoht ja üldandmed	15
3.2 Looduskeskkond	16
3.2.1 Maastik, mullastik, geoloogia (sh radoon), maavarad ja põhjavee kaitstus	16
3.2.1.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	21
3.2.2 Pinnavesi (veekogud, sh ehituskeeluvööndi vähendamine).....	23
3.2.2.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	30
3.2.3 Väärtuslik põllumajandusmaa	43
3.2.3.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	44
3.2.4 Rohevõrgustik	50
3.2.4.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	52
3.2.5 Kaitstavad loodusobjektid ja muud loodusväärtused	56
3.2.5.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	61
3.2.6 Natura 2000 võrgustiku alad ja Natura asjakohane hindamine.....	73
3.2.6.1 Üldteave	73
3.2.6.2 Planeeringualale jäävad Natura 2000 alad ja ÜP tegevused	74
3.2.6.3 Üldplaneeringu seos Natura-alade kaitsekorraldusega	83
3.2.6.4 Mõju hindamine Natura alade terviklikkusele ja kaitse-eesmärkide saavutamisele	83

3.2.6.5	Leevendavad meetmed ja nende tõhusus Natura-alade terviklikkuse säilimise ja kaitse-eesmärkide saavutamise ning kaitsekorralduslikult oluliste liikide soodsa seisundi tagamise seisukohast	104
3.2.6.6	Natura hindamise kokkuvõte	112
3.3	Kultuuriline Keskkond	113
3.3.1	Väärtuslikud maastikud	113
3.3.1.1.	Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	114
3.3.2	Kultuuriväärtused ja pärandkultuuriobjektid.....	116
3.3.2.1.	Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	126
3.4	Tehniline taristu ja jäätmemajandus	134
3.4.1	Teed ja transport.....	134
3.4.1.1.	Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	137
3.4.2	Energia- ja soojamajandus, kaugküte.....	138
3.4.2.1.	Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	140
3.4.3	Ühisveevärk ja- kanalisatsioon.....	142
3.4.3.1.	Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	144
3.4.4	Jäätmemajandus ja jääkreostusobjektid	145
3.4.4.1.	Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	146
3.4.5	Ohtlikud ja suurõnnetusohuga ettevõtted ning objektid.....	151
3.4.5.1.	Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	152
3.5	Sotsiaalmajanduslik keskkond.....	152
3.5.1	Rahvastik ja asustus	152
3.5.1.1.	Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	155
3.5.2	Sotsiaalne taristu	156
3.5.2.1.	Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	158
3.5.3	Inimeste tervis ja heaolu (sh müra ja välisõhu kvaliteet)	159
3.5.3.1.	Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	165
3.5.4	Ettevõtluskeskkond, sh turism.....	173
3.5.4.1	Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud	173
3.5.5	Riigikaitseelised ehitised.....	174
3.5.5.1.	Planeeringulahendus ja sellega kaasnev mõju	175
3.6	Muud valdkonnad	175
3.6.1	Kliimamuutustega kohanemine	175
3.6.2	Kumulatiivsed mõjud	177
3.6.3	Piiriülene mõju	177

4. KESKKONNAMÕJU SEIREKS KAVANDATAVAD MEETMED JA MÕÕDETAVATE INDIKAATORITE KIRJELDUS.....	178
5. ÜLEVAADE KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROTSESSIST JA MÕJUDE HINDAMISE KÄIGUS ILMNENUD RASKUSTEST	179
ARUANDE JA HINDAMISTULEMUSTE KOKKUVÕTE, sh leevendavad meetmed.....	180
KASUTATUD ALLIKAD.....	184
LISAD	187

SISSEJUHATUS

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka *KSH*) objektiks on Lääne-Nigula valla üldplaneering (edaspidi ka *ÜP*). Lääne-Nigula vald on omavalitsusüksus Lääne maakonnas, mis moodustati 21. oktoobril 2017 Kullamaa valla, Lääne-Nigula valla (ühinenud Oru, Taebla ja Risti vallad), Martna valla, Noarootsi valla ja Nõva valla ning Nissi valla Rehemäe küla ühinemise tulemusena.

KSH eesmärgiks on selgitada, kirjeldada ja hinnata ÜP elluviimisega kaasnevaid olulisi keskkonnamõjusid ja analüüsida nende mõjude vältimise või leevendamise võimalusi. KSH aruande koostamise aluseks on KSH väljatöötamise kavatsus koos ÜP lähteseisukohtadega, mis on esitatud aruande lisas 1.

Üldplaneeringu koostajaks on Lääne-Nigula Vallavalitsus koostöös AB Artes Terrae OÜ konsultantidega.

KSH viis läbi Alkranel OÜ (KSH juhtekspert Alar Noorvee). KSH töögrupi liikmed on esitatud ptk 1.2.

Üldplaneeringu koostamine on pikaajaline protsess, mille käigus planeeringulahendused pidevalt täienevad. KSH toimub samaaegselt üldplaneeringu koostamisega. KSH aruanne on ka üldplaneeringu juurde kuuluv lisa (planeerimisseadus § 3 lõige 4).

1. ÜLEVAADE PLANEERINGUST JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISEST HINDAMISEST

1.1 Üldplaneeringu KSH eesmärk ja sisu

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka *KSH*) objektiks on Lääne-Nigula valla üldplaneering. Lääne-Nigula vald on omavalitsus, mis moodustati 21. oktoobril 2017 Kullamaa valla, Lääne-Nigula valla (ühinenud Oru, Taebla ja Risti vallad), Martna valla, Noarootsi valla ja Nõva valla ning Nissi valla Rehemäe küla ühinemisel. Valla pindala on 1448,8 km², mis teeb sellest Eesti pindalalt 3. omavalitsusüksuse. Pindala poolest on suuremad vaid Saaremaa ja Alutaguse vallad.

Lääne-Nigula valla üldplaneeringu koostamine ja KSH algatati Lääne-Nigula Vallavolikogu 20.09.2018 otsusega nr 79 (vt Lisa 1. KSH VTK lisa 1). Üldplaneeringu alaks on Lääne-Nigula vald ning seosed valla lähiümbrusega (naaberomavalitsustega), et tagada sidusate võrgustike (taristud, roheline võrgustik) toimimine. KSH ala ühtib planeeringualaga: KSH viiakse läbi Lääne-Nigula valla haldusterritooriumi kohta.

Tulenevalt *keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse* § 31¹ on KSH eesmärgiks arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvaid arengut.

Lääne-Nigula valla KSH peaesmärk on keskkonnakaalutlustega arvestamine üldplaneeringu koostamisel ning seeläbi inim- ja looduskeskkonna mõjusid tasakaalustava lahenduse leidmine. Põhieesmärgi saavutamiseks on KSH alameesmärgid hinnata üldplaneeringu elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju, selgitada välja alternatiivsete lahenduste võimalused, määrata vajadusel mõjude leevendusmeetmed, arvestades üldplaneeringu eesmärke ja käsitletavat territooriumi. Oluliste mõjude käsitlemisega samatähtis on planeeringu elluviimisega kaasnevate oluliste soodsate mõjude hindamine ja nende võimendamise võimaluste väljapakkumine.

KSH näitab, milliste oluliste keskkonnaargumentide alusel toimub üldplaneeringu kaalutusprotsessi jooksul valikute tegemine ja otsusteni jõudmine. Mõjude hindamisel püstitakse üldplaneeringu täpsusastmes ja keskendutakse teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida.

KSH puhul mõistame keskkonda laiemalt kui ainult looduskeskkond. Mõju hinnatakse nii loodus-, kultuurilise-, sotsiaal- kui ka majanduskeskkonna aspektide seisukohast.

KSH aruanne on üldplaneeringu juurde kuuluv lisa (*planeerimisseadus* § 3 lõige 4).

1.2 Ülevaade keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldusest

Käesolev keskkonnamõju strateegiline hindamine viidi läbi tuginedes üldplaneeringule ja *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele (edaspidi KeHJS)*, aluseks on võetud Lääne-Nigula Vallavolikogu poolt vastu võetud KSH algatamise otsus (20.09.2018 otsus nr 79; leitav VTK lisa nr 1).

KSH korraldusest protsessist ja avalikkuse kaasamisest annab ülevaate KSH programm (vt Lisa 1). KSH läbiviimiseks moodustati Alkranel OÜ poolt ekspertrühm koosseisus:

- ✓ Alar Noorvee (Alkranel OÜ) – KSH juhtekspert;
- ✓ Tanel Esperk (Alkranel OÜ) – keskkonnaekspert
- ✓ Elar Põldvere (Alkranel OÜ) – keskkonnaspetsialist;
- ✓ Terje Liblik (Alkranel OÜ) – keskkonnaspetsialist.

Täiendavalt olid töögruppi kaasatud AB Artes Terrae OÜ planeerijad: Heiki Kalberg ja Jürgen Vahtra.

Mõjude hindamise läbiviimisel lähtuti nii üldplaneeringu lahendusega kaasnevatest keskkonnamõjudest kui ka keskkonnakomponentidest tulenevatest mõjuteguritest. Mõjude hindamise lähtekohaks on üldplaneeringu kui strateegilise ruumilise arengudokumendi iseloom. Mõjude hindamisel püstitakse üldplaneeringu täpsusastmes ja keskendutakse teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida ning mis on konkreetse planeeringulahenduse puhul olulised. KSH koostamisel kasutati kaht peamist meetodilist lähenemist: vastavusanalüüs ja välismõjude analüüs. Nii mõjude hindamise kui üldplaneeringu koostamise käigus viidi läbi tööseminare, välitöid kohalike oludega tutvumiseks, analüüsiti olemasolevaid planeeringuid, arengukavasid ja alusuuringute dokumente. Muuhulgas kasutati mõjude hindamisel erinevate varem teostatud uuringute andmeid, analoogiaid, geoinfosüsteemide (GIS) rakendusi, erinevaid riiklike andmebaaside andmeid (nt EELIS, Maaamet) ja muud asjakohast teavet või vahendit, mis võimaldas tagada KSH aruande järeltulede adekvaatsuse (sh mõju ja olulise mõju eristamise).

Valla arengusuundumuse (arengustsenaarium) määramisel on lähtutud Lääne-Nigula valla arengukavas esitatud elanike arvu prognoosist¹ ja selles esitatud stsenaariumitest. Üldplaneeringu koostamisel on Lääne-Nigula vald valinud rändestsenaariumi, mida toetaks puhas rahulik ja ilus looduskeskkond. Töökohtade loomiseks jätab üldplaneering suhteliselt vabad võimalused, kuid on põhimõtte, et keskkonnahäiringuga tootmine peab olema ümbritsevatest elamutest ja puhkekohtadest piisavalt kaugel.

¹ Lääne-Nigula arengukava 2018-2026.

2. ASJAKOHASED PLANEERIMISDOKUMENDID

2.1 Üleriigiline planeering Eesti 2030+

Üleriigilise planeeringu, ehk Eesti 2030+ eesmärgiks on Eesti ruumilise arengu suunamine kõige üldisemates küsimustes. Üleriigiline planeering annab üldiseid põhimõtteid maakonnaplaneeringute ja omavalitsuste üldplaneeringute koostamiseks.

Eesti 2030+ täpsustab ja arendab edasi varasemas üleriigilises planeeringus võetud ruumilise arengu suundi. Planeering kajastab erinevaid teemasid, näiteks territoriaalseid ja ka merealasid ning käsitleb nii linnade kui maapiirkondade arengut. Tähtsaim arengueesmärk on tagada head elamisvõimalused igas Eesti paigas, nagu näiteks kvaliteetne elukeskkond ning hea taristustsüsteem. Asustusstruktuuri arendamisel on peamisteks eesmärkideks tagada parem töökohtade, hariduse ja erinevate teenuste kättesaadavus ning seda saab parandada toimepiirkondade sisese ja omavahelise sidustamise kaudu.

Maakohtade planeerimisel tuleb meeles pidada, et sealne elanikkond tegeleb enamasti põllu- ja metsamajandusega. Lisandväärtusena on juurde tekkinud teist tüüpi töökohti, nagu majutus-, toitlustus- ja turismiteenused, kaugtöö, erinevad ökotallid; aina rohkem töötajaid osaleb igapäevases tööalases pendelrändes linna ja maa vahel. Kuna maal elavad inimesed on üha enam linnastunud, siis tuleb maapiirkondade planeerimisel arvestada uut tüüpi kogukondadega. Püüasustuse hoidmiseks peab kõigis maakohtades olema aastaringselt sõidukõlblik avalik teedevõrk, võimalus liituda mõistliku hinna eest elektrivõrguga kiire andmesidevõrguga ja saada puhast joogivett. Inimene peab saama lähikonnast otstarbekal viisil esmatähtsaid teenuseid ning pääseda ühissõidukiga iga päev maakonnakeskusesse².

Lääne-Nigula valla puhul on eelnevate põhimõtetega arvestatud. Seejuures on üldplaneeringu ruumilise arengu suunaks võetud valla 8 keskuse arendamine, tagades kõigis keskustes vajalike avalike teenuste paketi. Lääne-Nigula vallas keskusteks on Kullamaa küla (Kullamaa osavald), Martna küla (Martna osavald), Pürksi küla (Noarootsi osavald), Nõva küla (Nõva osavald), Linnamäe küla (Oru piirkond), Palivere alevik (Palivere piirkond), Risti alevik (Risti piirkond), Taebla alevik (Taebla piirkond). Püüasustuse hoidmiseks peavad elanikud saama lähikonnast otstarbekal viisil esmatähtsaid teenuseid ning pääseda ühissõidukiga iga päev maakonna-, ja vallakeskustesse. Sisuliselt tagavad viimase olemasolev teedevõrk, mida üldplaneeringuga säilitatakse ning hooldatakse. Üldplaneeringuga on kavandatud kergliiklusteede võrk, mis seob valla alevid ja alevikud ümbritsevate piirkondadega.

2.2 Lääne maakonnaplaneering 2030+

Lääne maakonna ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused on välja töötatud tuginedes üleriigilisele planeeringule „Eesti 2030+” ning lisaks riiklikele suunistele ja juhenditele. Maakonna ruumilise arengu põhimõtete määratlemisel on sisendiks võetud *Lääne maakonna arengustrateegia 2020+*. Maakonna eripäraga arvestamine võimaldab luua terviklikuma ja erinevaid valdkondi ühendava pikaajalise ruumilise lahenduse.

² Üleriigiline planeering Eesti 2030+.

Lääne maakonna ruumilise arengu visioon annab ülevaate olukorrast, mida maakonnaplaneeringuga saavutada soovitakse.

Visioon: *Lääne maakond on mitmekesise loodusega ning omanäolise kultuuripärandiga meeldiv ja jätkusuutlik elukeskkond, kus hinnatakse inimese ja looduse vahelist tasakaalu. Majandusliku heaolu ja konkurentsivõime aluseks on motiveeritud ja ettevõtlikud inimesed ning majandustegevust toetav innovatiivne kohalikel ressursidel baseeruv ettevõtluskeskkond. Lääne maakond on kaasaegse jätkusuutliku infrastruktuuriga kiirete maismaa ja mereühendustega maakond. Igale läänemaa elanikule on kättesaadavad tema vajadustest lähtuvad teenused ja eneseteostust pakkuvad töökohad. Väärtustatakse omanäolise kultuuripärandi ja traditsioonide säilimist, looduslikku mitmekesisust ja avatust merele³.*

Arengu edendamiseks soodustab Lääne maakonnaplaneering järgmist:

- määrab maakonna keskustevõrgu ja annab aluse selle tugevdamiseks;
- rõhutab vajadust tagada hajaasustuses elamisväärne elukeskkond läbi teenuste paindlike lahenduste ja liikuvusvõimaluste tagamise;
- leevendab oluliselt suuniseid detailplaneeringu koostamise kohustuse osas (varasemalt kehtestatud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" tingimuste leevendamise läbi);
- koondab kokku varasemad teemaplaneeringud ja ametkondlikud suunised;
- võimaldab leida tasakaalu erinevate maakasutuste vahel ja teha põhjendatud täiendus/ muudatusettepanekuid õigusaktidele (seadused, määrused, kaitsekorralduskavad jm);
- toob välja maanteede ja kergliikluste ühenduste vajadused, millega saab riigitasandil arvestada edasiste elluviimiskavade koostamisel;
- pöörab enam tähelepanu kokkuvõtteks ja efektiivsemale ressursikasutusele, mis tõstab erinevate piirkondade konkurentsivõimet ning kohalike omavalitsuste haldussuutlikkust;
- toob välja piirkondade arengueeldused ja -võimalused, mis pikaajaliselt aitavad teadlikult tegeleda piirkondade positiivse kuvandi loomisega.

Tasakaalustatud ja läbimõeldud ruumilise arengu saavutamisel on olulised varasemalt koostatud teemaplaneeringud. Eraldi köitena on kehtestatud maakonnaplaneeringu juurde integreeritud varem kehtestatud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringute osad, mis käsitlevad teatud teemavaldkondi detailsemalt.

Lääne-Nigula valla üldplaneeringus on eeltoodud põhimõtetega arvestatud ning sõltuvalt temaatikast on maakonnaplaneeringus seatud tingimusi ning nendega arvestamise põhimõtteid käsitletud ka peatükis 3.

2.3 Harju maakonnaplaneering 2030+

Harju maakonnaplaneering on Lääne-Nigula vallaga seotud läbi haldusreformi tulemuse, mil Läänemaa koosseisu arvati endise Nissi valla osa - endine Rehemäe, nüüdsed Rehemäe ja Kuke külad.

Harju maakonnaplaneeringu ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused on välja töötatud erinevate väliste sisendite toel – kohaliku tasandi (avalik protsess, töörühmad), maakondliku

³ Lääne maakonnaplaneering 2030+

(arengustrateegia, MP lähteseisukohad, kaardiinfo, keskuste uuring), muude huvigruppide (kirjalikud seisukohad) ja riikliku tasandi (üleriigiline planeering, arengukavad, strateegiad, juhendid, institutsioonide esitatud vajadused).

Harju maakonna ruumilise arengu visioon:

Harju maakond on Eesti arengu vedaja rolli teadvustav, kuid samas tasakaalustatud ruumilise arengu kursil arenev maakond. Lisaks Tallinnale on tagatud oluliste keskuste toimimine ja kompaktsus ning linnalise ja maapiirkonnale omase ruumi selge eristumine ka ülejäänud maakonnas. Rahvusvaheliselt ja üleriigiliselt olulise taristute ja majandustegevuse arendamise kõrval on säilinud loodusväärtused ning atraktiivne elukeskkond nii linnades kui maapiirkondades. Elanike igapäevaelu toimimine tugineb mugavatel ühendustel oluliste keskustega ning innovatiivsete ja paindlike lahenduste rakendamisel ääremaalistel aladel. Nii on tagatud kvaliteetsed elutingimused erinevates Harju maakonna piirkondades.⁴

Harju maakonnas paiknenud Nissi valla osa, Rehemäe küla, kuulus maalise piirkonna alla. Planeeringus on esitatud üldised tingimused maalise piirkonna üldplaneeringu koostamisel:

1. Üldplaneeringu koostamisel tuleb vältida valglinnastumise tunnustele vastava asustuse, sh monofunktsionaalsete elamualade, kavandamist, millele on iseloomulik:
 - a. Ligipääsu sõltuvus isiklikust transpordist, paiknemine reisirongi- ja bussipeatusest eemal.
 - b. Avalike teenuste puudumine või nende vähesus.
 - c. Kaubanduse areng ribaliste vormidena piki suuremaid maanteid, toetades logistilist mugavust, kuid eirates elanikkonna väljakujunenud, igapäevaselt toimivaid liikumistrajekte.
2. Kehtivate detailplaneeringute puhul, mis jäävad väljapoole maakonnaplaneeringus määratud linnalise asustusega ala ning vastavad valglinnastumisele iseloomuliku asustuse tunnustele (vt eelnevad punktid), on kohustus kaaluda nende kehtetuks tunnistamise vajadust;
3. Pinna- ja põhjavee kaitseks tuleb hajaasustuses, kus puudub võimalus ühiskanalisatsiooniga liitumiseks, eelistada reoveekäitlemiseks nõuetekohaseid reoveepuhasteid;
4. Liigniisketel aladel ei ole otstarbekas kavandada uusi hoonestusalasid;
5. Asustuse kavandamisel maalises piirkonnas tuleb arvestada roheline võrgustiku, väärtusliku põllumajandusmaa ja maardlate paiknemisega seotud maakasutuslike piirangutega ja rahvastikuproгноosidest tulenevate tulevikuperspektiiviga;
6. Üleujutusl aladel on soovitatav ehitustegevust vältida. Kui see ei ole võimalik, peavad ehitustegevusele eelnema edasistes planeerimis- ja projekteerimisetappides läbiviidavad vajalikud uuringud ning meetmete väljatöötamine, et tagada nii ehitise püsivus kui ka looduslike protsesside jätkumine;
7. Elamualasid ei planeerita üldjuhul maanteede lähedusse ja kaitseväge harjutusväljade ja lasketiirude piiranguvööndisse vältimaks negatiivseid keskkonnamõjusid (müra, tolm, ja heitgaasid). Juhul kui huvitatud isik soovib planeerida elamualasid maanteede ja raudteede lähedusse, peab ta ühtlasi rakendama negatiivset mõju leevendavaid meetmeid;
8. Hoonete projekteerimisel ja ehitamisel tuleb järgida radooniohtlikes piirkondades Kiirguskeskuse väljaantud soovitusi radooniohutu hoone kavandamiseks ja kehtivaid standardeid.⁵

⁴ Harju maakonnaplaneering 2030+.

⁵ Standard EVS 840:2009 „Radooniohutu hoone projekteerimine“.

Lääne-Nigula valla üldplaneeringus on sarnaselt *Lääne maakonnaplaneeringus 2030+* esitatud põhimõtetega arvestatud ning sõltuvalt temaatikast on maakonnaplaneeringutes seatud tingimusi ning nendega arvestamise põhimõtteid käsitletud ka peatükis 3.

2.4 Lääne-Maakonna arengustrateegia 2035+

Lääne maakonnastrateegia sisendiks on Lääne maakonnaplaneering 2030+, kohalike omavalitsuste (KOV) ning maakonnatasandi valdkondlikud arengukavad. Arengustrateegias on esitatud maakonna visioon ja strateegilised eesmärgid aastaks 2035⁶:

- 1) maakonna elatustase on kõrgem Eesti keskmisest;
- 2) igal läänlasel on töökoha- ja eneseteostusvõimalus Läänemaal;
- 3) elanike arvu muutus on positiivsem võrreldes Eesti keskmisega;
- 4) maakonnas on igapäevaeluks vajalikud teenused kättesaadavad ja kvaliteetsed;
- 5) maakonnas on võimalik omandada heatasemelist üld-, kutse- ja kõrgharidust;
- 6) Läänemaal on väga hea ja kiire ühendus pealinna regiooniga;
- 7) head maakonnasisesed transpordiühendused;
- 8) Läänemaa on turvalise ja tervisliku elukeskkonnaga maakond;
- 9) Läänemaa on atraktiivne ja tuntud kultuuri- ja turismisihtkoht.

Lisaks strateegilistele eesmärkidele on arengustrateegias välja toodud ka valdkondlikud väljakutsed ning võimalused.

Lääne-Nigula valla üldplaneeringus on maakonnaplaneeringu arengustrateegias käsitletud eesmärkidega arvestatud ning sõltuvalt temaatikast ka käsitletud peatükis 3 (nt rahvastik ja asustus, inimeste tervis ja heaolu, infrastruktuur jt).

2.5 Lääne-Nigula valla arengukava 2018-2026

Lääne-Nigula valla arengukavas esitletud visiooni elluviimiseks on strateegias püstitatud neli valdkonnaülest eesmärki, mida toetavad valdkondlikud eesmärgid. Lisaks püstitatud eesmärkidele on arengukavas esitatud tegevussuunad, mis aitavad püstitatud eesmärkide täitmisele kaasa. Eesmärkide täitmise saavutamine eeldab tõhusat koostööd valla kõigi institutsioonide ja elanikega, samuti naaberomavalitsuste ja strateegiliste partneritega, kes on huvitatud Lääne-Nigula valla heast käekäigust.

Järgnevalt on esitatud arengukavas püstitatud valdkonnaülesed eesmärgid:

- Lääne-Nigula vald on atraktiivne elu- ja töökeskkond luues eeldusi elanike arvu suurenemiseks;
- ettevõtjasõbralik, kõrge tööhõive ja tasuvate töökohtadega omavalitsus;
- hästi toimivad ning vajadustele vastavad taristud;
- avatud, innovaatiline ja kogukonda kaasav juhtimine.

Visioon: *Lääne-Nigula vald on head elu- ja töökeskkonda pakkuv ettevõtjasõbralik kohalik omavalitsus, kus on ühtehoidvad ja väärtustatud kogukonnad, rikkalik kultuuri- ja looduspärand ning paiknevad kogu Läänemaa elanikele tööhõivet pakkuvad puhke- ja tootmisalad ning ettevõtted.*

⁶ Lääne maakonna arengustrateegia 2035+.

Näeme tulevikus Haapsalu linna, Vormsi valla ja Lääne-Nigula valla ühinemist Läänemaa vallaks.⁷

Moodustunud uue omavalitsusüksuse Lääne-Nigula valla territooriumil kehtivad käesoleval ajal viie (Kullamaa, Nõva, Martna, Noarootsi, Taebla, Oru, Risti) valla üldplaneeringud:

- Kullamaa valla üldplaneering, kehtestatud 23.11.2007 määrusega nr 80;
- Martna valla üldplaneering, kehtestatud 19.12.2007.a määrusega nr 13;
- Nõva valla üldplaneering, kehtestatud 25.03.2011.a otsusega nr 5;
- Noarootsi valla üldplaneering, kehtestatud 09.07.2003.a määrusega nr 22;
 - Noarootsi rannalade teemaplaneering (2006)
 - Noarootsi miljööväärtuslike hoonestusalade teemaplaneering (2007)
 - Aulepa tuulepargi teemaplaneering (2007)
 - Noarootsi elamualade teemaplaneering (2009)
- Lääne-Nigula valla:
 - Risti valla üldplaneering, kehtestatud 7.11.2007.a määrusega nr 12;
 - Oru valla üldplaneering, kehtestatud 11.12.2008. a otsusega nr 195;
 - Oru valla Kirimäe üldplaneering, kehtestatud 26.03.1997. a otsusega nr 27;
 - Taebla valla üldplaneering, kehtestatud 19.02.2009.a otsusega nr 209.

Lisaks Nissi valla üldplaneeringust Rehemäe küla osa.

Üldplaneeringu kontekstist lähtuvalt on asjakohasemad järgmised arengukavas strateegilised eesmärgid ja meetmed:

Strateegilised eesmärgid: 1. Lääne-Nigula vald on atraktiivne elu- ja töökeskkond luues eeldusi elanike arvu suurenemiseks. 2. Ettevõtjasõbalik, kõrge tööhõive ja tasuvate töökohtadega omavalitsus. 3. Hästi toimivad ning vajadustele vastavad taristud.

Meede: Taristu ja kommunaalmajanduse arendamine.

Seos: Üldplaneeringuga nähakse ette erinevate kergliiklusteede rajamine. Kavandatakse Uuemõisa-Noarootsi (Haapsalu linnastu ja Pürksi vaheline ühendustee) ja Vormsi-Noarootsi üle mere ühendusteed. Seejuures on Vormsi-Noarootsi ühendustee näidatud ÜP-s informatiivsena (mitte kehtestatavana). Üldplaneeringus toimub erinevate maakasutusfunktsioonide määramine, luues võimalused ettevõtlustegevuseks.

2.6 Harku-Lihula-Sindi 330/110 kV elektriliini trassi asukoha määramine

Teemaplaneeringu eesmärgiks on Harku-Lihula-Sindi 330/110 kV elektriliini trassi asukoha määramine ja olemasoleva Harku-Lihula-Sindi 110 kV õhuliini trassi viimine vastavusse 330 kV pingeklassiga õhuliini trassi nõuetega. Teiseks eesmärgiks on tehniliselt amortiseerunud Harku-Lihula-Sindi 110 kV ühenduse üle viimine 330/110 kV pingele, et vastavalt võrgueeskirja varustuskindluse miinimumnõudele N-1 luua Pärnu piirkonnale alternatiivne 330 kV tõte ühendus, tagada Lääne-Eesti ja Tallinna piirkonna varustuskindlus Narva toitepunktidest sõltumatult ning luua uued võimalused tootmisvõimsuste liitmiseks elektrisüsteemiga terves Lääne-Eesti regioonis. Kavandatud lõik on osa 330 kV ühendustest

⁷ Lääne-Nigula valla arengukava 2018-2026.

marsruudil Tartu – Pärnu – Tallinn, mis suurendab kogu Eesti varustuskindlust ning mille valmimisel on Eesti mandriosa kaetud 330 kV võrguga⁸.

Harku-Lihula-Sindi 330/110 kV elektriliini ehitus on üks suurematest siseriiklikest infrastruktuuri projektidest – elektriliin läbib kolme maakonda ning 11 valda. Elektriliini trassikoridori asukoht on määratud alates Harku alajaamast, läbides Lihula alajaama ja lõpetades Sindi alajaamas. Planeeritava trassikoridori kogupikkus on ca 173,1 km⁸.

Harku-Lihula-Sindi elektriliin on praeguseks välja ehitatud. Üldplaneeringu koostamisel arvestati olemasoleva elektri ülekandeliini trassi asukohtadega.

2.7 Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine

Teemaplaneeringu peamiseks eesmärgiks on paremate eelduste loomine Lääne maakonna sotsiaalmajanduslikuks arenguks läbi kiire, kaasaegse ja keskkonnasäästliku rongiliikluse elu-, töö- ja teeninduskohtade ning haridusasutuste vahel⁹.

Teemaplaneering täpsustab Lääne-Nigula ja Ridala valla ning Haapsalu linna kehtestatud (osa)üldplaneeringuid raudteetrassikoridori osas. Uute üld- ja detailplaneeringute koostamisel, projekteerimistingimuste ja ehituslubade väljastamisel ning ehitusteatiste ülevaatamisel tuleb lisaks trassikoridorile arvestada ka väljapoole trassikoridori jäävate veoalajaamade ühenduste, ümberehitatavate/uute teede ning peatuskohtasid teenindavate parklate võimalike asukohtadega⁹.

Teemaplaneeringuga tagatakse Lääne-Nigula elanikele paremad eeldused sotsiaalmajanduslikuks arenguks, muuhulgas tagatakse kaasaegne ja keskkonnasäästlik rongiliiklus elu-, töö- ja teeninduskohtade ning haridusasutuste vahel. Üldplaneeringu koostamisel arvestati teemaplaneeringus esitatuga, üldplaneeringusse kanti kavandatavate trasside asukohad. Täiendavaid mõjuhindamisi teemaplaneeringu osas koostatava üldplaneeringu raames läbi ei viidud. Teemaplaneeringule on koostatud ka keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne (AS Maves, 2016).

⁸ Lääne maakonnaplaneeringut täpsustav teemaplaneering Harku-Lihula-Sindi 330/110 kv elektriliini trassi asukoha määramine

⁹ Lääne maakonnaplaneeringut täpsustav teemaplaneering Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine

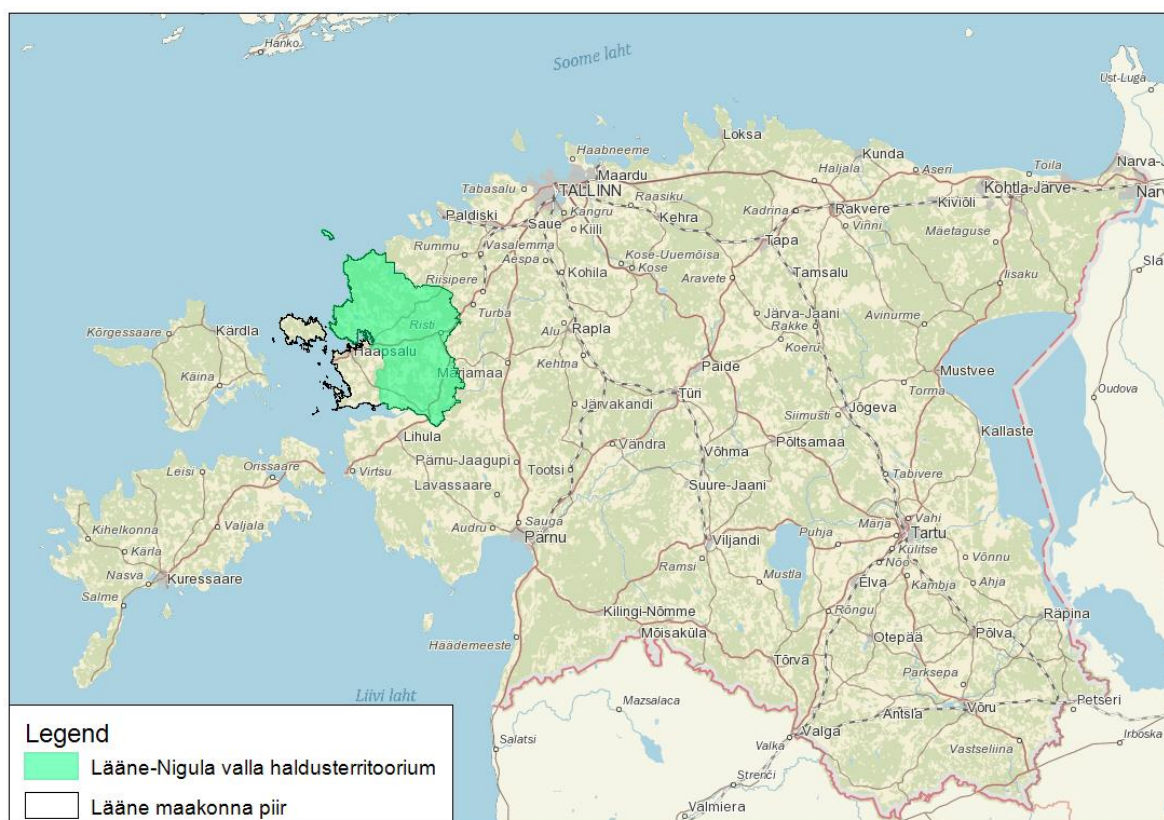
3. PLANEERINGUALA OLEMASOLEV OLUKORD JA PLANEERINGUGA KAASNEVAD MÕJUD

3.1 Asukoht ja üldandmed

Lääne-Nigula vald (vt Joonis 3.1.) asub Lääne maakonna põhja osas, olles põhjast piiritletud Soome lahega, ida suunalt Märjamaa valla, Saue valla ning Lääne-Harju vallaga, lääne suunalt osaliselt Väinamere ning osaliselt Haapsalu linnaga. Lähipiirkonda kuulub ka Vormsi vald. Lõuna suunalt piirneb Lääne-Nigula vald Lääneranna vallaga. Valla koosseisu kuulub ka Osmussaar ning mitmed väiksemad saared Soome lahes ja Väinameres.

Omavalitsuses paikneb 3 alevikku (Taebla, Palivere ja Risti) ning 115 küla. Külad on suuruse poolest väga mitmekesised- alates mitmesaja elanikuga Linnamäe, Kullamaa, Koluvere, Pürksi / Birkase küladest ja lõpetades alla kümne elanikuga väikeküladega. Suurimaks asulaks on Taebla alevik¹⁰.

Vald jaguneb viieks suuremaks piirkonnaks: Kullamaa osavald, Lääne-Nigula, Martna osavald, Noarootsi osavald, Nõva osavald, mis omakorda jagunevad 22 kandiks.

Joonis 3.1. Lääne-Nigula valla asendiplaan. Alus: Maa-amet, 2019.

¹⁰Lääne-Nigula valla arengukava 2018-2026.

3.2 Looduskeskkond

3.2.1 Maastik, mullastik, geoloogia (sh radoon), maavarad ja põhjavee kaitstus

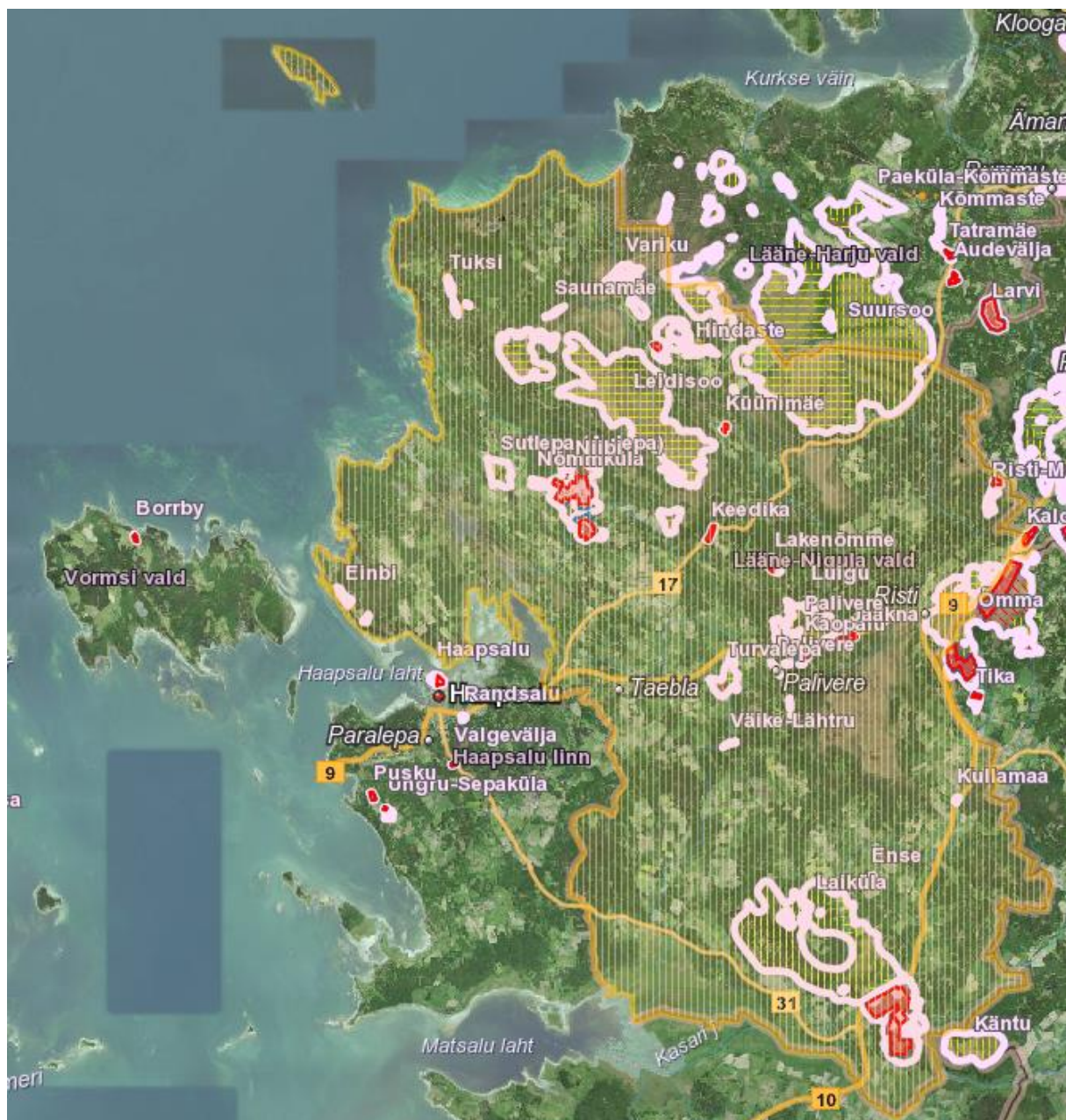
Lääne-Nigula vald paikneb Lääne-Eesti madalikul, mis on Eesti tasandikualadel kujunenutest kõige suurem ja mitmekesisemate loodusoludega maastikurajoon. Lääne-Eesti tasandiku eripäraks on väga pikk rannavöönd, millest suurem osa jääb moodustatud Lääne-Nigula valla haldusterritooriumile. Pikka rannavööndit iseloomustavad erinevad rannatüübid, mille kujunemine on alguse saanud liustikujää lõuna-kagusihilisel liikumisel tekkinud kulutusnõgudest. Samasihilised on ka Haapsalu lahest ida-kagu suunas kulgevad voorelaadsed madalad künnised. Üldisele tasasele reljeefile vaheldust pakkuvateks pinnavormideks on Kuijõe barr, Palivere-Risti-Ellamaa vallseljandik ning Kaasiku-Palivere-Keedika rannavall¹¹.

Aluspõhjas avanevad peamiselt ordoviitsiumi, siluri lademe karbonaatkivimid. Valdava osa Lääne-Nigula valla paigastike tüüpidest moodustavad madalsootasandikud ehk madalsood, rabatasandikud ehk rabad, karbonaadi vase kattega järveveetasandikud ning karbonaatse kattega uhutud moreentasandikud. Piirkonna muldkatte moodustavad peamiselt glei- ja turvastunud mullad, st märjad mineraalmullad ja soomullad¹².

Maavaradest on Lääne-Nigula vallas esindatud kruus, liiv, lubjakivi, savi ja turvas. Lääne-Nigula valla maardlate asukohad on esitatud järgnevalt (vt Joonis 3.2.).

¹¹ Lääne-Nigula valla arengukava 2014-2022.

¹² Arold, I. 2005. Eesti maastikud. Tartu Ülikooli Kirjastus, Tartu.

Joonis 3.2. Lääne-Nigula vallas olevate maardlate asukohad (Kollase viirutusega on tähistatud Lääne-Nigula vald, roosa joonega on tähistatud maardlate piirid, punase joonega on tähistatud mäeeraldiste piirid; Allikas: Maa-amet, Maardlate kaardirakendus, 2019).

Tabel 3.1. Lääne-Nigula vallas asuvad maardlad (Allikas: Maa-amet, Maardlate kaardirakendus, 2021).

Maardla nimetus	Maavara nimetus	Registrikaardi nr
Tuksi	Liiv	185
Variku	Liiv	453
Suursoo	Turvas	532
Saunamäe	Liiv	184
Leidisoo	Turvas	582
Hindaste	Liiv	573
Sutlepa (Aulepa)	Lubjakivi	686
Nõmmküla	Lubjakivi	682

Maardla nimetus	Maavara nimetus	Registrikaardi nr
Niibi	Turvas	101
Keedika	Kruus	104
Küünimäe	Liiv	890
Lakenõmme	Liiv	473
Palivere	Turvas	640
Luigu	Liiv	452
Risti-Muru	Liiv	575
Turvalepa	Turvas	103
Kaopalu	Kruus	317
Jaakna	Kruus	316
Õmma	Turvas	188
Väike-Lähtru	Liiv	183
Kullamaa	Savi	716
Laiküla	Turvas	214
Einbi	Liiv	559
Ense	Lubjakivi	681
Palivere	Liiv	574

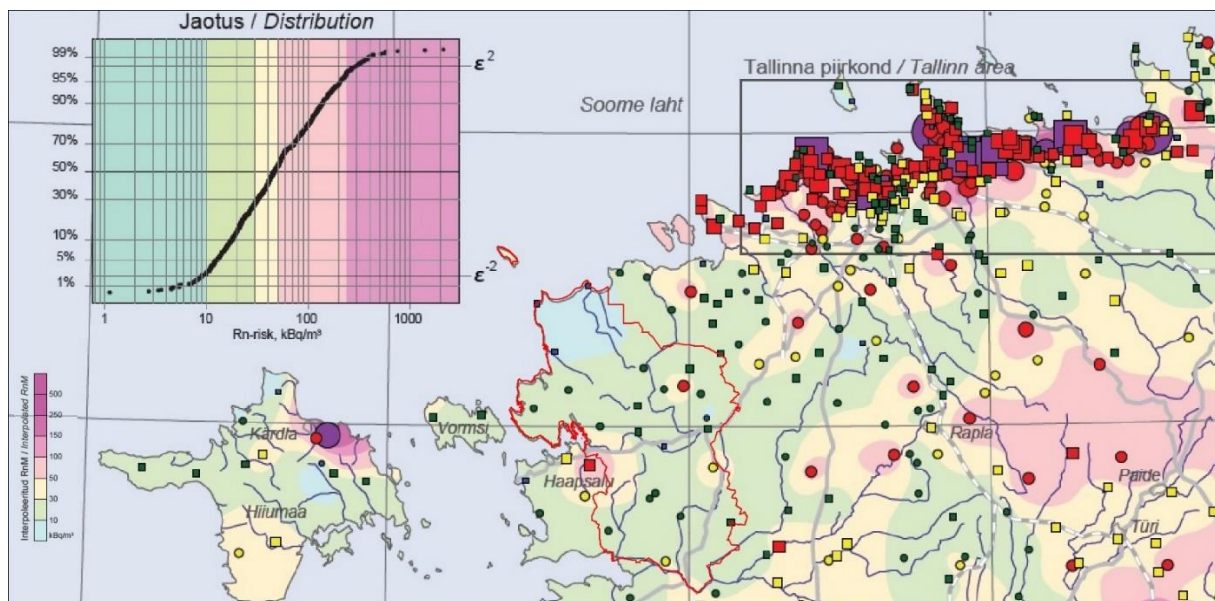
Esialgse Eesti radooniriski levilate kaardi¹³ ning Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlase¹⁴ alusel on Lääne-Nigula vallas esindatud madala ja normaalse radooniriskiga alad (vt ka joonis 3.3), mistõttu ei kuulu valla haldusterritoorium ka keskkonnaministri 30.07.2018 määruse nr 28 *Tööruumide õhu radoonisisalduse viitetase, õhu radoonisisalduse mõõtmise kord ja tööandja kohustused kõrgendatud radooniriskiga töökohtadel* kõrgendatud radooniriskiga maa-alade loetellu.

Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlase¹⁴ kohaselt soovitatakse, et aladel, kus Rn-sisaldus pinnaseõhus ületab 30 kBq/m³, on otstarbekas elamute, olme- ja teiste sarnaste hoonete projekteerimisel teha eelnevalt detailsemad uuringud. Maja asukoha pinnase kõrge Rn-sisalduse korral tuleb rakendada ehitamisel kehtestatud radoonikaitse nõudeid, et vähendada Rn-sisaldust majade siseõhus miinimumini.

Eesti Geoloogiakeskus¹⁴ alusel on Lääne-Nigula vallas radoon pinnaseõhus praktiliselt kõikjal olnud alla 30 kBq/m³. Vaid Haapsalu linna lähedasel alal on see üle 30 kBq/m³ (vt Joonis 3.3.). Seega on antud alal otstarbekas kaaluda detailsemate uuringute tegemist ning vajadusel hoonete radoonikaitse meetmete rakendamist.

¹³ OÜ Eesti Geoloogiakeskus, 2004. Eesti radooniriski levilate kaart. Tallinn.

¹⁴ OÜ Eesti geoloogiakeskus, 2017. Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas. Tallinn.

Joonis 3.3. Radooniriski levik Lääne-Nigula valla piirkonnas (Alus: Maa-Amet, 2019; Allikas: Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas, 2017).

Lääne-Nigula vald paikneb Lääne-Eesti vesikonnas, Matsalu ja Harju alamvesikondades. Valla haldusterritooriumil levib põhjavesi neljas veehorisondis – Kvaternaari, Siluri-Ordoviitsiumi (S-O), Ordoviitsium-Kambriumi (O-Cm) ja Kambrium-Vendi (Cm-V) veekompleksides.

Keskkonnaminister kinnitas 6.aprillil 2006. aastal käskkirjaga nr 410 Lääne maakonna põhjaveearud Lääne-Nigula vallas paiknevale Taebla alevikule. Vastavatele põhjaveearude tarbimisele kehtestatud tähtaeg kaotas kehtivuse 2016. aastal. Järgnevas tabelis on esitatud 2016. aastani kehtinud kinnitatud põhjaveearud Lääne-Nigula vallas. Põhjaveearu tuleb piirkonnas hinnata juhul, kui veehaarde tootlikkus on üle 500 m³ ööpäevas. 2017. a põhjaveearu bilanssi aruande kohaselt¹⁵ (Keskkonnaagentuur, 2018) on Taebla kinnitatud varu piirkonnas tarbitud 2017. a vett 402 m³/ööp.

Tabel 3.2. Lääne maakonna kinnitatud põhjaveearud Lääne-Nigula vallas (Keskkonnaministeerium, 2019).

Põhjaveemaardla	Põhjaveemaardla piirkond	Veekihi geoloogiline indeks	Põhjaveearu, m ³ /d	Varu kategooria ja otstarve	Kehtivuse lõpp
Taebla	Taebla	O	1600	T1 joogivesi	Kuni 2016
	Taebla	O-C	800	T1 joogivesi	Kuni 2016
	Taebla	O-C	800	T2 joogivesi	Kuni 2016

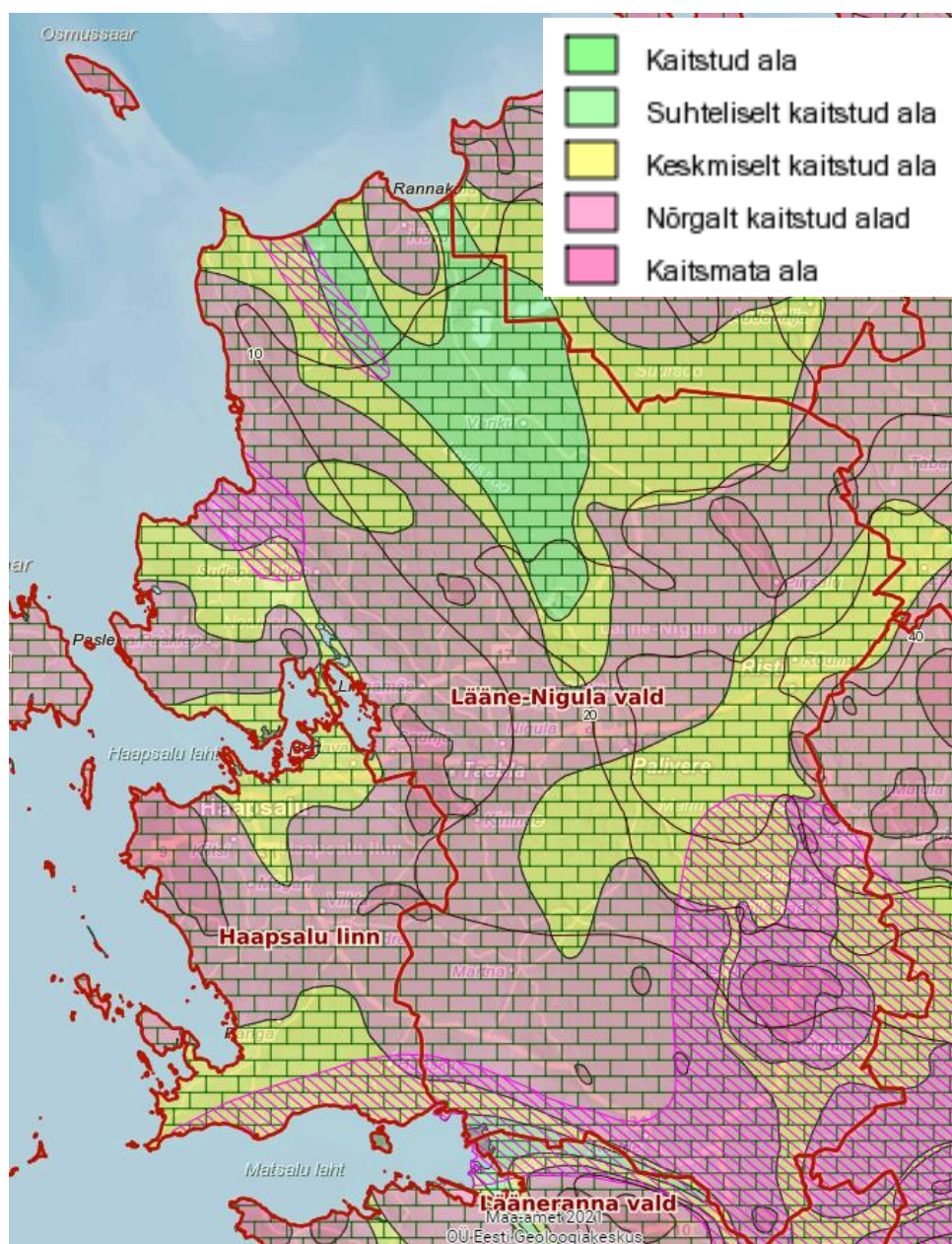
Lääne-Nigula vallas on vee-ettevõtjaks määratud Haapsalu Veevärk AS, kes opereerib järgmistes asulates: Taebla, Palivere, Risti alevik, Linnamäe, Piirsalu, Nõva, Variku, Rannaküla, Pürksi / Birkas ja Sutlepa / Sutlep külad. Lisaks on vee-ettevõtjaks Mellson Grupp

¹⁵ Keskkonnaagentuur, 2018. 2017. aasta põhjaveearu bilanss. [WWW] https://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/pohjaveebilansi_aruanne_2017.pdf. Viimati vaadatud 30.03.2020.

OÜ, kes opereerib Dirhami / Derhamni küla ning Matsalu Veevärk AS, kes opereerib Kullamaa küla, Liivi küla, Üdruma küla, Koluvere küla, Martna küla ja Rõude küla.

Arvestades asjaolu, et omavalitsuses on viimastel aastatel läbivaks probleemiks elanike arvu vähenemine, mida ilmestab viimase 8 aasta jätkuv elanike arvu langus, siis ei ole ette näha negatiivseid mõjusid ka põhjaveevarudele ning üldplaneeringuga kavandatav maakasutus ei suurenda olulisel määral põhjaveekasutust.

Olenemata asjaolust, et Matsalu alamvesikonna piires on põhjaveekogumite seisund hea, lasub vald põhjavee loodusliku kaitstuse seisukohalt valdavalt nõrgalt, keskmiselt või suhteliselt kaitstud alal (vt Joonis 3.4.).

Joonis 3.4. Põhjavee kaitstus Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil (Allikas: Maa-Amet, 1:400 000 geoloogilised kaardid, 2020).

3.2.1.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Üldplaneeringuga ei nähta ette uute mäetööstusmaade reserveerimist. Mäetööstusmaa juhtfunktsioon on määratud vaid hetkel kehtivatele mäeeraldistele ning nende teenindusmaadele. Ainsa erandina on esitatud ka Kaopalu III mäeeraldis ja selle teenindusmaa mäetööstusmaana, kuivõrd 08.10.2020 kiideti otsusega nr nr 6-3/20/15113-2 Keskkonnaameti poolt heaks Kaopalu III kruusakarjääri kaevandamise loa taotluse KMH aruanne. Olemasolevate maardlate (mh mäetööstusmaa juhtfunktsiooniga maa-alad) alad kattuvad aga mitmel pool erinevate üldplaneeringuga määratud või juba olemasoleva maakaustustega:

- Variku külas kattub Hindaste liivamaardla (aktiivne reservvaru) olemasoleva tootmise maa-alaga;
- Palivere alevikus kattub Palivere liivamaardla (aktiivne reservvaru) olemasolevate sihtotstarbeta ja maatulundusmaa maakasutusega aladega (kavandatavad rohealad) ning osaliselt olemasoleva transpordimaa ning väikeelamumaa sihtotstarbega alaga;
- Rehemäe külas kattub Õmma turbamaardla (passiivne reservvaru) olemasoleva maatulundusmaaga (kavandatava tootmise maa-alaga);
- Kabeli, Keskvere ja Männiku külas kattub Laiküla turbamaardla (aktiivne reservvaru) olemasolev riigikaitsemaa;
- Allikmaa, Vanaküla, Rõuma, Variku, Hindaste, Niibi, Keedika, Üdruma, Laiküla, Keskvere, Turvalepa külades paiknevad maardlad veekogu maa-alaga;
- Vidruka külas kattub Lakenõmme liivamaardla (aktiivne reservvaru) olemasoleva maatulundusmaaga (77601:003:0019), millel paikneb hoone vundament;
- Väike-Nõmmkülas / Persäker kattuvad hoonestatud elamumaa ja maatulundusmaa Nõmmküla lubjakivimaardlaga (aktiivne reservvaru);
- Aulepa küla / Dirslätt ja Suur-Nõmmküla / Klottrop hoonestatud elamumaa, maatulundusmaa kattuvad Sutlepa (Aulepa) lubjakivi maardlaga (aktiivne reservvaru);
- Einbi külas / Enby hoonestatud elamumaa, maatulundusmaa kattuvad Einbi liivamaardlaga (aktiivne reservvaru ja prognoosvaru).

Maapõueseaduse (MaaPS) §14 lõike 2 kohaselt võib ministri volitatud asutus lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui:

1. kavandatav tegevus ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda;
2. halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga;
3. halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitse ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta.

Maavaravarud jaotatakse ühelt poolt kasutamise võimalikkuse alusel aktiivseteks või passiivseteks, teisalt uurituse astme alusel tarbevaruks, reservvaruks või prognoosvaruks. Eelnimetatud maakasutuse kattuvused paiknevad kas maavara passiivsel või aktiivsel reservvarul või passiivsel tarbevarul. Seejuures loetakse passiivseks neid varusid, mille kaevandamine ja kasutamine on õigusaktide kohaselt keelatud või ei ole selle kaevandamine ja kasutamine keskkonnakaitse vajadust arvestades võimalik. Muul juhul on maavaravaru aktiivne (MaaPS § 23 lg 6). Aktiivse maavara kaevandamiseks tuleb esitada kaevandamisloa taotlus Keskkonnaametile. Teisalt jaotatakse lisaks eelnevale maavaravarud ka tarbevaruks ja

reservvaruks. Seejuures loetakse tarbevaruks geoloogilise uuringuga kindlaks tehtud maavara osa, mida on kaevandamisloa andmiseks piisavalt uuritud ning reservvaruks maavara, mis on piisavalt uuritud, et hinnata selle perspektiivi ja plaanida edasisi uuringuid. Reservvaru on võimalik kaevandada vaid juhul, kui on täidetud MaaPS § 24 toodud nõuded ehk reservvaru on tunnistanud kaevandatavaks ja kasutatavaks maavaravaruks.

Erinevate kavandatavate ja olemasolevate maakasutustega kattuvad maardlad on valdavalt aktiivsed reservvarud. Kattumised Variku, Rehemäe, Kabeli, Keskvere ja Männiku on väheolulised ning määratletud maakasutuse sihtotstarbed maavaradele juurdepääsu olulisel määral ei mõjuta.

Palivere liivamaardlaga kattub tiheasustusalaga - Palivere alevik. Alevikus on suurelt osalt välja arenenud asustus (sh eluhooned), ühtlasi on välja arendatud taristu ja ühisteenused, seega on elamualade arendamine tiheasustusaladel majanduslikult otstarbekas. Viimasest lähtub mh ka Lääne-Nigula valla põhimõte: *asustuse suunamisel lähtutakse eelkõige suuremate asulate tihendamise põhimõttest*. Suur osa alevikus paiknevast maardlast on määratletud kui roheala, väiksem osa sellest on aga määratletud väike-elamumaana. Rohealana määratlemine ei takista maardla varudele ligipääsu, küll aga võivad kaasneda tiheasustusalal karjääri avamisega erinevad häiringud ning negatiivsed mõjud inimese tervisele ja heaolule (nt müra ja tolmuosakesed). **Eelnevat arvesse võttes tegi KSH koostaja ettepaneku üldplaneeringu protsessist eraldiseisvalt alustada kohalikul omavalitsusel Palivere aleviku aktiivse reservvaru passiivseks reservvaruks muutmise protsessiga.** Maa-amet esitas oma 08.04.2021 kirjaga nr 6 3/20/11255 8 seisukoha, milles seisib: „Maa ametile kui keskkonnaregistri kande tegemise otsustajale teadaolevalt ei ole Palivere alevikus asuva Palivere liivamaardla (registrikaart nr 574) aktiivse reservvaru passiivseks reservvaruks ümberhindamiseks alust.“ Lähtuvalt eelnevast eemaldatakse KSH aruandest vastav meede, küll aga tuleb tulevikus, mil algab menetlus **maavaravaru kaevandatavaks ja kasutatavaks tunnistamisel arvestada tiheasustusalale avalduvate mõjudega, sh viia läbi keskkonnamõjude hindamine.**

Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paikneb suurel hulgal erinevaid kaitsealuselisi objekte, mis kattuvad suurel osal ka haldusterritooriumil paiknevate maardlatega. **Eelnevast lähtudes on karjääride avamisel oluline hinnata võimalike mõjude esinemist looduskaitsealastele objektidele.**

Eesti Geoloogiakeskuse¹⁶ alusel on Lääne-Nigula vallas radoon pinnaseõhus praktiliselt kõikjal olnud alla 30 kBq/m³. Vaid Haapsalu linna lähedasel alal (Saunja, Kadarpiku, Kirimäe, Nihka Pälli küla ja Taebla alevik) on see üle 30 kBq/m³. Vastavates piirkondades on määratletud nii väikeelamu maa-alasid kui ka tootmise maa-alasid (olemasolevad), kuid millele ei ole veel hoonestust välja arendatud. **Seega on antud aladele hoonestuse kavandamisel otstarbekas kaaluda detailsemate radooniriski uuringute tegemist ning vajadusel hoonete radoonikaitse meetmete rakendamist.**

Põhjavee kaitstust arvestades ei ole ette näha üldplaneeringuga kavandatava maakasutusega seoses võimalikku ebasoodsat mõju põhjaveeseisundile, kui rakendatakse ka korrektset reovee- ja jäätmekäitlust. Reovee käitluse temaatikat on käsitletud peatükis 3.4.3.

¹⁶ OÜ Eesti geoloogiakeskus, 2017. Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas. Tallinn.

3.2.2 Pinnavesi (veekogud, sh ehituskeeluvööndi vähendamine)

Lääne-Nigula valla territooriumile jääb mitmeid voolu- ja seisuveekogusid. Suuremad vooluveekogud on Kasari jõgi (VEE1107000), Vihterpalu jõgi (VEE1101700), Liivi jõgi (VEE1116600), Taebla jõgi (VEE1104700), Allika jõgi (ka Allikujõgi; VEE1115900), Rannamõisa jõgi (VEE1106100), Nõva jõgi (VEE1103700), Piirsalu jõgi (VEE1102100) (vt Tabel 3.3). Valla jõed kuuluvad Lääne-Eesti vesikonda, eelpool esitatutest jõgedest kuuluvad Vihterpalu ja Piirsalu jõed omakorda Harju alamvesikonda ning Taebla ja Rannamõisa (ka Salajõgi) jõed Matsalu alamvesikonda.

Tabel 3.3. Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paiknevad suuremad vooluveekogud (Allikas: Keskkonnaregister, 2019. Seisuga 11.11.2019).

Registrikood	Veekogu nimi	Pikkus lisaharudega, km	Seisund	Mitte hea seisundi põhjus	Seisundi eesmärk 2021
VEE1107000	Kasari jõgi	134,5	Kasari Vigala jõest suudmeni - halb	Hg ja Cd kalas	Hea
VEE1101700	Vihterpalu jõgi	54,1	Vihterpalu lähtest Piirsalu jõeni - kesine	Kalastik, kraavitamine, settekoormus	Hea
VEE1116600	Liivi jõgi	51,1	Liivi Kullamaa paisust suudmeni - hea	-	Hea
VEE1104700	Taebla jõgi	33,5	Kesine	Kalastik, põhjus teadmata, kalakooslus vajab uurimist	Hea
VEE1115900	Allika jõgi (Allikujõgi)	27,8	Hea	-	Hea
VEE1106100	Rannamõisa jõgi	26,4	Kesine	Kalastik, kraavitamine, eutrofeerumine, koprapaisud, kalakooslus vajab uurimist	Hea
VEE1103700	Nõva jõgi	24,7	Hea	-	Hea
VEE1102100	Piirsalu jõgi	21,3	Hea	-	Hea

Suuremad seisuveekogud, Sutlepa meri ja Veskijärv, küündivad 185 hektarilise veepeegli pindalani. Suuremad seisuveekogud on esitatud järgnevalt (vt Tabel 3.4).

Tabel 3.4. Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paiknevad suuremad seisuveekogud (Allikas: Keskkonnaregister, 2019. Seisuga 11.11.2019).

Registrikood	Veekogu nimi	Tüüp	Veepeegli pindala, ha	Seisund	Mitte hea seisundi põhjus	Seisundi eesmärk 2021
VEE2039710	Sutlepa meri / Sutlepsjön	Looduslik järv	185,5	Hea	-	Hea
VEE2028400	Veskijärv (Nõva Veski järv) (Tamra järv, Tamre järv)	Looduslik järv	185,2	Hea	-	Hea
VEE2038300	Vööla meri / Bysholmsvike (Vööle meri, Vööla meri)	Looduslik järv	67,7	Kesine	toitained	Hea
VEE2028600	Hindaste järv	Looduslik järv	56,6	Hea	-	Hea
VEE2038350	Saaremõisa laht	Looduslik järv	41,8	-	-	-
VEE2039000	Karjatse meri / Bäckesjoen	Looduslik järv	33,2	-	-	-
VEE2019500	Pikane järv	Looduslik järv	20,2	-	-	-
VEE2018600	Lepaauk	Looduslik järv	19,2	-	-	-
VEE2018500	Inahamne	Looduslik järv	13,9	-	-	-
VEE2029000	Valgejärv (Turvaste Valgejärv)	Looduslik järv	10,9	-	-	-

Lääne-Nigula vallas leiduvad järgmised allikad (Tabel 3.5).

Tabel 3.5. Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paiknevad allikad (Allikas: Keskkonnaregister, 2021. Seisuga 06.01.2021).

Registrikood	Veekogu nimi	Asukoht	Tüüp
VEE4602800	Hiieallikas (Patsu Hiieallikas)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Liivi küla	Allikas
VEE4510700	(nimi teadmata)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Koluvere küla	Allikas
VEE4511800	(nimi teadmata)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Sutlepa küla	Allikas
VEE4511900	(nimi teadmata)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Sutlepa küla	Allikas
VEE4512000	(nimi teadmata)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Salajõe küla	Allikas
VEE4602900	(nimi teadmata)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Keskküla küla	Allikas
VEE4510803	Pikamaa allikad	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Üdruma küla	Allikas
VEE4510802	Pikamaa allikad	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Üdruma küla	Allikas

Registrikood	Veekogu nimi	Asukoht	Tüüp
VEE4510804	Pikamaa allikad	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Üdruma küla	Allikas
VEE4510801	Pikamaa allikad	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Üdruma küla	Allikas
VEE4510800	Põlde allikas	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Päre küla	Allikas
VEE4505600	Rahaallikas (Kuijõe Rahaallikas, Pühaallikas) (Pühaallikas, Kuie rahaallikas, Kuijõe ohvriallikas)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Kuijõe küla	Allikas
VEE4511701	Ravi allikas (Keedika Ravi allikas)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Keedika küla	Allikas
VEE4511700	Salajõe allikas (Salajõe allikad)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Salajõe küla	Allikas
VEE4600801	Silmaallikas	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Saunja küla	Allikas
VEE4602000	Silmaallikas (Liivi Silmaallikas)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Liivi küla	Allikas
VEE4600700	Silmaallikas (Pikajalamäe allikas)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Allikmaa küla	Allikas
VEE4600800	Tohtriallikas	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Pälli küla	Allikas
VEE4512401	Tuharu allikad	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Piirsalu küla	Allikas
VEE4512402	Tuharu allikad	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Piirsalu küla	Allikas
VEE4512403	Tuharu allikad	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Piirsalu küla	Allikas
VEE4602100	Vähiallikas (Silmaallikas, Rannajõe ohvriallikas)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Kaare küla	Allikas

EELISE (Keskkonnaagentuur: Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS)) andmetel paikneb valla haldusterritooriumil 36 paisu, neist pooled (18) on hävitatud/ lammutatud (vt Tabel 3.6; Joonis 3.5). Paisud on käesolevas KSH-s esitatud informatiivselt lähtuvalt avalikul väljapanekul Kullamaa osavallakogu 08.04.2021 poolt kirjaga nr 1-10.1/21-4 esitatud ettepanekust.

Tabel 3.6. Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paiknevad paisud (Keskkonnaagentuur: Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS), seisuga 07.06.2021).

Nimi	Staatus	Otstarve	Vooluveekogu	Seisuveekogu	Keskkonnamõju	Kalapaas
Laastre	-	Otstarbeta	Kasari jõgi VEE1107000	-	-	2011. rajati tehiskärestik, mida vastavalt ekspertarvamusele kohendati 2013. aastal. Puuduseks oli ülaosas olev puidust astang, mis tehti väiksemaks. Hinnanguliselt on muudatused kalade jaoks positiivsed.
Rägina	-	Otstarbeta	Rägina peakraav (Rägina jõgi) VEE1106500		Paisu ületatavus kaladele - Raskesti ületatav	-
Liivi	-	Rekreatiivne	Liivi jõgi VEE1116600	Liivi järv VEE2034220	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	-
Kullamaa	-	Rekreatiivne	Liivi jõgi VEE1116600	Kullamaa paisjärv VEE2034240	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	-
Koluvere	-	Rekreatiivne	Liivi jõgi VEE1116600	Koluvere järv VEE2034210	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	-
Tabra (Kirsioja)	-	Rekreatiivne	Tabra oja (Tabra jõgi) VEE1106400		Paisu ületatavus kaladele - Raskesti ületatav	-
Vaisi	-	Rekreatiivne	Veskijõgi VEE1103600	-	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	-
Väike-Rõude	-	Rekreatiivne	-	-	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	-
Taebla (Pälli)	-	-	Taebla jõgi VEE1104700	Priguldi paisjärv VEE2077610	Paisu ületatavus kaladele - Rändetõke puudub	-
Veskijõe	-	-	Veskijõgi VEE1103600	-		-
Lepaauk	-	-	Lepajõgi VEE1103500	Lepaauk VEE2018600	Paisu ületatavus kaladele - Rändetõke puudub	-
Tabra (Kirsioja)_2	-	-	Tabra oja (Tabra jõgi) VEE1106400	-	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	-
Tabra (Kirsioja)_1	-	-	Tabra oja (Tabra jõgi) VEE1106400	-	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	-

Nimi	Staat	Otstarve	Vooluveekogu	Seisuveekogu	Keskkonnamõju	Kalapaas
Koluvere-1	-	-	Liivi jõgi VEE1116600	Koluvere järv VEE2034210		-
Koluvere IV	-	-	Liivi jõgi VEE1116600	Koluvere järv VEE2034210	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	-
Koluvere II	-	-	Liivi jõgi VEE1116600	Koluvere järv VEE2034210	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	-
Koluvere V	-	-	Liivi jõgi VEE1116600	Koluvere järv VEE2034210	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	-
Koluvere III	-	-	Liivi jõgi VEE1116600	Koluvere järv VEE2034210	Paisu ületatavus kaladele - Ületamatu	-
Seljaküla	Hävinud/la mmutatud	-	Vihterpalu jõgi VEE1101700	-	-	-
Tagaveski	Hävinud/la mmutatud	-	Piirsalu jõgi VEE1102100	-	-	-
Laiküla	Hävinud/la mmutatud	-	Liivi jõgi VEE1116600	-	-	-
Jõgisoo (Liivi)	Hävinud/la mmutatud	-	Liivi jõgi VEE1116600	-	-	-
Silla	Hävinud/la mmutatud	-	Liivi jõgi VEE1116600	-	-	-
Kasari	Hävinud/la mmutatud	-	Kasari jõgi VEE1107000	-	-	-
Sipelga	Hävinud/la mmutatud	-		-	-	-
Mustjõe	Hävinud/la mmutatud	-	Riguldi jõgi VEE1103900	-	-	-
Tõldsilla	Hävinud/la mmutatud	-	Nõva jõgi VEE1103700	-	-	-
Räägu mõisa	Hävinud/la mmutatud	-	Kärbla peakraav (Räägu jõgi) VEE1104600	-	-	-
Priguldi	Hävinud/la mmutatud	-	Taebala jõgi VEE1104700	-	-	-

Nimi	Staatus	Otstarve	Vooluveekogu	Seisuveekogu	Keskkonnamõju	Kalapaas
Tagavere	Hävinud/la mmutatud	-	Taebla jõgi VEE1104700	-	-	-
Rannajõe	Hävinud/la mmutatud	-	Rägina peakraav (Rägina jõgi) VEE1106500	-	-	-
Ubasalu	Hävinud/la mmutatud	-	Silgi oja VEE1117200	-	-	-
Liivi veski	Hävinud/la mmutatud	-	Liivi jõgi VEE1116600	-	-	-
Kuijõe	Hävinud/la mmutatud	-	Piirsalu jõgi VEE1102100	-	-	-
Kullamaa vanaveski	Hävinud/la mmutatud	-	Liivi jõgi VEE1116600	-	-	-
Männikuveski	Hävinud/la mmutatud	-		-	-	-

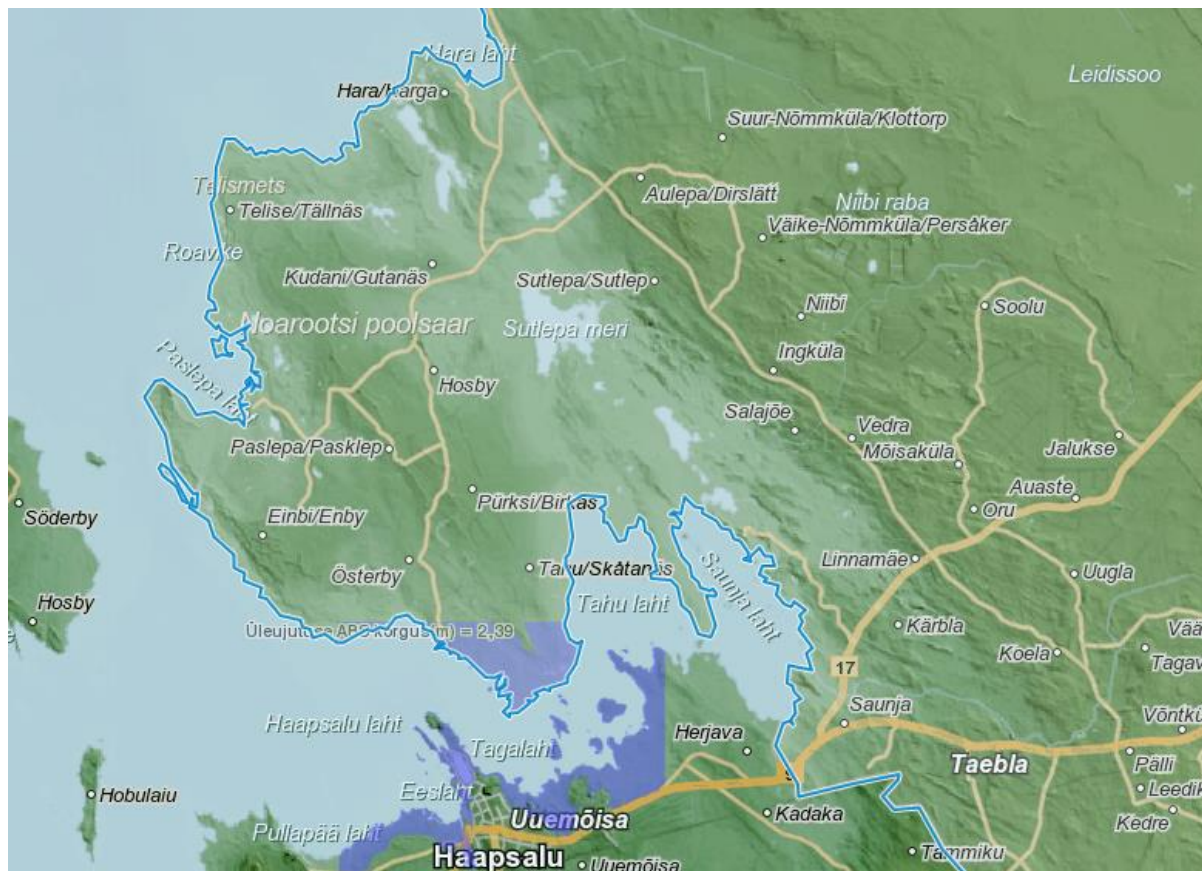

Joonis 3.5. Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paiknevad paisud ja nende asukoht. (Keskkonnaagentuur: Eesti Looduse Infosüsteem (EELIS), seisuga 07.06.2021).

Lääne-Nigula vald piirneb Soome lahe ja Väinamerega, millede rannajoon on tugevasti liigendatud, moodustades mitmeid lahesoppe. Lahesopid on aga maakerke tõttu kinni kasvava iseloomuga.

Keskkonnaministri 28.05.2004 määrusega 58 kehtestati *Suurte üleujutusala*dega siseveekogude nimistu ja nende siseveekogudel kõrgveepiiri määramise kord, mille kohaselt kuulub Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil kulgev Kasari jõgi suurte üleujutusala

Maa-ameti üleujutusosalade kaardirakenduse kohaselt (vt Joonis 3.6.) paikneb üleujutusala ka Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil Haapsalu ja Tagalahe ümbruses.

Joonis 3.6. Lääne-Nigula valla ja selle ümbruses üleujutatavad alad 1% tõenäosuse korral ehk selline üleujutus esineb üks kord 100 aasta jooksul. Allikas: Maa-amet, 2019.

3.2.2.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Üleujutus võib põhjustada tõsiseid tagajärgi: kahjustada keskkonda, ohustada inimeste vara ja tervist ning seada riski alla majandustegevust. Üleujutuste tõenäosuse ja negatiivsete mõjude suurenemisele annavad tõuke nii inimasulate ning majandustegevuste kasv mererannikul ja jõgede lammialadel, kui ka loodusliku vee äravoolu tõkestamine kas inimtegevuse tulemusena, nt veevoolu takistamine maakasutuse tõttu, või mõnel muul moel¹⁷. Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030¹⁸ kohaselt on üleujutustega kaasnevad probleemid seostatavad ka kliimamuutustega, kuigi võrreldes rannikualadega hinnatakse siseveekogude üleujutusriski oluliselt madalamaks. Seoses üleujutuste direktiivi 2007/60/EÜ rakendamisega on hinnatud Eestis aset leidnud üleujutusi, millega eristati olulise kahjuliku mõjuga üleujutused ning keskkonnaministri 17. jaanuari 2012. a käskkirjaga nr 75 määrati 20 üleujutusohuga seotud riskipiirkonda. Lääne-Nigula valda nimetatud riskipiirkondi ei jää.

¹⁷ Keskkonnaministeerium. 2016. Lääne-Eesti vesikonna üleujutusohuga seotud riskide maandamiskava. https://www.envir.ee/sites/default/files/laane-eesti_maandamiskava.pdf . Viimati vaadatud 06.02.2020.

¹⁸ Keskkonnaministeerium, 2017. Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030.

Looduskaitse seaduse kohaselt ei loeta automaatselt kõikjal rannikul olevaid alasid korduvalt üleujutatavateks aladeks, vaid lähtutakse reaalsest olukorrast looduses. Korduvalt üleujutatav ala on ala, mille puhul on eelkõige mullastikust (ranniku sooldunud mullad, peamiselt Ar, ArG, Ar(G), Arv, Arg) ja taimestikust (nt roostikud, madalamad rannaniidud) võimalik järeldada, et tegemist on pidevalt teatud kindlate perioodide järel üleujutatava alaga. Korduva üleujutusega alade hulka ei arvestata alasid, mis võivad olla üle ujutatud erakordsete tormide või muude ebatavaliste juhtude puhul. Maa-ameti mullakaardi¹⁹ alusel levivad Lääne-Nigula vallas sooldunud rannikumullad kuni maapinna abs kõrguseni 1,5 m, valdavalt jääb siiski leviala maapinna abs kõrgusest 1,0 m madalamale. Teisalt esineb ka maapinna abs kõrguse 1 m juures paiguti muldi, mis ei ole sooldunud rannikumullad. Oluline on märkida, et olemasolev mullastiku andmestik ja Eesti mullastiku kaart on koostatud perioodil 1997-2001, mis tähendab, et andmestik ei arvesta viimase 19 aasta jooksul toimunud muutustega mullastikus. Eelnevalt lähtudes, ei ole 2001. aastal koostatud mullastiku kaardi alusel võimalik teha lõplikke järeldusi üleujutatavate alade ulatuse osas. Mullastike alusel tehtavate järelduste tarbeks on vajalik viia läbi täiendavaid uuringuid. Mullastik ei ole aga ainuke aspekt, millega tuleb arvestada korduvalt üleujutatava ala ulatuse määramisel. Arvestada tuleb ka nt tuulele avatuse ja tuulesuundadega. Keskkonnaagentuuri²⁰ töös on esitatud Eesti rannikujaamades perioodil 2009-2018 mõõdetud maksimaalsed veetasemed. Rannikujaamades paiknes Lääne-Nigulas Dirhami rannikujaam ning lähim väljapool valla haldusterritooriumi paiknev Haapsalus. Keskkonnaagentuuri andmetel mõõdeti Dirhamis maksimaalseks veetasemeks kõrgussüsteemis EH2000 (Amsterdami null) 122,2 cm, vanas kõrgussüsteemis 98,2 cm ning Haapsalus vastavalt uue kõrgussüsteemi (EH2000) kohaselt 157,6 cm ning vana kõrgussüsteemi (BK77) kohaselt 134,6 cm. Keskkonnaagentuuri töös on arvatud ka korduvad maksimaalsed veetasemed (arvestab maksimumveetasemete varieeruvust), mis olid kõnealusel perioodil Dirhamis 90,16 cm (BK77 kõrgussüsteemis- 66,2 cm) ning Haapsalus 97,15 cm (BK77 kõrgussüsteemis- 74,1 cm) üle Amsterdami nulli (EH2000).

Eelnevat arvestades ulatub korduvalt üleujutatav ala kuni 1 m abs kõrgusele maapinnast ning arvestades ka sooldunud rannikumuldade levikut ja maksimaalseid mõõdetud veetasemeid võib korduvalt üleujutatavaks alaks lugeda kuni 1 m abs maapinna kõrgust. Siiski ei ole tegemist lausalise määratlusega ning paiguti võib esineda olukordi, kus ranniku iseärasustest tingituna ei ulatu üleujutus üle maapinna abs kõrguse 0,5-1 m.

Üldplaneeringus on korduva üleujutusohuga alaks mererannal (va Matsalu laht) määratud maapinna abs kõrgusest 1m (BK77 kõrgussüsteemis) ning Matsalu lahega piirnevas vallaosas korduva üleujutusohuga ala piiriks 1,5 m (EH2000 järgi). Kuivõrd korduv üleujutusala mererannal on aluseks ehituskeeluvööndi piiri määratlemisel, siis on üldplaneeringu koostamisel olnud vajalik määratleda tinglik Matsalu lahe ja Kasari jõe üleminekukoht, kus merepool lähtutakse merele seatud korduvast üleujutusosalast (millele liidetakse mere ehituskeeluvööndi ulatus). Üldplaneeringus valiti selleks kohaks Rõude külas paiknev Matsalu rahvuspark 137 kinnistu läänepoolne piir, kuna piirkonnas on alad, mis jäävad merepinna suhtes alla 1,5 m (EH2000 järgi) ning seega loetakse neid enim mere suhtes mõjutatavaks (rannamärgalad)²¹. Keskkonnaagentuuri töös on välja toodud, et Matsalu lahe Kasari jõe suudmealal, oli suurvee olukorras vee ulatus rannikul oluliselt kaugemal 1 m

¹⁹ Maa-ameti mullakaart, 2020.

https://xgis.maaamet.ee/maps/XGis?app_id=MA29&user_id=at&LANG=1&WIDTH=1620&HEIGHT=944&zlevel=5,470572.74946874,6540262.8380979 . Viimati vaadatud 06.02.2020.

²⁰ Keskkonnaagentuur, 2019. Suurte üleujutusosaladega siseveekogude ja mererannikul korduva kõrgvee taseme poolt mõjutatud alade määramine.

²¹ Koostatava Lääne-Nigula valla üldplaneeringu seletuskiri.

samakõrgusjoonest (BK77 järgi), st oluliselt üle 120 cm (EH2000 järgi). Nimetatud suurvesi oli põhjustatud eelkõige vooluhulga tõusust jões, mitte meretaseme tõusust. Eelnevat arvestades võib pidada üldplaneeringus määratud korduva üleujutusohuga alaks määratud maapinnakõrguseid sobilikuks.

Consultare OÜ poolt koostatud *Matsalu rahvuspargi ja Kasari jõe lähialade uuring* (2020) käsitleb kogu Lääne-Nigula valla Matsalu lahega piirnevat valla osa kui Kasari jõe kõrgveepiiri, kuid üldplaneeringus määratakse kõrgveepiir Rõude küla Matsalu rahvuspark 124 kinnistust ülesvoolu jääval osal. Sellest merepoole jäävatel aladel on lähtutud korduvalt üleujutatavast alast (1,5 m (EH2000) ning mereranna ehituskeeluvööndist (100 m korduvalt üleujutatavast alast).

Üleujutustega kaasnevate ebasoodsate mõjude ennetamiseks või vähendamiseks on vesikondade lõikes koostatud vastavad üleujutusohuga seotud riskide maandamiskavad, milles esitatakse meetmed ja tegevused. Üldplaneeringu seisukohast on olulised eelkõige need meetmed, mis seostuvad uute objektide rajamise ja ehitamise piiramisega üleujutusohhtlikel aladel või sademevee käitluse temaatikaga. Üleujutusriskide hindamine lähtub üleujutuste esinemise tõenäosustest. Lääne-Eesti vesikonna üleujutusohuga seotud riskide maandamiskavas¹⁷ on meetmete määratlemisel lähtutud põhimahus 1% üleujutuse esinemise tõenäosusest ehk vastava ulatusega üleujutus võib esineda üks kord 100 aasta jooksul. 1% tõenäosusstsenaarium vastaks üleujutuste direktiivis toodud soovituslikest üleujutuse ulatuse määramise tõenäosuskategooriatest „keskmise esinemise“ tõenäosusele, vastav ulatus kataks ühtlasi ka „suure esinemise“ tõenäosusega (10%, 50%) üleujutatavad alad.

Keskkonnaregistrisse kantud veekogude ranna ja kalda **ehituskeeluvööndi** ulatust arvestatakse üldjuhul Eesti põhikaardile kantud veekogu veepiirist. Seega on ehituskeeluvööndi arvestamise lähtejoon, sõltuvalt põhikaardi ajakohastamisest ajas muutuv. Looduskaitseseaduses on sätestatud, et üldplaneeringuga tuleb määrata korduva üleujutusega ala piir mererannal. LKS § 35 lõige 4 kohaselt koosnevad korduva üleujutusega veekogude ranna või kalda piiranguvöönd, veekaitsevöönd ja ehituskeeluvöönd üleujutatavast alast ja käesoleva seaduse §-des 37–39 sätestatud vööndi laiusest. Seega tuleb ehituskeeluvööndi arvestamise lähtejoonena (tavapärase veekogu veepiiri asemel) arvestada korduva üleujutusega ala piiri. Antud seaduse punkti osas on olnud erinevaid seisukohti, kas selline lähenemine on õigustatud. Õiguskantsler (30.11.2017 kiri nr 7-5/171251/1705491) on avaldanud seisukoha, et *LKS § 35 lõike 2 järgi arvestatakse nii piiranguvööndi, ehituskeeluvööndi kui ka veekaitsevööndi laiust põhikaardile kantud veekogu piirist. See tähendab, et erinevate vööndite üksteisele liitmist seadus ette ei näe. Üleujutusala ja ehituskeeluvööndi üksteisele liitmisel oleks ehituspiirangutega ala seaduses sätestatust oluliselt laiem.* Samas Keskkonnaministeerium (22.02.2018 kiri nr 8-2/18/360-2) kui LKS väljatöötaja on avaldanud seisukoha ja *peab põhjendatuks, et ehituskeeluvööndi laius liidetakse üleujutatava ala laiusele. Lauged perioodiliselt üleujutatavad kaldaalad vajavad lisapuhvrit, et oleks täidetud nende kaitse eesmärgid. Ühtlasi on tegemist omandi täiendava kaitsega üleujutuste eest, mis esinevad äärmuslike ilmastikutingimustega.* LKS kohaselt on mererannal ehituskeeluvööndi ulatuseks 100 m (lisandub metsamaa erisus, kus ehituskeeluvöönd kehtib piiranguvööndi piirini ehk mererannal 200 m). Üldplaneeringus on määratud järgnevad ehituskeeluvööndid:

- Mererannal 1 m + 100 m;
- Matsalu lahega piirneval alal 1,5 m + 100 m;
- Osmussaarel 1 m + 200 m.

Üldplaneeringu kehtestamisel kaotavad kehtivuse varasemates üldplaneeringutes kehtestatud EKV vähendused, lähtudes asjaolust, et sisuliselt on tegemist samade aladega ning muutunud on vaid EKV määramise õiguslik taust, esitatakse varasemad kehtestamised koostatava ÜP seletuskirjas. Varasemad EKV vähendamise ettepanekud puuduvad 8 asukohas – Dirhami / Derhamni külas, Telise / Tällnäs, Kasari, Paslepa / Pasklep, Tahu ning Rannaküla. Järgnevalt on käsitletud varasemate vähendusteta alasid.

Looduskaitseseaduse § 40 alusel võib kalda ehituskeeluvööndit vähendada, arvestades kalda kaitse eesmärgi ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest. Looduskaitseseaduse § 34 kohaselt on kalda kaitse eesmärk kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine.

Dirhami küla / Derhamni (ÜP kaardil EKV vähendamise ala nr 5). Ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek puudutab Lääne-Nigula Vallavalitsuse 03.07.2018 korraldusega nr 395 kehtestatud Dirhami sadama ja lähiala detailplaneeringut. Detailplaneeringuga soovitakse muuta katastriüksuste piire, tootmismaa ja ärimaa sihtotstarvete osakaalu, ehitada kuni 5-korruselise hotell ning kuni 2 spordihoonet. Detailplaneeringuga on hoonestus planeeritud kõrgematele aladele (üle 1,5 m), et planeeritud hooned ei satuks sagedase üleujutusohuga aladele, mis nõuaksid erirajatisi üleujutuste kaitseks kaldaaladel. Ehituskeeluvööndi vähendamise vajaduse on tinginud EKV määramise meetoodika muutumine, mille kohaselt nihkub vöönd mandrile lähemale ning tingib kehtiva seadusandluse silmis ehituskeeluvööndi vähendamise.

Kalda kaitse eesmärgid – kaldal asuvate taimestiku ja looduskoosluste säilitamine

DP ala kattub vähesel määral Nõva-Osmussaare linnualaga rannikuääre loodepoolisel osal (vt Joonis 3.7.), seejuures ei paikne alal ühtegi kaitse-eesmärkides esitatud looduskaitse objekt. Kuigi DP kehtestamise korralduse kohaselt puuduvad alal looduskaitse piirangud, paiknevad EELISE (Keskkonnaagentuur, Eesti Looduse infosüsteem, EELIS, 2020) kohaselt DP alal põldtsiitsitaja leiukoht (II kaitsekategooria) ning nõmmelõokese ja liivatülli leiukohad (III kaitsekategooria). EELISE (2020) andmetel toimus viimane kinnitatud vaatlus 2014. aastal, mille tulemusena paiknes leiukohal 1 isend. Põldtsiitsitaja eelistab elupaiku, mis on päikesele avatud ning väheste sademetega. Seejuures on Eestis eelistatud elupaigaks puudega lage kuiv kultuurmaastik liivasel või paesel pinnasel, kus põldtsiitsitaja pesitseb põlluservade väikestes puutukkades ja teeäärsetel jäätmaadel jne²². Lähtuvalt Keskkonnaameti 29.09.2020 kirjaga nr 6-5/20/13380-2 esitatud ettepanekust, ei ole sadama-alad põldtsiitsitaja elupaigaks küll ideaalsed, kuid lähtuvalt asjaolust, et sadamates on sageli piisavalt avatud maastikku, on just sellised alad alternatiiviks intensiivse põllumajanduse tõttu kadunud põldtsiitsitaja elupaikadele. Keskkonnaamet tegi täiendava soovitusena arvestada kavandatava tegevuse ehitustöödel liigi võimaliku pesitsusajaga ning rakendada piiranguid. Lähtuvalt eelnevast leiab KSH koostaja, et kavandatava tegevusega, seejuures Keskkonnaameti pool tehtud ettepanekut arvesse võttes, ei ohustata põldtsiitsitaja elupaika. Liivatülli ja nõmmelõokese viimased

²² Põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*) kaitse tegevuskava.

https://www.envir.ee/sites/default/files/poldtsiitsitaja_2014.pdf. Viimati vaadatud 20.02.2020.

kinnitatud vaatlused leidsid EELISE kohaselt aset vastavalt 2011. ja 2012. aastal, mõlema liigi puhul täheldati 2 paari olemasolu. Hilisemad vaatlusandmed aladelt puuduvad. EKV vähendamise ettepanekuga alal ei paikne ühtegi kaitsealuse taimeliigi leiukohta. Ala ei kuulu rohevõrgustiku koosseisu ega ka väärtuslike maastike koosseisu. Samuti ei paikne Maa-ameti kaardirakenduse (2020) kohaselt alal maaparandussüsteeme. Kogu ala paikneb keskmiselt kaitstud põhjaveega alal.

Joonis 3.7. EKV vähendamise ala nr 5 kattumine Natura loodus- ja linnualaga (tähistatud punase ringiga). Punase hajuva joonega tähistatud EKV vähendamise ala (Alus: (Eesti Looduse Infosüsteem - Keskkonnaregister); Keskkonnaagentuur andmete (02.07.2020. a); Maa-amet, 2020).

Kalda kaitse eesmärgid – inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine

Inimtegevusest tulenev kahjulik mõju võib lähtuda näiteks mittenormeeritud jäätmekäitlusest ja reoveenormatiivide rikkumisest. Nõuetekohase jäätme- ja reoveekäitluse korraldamisel inimtegevusest tulenevat kahjulikku mõju ei avaldu. Oluline on ka arvestada, et tegemist on olemasoleva sadamaalaga.

Kalda kaitse eesmärgid – kalda eripära arvestava asustuse suunamine

DP koostamisel suurendatakse ala väärtust, luues laiemad võimalused sportimiseks ning kasutuseks puhkekohana. Sellegipoolest on vajalik arvestada kalda eripära.

Kalda kaitse eesmärgid – vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine

Valdav osa sadama ja selle lähialast on kaetud kõrghaljastuse ja võsastunud alaga, mida soovitakse korrastada ja rajada hotell ning 2 spordihoonet. Keskkonnaseadustiku üldosa § 38 sätestab, et kallasrada on kaldariba avalikult kasutatava veekogu ääres veekogu avalikuks kasutamiseks ja selle ääres viibimiseks, sealhulgas selle kaldal liikumiseks. Kallasraja laius

laevatatavatel veekogudel on kümme meetrit, kallasrada puudub avalikult kasutatava veekogu sadamas, küll aga tuleb tagada ligipääs kallasrajale sadama lähialal. Ligipääs kallasrajale kulgeb EKV vähendamise ettepanekuga alast paremalt (vt Joonis 3.8.).

Joonis 3.8. Kavandatud juurdepääs kallasrajale (tähistatud roosa joonega). Punane viirutus – EKV vähendamise ala;.

Kinnisasjade piirid, olemasolevad teed ja tehnovõrgud ja väljakujunenud asustus

Planeeringuala suurusega ca 3,4 ha hõlmab Dirhami külas / Derhamnis Mellson Grupp OÜ-le kuuluvaid järgmisi katastriüksusi: Kalda katastriüksus (tunnusega 52001:001:2860, kinnistusregistri registriosa nr 415932, pindala 1,06 ha, maakasutuse sihtotstarve tootmismaa), Kaldaliiva (tunnusega 52001:001:0797, kinnistusregistri registriosa nr 415932, pindala 3289 m2, maakasutuse sihtotstarve tootmismaa), Töökoja (tunnusega 52001:001:4100, kinnistusregistri registriosa nr 800232, pindala 0,34 ha, maakasutuse sihtotstarve tootmismaa), Tankla (tunnusega 52001:001:0139, kinnistusregistri registriosa nr 1533032, pindala 0,02 ha, maakasutuse sihtotstarve ärimaa) ja ligikaudu 1,7 ha osas Dirhami sadam (tunnusega

52001:001:4070, kinnistusregistri registriosa nr 1118532, pindala 4,4 ha, maakasutuse sihtotstarve 70% tootmismaa ja 30% ärimaa). Juurdepääs planeeringualale toimub mööda kõrvalmaanteed nr 16127 Riguldi-Dirhami. Kogu DP ala jääb reoveekogumisalast välja. Vajalikud kommunikatsioonid lahendatakse olemasolevate baasil.

Arvestades DPga kavandatava tegevuse iseloomu, ulatust, looduskaitsepiiranguid ja nende iseloomu ning kavandatava tegevuse seotust piirkonna arengueesmärkidega, ei näe KSH koostaja, et ehituskeeluvööndi vähendamine oleks kalda kaitse eesmärkidega vastuolus. Seejuures on oluline arvestada, et alal on kehtiv detailplaneering.

Telise küla / Tällnäs (ÜP kaardil EKV vähendamise ala nr 7). Telise külas / Tällnäs olev EKV vähendamise ettepanekuga ala aluseks on olemasolevad, kehtestatud detailplaneeringud (Serviku DP, Riisika DP), kuid milledel puuduvad Keskkonnaameti ja/ või Keskkonnaministeeriumi poolset EKV vähendamise otsused. Detailplaneeringutega antakse vastavale alale hoonestusõigus.

Kalda kaitse eesmärgid – kaldal asuvate taimestiku ja looduskoosluste säilitamine

EELISE (Keskkonnaagentuur, Eesti Looduse infosüsteem, EELIS): Keskkonnaagentuur andmete (02.07.2020. a) alusel ei asu EKV vähendamist taotletavatel aladel kaitstavaid loodusobjekte. Telise külas / Tällnäs paiknevast EKV vähendamise alast 100 m kagu suunda jääb merikotka leiukoht, ca 15 m edelasuunda jääb Natura elupaigatüüp 1630*, seejuures lähim Natura ala ca 100 m edelasuunas – Väinamere loodus- ja linnuala. Kinnistud on osaliselt kõrghaljastatud ja kaetud laialtlevinud rohhtaimestikuga, milledel puudub kaitseväärtus. Ala ei paika väärtuslikul maastikul ega põllumajandusmaal. Samuti ei ole ala hõlmatud rohevõrgustiku koosseisu.

Kalda kaitse eesmärgid – inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine

Inimtegevusest tulenev kahjulik mõju võib lähtuda näiteks mittenormeeritud jäätmekäitlusest ja reoveenormatiivide rikkumisest. Nõuetekohase jäätme- ja reoveekäitluse korraldamisel inimtegevusest tulenevat kahjulikku mõju ei avaldu.

Kalda kaitse eesmärgid – kalda eripära arvestava asustuse suunamine

Keskkonnaseadustiku üldosa § 38 sätestab, et kallasrada on kaldariba avalikult kasutatava veekogu ääres veekogu avalikuks kasutamiseks ja selle ääres viibimiseks, sealhulgas selle kaldal liikumiseks. Kallasraja laius on laevatatavatel veekogudel kümme meetrit. Ehituskeeluvööndit ei soovita vähendada veekaitsevööndisse, seega tagatakse vaba liikumine.

Kinnisasjade piirid, olemasolevad teed ja tehnovõrgud ja väljakujunenud asustus

EKV vähendamise alale, DP alale, puudub olemasolev juurdepääs. Juurdepääs tuleb rajada kohalikult teelt – Telise tee. Alal ei paikne reoveekogumisala, samuti ei paikne alal maaparandussüsteeme.

Arvestades DPga kavandatava tegevuse iseloomu ja ulatust ei ole ehituskeeluvööndi vähendamine kalda kaitse eesmärkidega vastuolus. **Kokkuvõtvalt võib öelda, et kuna tegemist on elamuala arendusalaga, siis ei ole selle nõuetekohasel rajamisel näha**

ebasoodsa mõju kaasnemist kalda kaitse-eesmärkidele ning EKV vähendamine on põhjendatud.

Paslepa küla / Pasklep (ÜP kaardil EKV vähendamise ala nr 25). Kavandatud EKV vähenduse eesmärgiks on luua võimalus sadama-ala mitmekülgseks arenguks. Ranna- ja kalda EKV vähendamisel võimalik sadama-alale rajada ehitisi, mis ei ole seotud ranna kindlustusrajatistega, piirivalve ega ka supelranna teenindamiseks vajalike ehitistega, näiteks laevaparandustöökoda, kalakasvatusehitised jms. Alale on algatatud Suveresidentsi katastriüksuse detailplaneering, mille eesmärgiks on luua Paslepa-Viigi sadamast kompaktses hoonestusega kaasaegne väikesadam. Selleks muudetakse katastriüksuse sihtotstarve tootmis- ja ärimaaks. Maaüksusel asuvate hoonete asukohtadesse on planeeritud uued kaasaegsed hooned – sadamahoone, kaptenimaja, kaks külalismaja. Kavandatud on olemasoleva kai osaline rekonstrueerimine ja selle pikendamine. Detailplaneering näeb ette ehituskeeluvööndi vähendamist planeeritud hoonestusalade ulatuses. DP-le on koostatud KSH eelhindang, täismahulist keskkonnamõju strateegilist hindamist ei algatatud, kuna arvestades kavandatud tegevuse mahtu, iseloomu ja paiknemist ei ole oodata detailplaneeringu elluviimisel ja hoonete ning rajatiste sihipärase kasutamisega seonduvat olulist keskkonnamõju ning ei ole oodata ka mõju Natura 2000 võrgustiku aladele²³.

Kalda kaitse eesmärgid – kaldal asuvate taimestiku ja looduskoosluste säilitamine

EELIS (Keskkonnaagentuur, Eesti Looduse infosüsteem, EELIS) andmete (02.07.2020. a) alusel kattub EKV vähendamist taotletav sadama-piirkond osaliselt Väinamere loodus- ja linnualaga ning Väinamere hoiualaga ning Natura ala kaitse-eesmärgiks oleva elupaigatüübiga liivased ja mudased pagurannad (1140). Kaitse-eesmärgiks olev elupaigatüüp paikneb kõige laiemast kohast ca 30 m ulatuses EKV vähendamise alale. Selle elupaigatüübi all käsitletakse merede ja/või ookeanide mõõnaga paljanduvaid liiva ja mudarandu. Eestis on loodete ulatused vaid mõned sentimeetrid, enam põhjustavad rannikumeres veetaseme tõusu läänekaarte tuuled ning alanemist idakaare tuuled. Alal ei kasva soontaimi, tavaliselt leidub seal sinikuid ja ränivetikaid, aga ka meriheina. Üldiselt peetakse neid enamasti üsna rikkaliku taimestikuga aladeks, mis on heaks toitumisalaks paljudele lindudele²⁴. EELIS-e andmetel kaitsealasid, kaitsealuseid taime-, looma- ega seeneliike EKV vähenduse alal ei paikne. EKV ala on osaliselt kõrghaljastatud ja kaetud laialtlevinud rohttaimestikuga, millel puudub kaitseväärtus. Ala ei paika väärtuslikul maastikul ega põllumajandusmaal. Samuti ei ole ala hõlmatud rohevõrgustiku koosseisu.

Kalda kaitse eesmärgid – inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine

Inimtegevusest tulenev kahjulik mõju võib lähtuda näiteks mittenormeeritud jäätmekäitlusest ja reoveenormatiivide rikkumisest. Nõuetekohase jäätme- ja reoveekäitluse korraldamisel inimtegevusest tulenevat kahjulikku mõju ei avaldu.

Kalda kaitse eesmärgid – kalda eripära arvestava asustuse suunamine

Keskkonnaseadustiku üldosa § 38 sätestab, et kallasrada on kaldariba avalikult kasutatava veekogu ääres veekogu avalikuks kasutamiseks ja selle ääres viibimiseks, sealhulgas selle kaldal liikumiseks. Kallasraja laius laevatatavatel veekogudel on kümme meetrit, kallasrada

²³ <https://www.laenenigula.ee/menetluses>

²⁴ Paal, J. 2007. *Loodusdirektiivi elupaigatüüpide käsiraamat*.

puudub avalikult kasutatava veekogu sadamas, küll aga tuleb tagada ligipääs kallasrajale sadama lähialal. Ligipääs kallasrajale on tagatud mööda kavandatava EKV vähendamise ala lõunapiiri, kus paikneb olemasolev muu, kruusakattega, tee.

Kinnisasjade piirid, olemasolevad teed ja tehnovõrgud ja väljakujunenud asustus

Juurdepääs EKV vähendamise alale on kavandatud mööda olemasolevat kõrvalmaanteed – Pasleparanna tee (tee nr 16124). Alal ei paikne reoveekogumisala, samuti ei paikne alal maaparandussüsteeme.

Koostatud “Lääne-Nigula vald, Paslepa küla, Suveresidentsi kinnistu detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhindang” kohaselt on DP-ga planeeritud hoonestusalad kavandatud juba inimtegevusest tugevalt mõjutatud alale ning väljapoole väärtuslike looduskoosluste esinemisalasid, siis ei mõjutata ehituskeeluvööndi vähendamisega looduskoosluste säilimist. Samuti on tegu juba olemasolevate hoonestusaladega ning ehituskeeluvööndi vähendamisega ei kaasne asustusstruktuuri muutumist. Tegevusega ei nähta ette täiendavate piirete rajamist ja seega ei halvendata alal liikumist ega juurdepääsu võrreldes olemasoleva olukorraga. Mistõttu jõuti eelhindangus järeldusele, et tegevusega ei avaldata ranna kaitse eesmärkidele olulist negatiivset mõju. Keskkonnaamet kooskõlastas detailplaneeringu 27.06.2020 kirjaga nr 6-2/20/5090-5, seejuures on kommentaarina lisatud järgnev:

Detailplaneeringu seletuskirja kohaselt on põhjendatud esitada ettepanek ehituskeeluvööndi vähendamiseks rannajooneni, et olemasolevate hoonete asemel ehitada uued hooned. Keskkonnaamet on seisukohal, et ehituskeeluvööndi ulatust on võimalik vähendada ka üksnes kavandatud hoonestusalade ulatuses, seetõttu ei ole tõenäoliselt põhjendatud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek rannajooneni (põhjendatust kaalub Keskkonnaamet ehituskeeluvööndi vähendamise taotluse järel). Kuigi ehituskeeluvööndi vähendamist on võimalik taotleda ka rannajooneni, peab selline vajadus olema põhjendatud ja vajaduspõhine. Palume ehituskeeluvööndi vähendamist rannajooneni põhjendada kohalikul omavalitsusel vastava taotluse esitamisel või täiendada vastavalt detailplaneeringut (kavandada ehituskeeluvööndi vähendamise ulatus vaid hoonestusaluse ala ulatuses). Kui ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek kavandatakse vaid hoonestusalade ulatuses, siis ei ole vajalik täiendav detailplaneeringu kooskõlastamine Keskkonnaametiga.

Lähtuvalt esitatud Keskkonnaameti poolsest ettepanekust/ kommentaarist, on detailplaneeringut, sh ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekut muudetud ning ehituskeeluvööndi vähendamist taotletakse vaid planeeritud hoonestusalade ulatuses.

Eelnevast lähtudes ei ole planeeritud tegevusega ette näha olulist ebasoodsat mõju kalda kaitse-eesmärkidele.

Tahu küla (ÜP kaardil EKV vähendamise ala nr 12; 13). EELISe (Keskkonnaagentuur, Eesti Looduse infosüsteem, EELIS) andmete (02.07.2020. a) alusel ei paikne EKV vähendamise aladel Natura loodus- ega linnualasid, kaitsealuseid looma-, taime- ega ka seeneliike ja vääriselupaiku. EKV vähendamise ettepanekuga alad on osaliselt kõrghaljastatud ja kaetud laialtlevinud rohttaimestikuga, millel puudub kaitseväärtus. Alal paikneb olemasolev hoonestus. Ala ei paika väärtuslikul maastikul ega põllumajandusmaal. Samuti ei ole ala hõlmatud rohevõrgustiku koosseisu. EKV vähendamise ettepaneku aluseks on EKV määramise meetodika muutumine, mille kohaselt nihkub vöönd mandrile lähemale ning tingib kehtiva seadusandluse silmis ehituskeeluvööndi vähendamise. Rannaalade teemaplaneeringu

koostamise ajahetkel ei olnud tollal kehtiva seadusandluse ning EKV määramise metoodikast lähtuvalt vajalik võõndi vähendamine. EKV vähendamise ala näol on tegemist aladega (mitme erineva katastriüksusega), kus väljakujunenud hoonestus järgib rannikumere vee üleujutusala ulatust, mis tuleneb ajalooliselt kogutud kohalike elanike teadmistest. KOV-i sooviks on koostatava üldplaneeringuga määrata võrdse kohtlemise põhimõtetest lähtuvalt kogu alale ühtne EKV piirjoon, mitte lähtuda seejuures LKS § 38 lg 4 p 1 erandist. EKV vähendamisega antakse võimalus olemasoleva ala tihendamiseks ja laiendamiseks.

Kalda kaitse eesmärgid – inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine

Inimtegevusest tulenev kahjulik mõju võib lähtuda näiteks mittenormeeritud jäätmekäitlusest ja reoveenormatiivide rikkumisest. Nõuetekohase jäätme- ja reoveekäitluse korraldamisel inimtegevusest tulenevat kahjulikku mõju ei avaldu.

Kalda kaitse eesmärgid – kalda eripära arvestava asustuse suunamine

Keskkonnaseadustiku üldosa § 38 sätestab, et kallasrada on kaldariba avalikult kasutatava veekogu ääres veekogu avalikuks kasutamiseks ja selle ääres viibimiseks, sealhulgas selle kaldal liikumiseks. Kallasraja laius laevatatavatel veekogudel on kümme meetrit. Ehituskeeluvööndit ei soovita vähendada veekaitsevööndisse, seega tagatakse vaba liikumine.

Kinnisasjade piirid, olemasolevad teed ja tehnovõrgud ja väljakujunenud asustus

Juurdepääs EKV vähendamise alale on kavandatud mööda olemasolevat kohalikku Tahu teed (tee nr 5200040), millelt viivad EKV vähendamise aladele kõvakatteta muud teed. Alal ei paikne reoveekogumisala, samuti ei paikne alal maaparandussüsteeme.

Arvestades DPga kavandatava tegevuse iseloomu ja ulatust, ei ole ehituskeeluvööndi vähendamine kalda kaitse eesmärkidega vastuolus. **Kokkuvõtvalt võib öelda, et kuna tegemist on olemasoleva hoonestusega ala tihendamise ning laiendamisega, siis ei ole selle nõuetekohasel arendamisel ette näha ebasoodsa mõju kaasnemist kalda kaitse-eesmärkidele ning EKV vähendamine on põhjendatud.**

Rannaküla (ÜP kaardil EKV vähendamise ala nr 3 ja 1).). EELISE (Keskkonnaagentuur, Eesti Looduse infosüsteem, EELIS) andmete (02.07.2020. a) alusel ei paikne EKV vähendamise aladel Natura loodus- ega linnualasid, kaitsealuseid looma-, taime- ega ka seeneliike ja vääriselupaiku. EKV vähendamise ettepanekuga alad on osaliselt kõrghaljastatud ja kaetud laialtlevinud rohttaimestikuga, millel puudub kaitseväärtus. Alal paikneb olemasolev hoonestus. Ala ei paikne väärtuslikul põllumajandusmaal, küll aga paikneb see täielikult Lepajõe – Nõva – Peraküla – Dirhami väärtuslikul maastikul, mis kuulub I väärtusliklassi maastike hulka. Ala ei ole hõlmatud rohevõrgustiku koosseisu. EKV vähendamise ettepanek toetub kehtivale Nõva üldplaneeringule. EKV vähendamise ala näol on tegemist aladega, kus väljakujunenud hoonestus järgib rannikumere vee üleujutusala ulatust (st ei ole üleujutusohuga alade hulgas), mis tuleneb ajalooliselt kogutud kohalike elanike teadmistest. Kuna tegemist on mitut erinevat olemasoleva hoonestusega katastriüksust hõlmava alaga, soovib vald võrdse kohtlemise põhimõtetest lähtuvalt määrata alale ühtne EKV joon. EKV vähendamisega antakse võimalus olemasoleva ala tihendamiseks ja laiendamiseks.

Kalda kaitse eesmärgid – inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine

Inimtegevusest tulenev kahjulik mõju võib lähtuda näiteks mittenormeeritud jäätmekäitlusest ja reoveenormatiivide rikkumisest. Nõuetekohase jäätme- ja reoveekäitluse korraldamisel inimtegevusest tulenevat kahjulikku mõju ei avaldu.

Kalda kaitse eesmärgid – kalda eripära arvestava asustuse suunamine

Keskkonnaseadustiku üldosa § 38 sätestab, et kallasrada on kaldariba avalikult kasutatava veekogu ääres veekogu avalikuks kasutamiseks ja selle ääres viibimiseks, sealhulgas selle kaldal liikumiseks. Kallasraja laius laevatatavatel veekogudel on kümme meetrit. EKV vähendamise ala nr 1 juures soovitakse EKV vähendada ka veekaitsevööndisse, mille korral jääb EKV vähendamise ala ja veepiiri vahele ca 4 meetrit (veekaitsevöönd Läänemerel 20 m). EKV vähendamise ala nr 3 ei soovita vähendada veekaitsevööndisse, mis tähendab et juurdepääs kallasrajale on tagatud.

Kinnisasjade piirid, olemasolevad teed ja tehnovõrgud ja väljakujunenud asustus

Juurdepääs EKV vähendamise alale (nr 1) on kavandatud mööda olemasolevat kruusakattega teed. Alal ei paikne reoveekogumisala, samuti ei paikne alal maaparandussüsteeme. EKV vähendamise alale nr 3 aga mahasõitudega kõrvalmaanteelt nr 16129 Nõva – Rannaküla.

Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu ja ulatust, ei ole ehituskeeluvööndi vähendamine kalda kaitse eesmärkidega vastuolus. **Kokkuvõtvalt võib öelda, et kuna EKV vähendamise põhjuseks/sooviks on olemasoleva hoonetusega ala tihendamine ning laiendamine, siis ei ole selle nõuetekohasel arendamisel olulist ebasoodsa mõju kaasnemist kalda kaitse-eesmärkidele üldjuhul ette näha, erandiks on seejuures EKV vähendamise ala nr 1, mille puhul teeb KSH koostaja ettepaneku vähendada EKV vähendamise ala veekaitsevööndini (20 m veepiirist).**

Kasari küla (ÜP kaardil EKV vähendamise ala nr 24). Üldplaneeringuga tehakse muuhulgas ettepanek vähendada ranna- ja kalda ehituskeeluvööndit Kasari küla Jõekalda maaüksusel (katastri nr: 45201:001:0479) Kasari Jõe kaldal, eesmärgiga avaliku paatide sildumiskoha ja vajamineva taristu kavandamiseks. Mh on 2020. aastal läbi viidud *Matsalu rahvuspargi ja kasari jõe lähialade kasutuse uuringus*²⁵ tehtud ettepanek rajada EKV vähendusega alale parkla ning pääs kallasrajale. Planeeringu koostamise hetkel on maaüksusel elamumaa sihtotstarve ning sellel paikneb üks ehitis, valdavat osa kinnistust katab mets. Kasari jõgi on II ja III kaitsekategooria loomaliikide tõugjas (*Aspius aspius*) ja hink (*Cobitis taenia*) elupaigaks. *Looduskaitseseaduse* § 40 lg 1 kohaselt võib ranna- ja kalda ehituskeeluvööndit vähendada arvestades ranna või kalda kaitse eesmärgid ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest, lg 3 kohaselt võib vähendamine toimuda Keskkonnaameti nõusolekul. Ühtlasi sätestab *Looduskaitseseaduse* § 38 lg 5, et ehituskeeld ei laiene mh detail- või üldplaneeringuga kavandatud sadamaehitistele, veeliiklusrajatistele, tehnovõrgule- ja rajatisele ning avalikult kasutatavale teele, mh sama paragrahvi lg 6 sätestab, et lautrit ja paadisilda tohib rannale või kaldale rajada, kui see ei ole vastuolus ranna ja kalda kaitse-eesmärkidega. EKV vähendamise alal ei paikne keskkonnakaitsepiiranguid. Lähtudes eelnevast ei ole vajalik EKV vähendamine, kuna paatide sildumisrajatise kavandamisega ei nähta ette olulise ebasoodsa

²⁵ Consultare OÜ, 2020. Matsalu rahvuspargi ja Kasari jõe lähialade kasutuse uuring.

mõju avaldumist kalda kaitse-eesmärkidele. Ettepanekuna esitatud parkla näol on tegemist veeliiklusrajatise (paadisilla) teenindamiseks rajatava objektiga. Parkla rajamiseks on vajalik EKV vähendamine, seejuures tuleks parkla rajamisel eelistada pindamata, piiratud parklat. Sellisel juhul minimeeritakse eluskooslustele avaldatavat ebasoodsat mõju. **Kokkuvõtvalt võib öelda, et paadisilla ja parkla rajamisel on vajalik EKV vähendamine, seejuures ei avaldata tegevusega negatiivset mõju kalda kaitse-eesmärkidele ning EKV vähendamine on põhjendatud. Vaid paadisilla rajamisel ei pea KSH koostaja EKV vähendamist põhjendatuks, kuna LKS § 38 lg 6 kohaselt tohib rannale või kaldale paadisilda rajada, kui see ei ole vastuolus ranna ja kalda kaitse eesmärkidega.**

Riguldi küla / Rickul (ÜP kaardil EKV vähendamise ala nr 30). Taotletud EKV vähendus tugineb Riguldi ranna maastikuhoolduskavale, mis näeb asukohas ette pukktuulikut meenutava rajatise püstitamise. Asukohas nähakse ette endise pukktuuliku taastamine (ei pea täitma tuuliku ajaloolist funktsiooni, küll aga peab tagama ajaloolise välisilme). Kuivõrd alal asub vana pukktuuliku ase, millest on säilinud nn vundamendikivid ja alumine osa tuuliku emapuust, siis selle mahu taastamine olulist keskkonnamõju kaasa ei too.

Muuhulgas määratletakse koostatavas üldplaneeringus **täiendav üleujutusohust tulenev piiranguvöönd** rannikujärvede (Vööla meri, Sutlepa meri jne) piirkonnas, seejuures on oluline märkida, et kitsendus ei kuulu LKS sätestatud ehituskeeluvööndi alla. Kitsenduse määramise põhjuseks on asjaolu, rannikujärvere piirkonnas esineb sarnaselt mererannaga üleujutusohu, seejuures on vajalik aga säilitada paindlikud võimalused puhkerajatiste (vaatetornid, laudteed, pingid, varjualused jms) ja mitteelukondlike hoonete rajamiseks. Täiendava piirangu kohaselt ei tohi 1,5 m (EH2000) kõrgusjoonest madalamale püstitada üle 20 m² aluspinnaga hooneid. Vastav piirangujoon on kajastatud ÜP eskiisjoonisel. Rajatiste ja väiksemate hoonete puhul on lubatud nende püstitamine ja seejuures kehtib seaduses määratud ehituskeeluvööndi ulatus veepiirist (üldjuhul 50 m). Teiste veekogude puhul lähtutakse seaduses toodud vööndi laiusest, mida arvestatakse veekogu veepiirist. Samuti jäävad kehtima kõik seaduses toodu erandid (nt. tiheasustusaladel arvestatakse väljakujunenud ehitusjoont, veekogu piiranguvööndis asuv mets on ehituskeeluvöönd). Sellisel käitlusel piiratakse küll ehitus- ja arendustegevust, samal ajal toimib see aga elanike ja valla kinnisvara ja looduskeskkonna kaitsetegevusena, luues seejuures laiemad võimalused puhkerajatiste püstitamiseks ja seeläbi elanikkonna elukeskkonna parendamiseks.

Kavandatud on Vööla mere (looduslik järv VEE2038300) tervendamine ja setetest puhastamine. 2011. a on koostatud Projektbüroo Koda poolt ja MTÜ Noarootsi Rahvaselts tellimusel „Vööla mere seisundi taastus- ja parandustööde tööprojekt“ (töö nr K-25/2011). Samuti on 2002. aastal Vööla mere keskkonnaseisundi uurimiseks ja võimalikust arengust koostatud „Vööla mere keskkonnaseisundi uurimistöö aruanne“ (Noarootsi, 2002 a vastutav täitja J. Kask).

Vööla mere keskkonnaseisundi uurimistööde aruandest selgub, et Vööla mere ökoloogilise seisundi halvenemine on tingitud setete kuhjumisest ja sellega kaasnevast eutrofeerumisest, mille tulemusena on veekogu muutunud madalaks ja kasvab intensiivselt kinni. Vajalik on veekogust eemaldada kuhjunud setted. Sette eemaldamine võimaldab suurendada veekogu sügavust ja veevahetust, mis peataks veekogu kinnikasvamise ja mõjuks soodsalt põhjaloomastiku ning kalastiku arengule. Vööla mere ökoloogiline hävinemine tuleb peatada.

Selle eelduseks on loodusliku veerežiimi taastamine lahe ja mere vahel. Vajalik on korrastada rikutud kalda-alad, eemaldada akvatooriumist roog ja kalda lähiste aladele ladestunud orgaanikarikas sete, mis koos vähese veevahetusega on Vööla mere eutrofeerumise peamiseks põhjuseks.

Käesoleva KSH koostajad toetavad Vööla mere tervendamist, mis omab positiivset keskkonnamõju.

Lääne maakonnaplaneering toob mh välja järgmist: *Haapsalu Tagalahe seisund on Keskkonnaameti uuringute andmetel viimaste aastatega muutunud halvast väga halvaks. Selleks, et Haapsalu Tagalahe seisund ei halveneks, vaid paraneks, tuleks uurida ja kasutusele võtta erinevad meetmed, puhastööd (lahepõhjast setete eemaldamine, eutrofeerumise vähendamine, sh uurida Vööla mere, Sutlepa mere, Saunja lahe ja Haapsalu Tagalahe ühendamise võimalikkust ning kasulikkust kraavitamise teel, tagamaks ringvoolu).* Tagalahe seisundi parandamise alternatiivsete meetmete analüüsimisega seoses on Keskkonnaameti tellimisel Skepast & Puhkim OÜ poolt 2019. a läbiviidud uuring „Haapsalu lahe rannikuveekogumi seisundid eksperthinnang“. Uuringu tulemustest lähtuvalt on üldplaneeringusse reserveeritud nn Noarootsi ühenduskanali trassikoridori maa-ala, mis avaks vee liikumise Tagalahest läbi Sutlepa ja Tahu lahe Vööla merre ning sealt Hanekivi madalale. Käesoleva KSHga ei teostata kanali rajamise keskkonnamõtjude hindamist, kuivõrd lähtuvalt Skepast & Puhkim OÜ (2019) tööst on vajalik läbi viia veel täiendavaid uuringuid ja vajadusel koostada kanali rajamiseks keskkonnamõju hindamine.

Lääne-Nigula valla territooriumil paiknevad **maaparandussüsteemid** on kantud ÜP joonisele, samuti on seatud maakasutustingimusi, et maaparandussüsteemid tuleb korras hoida. Tagada tuleb maaparandussüsteemi toimivuse säilimine, vajadusel tuleb koostada maaparandussüsteemi ümberehitamise projekt. Tingimuse täitmisel kaasneb pinnaveele (sh maaparandussüsteemide eesvooludele) soodne mõju.

Lääne-Nigula üldplaneeringu eskiisi ja KSH aruande eelnõu avalikul arutelul esitati ettepanek, milles toodi välja Allikmaa külas, **Palivere tehase juures oleva basseini kasutus supluskohana**, millest lähtuvalt tehti ettepanek määrata basseini ümbrusele maakasutuslik juhtfunktsioon- roheala (Marje Hiiesalu, kirjas 24.09.2020). Märgitud ala on kuulub RMK metskonda. Esitatud ettepanekut arvestati ning asendati algselt omistatud tootmismaa juhtfunktsioonile roheala maakasutuslik juhtfunktsioon. Arvestades ala paiknemist vahetult olemasoleva tootmismaa kõrval, ei ole alal tõenäoliselt võimalik tagada vastavust I mürakategoorias esitatud piirnormidele, vaid tuleb lähtuda II mürakategoorias esitatud müra piirnormidest.

Üldplaneeringuga kavandatud **tingimused reoveekäitluslahendustele** omavad pigem positiivseid mõjusid veekeskkonnale ja aitavad kaasa veekogumite seisundi saavutamisele. Üldplaneeringuga on peamine arendustegevus kavandatud olemasolevatele tiheasustusalade keskusaladele või nende laiendusena. Suur osa tiheasustusega alasid on ühtlasi (vähemalt osaliselt) arvatud reoveekogumisalade hulka. Nimetatud piirkondades toimib ühisveevarustuse ja -kanalisatsiooniteenus, millega on võimalik liituda ka uutel majapidamistel. Samuti on seatud tingimused reoveekäitluseks hajaasustuses (vt ptk 3.4.3) Üldplaneeringu koostamisel ei ole võimalik ega ka mõistlik ÜP täpsusastmes põllumajandusele täpseid tingimusi seada (nt

milliseid väetiseid ja millistes kogustes kindlates piirkondades kasutatakse ei ole üldplaneeringuga reguleeritav).

3.2.3 Väärtuslik põllumajandusmaa

Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030 (eelnõu seisuga november 2019; Maaeluministerium) toob välja: *Põllumajandusmaa ja muld on põllumajanduse peamine ressurss ja tootmise eeldus, mida tuleb hoida. Selleks et põllumajandustootmise potentsiaal tulevikus ei väheneks, vaid pigem suureneks, on vaja olemasolevat ressurssi tõhusate ja asjakohaste meetmetega kaitsta. Eesti muldade saagitootmise võime säilitamiseks tuleks neid kaitsta liigse keskkonnamoormuse eest. Kasutusele tuleb võtta õiguslikud meetmed, mis kaitseksid väärtuslikku kõrge boniteediga põllumajandusmaad ja selle mullastikku, piirates kõrge viljelusväärtusega põllumajandusmaa hõlmamist ehitiste ja metsastamisega. Teisalt võiks maadele, millele traditsioonilises põllumajanduses kasutuspotentsiaali ei ole, leida uusi biomajanduslikke kasutusviise, mis toetavad looduskaitse eesmärkide täitmist või hoides neid liigirikaste rohumaadena.*

Väärtusliku põllumajandusmaa määratlemise peamised eesmärgid on²⁶:

- ✓ kaitsta kõrge viljelusväärtusega põllumajandusmaa mullastikku kui taastumatut ressurssi;
- ✓ hoida väärtuslikku põllumajandusmaad võimalikult suures ulatuses ja üle-eestiliselt põllumajanduslikus kasutuses ja tagada selle kaudu riigi julgeolek toidu tootmisel;
- ✓ piirata väärtuslikule põllumajandusmaale ehitamist, selle metsastamist ning sihtotstarbe muutmist;
- ✓ tagada riigi poolt ülevaade põllumajandusmaa, seal hulgas väärtusliku põllumajandusmaa, üle;
- ✓ kajastada põllumajandusmaa, seal hulgas väärtuslik põllumajandusmaa, kaardil, kus andmed on usaldusväärsed ja avalikult kättesaadavad, sisaldades teavet massiivide pindala ja väärtuslikkuse kohta.

Algatatud on seaduseelnõu (26.10.2018 nr 16-0960/18) *Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus*, mille kohaselt on väärtuslik põllumajandusmaa^{27,28}:

- ✓ vähemalt kahe hektari suurune massiiv, mis paikneb küla või aleviku territooriumil;
- ✓ mullastiku kaalutud keskmine boniteet on võrdne Eesti keskmise boniteediga või sellest suurem;
- ✓ mullastiku kaalutud keskmine boniteet on võrdne maakonna keskmise boniteediga või sellest suurem, kui massiiv asub maakonnas, mille keskmine boniteet on riigi keskmisest madalam.

²⁶ Hunt, H., 2019. Väärtuslikud põllumajandusmaad. Seminari „Ametkondadega koostöö üldplaneeringute koostamisel“ (07.05.2019) esitlusmaterjal.

²⁷ Maaeluministerium, 2018. *Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus*. [WWW] <http://eelnoud.valitsus.ee/main/mount/docList/acc203df-f7d1-4b93-b50c-873cb618c2a7#EDOW8eMN>. Viimati vaadatud 30.03.2020.

²⁸ Hunt, H., 2019. Väärtuslikud põllumajandusmaad. Seminari „Ametkondadega koostöö üldplaneeringute koostamisel“ (07.05.2019) esitlusmaterjal.

Lääne-Nigula valla väärtuslikud põllumajandusmaad on kajastatud Lääne maakonnaplaneeringus 2030+, mille kohaselt on Lääne maakonna mullastiku keskmine reaaloniteet 33. *Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu* juurde kuulavas seletuskirjas²⁹ on välja toodud § 35⁴, milles sätestatakse Eesti põllumajandusmaa, sealhulgas maakonna põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteedi määramise alused. Muuhulgas on seletuskirjas esitatud Põllumajandusuuringute Keskuse poolt välja töötatud esialgse põllumajandusmaa massiivide kaardilt lähtuvate andmete alusel (aluseks on võetud kõik küla ja aleviku territooriumil asuvad kahe hektari suurused või suuremad põllumajandusmaa massiivid) esialgne Eesti põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet 41 hindepunkti ning Lääne maakonnas keskmiseks põllumajandusmaa boniteediks 34.

Maakonnaplaneeringus on esitatud üldised põhimõtted väärtuslike põllumajandusmaade kasutamiseks ja üldplaneeringute koostamiseks:

- väärtuslikku põllumajandusmaad kasutatakse üldjuhul üksnes põllumajanduslikuks tegevuseks;
- maardlate kasutuselevõtul vältida võimaluse korral alasid, mis asuvad väärtuslikel põllumajandusmaadel. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb kaaluda eelnevalt kaasnevaid mõjusid väärtuslikule põllumajandusmaale;
- väärtusliku põllumajandusmaa võimalikult suures ulatuses säilitamise vajadusega tuleb arvestada kaevandamisloale tingimuste seadmisel, korrastamistingimuste andmisel ja nende alusel korrastamisprojekti koostamisel. Vajadusel tuleb lisada kaevandamisloale tingimused leevendavate meetmete rakendamiseks;
- väärtuslikku põllumajandusmaad on võimalik vajadusel kasutada riigikaitsealises eesmärgil;
- üldplaneeringuga võib määrata täiendavalt väärtuslikke põllumajandusmaid;
- üldplaneeringute raames tuleb täpsustada väärtuslike põllumajandusmaade kaitse- ja kasutustingimusi ning alade piire (nt arvata väärtuslikud põllumajandusmaad välja linnalise asustusega aladelt, üldplaneeringuga reserveeritud elamu-ning äri- ja tootmismaadelt, kehtivate ja taotletavate määraldiste teenindusmaadelt ning riigimaanteede planeeritavatest trassikoridoridest).

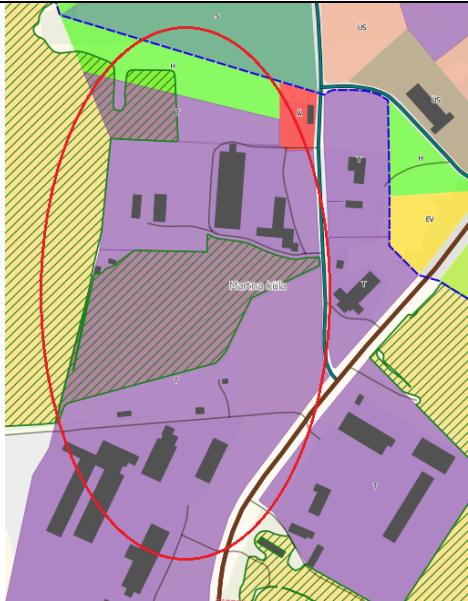
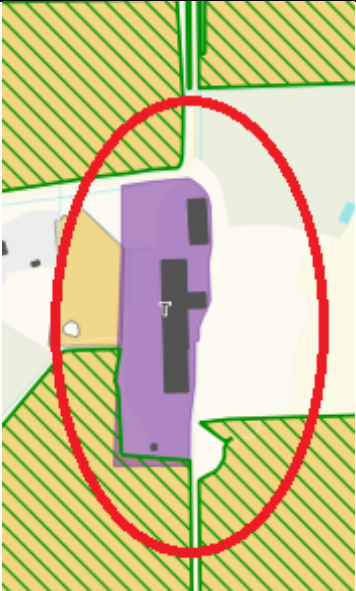
3.2.3.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Üldplaneeringuga korrigeeriti maakonnaplaneeringus esitatud väärtusliku põllumajandusmaa kihti, mille tulemusena määratakse Lääne-Nigula üldplaneeringus väärtuslikuks põllumajandusmaaks mõistliku suurusega (üle 2 ha) ja kompaktsusega põllumajandusmaad, mis jäävad maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksusele, mille kaalutud keskmine boniteet on võrdne või suurem kui 33 hindepunkti (maakonna keskmine kaalutud boniteet) ning mis ei jää planeeringuga määratud tiheasustusalale. Sellise korrigeerimise järel „vähenes“ maakonnaplaneeringus esitatud väärtuslike põllumajandusmaade pindala (20 003,5 hektarilt, v.a alla 2 ha põllumassiivid) 18 297,707 hektarini.

²⁹ Seletuskiri maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu juurde. [WWW] <https://www.koda.ee/sites/default/files/content-type/content/2019-01/SELETUSKIRI.pdf>. Viimati vaadatud 28.05.2020.

Martna, Kasari, Üdruma, Leila, Väike-Nõmmküla, Linnamäe, Piirsalu, Pälli, Koela, Kirna, Niinja ja Leedikülas esineb mõningane kattuvus väärtusliku põllumajandusmaa ning valdavalt olemasolevate tootmise, kalmistu, roheala ning puhke- ja virgestus maa-aladega (vt Tabel 3.7).

Tabel 3.7. Olulisema maakasutusliku juhtfunktsiooni muudatusega väärtuslike põllumajandusmaade paiknemine üldplaneeringualal. Rohelise viirutusega ala tähistab üldplaneeringuga kehtestatavat väärtuslike põllumajandusmaade ala, punasega alasid pindalaga alla 2 ha ning kollasega maakonnaplaneeringu kohased väärtusliku põllumajandusmaaga alad.

Ala	Planeeritud maakasutus
Martna küla 	Valdavalt on tegemist olemasoleva tootmise maa-alaga. Üldplaneeringus on kavandatud tootmise maa-ala laiendamine väärtusliku põllumajandusmaaga aladele (olemasolev sihtotstarve maatulundusmaa). Viimase tulemusena väheneks ÜP määratletud väärtuslike põllumajandusmaade pindala ca 2,3 ha. Virgestusmaa määramisel ei ole ette näha olulist ebasoodsat mõju väärtuslikule põllumajandusmaale.
Üdruma küla 	Kavandatav tootmise maa-ala, olemasolev maatulundusmaa sihtotstarbega hoonestusala. Tootmisalaks määratlemise tulemusena väheneks ÜP määratletud väärtuslike põllumajandusmaade pindala ca 0,081 ha.

Piirsalu küla

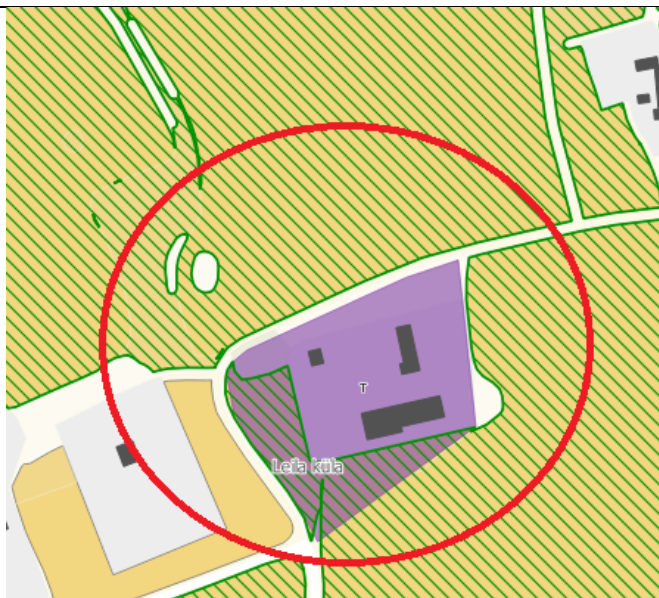

Olemasolev tootmisala, määratletud kui maatulundusmaa. ÜP-ga soovitakse määratleda tootmise maa-alaks.

Tootmisalaks määratlemise tulemusena väheneks ÜP määratletud väärtuslike põllumajandusmaade pindala ca 0,04 ha.

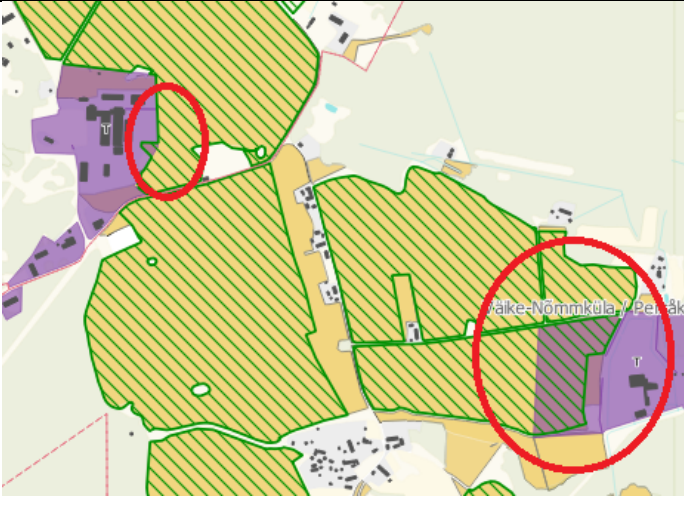
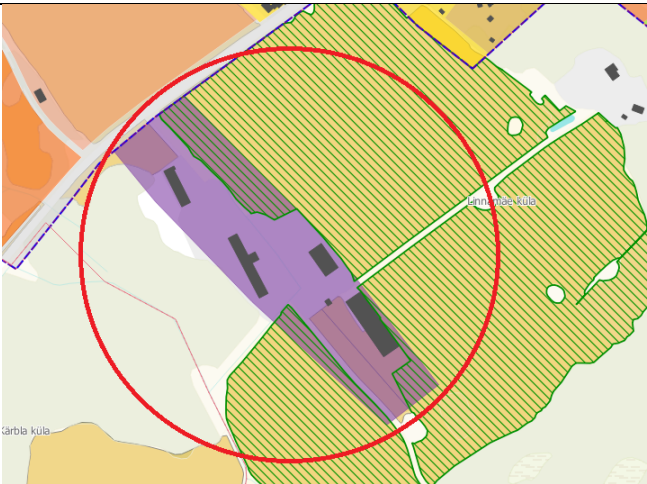
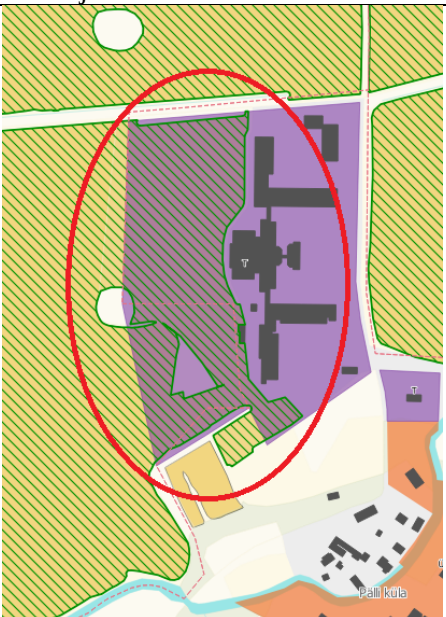
Täiendavalt on määratud kinnistule 68001:003:0214 segahoonestusala (hetkel sihtotstarve tootmismaa), kus samuti väheneb väärtuslik põllumajandusmaa ~0,4 ha võrra: Kuid kuna tegemist on tootmismaa sihtotstarbega kinnistuga, millest põllumassiivide hulka on arvatud antud kinnistul ca pool väärtusliku põllumajandusmaa koosseisu arvatud alast, siis väheneb väärtusliku põllumajandusmaa pindala ca 0,2 ha).

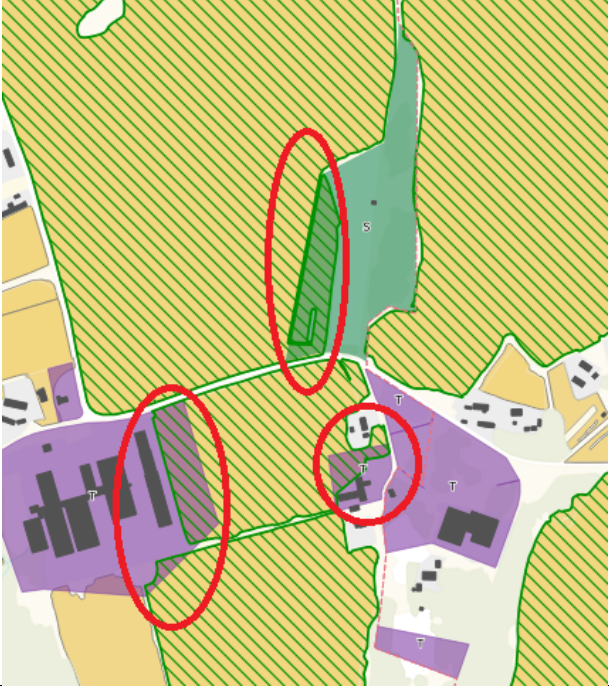
Leila küla

Osaliselt olemasolev tootmismaa.

Tootmisalaks määratlemise tulemusena väheneks ÜP määratletud väärtuslike põllumajandusmaade pindala ca 0,56 ha.

Väike-Nõmmküla / Persäker ja Suur-Nõmmküla / Klottorp 	Tootmisalaks määratlemise tulemusena väheneks ÜP-ga määratletud väärtuslike põllumajandusmaade pindala ca 5,7 ha. Turbatootmise laiendamisel elamuala suunas tekitada kõrghaljastuspuhver.
Linnamäe küla 	Tootmisalaks määratlemise tulemusena väheneks ÜP-ga määratletud väärtuslike põllumajandusmaade pindala ca 1,3 ha.
Koela ja Pälli küla 	Osaliselt olemasolev tootmismaa. Tootmisalaks määratlemise tulemusena väheneks ÜP-ga määratletud väärtuslike põllumajandusmaade pindala ca 3,439 ha.

Leediküla 	Olemasolevad tootmismaa-alad. Kalmistu maa-ala määratletud kui üldkasutatav maa. Tootmisalaks määratlemise tulemusena väheneks ÜP-ga määratletud väärtuslike põllumajandusmaade pindala ca 1,5 ha. Kalmistumaaks määratlemise tulemusena väheneks ÜP-ga määratletud väärtuslike põllumajandusmaade pindala ca 1,15 ha. Kokku väheneks väärtuslike põllumajandusmaade osakaal ca 2,6 ha.
Niinja küla 	Osaliselt maatulundusmaa, osaliselt olemasolev tootmismaa. Tootmisalaks määratlemise tulemusena väheneks ÜP-ga määratletud väärtuslike põllumajandusmaade pindala ca 2,4 ha.
Hindaste 	Üldplaneeringuga täiendavalt väärtuslike põllumajandusmaade hulka arvestatav maa. Olemasolev tootmismaa, osaliselt maatulundusmaa sihtotstarbega alal. ÜP-ga määratlus – tootmisala. Tootmisalaks määratlemise tulemusena väheneks ÜP-ga määratletud väärtuslike põllumajandusmaade pindala ca 0,186 ha.

Eelnevast lähtuvalt väheneks maakasutuslike juhtotstarvete määramisel väärtuslike põllumajandusmaade pindala kokku ca 18,7 ha, mis moodustaks kogu planeeringuga määratletud väärtuslikest põllumajandusmaadest kokku alla 0,1%.

Eelpool kirjeldatud vähenemist võib pidada väheoluliseks ebasoodsaks mõjuks väärtuslike põllumajandusmaade säilimisele. Kuigi väärtuslike põllumajandusmaade osakaal vähesel määral väheneb, ei saa kõrvale jätta positiivseid sotsiaalmajanduslikke mõjusid, mis kaasuvad kui luuakse ja säilitatakse võimalused kompaktsete ja multifunktsionaalsete keskuste loomiseks. Oluliseks aspektiks on ka majanduslik tasuvus - olemasolevate tootmismaade laiendamine alal, kus läheduses on olemas vajalik taristu (elektrivarustus, veevõrk ja kanalisatsioon, teedevõrk), on otstarbekam, kui uute tootmisalade kasutuselevõtt taristu objektidest eemal. Seetõttu on käesoleva KSH koostaja hinnangul antud asukohtades väärtusliku põllumajandusmaa mõningane vähendamine põhjendatud, et laiendada võimalusi ka muu tootmistegevuse arendamiseks piirkonnas.

Viimasel ajal on Eestis tervikuna hoogustunud päikesepaneelide paigaldamine nii hoonetele kui ka päikeseparkidena lagedatele põllu- ja heinamaadele. Kuna päikeseparkide rajamise käigus säilib ala mullastik ja mullakoostis (ei toimu kasvukihi koorimist ega eemaldamist), siis säilivad ka võimalused põllumajandustegevuse jätkamiseks nii päikeseparkide töötamise ajal (võimalikult teatud juhul lammaste karjatamine), kui ka hilisemalt päikeseparkide likvideerimise järgselt (päikeseparkide ehitamis-, käitamis- ning likvideerimisega kaasnevaid mõjusid on käsitletud peatükis 3.4.2). Antud asjaoluga on arvestatud ka väärtuslike põllumajandusmaade kaitse seaduse eelnõu väljatöötamise käigus ehk päikese- ja tuuleparkide rajamine väärtuslikule põllumajandusmaale on aktsepteeritav³⁰. Seega ei ole päikeseparkide rajamisel ebasoodsa mõju esinemist väärtuslikele põllumajandusmaadele ette näha. Siiski tasuks võimalusel eelistada päikeseparkide rajamisel väheväärtuslikke põllu- ja heinamaid.

Lisaks päikeseparkide arendamisele on üldplaneeringuga lubatud väljapool tiheasustusalasid ja miljööväärtuslikke alasid on ühe majapidamise tarbeks on püstitada üks väiketuulik kogukõrgusega kuni 30 m (olemasolevast maapinnast) Kuigi tuulikute rajamisel hõivataks täielikult tuulikutorni alla jääv maa-ala, on siiski tuulikute ümber võimalik säilitada maa-ala põllumajandusliku kasutus ning tuulikuid võib rajada ka väärtuslikule põllumajandusmaale. Sellegipoolest tasub võimalusel eelistada tuulikuparkide rajamisel väheväärtuslikke põllu- ja heinamaid.

Üldplaneeringu ja KSH koostamise ajal toimub väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva seaduse eelnõu menetlus, väärtuslikku põllumajandusmaad käsitleva õigusakti kehtestamisel tuleb järgida sellega sätestatavaid tingimusi ja nõudeid.

Leevendav meede:

- ✓ Päikeseparkide rajamisel tuleks eelistada väheväärtuslikemaid põllu- ja heinamaid, mitte väärtuslike põllumajandusmaadena käsitletavaid alasid. Rajades päikeseparke väärtuslikule põllumajandusmaadele tuleb tagada viljaka mullaressursi säilimine maa-alal (vältida kasvupinnase koorimist ja eemaldamist);

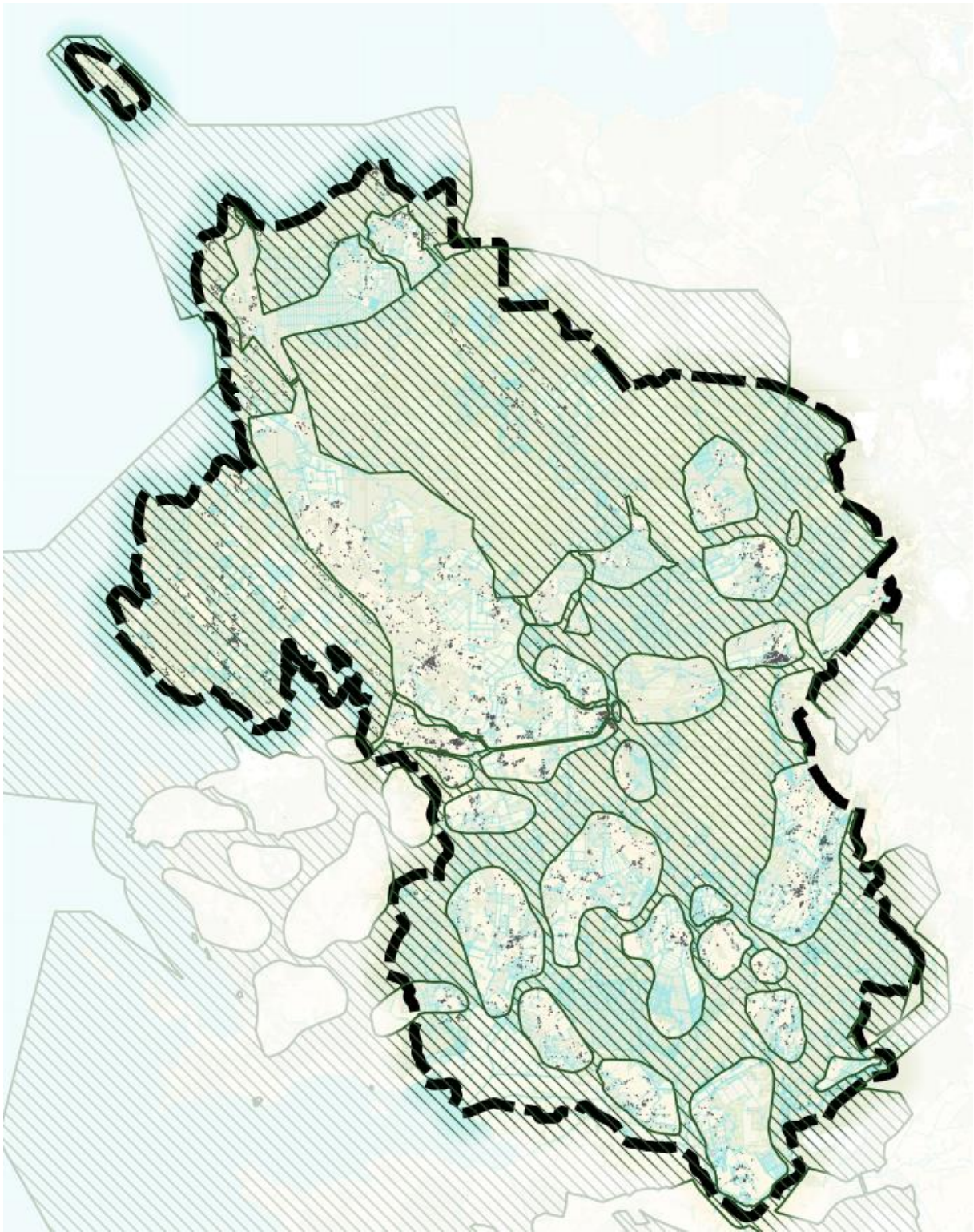
³⁰ Maaeluministeeriumist H. Hunti ettekanne 21.01.2020 Põlvas.

3.2.4 Rohevõrgustik

*Rohevõrgustiku planeerimisjuhendi*³¹ kohaselt hõlmab rohevõrgustik nn rohelist (veeökosüsteemide iseloomustamisel ka sinist) ruumi ehk rohetaristut tervikuna – looduslikke ja poollooduslikke alasid, sh kaitsealasid, märgalasid, jõekoridore, metsi, parke jt haljasalasid, aga ka põllumajandusmaid ning merealadega piirnevaid alasid, mis reguleerivad vee, õhu ja ökosüsteemide kvaliteeti, ning muid toetavaid tehnilisi rajatisi. Tugialad ja koridorid moodustavad roheline võrgustiku ühtseks tervikuks. Tugialad on ümbritseva keskkonna suhtes kõrgema väärtusega loodusalad, millele valdavalt tugineb roheline võrgustiku toimimine.

Üleriigilise planeeringu *Eesti 2030+* kohaselt on üheks roheline võrgustiku tuumalaks (riigi tasandi suur tuumala T1) Lääne-Eesti madalik, mis paikneb käesoleva KSH mõjupiirkonnas. Tuumalad koosnevad tugialadest ja neid siduvatest rohekoridoridest, moodustades suure võrgustiku ehk tuumala. Rahvusvahelise ja riikliku tähtsusega tugialad Lääne-Nigula vallas on Haapsalu laht Noarootsi poolsaarega (ning Vormsi saarega) ja Nõva piirkond. Maakondliku tähtsusega suuremad tugialad moodustuvad Nõva piirkonnast lõunas ja Noarootsi piirkonnast idas (Suursoo, Leidissoo), Paliverest lõuna suunas (Marimetsa raba). Rohevõrgustiku paiknemine on esitatud järgnevalt - Joonis 3.9.

³¹ Kutsar, R., Metspalu, P., Escbaum, K., Vahtrus, S., Sepp, K. *Rohevõrgustiku planeerimisjuhend*, 2018.

Joonis 3.9. Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paiknevad rohevõrgustikud (tähistatud rohelise viirutusega)(Alus: Maa-amet, 2020; Lääne maakonnaplaneering 2030+).

Käesoleva KSH raames teostati Lääne-Nigula valla haldusterritooriumi ulatuses rohelise võrgustiku analüüs. Seejuures arvestati lisaks maakonnaplaneeringule ja varasemalt piirkonnas kehtestatud üldplaneeringutes toodud rohevõrgustiku paiknemisele ka *Rohevõrgustiku*

*planeerimisjuhendis*³² toodud põhimõtteid. Rohevõrgustiku aluseks on põhimahus maakonnaplaneeringus toodud rohevõrgustiku paiknemine, mida ÜP raames mõnevõrra lähtuvalt täpsusastmest korrigeeriti. Peamiselt lisati sidususe tagamiseks kohaliku tasandi koridore. Lisaks arvestati Eesti riigimaanteede loomaohhtlikkuse 2009-2018 kaardirakenduses³³ esitatud olulisemate loomaõnnetuste koondumiskohtade paiknemisega. Eesmärgiks võeti rohevõrgustiku ja maanteede ristumisel arvata rohevõrgustiku alade hulka need loomaõnnetuste esinemise kohad, kus kaardirakenduses toodud klatri tugevus on vähemalt 0,5.

3.2.4.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Üldplaneeringuga täpsustati maakonnaplaneeringus esitatud rohevõrgustikku. Rohevõrgustiku piiride määramisel arvestati üldplaneeringu täpsusastmega, kõlvikulise koosseisuga, juba toimunud, aga ka perspektiivsete ruumiliste arengutega ning lisati nende alusel uusi struktuurielemente. Rohevõrgustiku uute ühenduste määramisel võeti enam arvesse veekogusid ja püsirohumaid. Võrgustiku sidususe parandamiseks lisati üldplaneeringuga kohaliku tasandi koridore.

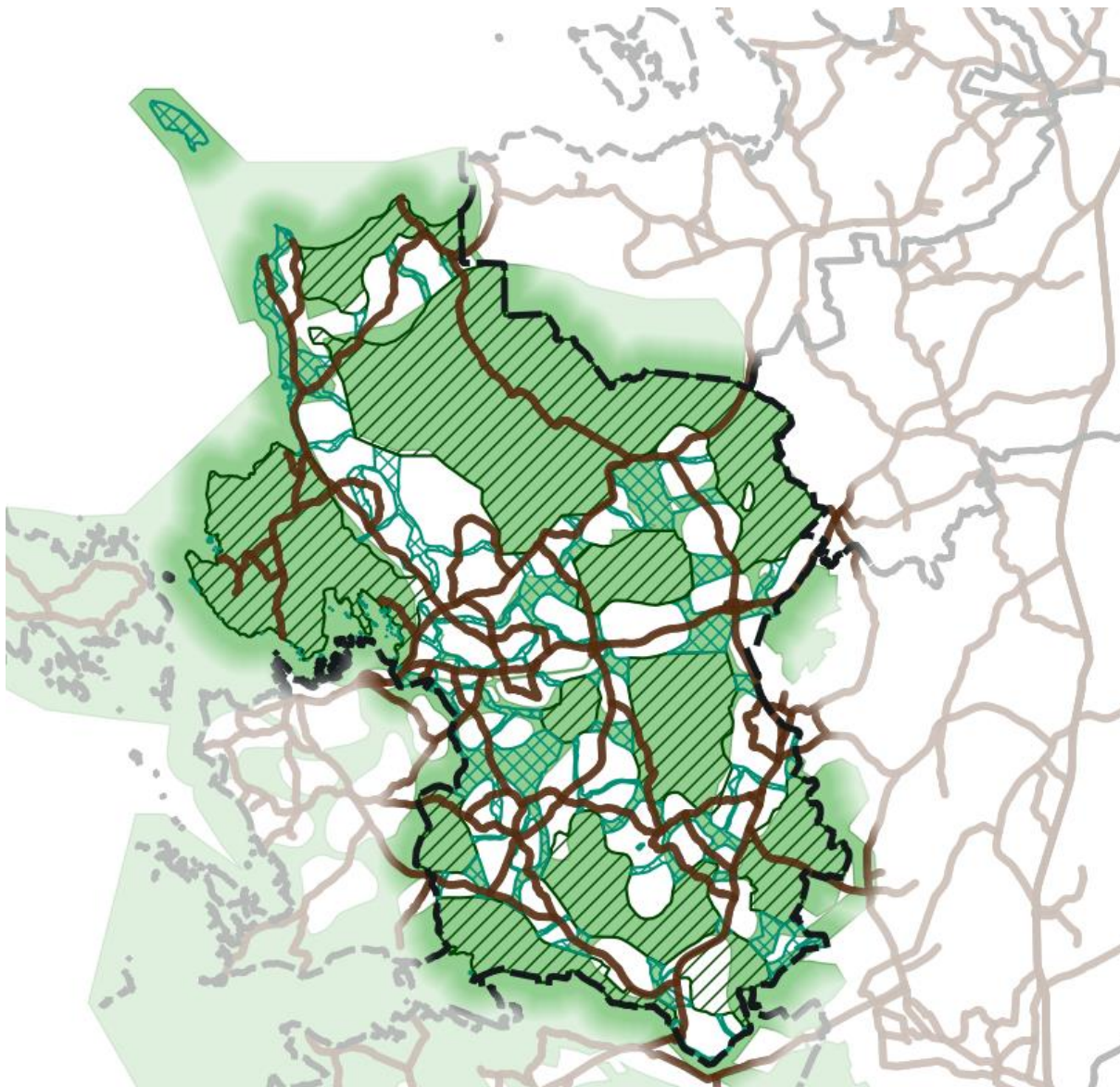
Valdav osa looduskaitsealasid ning I kaitsekategooriasse jäävaid loodusobjekte paiknevad üldplaneeringuga planeeritud rohevõrgustiku aladel. Muud kaitsealused loodusobjektid on kaitstud läbi Looduskaitseseaduse. Viimane seab omad kitsendused kavandatavatele tegevustele. Eelnevast lähtuvalt leiab KSH koostaja, et kaitstavate loodusobjektide säilimiseks pole üldplaneeringus rohevõrgustiku täiendavate tingimuste kehtestamine vajalik ja seetõttu ei ole ka tingimata vajalik kõikide kaitsealuste loodusobjektide lausaline rohevõrgustikku haaramine.

ÜP-ga määratud tiheasustusalad jäävad üldjuhul põhivõrgustikust välja, erandiks on mõningatel juhtudel servaalad, mis pakuvad lisaks elustiku elupaikadele ka inimestele puhkevõimalusi. Enamus rohevõrgustikust paikneb hajaasustusega piirkonnas, ehitamisel on üldplaneeringuga seatud rohevõrgustiku toimimisele kaasa aitavad ehitus- ja kasutustingimused.

Järgneval joonisel on esitatud planeeritava rohevõrgustiku paiknemine ning selle sidusus naaberomavalitsustega. Maakonnaplaneeringu kohase rohevõrgustiku (mis on iga omavalitsuse üldplaneeringus rohevõrgustiku aluseks) kohaselt on rohevõrgustiku sidusus ning toimivus ümbritsevate omavalitsustega valdavalt tagatud. Ühes asukohas, Leila ja Rõuma külade piiril, ei ole rohevõrgustiku koridor seotud maakonnaplaneeringu kohase rohevõrgustikuga ning toimib iseseisva koridorina. Alal paikneb metsariba, koos seal paiknevate elamutega, täites seeläbi ka väärtusliku roheala funktsiooni.

³² Kutsar, R., Metspalu, P., Escbaum, K., Vahtrus, S., Sepp, K. *Rohevõrgustiku planeerimisjuhend*, 2018.

³³ Eesti riigimaanteede loomaohhtlikkuse 2009-2018 kaardirakendus. 2020. <http://hendrikson.ee/maps/Loomaohhtlikkus/>. Viimati vaadatud 10.02.2020.

Joonis 3.10. Rohevõrgustiku paiknemine Lääne-Nigula valla territooriumil ja selle sidusus ümberkaudsete valdadega (viirutusega on tähistatud planeeritav RV; roheline alaga on tähistatud MP kohane rohevõrgustik; musta katkendjoonega on tähistatud). (Alus: Maa-amet, 2021; Lääne maakonnaplaneering 2030+).

Rohevõrgustiku koridoride laiust on põhjalikult analüüsitud Kohv³⁴ töös. Seejuures tuuakse töös välja järgnev: Uuringute tulemuste ja Eesti ekspertide hinnangute põhjal võib väita, et väikeimetajatele ja mitte metsasisestele elupaikadele spetsialiseerunud liikidele suunatud koridoride puhul peaks aitama 100 m laiusest loodusliku taimestikuga alast, millest vähemalt 50m laiune riba peab olema katkematu. Lisaks peab koridori rajatud majade õuealade või kruntidele tehtud aedade vahekaugused olema vähemalt 200 meetrit. Suurulukitele ja metsasisestele elupaikadele spetsialiseerunud inimpelglikele ning aeglaselt levivatele liikidele on vaja minimaalselt 400m laiust koridori. Sellistes koridorides ei tohiks majade õuealad või kruntidel rajatud aiad olla üksteisele lähemal kui 400 meetrit. Tegelikud laiused sõltuvad koridori koosluse iseloomust ja ümbritseva maastiku vaenulikkusest elustiku suhtes.

³⁴Kohv, K., 2007. Harku valla rohevõrgustiku tuumalade ja koridoride uuring

Arvestades eelnevat ja asjaolu, et Lääne-Nigula vald on suures osas kaetud rohevõrgustikuga ning maastiku nõ vaenulikkus, sh arendussurve ei ole suur (arendussurve peamiselt Noarootsi piirkonnas), teeb KSH koostaja ettepaneku lisada tingimusena, et rohevõrgustiku koridoridele ehitamisel peab koridori alaga risti suunas säilima vähemalt 50 m laiune katkematu koridori riba. Seejuures võib järgmine seesugune vähenemisega koht olla minimaalselt 200 m kaugusel esimesest. Teise tingimusena tehakse ettepanek, et rohevõrgustiku tugialale ehitamisel peab tarastatud hoonete ja/ või elamuhoonete teenindamiseks vajalike rajatiste vahele jääma vähemalt 100 m laiune katkematu ala. Kui konkreetse juhtumi korral on näha, et tingimust ei ole võimalik täita, tuleb teha kaalutusotsus kaasates otsuse tegemisse elustikueksperti(d). Rohevõrgustiku säilimise ja toimimise parandamise läbi kaasneb soodne mõju.

Ehitusõiguse kõrval on rohevõrgustikel oluliseks teemaks metsaraie, sh lageraie – kas ja millisel määral on uuendusraie rohevõrgustike aladel lubatud. Metsaraie tulemusena muutub ala bioloogiline mitmekesisus – lageraie tulemusel asenduvad kõrged puud raiesmikuga, kuhu asuvad elama vastavat ala eelistavad liigid, nt metsmaasikas (*Fragaria vesca*), seejuures võivad ümber asuda liigid, kes eelistavad kõrgeid puid ja varjulist elupaika nt suurulukid. Metsaraie tulemusena muutub ala bioloogiline mitmekesisus ning lageraie puhul võib avalduda mõningane negatiivne mõju rohevõrgustike mikrovõrgustikule – näiteks asuvad ümber suurulukid ning ajutiselt väheneb ka täisealise metsa osakaal, küll aga asuvad alale liigid, kes eelistavad raiesmikul valitsevaid tingimusi. Makrovõrgustikku (riigitasandil vaadates) selline raietegevus negatiivselt ei mõjuta. Samuti toimub lageraielankide taasmetsastamine või -metsastumine ja antud alad toimivad edasi rohevõrgustiku osadena.

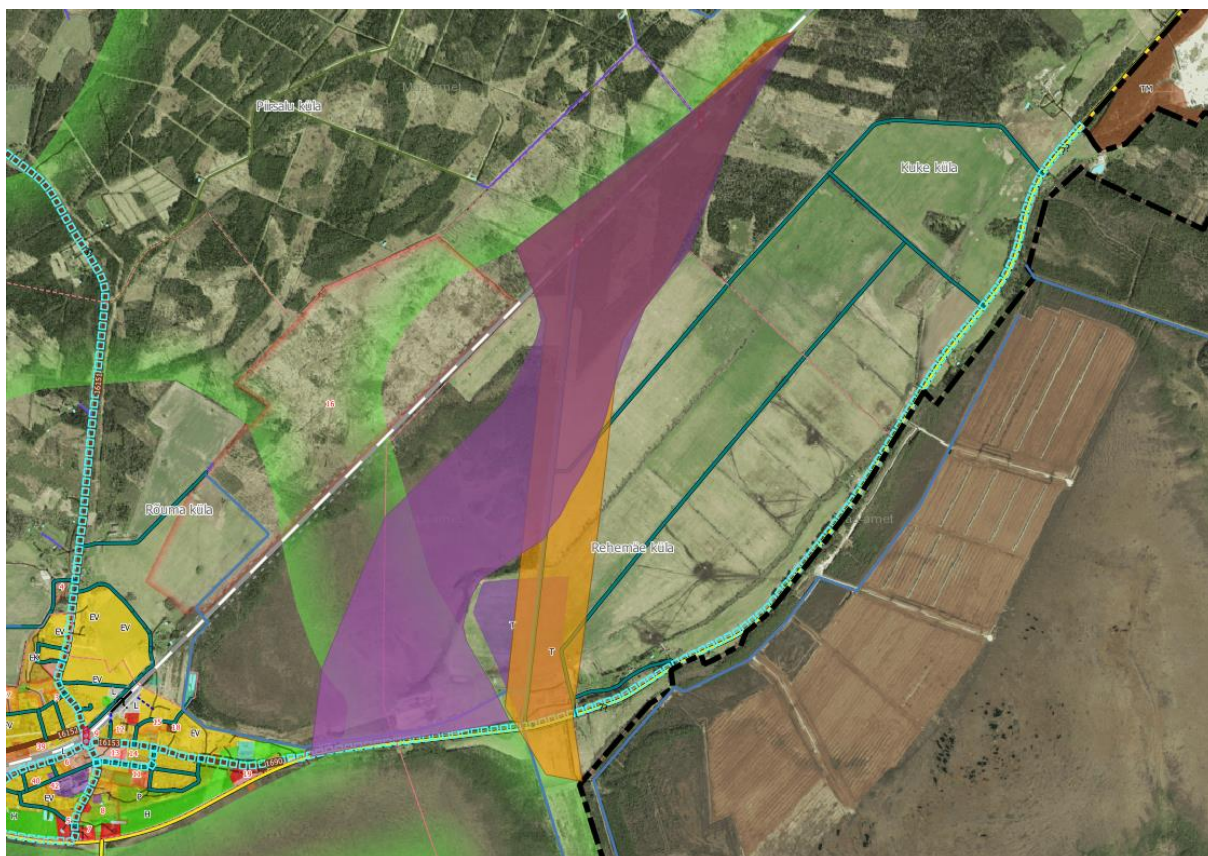
Tavapärase põllu- ja metsamajandusliku tegevuse juures rohevõrgustiku sidusus säilib. Püsirohumaade niitmine või ka tavapärase metsamajandus avaldavad rohevõrgustikule ajutist mõju. Karjatamine rohevõrgustikku (koridore) ei ohusta, pigem omab tegevus alale positiivset mõju. Küll aga tuleb ka karjatamisel (tarastamisel) koridori sidususe ja toimivuse tagamiseks lähtuda rohekoridorile seatud ehitustegevust puudutavatest nõuetest. **Täiendavalt teeb KSH koostaja soovitus, mille kohaselt tuleb loomade karjatamisel rohevõrgustiku aladel avada/ eemaldada tarad perioodidel, mil loomi alal ei karjatata. Selliselt tagatakse rohevõrgustiku sidusus ja säilumine.**

Maardlate avamine ja rohevõrgustikud ei ole teineteist välistavad nähtused, seda aga kaevandamislubade taotlemisel ja andmisel õigusaktides sätestatud korras ja tingimustel. Karjäärid põhjustavad ulukite liikumisharjumustes muutusi juhul, kui karjäär jääb aktiivses kasutuses liikumisteedele. Siinkohal on aga oluline arvestada, et reaalne kaevandamistegevus hakkab toimuma järk-järgult ehk katend kooritakse järk-järgult vastavalt varu ammendumisele. Lisaks on oluline, et öisel ajal kaevandamistegevust ei toimu. Samuti ei nähta ette karjäärialade piiritlemist taradega. Seega ulukite liikumise häiring on seotud eelkõige karjääris töötavate masinate poolt põhjustatud müraga ning ka maastikumustri muutustega. Pikemas perspektiivis on karjääride kaevandamise näol tegemist ajutise tegevusega, mille järel kaovad ka sellega kaasnenud häiringud loomastikule ning mingil määral taastuvad ka elupaigad³⁴. Maardlate kasutuselevõtu eelduseks nende korrastamine kaevandamise lõppemise korral.

Rohevõrgustiku sidususe ja toimimise tagamiseks on muuhulgas vajalikud maanteede ja raudteede juurde planeeritud rohetaristud. Teedel olevad ulukipääsud on kriitilise tähtsusega, kuna ühendavad muidu teedega killustatud rohevõrgustikku. Teede juures olevate rohetaristute

hulka kuuluvad nii ulukipääsud (ulukitunnelik, ökoduktid, võrasillad jms) kui ka loomade teele jõudmist takistavad ning teelalt eemale juhtivad rajatised (aiad, tagaishüppekohad). Lisaks vahetu pääsu rajamisele on funktsionaalselt tähtsad ka nende rajatiste ümbrus ja neile juurdepääsu alad. Kuna metsloomad on äärmiselt pelglikud, on oluline vältida rajatiste juurdepääsudele ja nende lähialale uute tegevuste kavandamist (hooned, teed, asulad, kaevanduste avamine jms), aga ka ulatuslik metsaraie (nt lageraie), millega kaasneb ehitatud rajatise ja ümbritseva metsaala vahelise sidususe katkemine. Viimasega kaasneb olukord, mil metsloomad ei võta püstitatud rajatisi omaks ning hülgavad varem kasutatud rajad³⁵³⁶.

19.06.2013 on Risti Vallavolikogu otsusega nr 22 kehtestatud Risti Golfklubi detailplaneering. Kehtestatud planeeringuga muudeti Risti valla üldplaneeringut. Golfklubi DP-s kavandati rohelisele koridorile asukoht. DP KSH-s tehti soovitus nihutada rohekoridori Liivi jõeni, kus see kulgeks Rõuma raba idapoolset serva pidi kuni Õmma rabani (vt Joonis 3.11 oranž soolikas). Kuna aga selliselt jookseks RV sirgelt üle ÜPga määratava tootmisala, teeme ettepaneku määrata rohekoridor kerge jõnksuga üle raba (vt Joonis 3.11 lilla soolikas).

Joonis 3.11. Ettepanek rohekoridori korrigeerimiseks Risti Golfklubi detailplaneeringu piirkonnas

Üldplaneeringu eskiisi avalikustamise järgselt määrati avalikkuse ning omavalitsuse huvi alusel täiendavaid alasid, millega antakse võimalus tootmisalade loomiseks. Määratluse tulemusena vähenes rohevõrgustiku pindala Sutlepa külas ning Enivere külas. Oluline on märkida, et kuigi

³⁵ Rahandusministeerium. (2020). *Rohevõrgustiku toimivuse tagamine üldplaneeringutes*.

³⁶ Remm, J. (2020). *Eksperdi seisukoht rohetaristust teedel ja rohevõrgustiku planeerimisest: kaaskiri maanteeameti pöördumisele*.

rohevõrgustiku koridoride ala vähenes, ei oma vähenemine olulist negatiivset mõju rohevõrgustiku säilimisele, kuna koridori aladel on risti suunas tagatud vähemalt 50 meetri laiune katkematu ala.

Lääne-Nigula üldplaneeringu eskiisi ja KSH aruande eelnõu avalikul väljapanekul esitas Keskkonnaministeerium oma 23.09.2020 kirjaga nr 7-15/19/2885-6 ettepaneku määrata Kadarpiku külas asuvale Kuhja (katastritunnus 44101:001:0289) kinnisasjale äri- ja teenindusettevõtte maa-ala (Ä) maakasutuse juhtotstarve kuna see asub Taebla aleviku läheduses Ääsmäe - Haapsalu - Rohuküla maantee ääres. KSH seisukohalt kitsendusi ei ole, v.a kattumine tiheasustuses määratud rohealaga ning kattumine põhjaosas rohevõrgustikuga. St kui põhjaosas säilitada katastriüksusel piisava laiusega rohekoridor ja ÜP-ga määratud roheala lõunaosas, ei näe KSH koostaja ülejäänud kinnistu osas takistusi. Antud ettepanekut arvestatakse üldplaneeringu planeeringulahenduse koostamisel.

Leevendav meede:

- ✓ Hajaasustuses rohevõrgustiku koridoridele ja tugialadele ehitamisel peab koridori alaga risti suunas säilima vähemalt 50 m laiune katkematu koridori riba. Seejuures võib järgmine seesugune vähenemisega koht olla minimaalselt 200 m kaugusel esimesest;
- ✓ Hajaasustuses rohevõrgustiku tugialale ehitamisel peab tarastatud hoonete ja/ või elamuhoonete teenindamiseks vajalike rajatiste vahele jääma vähemalt 100 m katkematu ala;
- ✓ Aiaga piiratava õueala suurus ei tohi hajaasustuses olla suurem, kui 0,4 ha, et tagada hajaasustusele omane avatud ruum ja loomade vaba liikumine. Karjamaade piirded on siiski lubatud ka rohevõrgustikus.
- ✓ Kui konkreetse juhtumi korral on näha, et tingimust ei ole võimalik täita, tuleb teha kaalutusotsus kaasates otsuse tegemisse elustikueksperdi(d).

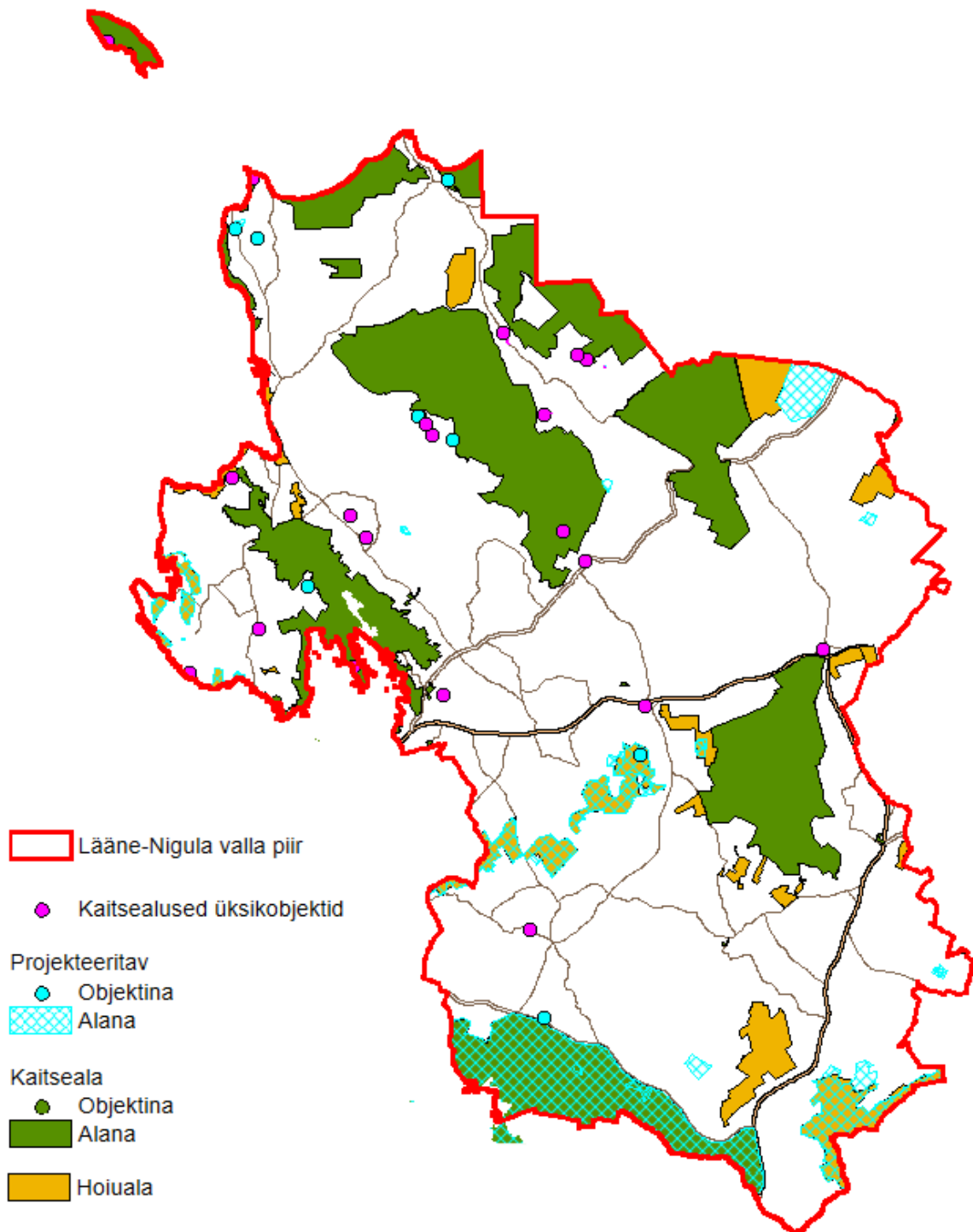
3.2.5 Kaitstavad loodusobjektid ja muud loodusväärtused

Lääne-Nigula valla haldusterritooriumile jääb 5 looduskaitseala ja 4 projekteeritavat looduskaitseala, 4 maastikukaitseala, 11 hoiuala, 1 projekteeritav hoiuala, 1 rahvuspark, 1 projekteeritav rahvuspark ja 5 kaitsealust parki (vt Tabel 3.8; Joonis 3.12). Lisaks kaitse- ja hoiualadele jäävad Lääne-Nigula valla haldusterritooriumile ka mitmete kaitsealuste liikide elupaigad ja/või kasvukohad, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid (Tabel 3.9) ja vääriselupaigad. Samuti jäävad planeeringualale mitmed projekteeritavad üksikobjektid ja püsielupaigad.

Tabel 3.8. Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paiknevad kaitse- ja hoiualad. (Allikas: Keskkonnaregister, 2020. Seisuga 30.11.2020).

Registrikood	Objekti nimetus	Maismaa pindala, ha	Veeosa pindala, ha	Pindala kokku, ha
KLO1200516	Ants Laikmaa kodupark	8,4	0	8,4
KLO1000674	Apollo meremadaliku looduskaitseala		5216,8	5216,8
PLO1001327	Arumetsa hoiuala - projekteeritav			
KLO2000146	Ehmja-Turvalepa hoiuala	2124,1	2,3	2126,4

Registrikood	Objekti nimetus	Maismaa pindala, ha	Veeosa pindala, ha	Pindala kokku, ha
KLO2000257	Käntu-Kastja hoiuala (Läänemaa)	2132,7	45,5	2178,2
PLO1001317	Käntu-Kastja looduskaitseala - projekteeritav	3031	50,5	3081,5
KLO2000256	Karjatsimere hoiuala	49,7	37,8	87,5
KLO1200518	Koluvere mõisa park	10,4	3,3	13,7
KLO1000124	Läänemaa Suursoo maastikukaitseala	9909	395,3	10304,3
KLO2000149	Laiküla hoiuala	1089,9	1,3	1091,2
KLO1000263	Leidissoo looduskaitseala	8220,1	1,3	8221,4
PLO1001031	Leidissoo metsa looduskaitseala - projekteeritav	18,5		18,5
KLO1200519	Liivi mõisa park	4,2	0	4,2
KLO2000150	Luiste hoiuala (Lääne)	67,1	0	67,1
KLO1000215	Marimetsa looduskaitseala	5079,5	3,2	5082,7
KLO2000151	Marimetsa-Õmma hoiuala (Läänemaa)	796,9	0	796,9
KLO1000300	Matsalu rahvuspark	22455,8	26404,5	48860,3
PLO1001212	Matsalu rahvuspark - projekteeritav	48830,5	109,1	48939,6
KLO2000152	Mustjärve raba hoiuala	297,6	6,1	303,7
PLO1000854	Neugrundi looduskaitseala - projekteeritav	0	2152,3	2152,3
KLO1000660	Nõva looduskaitseala	2328	62,1	2390,1
KLO2000166	Nõva-Osmussaare hoiuala (Läänemaa)	342,1	21739,5	22081,6
KLO1000558	Osmussaare maastikukaitseala	467,6	21,6	489,2
KLO2000272	Österbi hoiuala	14,9	0	14,9
KLO1200522	Palivere mõisa park	5	0	5
KLO1200523	Pürksi mõisa park	3	0	3
KLO1000262	Salajõe maastikukaitseala	16,3	0	16,3
KLO1000197	Silma looduskaitseala	4264,2	2431,2	6695,4
KLO2000154	Suursoo-Leidissoo hoiuala (Läänemaa)	1084,3	1	1085,3
PLO1001326	Turvalepa looduskaitseala - projekteeritav	1242,5	3,2	1245,7
KLO2000241	Väinamere hoiuala (Läänemaa)	3045	63266,7	66311,7
KLO1000142	Valgejärve maastikukaitseala	712,1	11,2	723,3

Joonis 3.12. Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paiknevad kaitse- ja hoiualad sh projekteeritavad kaitstavad loodusobjektid (Allikas: Keskkonnaagentuur, Eesti Looduse infosüsteem, EELIS, 07.01.2021).

Alljärgnevalt on esitatud Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paiknevad kaitsealused üksikobjektid. Keskkonnaamet edastas oma 02.06.2021 kirjas nr 7 16/21/12475 „Lääne maakonna kaitstavad looduse üksikobjektid ja nende piiranguvööndi ulatuse“ määramise otsuse, mille keskkonnaminister kinnitas 27. mail. 2021 määrusega nr 27. Määrus avaldati

Riigiteatajas 01.06.2021 ning see jõustub 11.juunil. 2021. Määruses esitatud Lääne-Nigula valla territooriumil paiknevad kaitstavad looduse üksikobjektid on esitatud Tabel 3.10-s.

Tabel 3.9. Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paiknevad kaitsealused üksikobjektid. (Allikas: Keskkonnaregister, 2021. Seisuga 08.06.2021).

Registrikood	Objekti nimetus	Asukoht	Tüüp
PLO1001192	Allikmaa purunenud rändrahn	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Allikmaa küla	rändrahn ja kivikülv
PLO1001193	Dirhami kivikülv	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Dirhami küla	rändrahn ja kivikülv
PLO1001194	Dirhami rahn	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Dirhami küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4001016	Edu kivi; Eedu kivi	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Nõmmemaa küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4001273	Hindaste kivikülv; (Kadakakivi ja Hindaste kivikülv)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Hindaste küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000450	Järvekivi	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Kudani küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4001272	Kadaka kivi	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Hindaste küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000916	Kiirema männikivi; (Kürema männikivi ja kivikülv)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Variku küla	rändrahn ja kivikülv
PLO1001195	Kingati rändrahn	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Allikmaa küla	rändrahn ja kivikülv
PLO1001196	Kivinõmme kivikülv	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Vanaküla küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4001275	Klaanemaa Laanekivi	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Vanaküla küla	rändrahn ja kivikülv
PLO1001197	Klaanemaa nõmme Suurrahn	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Vanaküla küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000907	Kuradikivi	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Ehmja küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000387	Kärbla tamm; Harilik tamm	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Kärbla küla	puu ja puudegrupid
PLO1001198	Laearahn/Oamusa staim	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Rooslepa küla	rändrahn ja kivikülv
PLO1001199	Liivanina kivid	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Peraküla küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000915	Linamaa kivi (2); (Linnamaa kivid)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Nõmmemaa küla	rändrahn ja kivikülv
PLO1001200	Metskonna kivi	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Nõva küla	rändrahn ja kivikülv
PLO1001201	Metsküla idapoolne Suurkivi	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Vanaküla küla	rändrahn ja kivikülv
PLO1001202	Metsküla läänepoolne Suurkivi ehk Aadu Kumari nimeline kivi	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Vanaküla küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000117	Männiku talu rändrahnud	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Variku küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4001137	Nõmmemaa kivikülv	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Nõmmemaa küla	rändrahn ja kivikülv

Registrikood	Objekti nimetus	Asukoht	Tüüp
KLO4000903	Osmussaare \kaksikud\''''	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Osmussaare küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000901	Osmussaare I rahnuderühm	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Osmussaare küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000904	Osmussaare II rahnuderühm	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Osmussaare küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000386	Palivere pooppuu	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Palivere alevik	puu ja puudegrupid
KLO4000914	Parunite kivi	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Keedika küla	rändrahn ja kivikülv
PLO1001204	Paslepa kivikülv	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Einbi küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000444	Põõsaspea neeme rändrahn	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Spithami küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4001289	Pöökpui	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Pürksi küla	puu ja puudegrupid
KLO4000239	Ramsikivi	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Vanaküla küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000620	Risti määnd; (Määnd)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Risti alevik	puu ja puudegrupid
KLO4000913	Rändrahn (2); (2 gneissbretsa rahnu; Salajõe Allika rändrahn)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Salajõe küla	rändrahn ja kivikülv
PLO1001205	Saare rahn	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Saare küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000452	Sarapiku kivi; (Kadaka kivi ja selle läheduses asuv kivikülv)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Hindaste küla	rändrahn ja kivikülv
PLO1001206	Sendri kaksikud	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Höbringi küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000508	Soontaga kivi	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Keedika küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4001262	Sturesten ehk Lambakivi	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Einbi küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000451	Suur Patstein	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Sutlepa küla	rändrahn ja kivikülv
PLO1001207	Tamme tamm	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Rannajõe küla	puu ja puudegrupid
PLO1001208	Toomanina Suurkivi	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Rannaküla küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000911	Truumani(Kalevipoja)kivid; (Truumanni kivid)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Saare küla	rändrahn ja kivikülv
KLO4000912	Väike Patstein; (Ristikivi)	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Väike-Nõmmküla küla	rändrahn ja kivikülv

Tabel 3.10. Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil kinnitatud kaitstavad looduse üksikobjektid. Aluseks keskkonnaministri poolt 27. mai 2021. a kinnitatud määrus nr 27.

Kaitsealune üksikobjekt	Asukoht	Piiranguvööndi ulatus
Eedu kivi	Lääne-Nigula vallas Nõmmemaa küla	0,20 ha
Hindaste kivikülv	Lääne-Nigula vallas Hindaste külas	1,17 ha

Järvekivi	Lääne-Nigula vallas Kudani külas / Gutanäsis	30,0 m
Kadaka kivi	Lääne-Nigula vallas Hindaste külas	30,0 m
Kalevipoja (Truumani) kivid	Lääne-Nigula vallas Saare külas / Lyckholmis	0 m
Klaanemaa Laanekivi	Lääne-Nigula vallas Vanakülas / Gambynis	30,0 m
Kuradikiv	Lääne-Nigula vallas Ehmja külas	0,22 ha
Kürema männikivi	Lääne-Nigula vallas Variku külas	10,0 m
Linama kivid	Lääne-Nigula vallas Nõmmemaa külas	10 m
Männiku talu rändrahnud	Lääne-Nigula vallas Variku küla	0,77 ha
Nõmmemaa kiviülv	Lääne-Nigula vallas Nõmmemaa külas	3,47 ha
Osmussaare „kaksikud” / Hoitstaina	Lääne-Nigula vallas Osmussaare külas / Odensholmis	0 m
Parunite kivi	Lääne-Nigula vallas Keedika küla	0,11 ha
Põõsaspea neeme rändrahn / Pestain	Lääne-Nigula vallas Spithami külas / Spithamnis	10,0 m
Salajõe Allika rahn	Lääne-Nigula vallas Salajõe külas	10,0 m
Kasemetsa rahn	Lääne-Nigula vallas Salajõe külas	0,13 ha
Sarapiku kivi	Lääne-Nigula vallas Hindaste külas	0,16 ha
Soontaga kivi	Lääne-Nigula vallas Keedika külas	0 m
Sturesten ehk Lambakivi	Lääne-Nigula vallas Einbi külas / Enbys	30,0 m
Suur Patstein	Lääne-Nigula vallas Sutlepa külas / Sutlepis	10,0 m
Väike Patstein (Ristikivi)	Lääne-Nigula vallas Väike-Nõmmkülas / Persåkeris	0,09 ha
Kärbla tamm	Lääne-Nigula vallas Kärbla külas	0,22 ha
Pürksi pöök	Lääne-Nigula vallas Pürksi külas	0 m
Risti mänd	Lääne-Nigula vallas Risti alevikus	0,02 ha

3.2.5.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel on üldjoontes arvestatud kaitstavate loodusobjektide paiknemisega. Samas tuuakse alljärgnevalt välja mõningad asjaolud, mis mõju hindamise käigus selgusid.

Kergliiklusteed on kavandatud olemasolevate maantee laiendusena. Üldplaneeringuga ei ole määratletud, millisel maantee poolel kavandatav kergliiklustee paikneb. Täpsem asukoht on määratletud Linnamäe ning Nõva külates paiknevate kergliiklusteede (kokku 3 tk) osas. Saunja külast on kavandatud läbi kulgema Linnamäe-Taebla (ühendus) kergliiklustee, mis kulgeb paralleelselt Väinamere loodus ja linnualaga. Ühtlasi kulgeb Piirsalu-Risti kavandatud kergliiklustee paralleelselt Marimetsa-Õmma loodus- ja linnualaga. Kergliiklusteedega võimalikku kaasnevat mõju on käsitletud peatükis 3.2.6. Kergliiklusteed kulgevad mitmetes kohtades kas üle kaitstavate loomaliikide elupaikade (nt harilik käoraamat, ahtalehine ängelhein) või nende läheduses (nt võldas, hink). Arvestades kergliiklusteede iseloomu ja asjaolu, et need on kavandatud maantee äärde, siis ei ole olulist ebasoodsat mõju elupaikade (sh püsielupaiga) säilimisele ja kaitse- ning hoiualade kaitse-eesmärkide täitmisele ette näha. Täpsem mõju hindamine, vähemalt eelhindamise tasemel tuleb läbi viia kergliiklusteede projekteerimise etapis.

Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga kavandatav **raudtee trass** kulgeb mööda mitmete looduskaitseliste objektide vahetuslähedusest (nt metsise püsielupaik, harilik käoraamat, kahelehine käokeel jt). Maakonnaplaneeringu elektrivõrku kavandava teemaplaneeringuga kavandatav elektrivõrgu trass möödub sarnaselt raudteega, mitme looduskaitseliste objekti vahetuslähedusest (nt mustsaba-vigle). Käesolevas üldplaneeringu KSH-s ei käsitleta täpsemalt maakonnaplaneeringu teemaplaneeringute³⁷ KSH-des käsitletut.

Üldplaneeringusse on kantud uue perspektiivse **ühendusena Haapsalu linna - Noarootsi poolsaart ühendav tee- ja sillakoridori** kavandamine. Üldplaneering lähtub Skepast&Puhkim OÜ poolt 26.04.2017 valminud Noarootsi silla tehnilise teostatavuse analüüsist ning selle tulemusel valminud silla eskiislahendusest. Üldplaneeringuga määratakse eskiislahenduses toodud trassile 350 m laiune tee- ja sillakoridor. Sillakoridori (350m) jäävad mitmete taimeliikide (nt emaputk, mõju täpsem kirjeldus ptk 3.2.5) ja linnuliikide leiukohad (nt sookurg, väike-laukhani, punaselg-õgija jt). Mitme linnuliigi (nt väike-laukhani) leiukohad on seotud eelkõige rändepeatustega ning keda maanteemüra oluliselt ei häiri (nt liik kolib vastavalt oma eelistustele ümber). Sellegipoolest on ühendustee planeerimisel riigi eriplaneeringuga paralleelselt vajalik läbi viia KSH, mille raames tuleb hinnata mõjusid piirkonna taime- ja loomaliikidele. Riigi eriplaneeringu raames tuleb läbi viia linnustiku ja taimestiku uuringud.

Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paikneb **6 sadamat**, millest Dirhami sadam pakub ka reisisadama teenuseid ning kala- ja kaubasadama teenuseid (veesõidukite lastimine ja lossimine) olenemata veesõiduki suurusest. Teised sadamad pakuvad väikesadamatele omaseid teenuseid. Paslepa-Viigi, Nõva ja Osmussaare sadamates tasulisi sadamateenuseid ei osutata. Uusi sadamaalasid Lääne-Nigula valla haldusterritooriumile ei ole kavandatud, küll aga on kehtestatud detailplaneering Dirhami sadama ala laiendamiseks, viimane kattub III kaitsekategooria liikide – nõmmelöökesega (*Lullula arborea*) ja liivatüll (*Charadrius hiaticula*) elupaigaga ning II kaitsekategooriasse kuuluva põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*) elupaigaga. Tegemist on Lääne-Nigula Vallavalitsuse 03.07.2018 korraldusega nr 395 kehtestatud Dirhami sadama ja lähiala detailplaneeringuga. Detailplaneeringuga soovitakse muuta katastriüksuste piire, tootmismaa ja ärimaa sihtotstarvete osakaalu, ehitada kuni 5-korruselise hotell ning kuni 2 spordihoonet. Detailplaneeringuga on hoonestus planeeritud kõrgematele aladele (üle 1,5 m), et planeeritud hooned ei satuks sagedase ülejutusohuga aladele. Sadama-alad ei ole küll põldtsiitsitaja elupaigaks ideaalsed, kuid lähtuvalt asjaolust, et sadamates on sageli piisavalt avatud maastikku, on just sellised alad alternatiiviks intensiivse põllumajanduse tõttu kadunud põldtsiitsitaja elupaikadele. **Dirhami sadama laienduse ehitustegevuse käigus on vaja arvestada põldtsiitsitaja pesitsusajaga ning rakendada sellega seoses piiranguid ehituse ajale.** Põldtsiitsitaja pesitseb suve jooksul kaks korda. Esimest kurna võib leida mai lõpul ja juuni algul, teist kurna juuni lõpul ja juuli algul. Liik hõlmab territooriumid ilmselt mai keskel, umbes nädal pärast saabumist. Kui vastab tõele, et teine kurn võidakse muneda alles juuli algul (Kumari 1954), peaksid pesakonnad oma territooriumile jääma vähemalt juuli lõpuni. Seega põldtsiitsitaja pesitsustsükkel kestab Eestis tõenäoliselt 2,5 kuud³⁸. Seega on vaja mürarikkeid ehitustegevusi vältida mai keskpaigast juuli lõpuni.

Lisaks on kehtestatud detailplaneering, mis käsitleb Nõva sadama piirkonna arendamist nõuetele vastavaks külastussadamaks, koos sinna juurde kuuluva teeninduse ja taristuga. EELIS-e infosüsteemi (Keskkonnaagentuur, Eesti Looduse infosüsteem, EELIS, seisuga

³⁷ Lääne maakonnaplaneeringut täpsustav teemaplaneering Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine

³⁸ Põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana* L.) kaitse tegevuskava. Keskkonnaamet, 2020

09.06.2021) kohaselt piirneb Nõva sadama DP ala Natura 2000 võrgustikku kuuluva Nõva-Osmussaare loodus- ja linnualaga (täpsem käsitlus ptk 3.2.6). Planeeringusse on kantud 10 kasutuses olevat lautikohta, kavandatav slipp Kasari külla (Jõekalda maaüksus) ning üks Rõude külla (Kullamaa metskond 157). Samuti vajab rekonstrueerimist puidust paadisild Kastja külas Laastre maaüksusel ning uue silla rajamine Kastre külas Pörja-Torja maaüksusel.

2020. aastal koostas Consultare OÜ uuringu, mille eesmärgiks oli saada sisend üldplaneeringutega kavandatavate **avalike juurdepääsude, parklate jm taristu** planeerimiseks Matsalu rahvusparki ja Kasari jõe lähialadel, samuti ehituskeeluvööndi ning kõrgveepiiri määramiseks Kasari jõe piirkonnas. Käesolevas KSH-s analüüsiti uuringus esitatud ettepanekute paiknemist ning suhestumist looduskaitseliste piirangutega, mis on esitatud ka järgmises tabelis (Tabel 3.11). Tabelist nähtub, et uuringu ettepanekutes esitatud objektidest suur osa ei paikne looduskaitseliste piirangutega aladel. Küll aga paiknevad mõned objektid Natura aladel, seejuures paikneb osa neist elupaigatüübil 6450 (lamminiidud ehk luhad), mis on Väinamere loodusala ja uue kaitse-eeskirja eelnõu järgi Matsalu rahvusparki kaitse-eesmärk. Tabel 3.11 nimetatud rajatised tuleb Natura aladele ebasoodsate mõjude vältimiseks kavandada selliselt, et puuduks kaitse-eesmärkides nimetatud liikide ja elupaikade kahjustamine. Seetõttu on vajalik teede, parklate, slippide jms kavandamisel Natura alal elupaigatüübile või liigi elupaika hinnata mõju vähemalt eelhindamise tasemel. Samuti parklate rajamisel Natura alal elupaigatüübist väljapoole, kuid mille rajamisega võib kaasneda mõju Natura alale, tuleb hinnata eeldatavat mõju vähemalt eelhindamise tasemel projekteerimise etapis. Erandiks on seejuures nt Kasari vana sild, kus tehti ettepanek viidastada avalik juurdepääs. Antud objekti asukoht paikneb Väinamere loodusala kaitse-eesmärkides esitatud elupaigatüübi alal. Arvestades ettepanekus esitatud objekti iseloomu ning paiknemist looduses (viit (post) maa sees), ei ole viida rajamisega olulist ebasoodsat mõju elupaigatüübile ette näha. Uuringus on esitatud, et „*tundlikel aladel saab lubada vaid jalgsi ja jalgrattaga liikumist igapäevase elu alusel. Jalgsi ligipääsetavate objektide puhul peaks olema võimalus jätta sõiduk avalikku parklasse. Sarnased kohad tuleb samuti selgelt tähistada ja viidastada, sh teavitada inimesi liikumispiirangutest*“. Lähtuvalt eelnevast on vajalik ettepanekute arvestamisel antud asjaoluga arvestada.

Tabel 3.11. Consultare 2020 läbiviidud uuringust tulenevad ettepanekud. Tabelis on esitatud Lääne-Nigula valda puudutavad ettepanekud

Ettepanek	Asukoht	Looduskaitseala	Natura ala	Kaitsealune liik, elupaik või üksikobjekt
17. Laastre – rajada parkla	Kastja küla	Käntu-Kastja hoiuala	Käntu-Kastja loodus- ja linnuala	Ei ole
17. Laastre – rajada puhkekoht	Kastja küla	Käntu-Kastja hoiuala	Käntu-Kastja loodus- ja linnuala	Ei ole
17. Laastre – rekonstrueerida puidust sild	Kastja küla	Käntu-Kastja hoiuala	Käntu-Kastja loodus- ja linnuala	Ei ole
17. Laastre – tagada juurdepääs	Kastja küla	Käntu-Kastja hoiuala	Käntu-Kastja loodus- ja linnuala	Ei ole

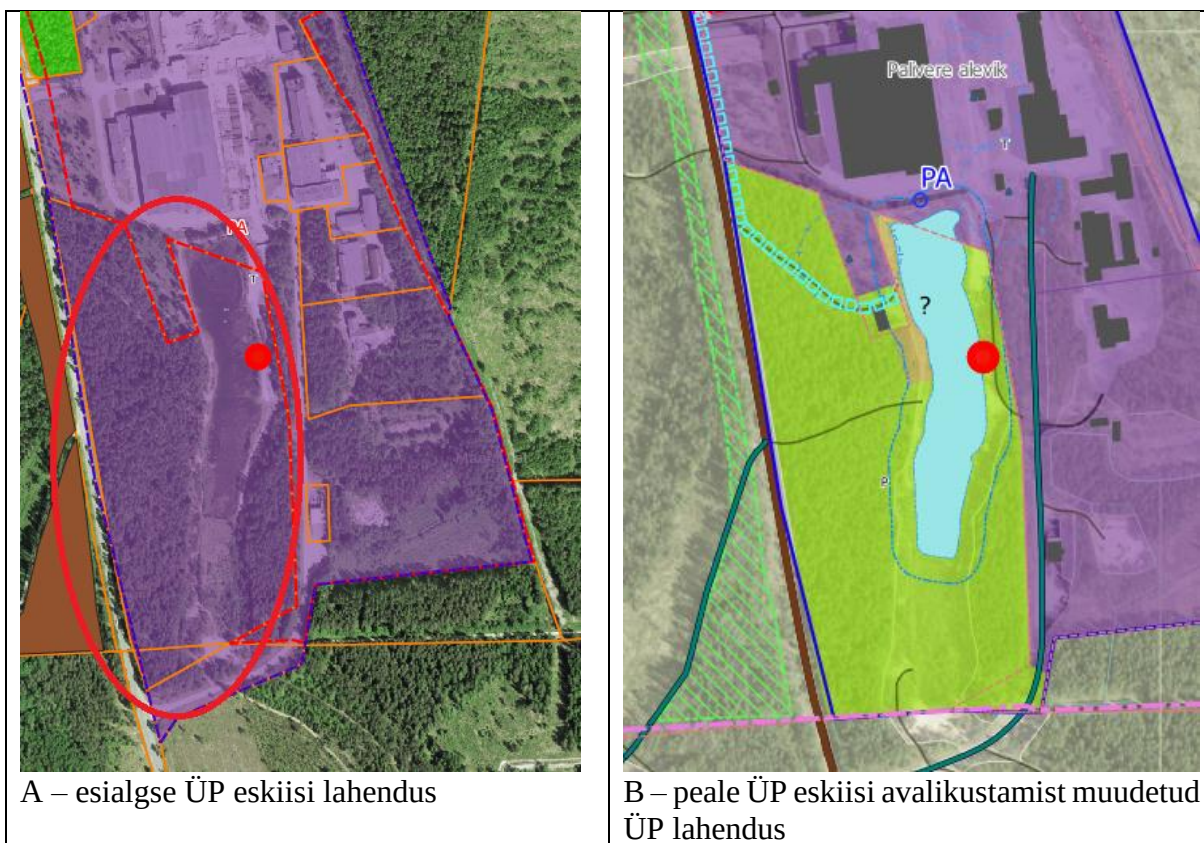
Ettepanek	Asukoht	Looduskaitseala	Natura ala	Kaitsealune liik, elupaik või üksikobjekt
18. Pörja-Torja – rajada parkimisala	Kastja küla	Ei ole	Ei ole	Ei ole
18. Pörja-Torja – rajada puhkekoht	Kastja küla	Ei ole	Ei ole	Ei ole
18. Pörja-Torja – rajada sild	Kastja küla	Ei ole	Ei ole	Ei ole
19. Tamme/Mulgi – rajada parkimisala	Keskküla	Ei ole	Ei ole	Ei ole
20. Kurgemaa – rajada parkimisala	Kasari küla	Ei ole	Ei ole	Ei ole
21. Kasari vana sild – korraldada parkimine	Keskküla	Ei ole	Ei ole	Ei ole
21. Kasari vana sild – viidastada avalik juurdepääs	Keskküla	Ei ole	Ei ole	6430
22. Vana-Maia	Allikotsa küla	Matsalu rahvuspark	Väinamere loodus- ja linnuala	6450
24. Kahuta – rajada parkimisala	Allikotsa küla	Matsalu rahvuspark	Väinamere loodus- ja linnuala	6450; punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>)
24. Kahuta – tagada juurdepääs	Allikotsa küla	Matsalu rahvuspark	Väinamere loodus- ja linnuala	6450; punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>)
25. Kiisaoja – võimaldada luhaheina ladustusplatsil ka parkimine	Allikotsa küla	Matsalu rahvuspark	Väinamere loodus- ja linnuala	Ei ole
26. Karjamaa auk – rajada parkimisala kavandatava tee lõppu	Rõude küla	Matsalu rahvuspark	Väinamere loodus- ja linnuala	6450; rohunepp (<i>Gallinago media</i>)
26. Karjamaa auk – rajada slipp	Rõude küla	Matsalu rahvuspark	Väinamere loodus- ja linnuala	6450; rohunepp (<i>Gallinago media</i>)

Ettepanek	Asukoht	Looduskaitseala	Natura ala	Kaitsealune liik, elupaik või üksikobjekt
26. Karjamaa auk – tee rajamine	Rõude küla	Matsalu rahvuspark	Väinamere loodus- ja linnuala	6450; rohunepp (<i>Gallinago media</i>)
29. Keravere	Rannajõe / Keravere küla	Matsalu rahvuspark	Väinamere loodus- ja linnuala	6450
29. Keravere – rajada tee ja truubid	Rannajõe / Keravere küla	Matsalu rahvuspark	Väinamere loodus- ja linnuala	6450
31. Jõekalda – Rajada parkimisala	Kasari küla	Ei ole	Ei ole	Ei ole
31. Jõekalda – rajada slipp	Kasari küla	Ei ole	Ei ole	Ei ole
31. Jõekalda – tee rajamine	Kasari küla	Ei ole	Ei ole	6450
35. Laiküla – tagada juurdepääs	Laiküla	Matsalu rahvuspark	Väinamere loodus- ja linnuala	6270

Matsalu rahvuspargi kaitse-eeskirja (Vabariigi Valitsuse 05.05.1997 määrus nr 94) kohaselt on rahvuspargi ala jagatud loodusreservaadiks, sihtkaitse- ja piiranguvööndiks, kus on keelatud ja lubatud erinevad tegevused. Üldistades saab välja tuua, et loodusreservaadis on keelatud igasugune inimtegevus ja sihtkaitsevööndis on keelatud majandustegevus ja uute ehitiste püstitamine (esineb paar erandit). Ülejäänud rahvuspargi alal, mis on määratletud kui piiranguvöönd kehtivad majandustegevusele ja ehitiste rajamisele konkreetset reeglid. Rahvuspargi alal paiknevad olemasoleva hoonestusega krundid, rahvuspargi Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paikneval äärealal on määratletud üks tiheasustusega ala, kuhu on moodustatud ka rooveekogumisala. Valdav osa Matsalu rahvuspargist on analüüsi tulemusena märgistatud korduva ülejutusohuga alaks. Matsalu rahvuspargi aladele on kavandatud 2 täiendavat veevõtukohta, millega tagatakse nõuetekohane veevõtutaristu. Üldplaneeringuga ei ole kavandatud uusi arendusalasid ega olulise negatiivse mõjuga objekte, mistõttu ei ole üldplaneeringu jõustumisel ette näha negatiivseid mõjusid Matsalu Rahvuspargile. Rahvuspark kuulub täielikult Väinamere linnu- ja loodusala koosseisu. Natura 2000 võrgustikku kuuluvaid looduskaitseobjekte on käsitletud peatükis 3.2.6.

Vaadeldes ÜP-ga kavandatavat maakasutust, on oluline KSH raames välja tuua, et Palivere alevikuga piirnevalt planeeriti algses üldplaneeringu eskiislahenduses tootmise maa-ala sihtotstarbega katastriüksust kinnistule 77601:003:0403. Lääne-Nigula üldplaneeringu eskiisi ja KSH aruande eelnõu avalikul arutelul esitati ettepanek, milles toodi välja Allikmaa külas, **Palivere tehase juures oleva basseini kasutus supluskohana**, millest lähtuvalt tehti ettepanek määrata basseini ümbrusele maakasutuslik juhtfunktsioon- roheala (Marje Hiiesalu, kirjas 24.09.2020). Märgitud ala on kuulub RMK metsekonda. Esitatud ettepanekut arvestati ning asendati algselt omistatud tootmismaa juhtfunktsioonile virgestusrajatiste maakasutuslik juhtfunktsioon. (vt Joonis 3.13). Joonisel on näha, et kavandataval tootmisalal paiknevad III

kaitsekategooria taimeliikide (vööthuul-sõrmkäpp, kuradi-sõrmkäpp, soo-neiuvap) kasvukohad. Maa-ameti andmetel on tegemist olemasoleva maatulundusmaaga. Kuivõrd puhke- ja virgestuse maa-ala määramise eesmärk on eeskätt supluskoha määramine teisele poole Palivere tehase olemasolevat basseini, siis ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid kaitsealuste liikide leiukohale. Orhideeliste põhilisteks ohuteguriteks on niiskusraja muutumine ning tallamine. **Seega tuleb ala arendamisel arvestada kaitsealuste taimeliikide kasvukohtade paiknemisega ning säilitada maa-ala sees kasvukohad.**

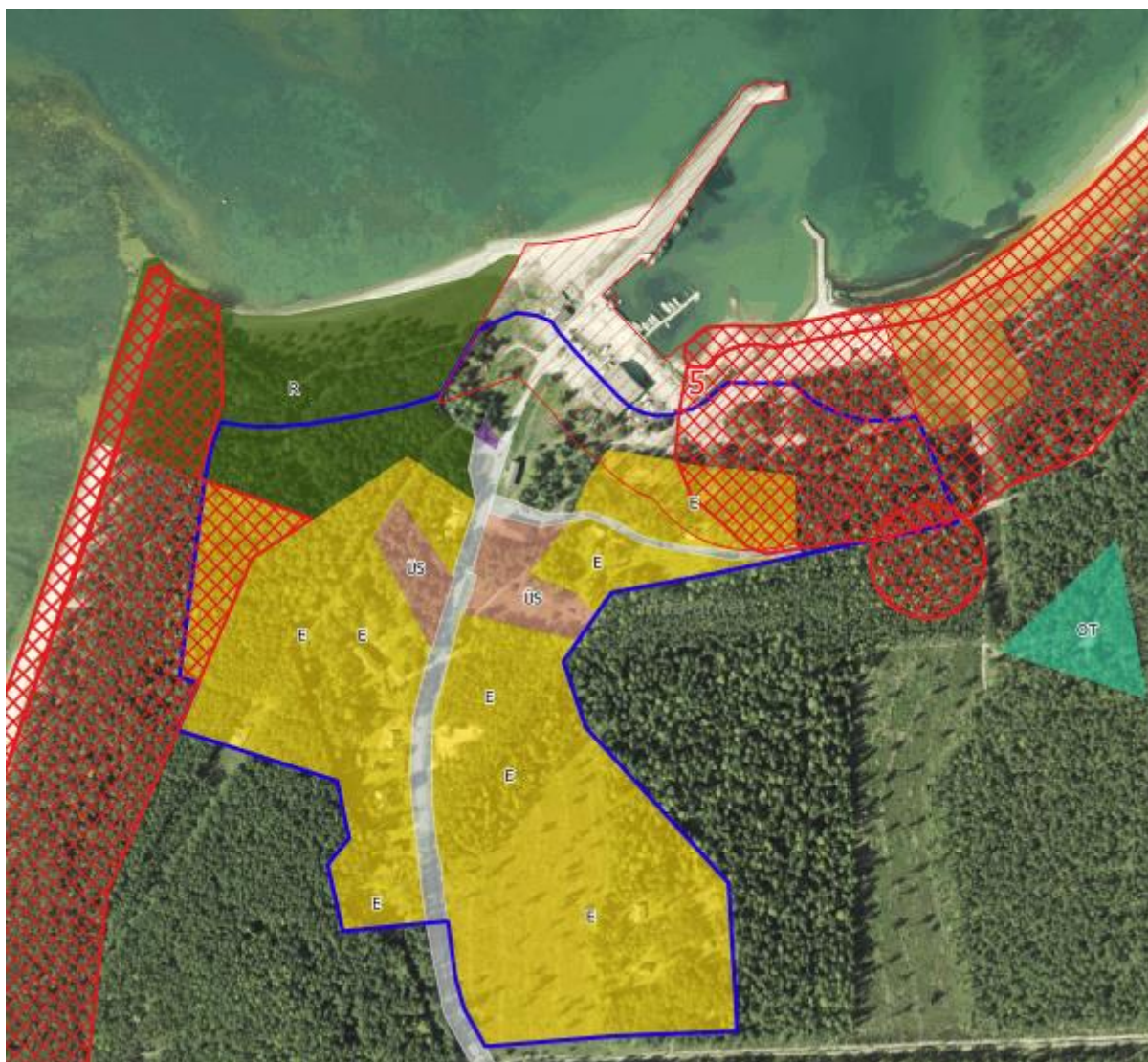

Joonis 3.13. Palivere alevikus paiknev ÜP esialgse eskiisiga määratud tootmise maa-ala laiendus ning selle muudatus virgestusrajatiste maa-alaks ja selle seos olemasoleva kaitsealuste liikide leiukohaga (Alus: Maa-amet, 2020; Eelis, 2021).

Dirhami tiheasustusalal paikneb II kaitsekategooriasse kuuluva liigi - põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*) leiukoht. KSH aruande avalikus versioonis ei ole lähtuvalt LKS § 53 lg 1 esitatud täpset põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*) asukohta. Lisaks põldtsiitsitaja elupaigale, kattub Dirhami küla veel liivatülli (*Charadrius hiaticula*) ja nõmmelõokese (*Lullula arborea*) elupaigaga. Tiheasustsuala piiresse jääb veel ka III kaitsekategooria liigi musträhn (*Dryocopus martius*) elupaik, kuid selle piires pole maakasutusmuutusi planeeritud. Liikide leiukohad on esitatud Joonis 3.14. Dirhami küla on sadamaküla, mis on muuhulgas üheks suuremaks arendussurvega piirkonnaks. Koostatava üldplaneeringu eesmärgiks on tihendada olemasoleva asustusega piirkondi, sh alasid, kus võib paikneda looduskaitse objektide leiukohti. Lähtuvalt põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*) kaitse tegevuskavast³⁹ on liigi üheks suureks ohuteguriks inimtekkeline elupaikade hävimine ja degradeerumine. Läänemaad loetakse aga üheks sobivate elutingimustega, püsivalt põldtsiitsitajate poolt asustatud alaks, mida on vajalik

³⁹Põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*) kaitse tegevuskava. https://www.envir.ee/sites/default/files/poldtsiitsitaja_2014.pdf. Viimati vaadatud 20.02.2020.

säilitada. Lähtuvalt eelnevast teeb KSH koostaja ettepaneku põldtsiitsitaja leiukoht arvestada väikeelamu alade hulgast välja või rakendada asustuse arendamisel (uute elamumaade rajamisel) rohevõrgustikus sätestatud nõudeid.

Joonis 3.14. Looduskaitsealuste liikide leiukohad Dirhami küla tiheasustusosal (Alus: EELIS, 2020; Maa-amet, 2020).

Valdaval osal Pürksi tiheasustusosal paiknevad looduskaitsealused objektid. Järgnevas tabelis on esitatud enam tähelepanu vajavad alad (liigi nimetustega joonised on esitatud lisas 4 tabelis nr 1).

Tabel 3.12. Looduskaitsete objektide paiknemine Pürksi külas ja selle konfliktalad seoses maakasutusega.

Planeeringuala	Kirjeldus
	Tiheasustusega ala lõunaosa. Katastrijärgne elamumaa. Rohelisega on tähistatud looduskaitseliku objekti leiukoht. Liik, keda vastava leiukohaga kaitstakse on rändlind, st ala ei ole püsivalt asustatud. Rändlinnud kasutavad tõenäoliselt vastavat ala vahepeatusena ning kasutavad määratud alast vaid endale sobivaimat (eemal inimtegevusest). Elamumaa määramine maakasutuse juhtotstarbena ei too koheselt kaasa ehitusõigust. Eelnevast lähtuvalt ei näe KSH koostaja, et elamumaa määratlemine maakasutusliku juhtotstarbena oleks kuidagi leiukohta kahjustava iseloomuga. Mh teeb KSH koostaja ettepaneku muuta liigi leiukoha piire selliselt, et see ei kattuks tiheasustusala ning leiukoha põhjaosas oleva hoonestatud alaga.

Planeeringuala	Kirjeldus
	Lõunaosa. Rohelisega on tähistatud looduskaitsealase objekti leiukoht. Tumerohelisega tähistatud alal paikneb kaitseala – Pürksi mõisa park. Punasega tähistatud ringides paiknevad katastriüksused on ÜP-s määratletud kui väikeelamumaad, Maa-ameti kohaselt on maakasutuse sihtotstarve neil katastriüksustel 100% tootmismaa, kuid mis ei ole sihtotstarbeliselt kasutuses. Väike-elamumaa määratlemisel mõjud liigile eeldatavalt paranevad. Väike-elamumaade hoonestamisel tuleb säilitada kinnistul olemasolev kõrghaljastus.

Üldplaneeringuga planeeritakse lähtuvalt eskiisi ja KSH aruande avalikul arutelul tehtud ettepanekust Kastja külas avalik tee (sild) üle Kasari jõe Pörja-Torja kinnistu juures (34202:002:0100) ning sealt edasi kagu suunda avalik tee Tooma kinnistul (34202:002:0114). Planeeritud sild ja avalik tee jäävad Käntu-Kastja hoiuala territooriumile.

Kohalike elanike kinnitusel on seal ajalooliselt sild üle Kasari jõe olnud. Maa-ameti reljeefikaardi alusel on alal näha vana teetammi olemasolu. Maa-ameti ajalooliste kaartide kaardirakenduses näitab EV topo 200T (1935-1938) kaart antud kohas silda (Joonis 3.3.15).

Joonis 3.3.15. Maa-ameti ajalooliste kaartide kaardirakenduse EV topo 200T (1935-1938) kaardi väljavõte

Ainsaks keskkonnaregistris registreeritud kaitsealuse liigi elupaigaks silla piirkonnas on näidatud Kasari jões II kaitsekategooria loomaliik tõugjas (*Aspius aspius*). Silda on võimalik sobiva projektlahenduse korral rajada ilma tõugja elupaika mõjutamata. Planeeritud avaliku tee kagupoolsest otsast jääb ~5 m kaugusele III kaitsekategooria taimeliigi künnapuu (*Ulmus laevis*) leiukoht. Tee projekteerimisel peab antud puu säilitama. Sellisel juhul ei kaasne Käntu-Kastja hoiualale negatiivset mõju.

Üldplaneeringu eskiisi ja KSH avalikul arutelul Nõval tõstatati küsimus, et KSH ei kajasta kaitsealal, Peraküla rannas turismi mõju - liikluskoormust ja mõju loodusele. Peraküla supelranna maa-ala paikneb Nõva looduskaitsealal. Supelrannani on planeeritud kergliiklustee.

Supelranna ala naabruses ja planeeritud kergliiklusteega ning olemasoleva kruuskattega teega piirneb II kaitsekategooria liigi metsise (*Tetrao urogallus*) elupaik ning supelranna maa-ala kattub III kaitsekategooria nõmmelõokese (*Lullula arborea*) elupaigaga.

Metsist (*Tetrao urogallus*) võib Eesti metsades kohata aastaringselt. Metsise mänguaeg algab kevadel märtsi ja aprilli paiku ning võib kesta kuni mai lõpuni/juuni alguseni⁴⁰. Mänguaeg sõltub seejuures ka ilmastikust – mänguaeg algab peale lume sulamist. Kellaajaliselt on metsise mänguperiood peamiselt ajavahemikul öhtul kella 17-st kuni hommikul kella 11-ni (Viht, E., Randla, T., 2001), mis muutub seoses päeva pikenemisega suvele lähenedes. Metsis on päevase eluviisiga valdavalt paikne lind ja veedab olulise osa ajast kuni 3 km raadiuses ümber mängupaiga. Mänguvälisel ajal elutsevad metsisekanad ja -kuked eraldi, Metsisekanad võivad pesitseda mitme kilomeetri kaugusel mängupaigast. Müra mõju peetakse oluliseks, kui müra tekitav tegevus leiab aset kuni 1 km kaugusel mängupaigast. Lisaks on metsise soodsa seisundi

⁴⁰ http://www.looduspilt.ee/loodusope/?page=liigitutvustused_liik&id=11

tagamiseks oluline, et tema elupaigas säiliks piisav metsasus ning eriti vanemate metsades (eelkõige männikud) suur osatähtsus.

Planeeritud supelranna jääb metsise mängualast ~2,2 km kaugusele ja kergliiklustee mõnevõrra kaugemale. Planeeritud kergliiklustee kulgeb paralleelselt olemasoleva kruusakattega teega. Supelranna maa-ala kasutatakse üldjuhul väljaspool metsise mänguperioodi. Seega olulist mõju metsise elupaigale kavandatud tegevusega ei kaasne.

Nõmmelõoke (*Lullula arborea*) on Eestis üldlevinud, kuid väiksearvuline haudelind (10 000 – 20 000 paari), kes elutseb peamiselt nõmmemetsades, loopealsetel ja raiesmikel. Arvestades, et tegemist ei ole oma olemuselt uue supelranna maa-ala määramisega, vaid tegemist on ka juba praegu kasutatava ranna-alaga, siis ei ole olulist mõju nõmmelõokese elupaigale ette näha.

Üldplaneeringu eskiisi ja KSH avaliku arutelu järgselt tekkis kohalikul omavalitsusel huvi täiendavate tootmisalade määramiseks. Üheks selliseks alaks oli Tammiku külas paikneva tootmisala laiendamine katastriüksusele 45203:001:0153 selliselt, et see kattub Natura elupaigatüübiga 6280 – lood (alvarid). Oluline on märkida, et antud elupaigatüüp määratud tootmisalal ei kuulu ühegi kaitseala koosseisu, samuti ei kattu määratud tootmisala väärtusliku maastiku, rohevõrgustiku, väärtusliku põllumajandusmaa ega ka ühegi kaitsealuse liigi leiukohaga. EELISE ((Keskkonnaagentuur, Eesti Looduse infosüsteem, EELIS) andmetel on elupaigatüübi 6280 seisundiklass antud kohas III - elupaik on pikemat aega hooldamata ja võsastub/metsastub. Taimkate on iseloomulike, valguslembeste looliikide osas märgatavalt vaesustunud. Põõsaste katvus ületab 30%. Arvestades asjaolu, et väärtusliku elupaigatüübi seisundiklassiks on määratud III ning alla kolmandiku suurune ala elupaigatüübist jääb laiendatud tootmisalale, ei näe KSH koostaja, et tootmisala määramisega kaasneks elupaigatüübile oluline negatiivne mõju. Küll aga võib teatud juhtudel näiteks päikeseelektrijaama rajamisel kaasneda elupaigatüübi seisundile aga soodne mõju. Päikeseelektrijaamade rajamisega ei kaasne pinnase koorimist, mis võiks elupaigatüübi taimekooslusele halvasti mõjuda, küll aga on vajalik päikesepaneelide all ja vahel olevat taimkatet hooldada. Taimkatte kestvat ja mõõduka intensiivsusega majandamist (karjatamist) loetakse elupaigatüübi 6280 suurema esinduslikkuse üheks tunnuselemendiks (Pärandkoosluste Kaitse Ühing, 2010.). Eelnevast lähtuvalt leiab KSH koostaja, et tootmisala laiendamine määratud alal ei too kaasa olulist negatiivset mõju elupaigatüübi säilimisele.

Teise alana märgitakse üldplaneeringuga Tammiku külla tootmisala Matsalu rahvuspargi alale – katastri nr 44101:001:1029. Katastriüksusel on üldplaneeringu koostamise hetkel maatulundusmaa sihtotstarve. Tegemist on olemasoleva äri- ja tootmismaaga, kus on toimiv töökoda ja angaarid. Lähtuvalt asjaolust, et määratluse puhul on tegemist olemasoleva objekti õige funktsiooni määramisega ning alal ei ole ette näha uute mõjude kaasnemist, leiab KSH koostaja, et olulised negatiivsed mõjud ala määratlemisega Matsalu rahvuspargile ning Väinamere loodus- ja linnualale puuduvad.

Ühtlasi määratleti üks ettevõtluse- ja tootmise arenguala Koluvere-Kullamaa piirkonnas. Viimast läbib Liivi jõgi, mis on III kaitsekategooriasse kuuluva liigi, harilik hink (*Cobitis taenia*), leiukohaks. Arengualal jõe lähialale planeerimisel tuleb viimasega arvestada. Samuti tuleb arvestada Liivi jõe äärsed ehituskeeluvööndiga. Sademevee või heitvee suublasse (jökke)

juhtimise soovi korral peab see olema eelnevalt puhastatud nõuetekohaselt ning vastama piirväärtustele.

Üldplaneeringu eskiisi ja KSH avalikul arutelu järgselt tekkis kohalikul omavalitsusel huvi täiendavate tootmisalade määramiseks. Ühtlasi määratleti üks ettevõtluse- ja tootmise arenguala Koluvere-Kullamaa piirkonnas. Viimast läbib Liivi jõgi, mis on III kaitsekategooriasse kuuluva liigi, harilik hink (*Cobitis taenia*), leiukohaks. Arengualal jõe lähialale planeerimisel tuleb viimasega arvestada ning lähtuvalt kavandatava tegevuse iseloomust algtada vajadusel ka keskkonnamõjude hindamine, millega tuleb välistada oluline negatiivne mõju kaitsealusele liigile. Siiski pole ebasoodsat mõju harilikule hingile ette näha, kui tootmisalal tagatakse nõuetekohane reovee- ja sademeveekäitlus.

Üldplaneeringus ei määrata muid olulise ruumilise mõjuga objekte. Lääne-Nigula Vallavolikogu algatas 17.10.2019 Lääne-Nigula valla eriplaneeringu tuulepargi ja selle toimimiseks vajaliku taristu kavandamiseks ning planeeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine. Viimane käsitleb ORME alasid.

Lääne-Nigula vallavolikogu lõpetas 21.01.2021. a otsusega nr 1 kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise.

Planeeringumenetlus oli jõudnud asukoha eelvaliku ning keskkonnamõjude strateegilise hindamise I etapi aruande koostamise etappi. Planeeringumenetluse käigus ilmnesid asjaolud, millest tulenevalt polnud tuuleenergeetika eriplaneeringu edasine menetlemine mõistlik ega võimalik, kuna selle menetluse jätkamisel poleks planeeringumenetluse eesmärkide saavutamine võimalik. Eriplaneeringuga planeeritava tuulepargi rajamise vastu ainsasse potentsiaalsesse asukohta olid ülekaalukad avalikud huvid, mistõttu puudus sobiv asukoht, mille osas detailset lahendust koostada. Tekkinud olukorras oli eriplaneeringu koostamise eesmärk muutunud ning eriplaneeringu menetluse jätkamine oleks vastuolus Lääne-Nigula Vallavolikogu kohustusega viia haldusmenetlus läbi eesmärgipäraselt, kiirelt ja efektiivselt, vältides üleliigseid kulutusi ja avalikkust eksitavat käitumist.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et ÜP realiseerumisel ei ole ette näha olulist ebasoodsat kaitstavate loodusobjektide säilimisele või kaitse-eesmärkide täitmisele. Seejuures on aga vajalik arvestada leevendavate meetmetega.

Leevendavad meetmed:

- Dirhami külas / Derhamn kavandatud elamumaa laiendused arvata väikeelamu alade hulgast välja või rakendada asustuse arendamisel (uute elamumaade rajamisel) rohevõrgustikus sätestatud nõudeid;
- Dirhami sadama laienduse ehitustegevuse käigus on vaja arvestada põldtsiitsitaja võimaliku pesitsusajaga ning rakendada sellega seoses piiranguid ehituse ajale. Mürarikkaid ehitustegevusi vältida mai keskpaigast juuli lõpuni;
- Võtta arvesse Tabel 3.12-s esitatud ettepanekud;
- Koluvere-Kullamaa arengualal jõe lähialale planeerimisel tuleb viimasega arvestada. Samuti tuleb arvestada Liivi jõe äärsel ehituskeeluvööndiga. Sademevee või heitvee suublasse (jõkke) juhtimise soovi korral peab see olema eelnevalt puhastatud nõuetekohaselt ning vastama piirväärtustele.

3.2.6 Natura 2000 võrgustiku alad ja Natura asjakohane hindamine

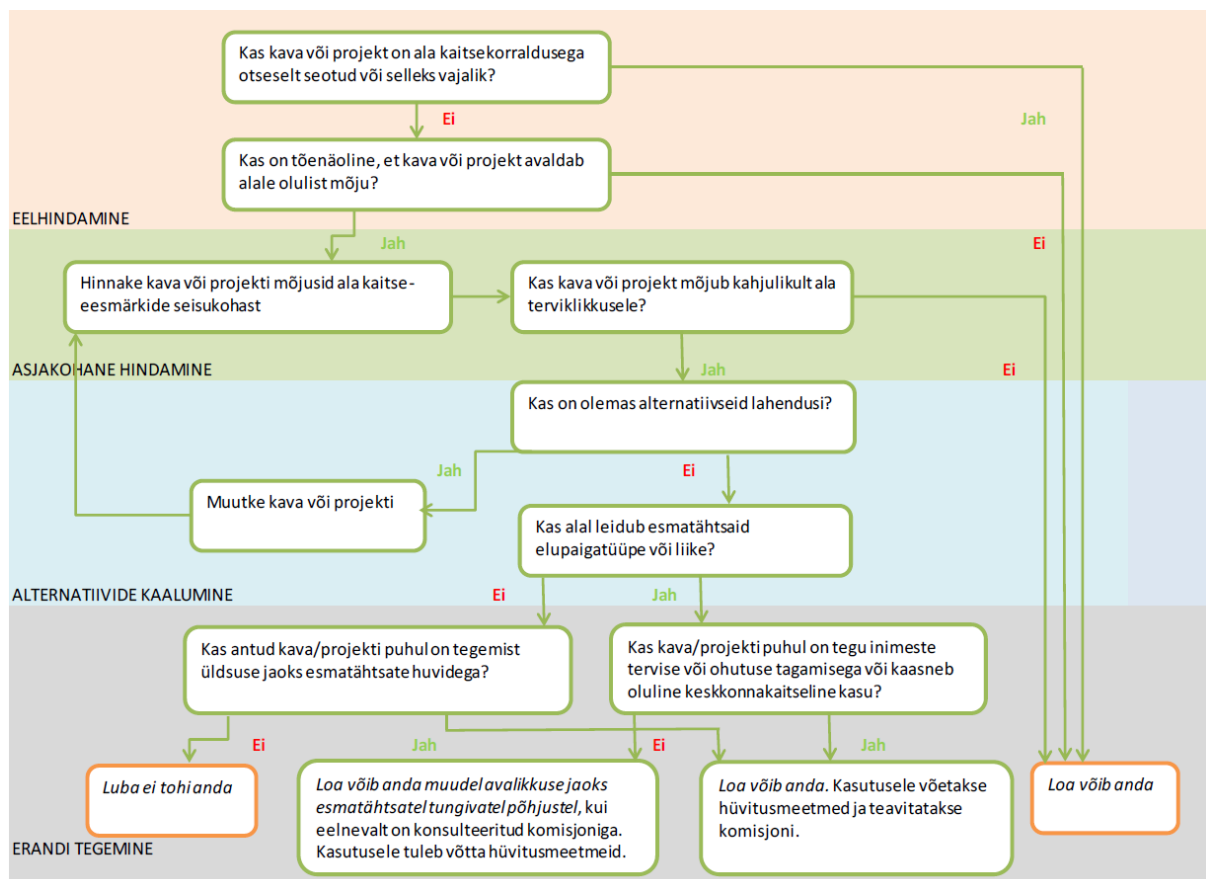
3.2.6.1 Üldteave

Natura 2000 on üle-euroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade kaitse. Natura 2000 loodusladad ja linnualad on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ (loodusdirektiiv) ja 79/409/EMÜ (linnudirektiiv).

Natura 2000 ala eelhindamine (edaspidi *Natura hindamine*) viiakse läbi vastavalt loodusdirektiivi artiklile 6. Natura 2000 aladele ja nende kaitseväärtustele avalduvate mõjude hindamisel on meetodilisteks aluseks juhendmaterjal *Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis* (MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2016). Täiendavalt on Natura hindamises kasutatud liigikaitse tegevuskavasid, kaitsekorralduskavasid jms asjakohast materjali.

Natura hindamisel on kriteeriumiks ala kaitse-eesmärgid, st tõenäoliselt avalduvat ebasoodsat mõju hinnatakse ala kaitse-eesmärkidest lähtuvalt. Kavandatava tegevuse mõjud loetakse oluliseks, kui tegevuse elluviimise tulemusena kaitse-eesmärkide seisund halveneb või tegevuse elluviimise tulemusena ei ole võimalik kaitse-eesmärke saavutada.

Natura hindamise protsessi põhimõtteline skeem on toodud järgnevalt (vt Joonis 3.16).

Joonis 3.16. Natura 2000 alasid mõjutavate kavade või projektide kaalumise skeem (allikas: Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingu MTÜ, 2016).

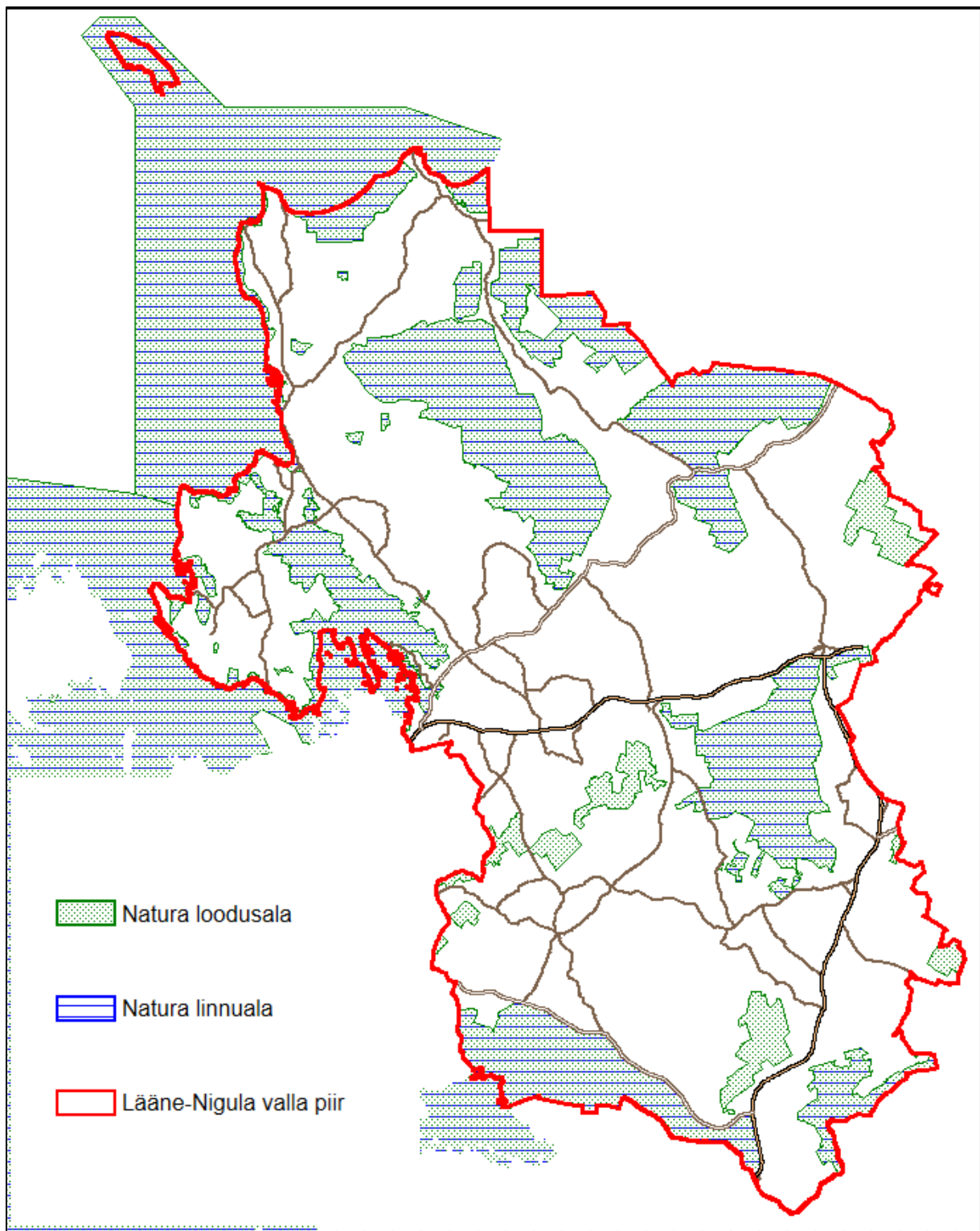
Natura hindamise läbiviijateks on Alar Noorvee (OÜ Alkranel keskkonnaekspert, KMH0098) ja Terje Liblik.

3.2.6.2 Planeeringualale jäävad Natura 2000 alad ja ÜP tegevused

Lääne-Nigula valla haldusterritooriumile jäävad täielikult või osaliselt 5 Natura linnuala ning 11 Natura loodusala (vt Tabel 3.13; Joonis 3.17).

Tabel 3.13. Natura 2000 alad Lääne-Nigula haldusterritooriumil. (Alus: Keskkonnaregister, 2019. Seisuga 11.11.2019).

Registrikood	Rahvusvaheline kood	Objekti nimetus	Tüüp
RAH0000478	EE0040204	Ehmja-Turvalepa loodusala	Natura (loodusala)
RAH0000667	EE0040215	Einbi loodusala	Natura (loodusala)
RAH0000529	EE0040209	Käntu-Kastja loodusala	Natura (loodusala)
RAH0000474	EE0040211	Laiküla loodusala	Natura (loodusala)
RAH0000357	EE0040210	Luiste loodusala	Natura (loodusala)
RAH0000589	EE0040203	Marimetsa-Õmma loodusala	Natura (loodusala)
RAH0000479	EE0040212	Mustjärve raba loodusala	Natura (loodusala)
RAH0000480	EE0040201	Nõva-Osmussaare loodusala	Natura (loodusala)
RAH0000578	EE0040202	Suursoo-Leidissoo loodusala	Natura (loodusala)
RAH0000444	EE0010121	Valgejärve loodusala	Natura (loodusala)
RAH0000605	EE0040002	Väinamere loodusala	Natura (loodusala)
RAH0000099	EE0040209	Käntu-Kastja linnuala	Natura (linnuala), ühtlasi ka IBA ala
RAH0000113	EE0040203	Marimetsa-Õmma linnuala	Natura (linnuala), ühtlasi ka IBA ala
RAH0000100	EE0040201	Nõva-Osmussaare linnuala	Natura (linnuala), ühtlasi ka IBA ala
RAH0000124	EE0040202	Suursoo-Leidissoo linnuala	Natura (linnuala), ühtlasi ka IBA ala
RAH0000133	EE0040001	Väinamere linnuala	Natura (linnuala), ühtlasi ka IBA ala

Joonis 3.17. Lääne-Nigula vallas täielikult või osaliselt paiknevad Natura 2000 võrgustikku kuuluvad alad (Allikas: Keskkonnaagentuur, Eesti Looduse infosüsteem, EELIS, 07.01.2021).

Järgnevalt on esitatud info kaitstavate looduskaitsete objektide (elupaigatüübi, liigid) kohta kogu Natura 2000 ala lõikes (sh planeeringu alast välja jäävatel alade osas)⁴¹.

⁴¹ Keskkonnaregister, 2020. [WWW] <http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main#HTTPDBCigQikOY0BlplDHhtfCAQmoeoGpW>. Viimati vaadatud 20.03.2020.

- **Ehmja-Turvalepa loodusala (EE0040204)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembedes kõrgrohostud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodushammad (*9010), vanad laialehised hammad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtammad (*9080) ning siirdesoo- ja rabamammad (*91D0);

Kaitstavad liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on saarmas (*Lutra lutra*) ja eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Ehmja-Turvalepa loodusala ega selle läheduses (vähemalt 1 km raadiuses). Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Einbi loodusala (EE0040215)**

Kaitstavad elupaigatüübid on vanad loodushammad (*9010) ning soostuvad ja soo-lehtammad (*9080).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Einbi loodusala ega selle läheduses (vähemalt 1 km raadiuses). Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Käntu-Kastja loodusala (EE0040209)**

Kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), niiskuslembedes kõrgrohostud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), vanad loodushammad (*9010), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtammad (*9080) ning siirdesoo- ja rabamammad (*91D0).

Isendid kelle elupaiku kaitstakse, on saarmas (*Lutra lutra*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*) ja paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*).

Üldplaneeringuga planeeritakse lähtuvalt eskiisi ja KSH aruande avalikul arutelul tehtud ettepanekust Kastja külas avalik tee (sild) üle Kasari jõe Pörja-Torja kinnistu juures (34202:002:0100) ning sealt edasi kagu suunda avalik tee Tooma kinnistul (34202:002:0114). Üldplaneeringuga ei kavandata muud senise maakasutuse muutust Käntu-Kastja loodusala ega selle läheduses (vähemalt 1 km raadiuses).

- **Laiküla loodusala (EE0040211)**

Kaitstavad elupaigatüübid on niiskuslembedes kõrgrohostud (6430), puisniidud (*6530), siirde- ja õõtsiksood (7140), liigirikkad madalsood (7230), vanad laialehised hammad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtammad (*9080) ning siirdesoo- ja rabamammad (*91D0).

Isendid, kelle elupaiku kaitstakse, on saarmas (*Lutra lutra*) ja kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Laiküla looduslal ega selle läheduses (vähemalt 1 km raadiuses). Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Luiste loodusala (EE0040210)**

Kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), sinihelmika kooslused (6410), niiskuslembed kõrgrohud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalood (7230), vanad loodushmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Luiste looduslal, sellele lähimad tegevused paiknevad ca 1 km kaugusel (kehtestatud detailplaneeringud olemasolevatele elumumaadele, võimalik arendusala). Lähtuvalt tegevuse iseloomust ja kaugusest ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Marimetsa-Õmma loodusala (EE0040203)**

Kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), niiskuslembed kõrgrohud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalood (7230), vanad loodushmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).

Isendid, mille elupaiku kaitstakse, on teehe-mosaiikliblikas (*Euphydryas aurinia*), suur-mosaiikliblikas (*Hypodryas maturna*) ja eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*).

Üldplaneeringuga reserveeritakse looduslal paiknevates Kullamaa ja Allikmaa külates puhke- ja virgestusala (hetkel olemasolev roheala). Kullamaa külas reserveeritavale alale on mh kehtestatud järve- ja puhkeala detailplaneering. Ühtlasi on ÜPga kavandatud Risti aleviku poolsele küljele kergliiklustee.

- **Mustjärve raba loodusala (EE0040212)**

Kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (*7110), nokkheinakooslused (7150), vanad loodushmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Mustjärve raba looduslal. Küll aga on vahetult Mustjärve raba kõrvale kavandatud Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudtee.

- **Nõva-Osmussaare loodusala (EE0040201)**

Kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited - 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited -*2130), rusked luited kukemarjaga (*2140), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), jõed ja ojad (3260), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), siirde- ja õõtsiksood (7140), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammilodumetsad (*91E0).

Isendid, mille elupaiku kaitstakse, on saarmas (*Lutra lutra*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*) ja nõmmnelk (*Dianthus arenarius subsp. Arenarius*).

Rannakülas on kehtestatud Nõva sadama arendamise detailplaneering, mis piirneb muuhulgas Nõva-Osmussaare looduslaga. Tegemist on olemasoleva kolhoosiaegse sadama-alaga, mida soovitakse rekonstrueerida kõigile nõuetele vastavaks külastussadamaks koos sinna juurde kuuluva teeninduse ja taristuga.

Üldplaneeringuga reserveeritakse supelranna maa-alad: Riguldi külas / Rickul-is, Dirhami küla / Derhamn, Rooslepa küla / Roslep, Elbiku küla / Ölbäck ja Perakülas. Tegemist on olemasolevate rannaaladega, millele üldplaneeringuga omistatakse supelranna maa-ala maakasutus. Täiendavalt on Hara sadama juurde kavandatud supluskoht. Üldplaneeringuga ei kavandata sisuliselt maakasutuse muutust looduslal, vaid märgitakse ära olemasolevad rannaalad. Peraküla supelranna maa-alani on planeeritud kergliiklustee.

- **Suursoo-Leidissoo loodusala (EE0040202)**

Kaitstavad elupaigatüübid on metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), liiva-alade vähetoitelised järved (3110), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0).

Isendid, mille elupaika kaitstakse, on saarmas (*Lutra lutra*).

Üldplaneeringusse on kantud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga *Tuuleenergeetika* kavandatud võimalik tuulikupargi ala, mis jääb linnualast ca 1 km kaugusele. Teemaplaneeringu raames koostatud KSH aruandes on esitatud:

Natura loodusalasid, mis ei asu arenduspiirkondadega kattuvalt, tuuleenergeetika arendamine arenduspiirkondades ei mõjuta ning edaspidine Natura hindamine KSH/KMH raames ei ole vajalik.

Lähtuvalt *Tuuleenergeetika* teemaplaneeringu KSH-st⁴², võib tuulikuparke kavandada 600 m kaugusele Natura loodusaladest. Antud juhul ca 1 km kaugusel paiknevalt tuulepargi alalt ei lähtu olulisi negatiivseid mõjusid loodusalale, kuna sellisel kaugusel ei mõjutata ala niiskuseržiimi, ühtlasi ei põhjustata mürast lähtuvaid häiringuid loodusala kaitse-eesmärkides nimetatud liikidele. Lähtuvalt üldplaneeringuga kavandatava tegevuse iseloomust ning maakonnaplaneeringust üle toodud infost, ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Valgejärve loodusala (EE0010121)**

Kaitstavad elupaigatüübid on vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodushaldused (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Valgejärve loodusalal ega selle läheduses (vähemalt 1 km raadiuses). Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Väinamere loodusala (EE0040002)**

Kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalad (1110), jõgede lehtersuudmed (1130), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lähed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohostud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), vanad loodushaldused (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad - *9180), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0).

⁴² OÜ Hendrikson & Ko, 2012. *Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonnaplaneeringute tuuleenergeetika teemaplaneering. Olemasoleva olukorra analüüs ja teemaplaneeringu protsess ning KSH aruanne.* [WWW] <https://maakonnaplaneering.ee/documents/2845826/18637010/KSH+aruanne.pdf/61300e11-5a94-46bc-aa20-8c29e39ad234>. Viimati vaadatud 20.04.2020.

Isendid, mille elupaiku kaitstakse, on hallhüljes (*Halichoerus grypus*), saarmas (*Lutra lutra*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), viigerhüljes (*Phoca hispida bottnica*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*), emaputk (*Angelica palustris*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), nõmmnelk (*Dianthus arenarius subsp. arenarius*), roheline kaksikhammas (*Dicranum viride*), könt-tanukas (*Encalypta mutica*), soohiilakas (*Liparis loeselii*), madal unilook (*Sisymbrium supinum*), püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*), jäik keerdsammal (*Tortella rigens*), teelehe-mosaiikliblikas (*Euphydryas aurinia*), suur-mosaiikliblikas (*Hypodryas maturna*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*), väike pisitigu (*Vertigo genesii*) ja luha-pisitigu (*Vertigo geyeri*).

Üldplaneeringuga kavandatakse Tammiku külas katastriüksusel 44101:001:1029 maakasutuse juhtotstarbe muutmist. Katastriüksuse sihtotstarve on üldplaneeringu koostamise hetkel maatulundusmaa, üldplaneeringuga kavandatakse maakasutuse juhtotstarbeks tootmismaad. Täiendavalt on alale kehtestatud mitmed detailplaneeringud (peamiselt rannikupiirkonnas). Ühtlasi on ÜP-ga võimaldatud loodusala kõrvale Salajõe külas olemasoleva tootmisala laiendamine.

Üldplaneeringusse on kantud uue perspektiivse ühendusena Haapsalu linna - Noarootsi poolsaart ühendav tee- ja sillakoridori kavandamine. Üldplaneering lähtub Skepast&Puhkim OÜ poolt 26.04.2017 valminud Noarootsi silla tehnilise teostatavuse analüüsist ning selle tulemusel valminud silla eskiislahendusest. Üldplaneeringus määratakse eskiislahenduses toodud trassile 350 m laiune tee- ja sillakoridor. Üldplaneeringuga on koridorile määratud täiendavad tingimused (tingimustega võimalik tutvuda ÜP seletuskirjas).

Üldplaneeringu avalikul väljapanekul laekus Keskkonnaametilt 19.04.2021 kirjaga nr 6 5/21/5795 2 ettepanek, milles seisis: „*Eramaadel esinenud ja tulevikus esineda võiva maaomanike vastuseisu tõttu külastustaristule soovitame Kirimäel Kopli katastriüksusel (katastritunnus 55201:001:0001) asuva vaatetorni asemel kavandada uus vaateplatvorm praeguse parkla vahetus läheduses munitsipaalmaale Supluse katastriüksusel (katastritunnus 55201:001:0895). Olemasoleva vaatetorni kasutamiseks ja hooldamiseks puudub maaomanikuga leping*“. Ettepanekut arvestatakse ning uueks vaatetorni asukohaks määratakse katastriüksus tunnusega 55201:001:0895.

- **Käntu-Kastja linnuala (EE0040209)**

Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on suur-konnakotkas (*Aquila clanga*) ja rohunepp (*Gallinago media*).

Ülplaneeringuga planeeritakse lähtuvalt eskiisi ja KSH aruande avalikul arutelul tehtud ettepanekust Kastja külas avalik tee (sild) üle Kasari jõe Pörja-Torja kinnistu juures (34202:002:0100) ning sealt edasi kagu suunda avalik tee Tooma kinnistul (34202:002:0114). Üldplaneeringuga ei kavandata muid senise maakasutuse muutusi Käntu-Kastja linnualal ega selle läheduses (vähemalt 1 km raadiuses). Planeeritud sillast ja avalikust teest 1 km raadiuses ei leidu linnuala kaitse-eesmärkides nimetatud liikide elupaiku. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Marimetsa-Õmma linnuala (EE0040203)**

Isendid, mille elupaiku kaitstakse, on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), sooräts (*Asio flammeus*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), väikekoovitaja (*Numenius phaeopus*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), mudatilder (*Tringa glareola*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Üldplaneeringuga reserveeritakse linnualal paiknevates Kullamaa ja Allikmaa külades puhke- ja virgestusala Kullamaa, millede puhul on tegemist rohealadega. Kullamaa külas reserveeritavale alale on kehtestatud järve- ja puhkeala detailplaneering.. Üldplaneeringusse on kantud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu *Harku-Lihula-Sindi 330/110 kV elektriliini trass*, mis läbib osaliselt ka Marimetsa-Õmma loodusala. Harku-Lihula-Sindi elektriliin on praeguseks välja ehitatud. Ühtlasi on ÜPga kavandatud Risti aleviku poolsele küljele kergliiklustee.

- **Nõva-Osmussaare linnuala (EE0040201)**

Isendid, mille elupaiku kaitstakse, on nõmmekiur (*Anthus campestris*), merivart (*Aythya marila*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), mustlagle (*Branta bernicla*), kassikakk (*Bubo bubo*), sõtkas (*Bucephala clangula*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), soo-loorkull (*Circus pygargus*), aul (*Clangula hyemalis*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), nõmmelööke (*Lullula arborea*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), mustvaeras (*Melanitta nigra*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*) ja hahk (*Somateria mollissima*).

Rannakülas on kehtestatud Nõva sadama arendamise detailplaneering, mis piirneb muuhulgas Nõva-Osmussaare linnualaga. Tegemist on olemasoleva kolhoosiaegse sadama-alaga, mida soovitakse rekonstrueerida kõigile nõuetele vastavaks külastussadamaks koos sinna juurde kuuluva teeninduse ja taristuga.

Üldplaneeringuga reserveeritakse Riguldi külas / Rickul-is supelranna maa-ala, tegemist on suures osas olemasoleva rannaalaga, kus paikneb muuhulgas ka telkimisplats. Lisaks Riguldi küla / Rickul-lile reserveeritakse supelranna maa-ala ka järgmistes külades: Dirhami küla / Derhamn, Rooslepa küla / Roslep, Elbiku küla / Ölbäck ja Perakülas. Tegemist on olemasolevate rannaaladega, millele üldplaneeringuga omistatakse supelranna maa-ala maakasutus. Üldplaneeringuga ei kavandata sisuliselt maakasutuse muutust linnualal, vaid märgitakse ära olemasolevad rannaalad. Olemasolevate supelrandade kasutamine ei mõjuta linnuala ja linnualalt läbirändavaid liike, kuna tegemist ei ole massilist kasutust omavate supelrandadega (pole võrreldav nt Haapsalu Paralepa ranna kasutusega). Arvestades, et senine ajalooline rannaalade supelrandade kasutamine ei ole negatiivset mõju linnualale avaldanud, ei ole selle avaldumist ette näha ka tulevikus.

- **Suursoo-Leidisoo linnuala (EE0040202)**

Isendid, mille elupaiku kaitstakse, on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), soo-loorkull (*Circus pygargus*), väikepistrik (*Falco columbarius*), sookurg (*Grus grus*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), teder (*Tetrao tetrix*), väikekoovitaja (*Numenius phaeopus*) ja rabapüü (*Lagopus lagopus*).

Üldplaneeringusse on kantud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga *Tuuleenergeetika* kavandatud võimalik tuulikupargi ala, mis jääb linnualast ca 1 km kaugusele. Teemaplaneeringu raames koostatud KSH aruandes on esitatud:

Natura loodusalasid, mis ei asu arenduspiirkondadega kattuvalt, tuuleenergeetika arendamine arenduspiirkondades ei mõjuta ning edaspidine Natura hindamine KSH/KMH raames ei ole vajalik.

- **Väinamere linnuala (EE0040001)**

Isendid, mille elupaiku kaitstakse, on soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnökk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), hallhani e roohani (*Anser anser*), väike-laukhani (*Anser erythropus*), rabahani (*Anser fabalis*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kivirullija (*Arenaria interpres*), sooräts (*Asio flammeus*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), hüüp (*Botaurus stellaris*), mustlagle (*Branta bernicla*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), kassikakk (*Bubo bubo*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurisla e rüdi e niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), suurrüdi e rüdi e suurrisla (*Calidris canutus*), väiketüll (*Charadrius dubius*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), mustviires (*Chlidonias niger*), valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), aul (*Clangula hyemalis*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), lauk (*Fulica atra*), rohunepp (*Gallinago media*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), plütt (*Limicola falcinellus*), vöötsaba-vigle (*Limosa lapponica*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), mustvaeras (*Melanitta nigra*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), kormoran e karbas (*Phalacrocorax carbo*), tutkas (*Philomachus pugnax*), hallpea-rähn e hallrähn (*Picus canus*), plüü (*Pluvialis squatarola*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), väikehuik (*Porzana parva*), täpikhuik (*Porzana porzana*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), hahk (*Somateria mollissima*), väiketiir (*Sterna albifrons*), räusktiir e räusk (*Sterna caspia*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), tutt-tiir (*Sterna sandvicensis*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), teder (*Tetrao tetrix*), tumetilder (*Tringa erythropus*), mudatilder (*Tringa glareola*), heletilder (*Tringa nebularia*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Üldplaneeringuga kavandatakse Tammiku külas katastriüksusel 44101:001:1029 maakasutuse juhtotstarbe muutmist. Katastriüksuse sihtotstarve on üldplaneeringu koostamise hetkel maatulundusmaa, üldplaneeringuga kavandatakse maakasutuse juhtotstarbeks tootmismaad. Täiendavalt on alale kehtestatud mitmed detailplaneeringud (peamiselt rannikupiirkonnas). Ühtlasi on ÜP-ga võimaldatud linnuala kõrvale Salajõe külas olemasoleva tootmisala laiendamine.

Üldplaneeringusse on kantud uue perspektiivse ühendusena Haapsalu linna - Noarootsi poolsaart ühendav tee- ja sillakoridori kavandamine. Üldplaneering lähtub Skepast&Puhkim OÜ poolt 26.04.2017 valminud Noarootsi silla tehnilise teostatavuse analüüsist ning selle tulemusel valminud silla eskiislahendusest. Üldplaneeringus määratakse eskiislahenduses toodud trassile 350 m laiune tee- ja sillakoridor. Üldplaneeringuga on koridorile määratud täiendavad tingimused.

Üldplaneeringu avalikul väljapanekul laekus Keskkonnaametilt 19.04.2021 kirjaga nr 6 5/21/5795 2 ettepanek, milles seisis: „*Eramaadel esinenud ja tulevikus esineda võiva maaomanike vastuseisu tõttu külastustaristule soovitame Kirimäel Kopli katastriüksusel (katastritunnus 55201:001:0001) asuva vaatetorni asemel kavandada uus vaateplatvorm praeguse parkla vahetus läheduses munitsipaalmaale Supluse katastriüksusel (katastritunnus 55201:001:0895). Olemasoleva vaatetorni kasutamiseks ja hooldamiseks puudub maaomanikuga leping*“. Ettepanekut arvestatakse ning uueks vaatetorni asukohaks määratakse katastriüksus tunnusega 55201:001:0895.

3.2.6.3 Üldplaneeringu seos Natura-alade kaitsekorraldusega

Üldplaneeringuga kavandatav ei ole seotud Natura-alade kaitse korraldamisega.

3.2.6.4 Mõju hindamine Natura alade terviklikkusele ja kaitse-eesmärkide saavutamisele

Natura 2000 alade juures on oluline ala terviklikkuse säilitamine. Ala terviklikkuse ehk sidususe all mõistetakse eelkõige ala ökoloogiliste funktsioonide (liigisiseste ja -vaheliste suhete, toiduahela jt funktsioonide) toimimist viisil, mis tagab pikas perspektiivis liigi isendite piisava arvukuse neile sobivates elupaikades ning elupaigatüüpide normaalse suksessiooni, vastupidamise välistele mõjudele ja jätkuva uuenemise. Loodusliku elupaigatüübi seisund loetakse soodsaks, kui selle looduslik levila ja alad, mida elupaik oma levilapiires hõlmab, on muutumatu suurusega või laienemas ja selle pikaajaliseks püsimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid toimivad ning tõenäoliselt toimivad ka tulevikus ning elupaigale tüüpiliste liikide seisund on soodus.

Ala terviklikkuse olemasolu vaadeldakse kaitse-eesmärkide saavutamise seisukohast. Kaitse-eesmärgid on saavutatud, kui ala terviklikus on säilinud (liigid ja elupaigad on soodsas seisundis).

Järgnevalt hinnatakse ÜP-ga kavandatud tegevustega kaasneda võivat mõju planeeringualale jäävate ja potentsiaalselt mõjutatud Natura 2000 alade lõikes. Koondkokkuvõte on esitatud Tabel 3.14.

Marimetsa-Õmma loodus- ja linnuala. Üldplaneeringuga reserveeritakse looduslal paiknevas Kullamaa ja Allikmaa külates puhke- ja virgestusala, millede puhul on tegemist rohealadega. Kullamaa külas reserveeritavale alale on kehtestatud järve- ja puhkeala detailplaneering. Tegemist on kavandatava puhkepiirkonnaga, mille ehitus- ja arendustegevusel tuleb lähtuda Marimetsa looduskaitseala, Marimetsa-Õmma hoiuala, Tõlva kaljukotka püsielupaiga ja Õmma metsise püsielupaiga kaitsekorralduskavast. **Nõuete kohaselt võimaliku**

arendustegevuse ellu viimisel ei ole ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele ette näha.

Mustjärve raba loodusala. Üldplaneeringusse on kantud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus *Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine* esitatud raudteetrass, mis kulgeb loodusala kõrvalt ning mille kaitsevöönd (30 m äärmise rööpme teljest) kattub osaliselt loodusala territooriumiga. Teemaplaneeringu keskkonnamõju hindamise⁴³ raames viidi läbi ka Natura eelhindamine, mille tulemusena leiti, et kavandataval tegevusel puudub mõju Natura aladele, kui kasutatakse leevendavaid meetmeid, seejuures toodi leevendavate meetmetena välja järgmine:

- raudteetrassi servas oleva kraavi puhastamisel tuleb väljakaevatav pinnas laotada kraavi metsapoolsele kaldale ning tasandada, et vähendada pinnasevee äravoolu loodusala servas asuvatest soovikumetsadest;
- Olemasolevat raudteetrassi (st. väljaspool tulevast raudteemaad, tänasel hetkel reformimata riigimaad) ei tohi laiemaks raadata.

Vastavate leevendusmeetmete rakendamisel mõju Natura alale puudub.

Mustjärve looduslal on kehtestatud Kaitseväe ja Kaitseliidu Piirsalu baasi ja selle lähiala detailplaneering. Detailplaneeringu raames viidi läbi ka KSH hindamine, millele Keskkonnaamet andis heakskiidu oma otsusega nr 6-5/16/81-4 ja Lääne maavanem planeeringule korraldusega nr 1-1/16/32. Lähtuvalt eelnevast ei käsitleta detailplaneeringuga kaasnevaid mõjusid käesoleva ÜP KSH raames.

Nõva-Osmussaare loodus- ja linnuala. Rannakülas on kehtestatud detailplaneering, mis käsitleb Nõva sadama rekonstrueerimist kaasaegseks külastussadamaks koos sinna juurde kuuluva teeninduse ja taristuga, muuhulgas soovitakse vähendada kehtivat ehituskeeluvööndit. Lähtuvalt asjaolust, et tegemist on olemasoleva kolhoosiaegse sadamaalaga, ei ole tegemist uue tegevusega antud piirkonnas, vaid olemasoleva rekonstrueerimise ning mõningase laiendamisega, mistõttu ei ole piirkonna keskkonnale, loodus – ja linnuala kaitse-eesmärkidele säilimisele sellise mõjuga, et nende tegemisest tuleks loobuda.

Üldplaneeringuga reserveeritakse supelranna maa-ala järgmistes külates: Dirhami küla / Derhamn, Rooslepa küla / Roslep, Elbiku küla / Ölbäck. Tegemist on suures osas olemasolevate rannaaladega, millele üldplaneeringuga omistatakse supelranna maa-ala maakasutus. Üldplaneeringuga ei kavandata sisuliselt maakasutuse muutust loodus- ega linnualal, vaid märgitakse ära olemasolevad rannaalad.

Nõva-Osmussaare loodus- ja linnualal soovitakse rekonstrueerida endine pukktuulik, mis võib kanda ka suvemaja funktsiooni. Soov tugineb Riguldi ranna maastikuhoolduskavale, mis näeb asukohas ette pukktuulikut meenutava rajatise püstitamise. Rekonstrueerimisel tuleb arvestada endise tuuliku mahtu, põhimõttelist konstruktsiooni ja arhitektuuri. Antud ala paikneb Natura elupaigal 6210* (olulised orhideede kasvualad). Kuivõrd alal asub vana pukktuuliku ase, millest

⁴³ Maves AS, 2016. *Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine” keskkonnamõju strateegiline hindamine.* [WWW] <https://maakonnaplaneering.ee/documents/2845826/18637015/KSH+aruanne.pdf/eccae947-b4e9-435b-82a8-df53852fcf92>. Viimati vaadatud 20.20.2020.

on säilinud nn vundamendikivid ja alumine osa tuuliku emapuust, siis selle mahu taastamine negatiivset keskkonnamõju kaasa ei too ning elupaiga 6210* seisundi säilimist ei ohusta.

Üldplaneeringuga reserveeritakse supelranna maa-ala Perakülas ning Peraküla supelranna maa-alani on planeeritud kergliiklustee. Üldplaneeringuga ei kavandata sisuliselt maakasutuse muutust loodus- ja linnualal, vaid märgitakse ära olemasolev kasutatav rannaala. Supelranna maa-ala kattub Natura elupaigaga püsitaimestuga liivarannad (1640). Planeeritud kergliiklustee kattub Natura elupaikadega metsastunud luited (2180) ja vanad loodusmetsad (*9010). **KSH koostaja soovib kergliiklustee planeerimisest Peraküla randa loobuda, sest kergliiklustee rajamisel ei ole võimalik välistada ebasoodsat mõju Natura elupaikade terviklikkusele.** Kuna ligipääs supelranna alale on tagatud mööda olemasolevat kruusakattega teed, siis puudub ka otsene vajadus kergliiklustee rajamiseks, et rannale ligipääsu tagada. Vastava KSH koostajate ettepanekuga arvestati üldplaneeringu koostamisel.

Peraküla supelranna ala maa-ala kattub nõmmelõokese (*Lullula arborea*) elupaigaga. Arvestades, et tegemist ei ole oma olemuselt uue supelranna maa-ala määramisega, vaid tegemist on ka juba praegu kasutatava ranna-alaga, siis ei ole olulist mõju nõmmelõokese elupaigale ette näha.

Suursoo-Leidisoo linnuala. Üldplaneeringusse on kantud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga *Tuuleenergeetika* kavandatud võimalik tuulikupargi ala, mis jääb linnualast ca 1 km kaugusele. Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonnaplaneeringute tuuleenergeetika teemaplaneeringu KSH-s esitatust võib tuulikuparke rajada kotkaste ja must-toonekure püsielupaigast või pesapuust 5 km kaugusele. EELISe andmete kohaselt jääb kaljukotka (*Aquila chrysaetos*) elupaik lähemale kui 5 km (ca 2 km), must-toonekure (*Ciconia nigra*) elupaik enam kui 6 km kaugusele. Ülejäänud linnuala kaitse-eesmärgiks olevad linnuliigid jäävad vähemalt 1 km kaugusele.

Kaljukotka (*Aquila chrysaetos*) kaitse tegevuskava kohaselt (2018) koosneb liigi elupaik looduslikest ja poollooduslikest kooslustest ning pesitsemiseks kasutatav territoorium hõlmab tuumalana 2 km raadiust ala ümber pesa ning kodupiirkonnana 5 km raadiust ala ümber pesa. Lähtuvalt eelnevast, jääb MP teemaplaneeringuga valitud ala L1 jääb kaljukotka kodupiirkonda.

Saksamaal läbiviidud must-toonekure uuringus (Berg et al, 2018)⁴⁴ uuriti tuulikuparkide mõju kolmele must-toonekure pesitsuskohale (püsielupaigale), mis paiknesid tuulikuparkide läheduses (kuni 3 km; 6,6 km ning 11 km). Uuringus kategoriseeriti lennud lennukõrguste alusel viieks: 0-25 m, 25-50 m, 50-80m, 80-190m, > 190 m. 80% vaadeldud lendudest toimus kõrgusvahemikus 80-190m, mida loeti ka tuulikuparkide rootori kõrguseks (ehk kõrgus, kus teoreetiliselt peaks toimuma kõige enam kokkupõrkeid rootori labadega). Teine parameeter mida arvestati, oli lennukoridori laius – 250m ümber tuulikute loeti nn ohutsooniks, kus risk kokkupõrgeteks on kõige suurem. Vaadeldud 40 päeva jooksul tehtud lendudest toimus

- ⁴⁴ Berg, S., Iser, F., Jurczyk, M., Fronczek, S., Reischke, N., Jung, C., . . . Thielen, D. (2018). *Analysis of black stork flight behaviour under different weather and land-use conditions with special consideration of existing wind turbines in the Vogelsberg SPA.*

vastavas ohutsoonis 8,3% lendudest, küll aga olid ilmastikuolud sellistel lendudel soosivad (puudusid sademed, esinesid madalamad tuulekiirused, optimaalne nähtavus). Uuringus viidati varasemalt Rabenau-s läbiviidud uuringule, milles nähtus, et kolmel juhul viiekümnest sooritas toonekureline manöövri, mille tulemusel lind vältis tuulepargi alale sisenemist. 6,7% lendudest, mis olid teostatud tuulikupargi läheduses pesitseva must-toonekure poolt, olid teostatud ohutsoonis, millest omakorda alla 25% lendudest olid riskantsed. Eelnevast lähtuvalt võib öelda, et tuulikute läheduses teostatud lendude puhul võtab vastav liik kasutusse ettevaatusabinõud – lind kas lendab ümber tuulikupargi või kui ta hindab tuulikute vahelise koridori piisavaks ning ilmastikutingimused soosivaks, läbib selle. Kokkuvõtvalt võib öelda, et tuulikupargid kuni 3 km kaugusel must-toonekure pesakohast ei oma negatiivset mõju lindudele (Berg et al,2018)⁴⁴.

Eelnevast lähtuvalt leiab KSH koostaja, et vastav tuuleenergia arendusala on looduskaitsealistest aspektidest ebasobiv ning teeb ettepaneku muuta maakonnaplaneeringut võttes sellest välja kavandatud elektrituulikute arendusala L1.

Väinamere loodus- ja linnuala. Üldplaneeringuga kavandatakse kergliiklustee, mis ühendab Taebla aleviku, Kadarbiku, Saunja, Kärbla ning Linnamäe külad. Kavandatav kergliiklustee on kavandatud olemasoleva maantee laiendusena ning kulgeks Saunja külas paralleelselt Väinamere loodus- ja linnualaga. Üldplaneeringu koostamise etapis ei ole teada kavandatava kergliiklustee täpsemaid parameetreid (sh kummal pool maanteed kergliiklustee kulgema hakkab).

Käesoleva KSH koostaja teeb ettepaneku negatiivsete mõjude leevendamiseks projekteerida kavandatav kergliiklustee Natura ala suhtes teisele poole olemasolevat maanteed (olemasolev maantee jääb eraldama Natura ala ja kavandatavat kergliiklusteed), sellisel juhul ei ole kavandatava tegevusega negatiivseid mõjusid Natura alale ette näha. Sellegipoolest on vajalik kergliiklustee projekteerimise etapis läbi viia Natura eelhindamine.

Üldplaneeringuga võimaldatakse Salajõe külas olemasoleva tootmisala laiendamist. Olemasolev tootmisala ja selle võimalik laiendus jääb vahetult Väinamere loodusala kõrvale. Tootmisala laiendus piirneb Natura elupaigatüübiga kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210). Üldplaneeringu staadiumis ei ole teada, milline tootmistegevus võiks tulevikus alal paikneda. Võimaliku kahjuliku välismõjuta (häiringuteta) tootmistegevuse korral ei ole ebasoodsat mõju Väinamere loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkide täitmisele ette näha. Kuivõrd võimalik mõju saab elupaigale olla seotud eeskätt niiskuserežiimi muutustega, siis peab arvestama sellega, et niiskuserežiimi kavandatava tegevusega ei muudetaks. Eelduslikult on võimalik tootmisala arendada selliselt, et naabruses paikneva elupaiga 6210 niiskuserežiimi ei muudeta. Sõltuvalt tootmise iseloomust tuleb lahendada reovee- ja sademevee käitlus. **Seega arvestades eelnevat tuleb läbi viia detailplaneeringu koostamine ning detailplaneeringu koostamise etapis viia läbi Natura eelhindamine ja eelhindamise tulemustest lähtuvalt vajadusel ka Natura asjakohane hindamine selgitamaks välja konkreetse tootmistegevuse mõju Väinamere loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkide täitmise võimalikkusele.**

Üldplaneeringuga kavandatakse Tammiku külas katastriüksusel 44101:001:1029 maakasutuse juhtotstarbe muutmist. Katastriüksuse sihtotstarve on üldplaneeringu koostamise hetkel maatulundusmaa. Alal paikneb toimiv olemasolev töökoda ning seda teenindavad angaarid. Lähtuvalt asjaolust, et määratluse puhul on tegemist olemasolevale objektile õige funktsiooni määramisega ning alal ei ole ette näha uute mõjude kaasnemist, leiab KSH koostaja, et olulised negatiivsed mõjud ala juhtotstarbe määratlemisega Väinamere loodus- ja linnualale puuduvad.

Üldplaneeringusse on kantud uue perspektiivse ühendusena Haapsalu linna - Noarootsi poolsaart (Uuemõisa-Noarootsi (Haapsalu linnastu ja Pürksi vaheline ühendustee)) ühendav tee- ja sillakoridori kavandamine. Üldplaneering lähtub Skepast&Puhkim OÜ poolt 26.04.2017 valminud Noarootsi silla tehnilise teostatavuse analüüsist ning selle tulemusel valminud silla eskiislahendusest, viimases esitatud trass on kantud üldplaneeringusse. Üldplaneeringus määratakse eskiislahenduses toodud trassile 350 m laiune tee- ja sillakoridor. Üldplaneeringuga on koridorile määratud täiendavad tingimused. Tingimused on esitatud ptk 3.4.1.

Kuivõrd üldplaneering käsitleb maismaad ja Lääne-Nigula valla territooriumi, siis saab Lääne-Nigula valla territooriumil kattub planeeritud trassikoridor osaliselt Väinamere loodusala ja Väinamere linnualaga. Käesolev Natura hindamine käsitleb vaid Lääne-Nigula valla territooriumi ning merel paiknevas trassi osas on vajalik Natura hindamine läbi viia riigi eriplaneeringu raames.

Kavandatud trassikoridori asukoht kulgeb Lääne-Nigula valla territooriumil üle Väinamere loodusala kaitse-eesmärkides olevate elupaigatüübi laiad madalad lähed (1160) piiri. Siiski peab välja tooma, et tegemist on natura elupaiga piiri ebatäpsusega, kuna maismaal ei esine merelahe elupaigatüüpi ning Lääne-Nigula valla territooriumi piires antud elupaigale mõju seetõttu ei esine.

Trassikoridor kattub ka idaservas natura elupaigaga rannaniidud (1630*) maksimaalselt ~80 m laiusel alal. Arvestades, et trassikoridor on määratud 350 m laiune, on võimalik tee paigutamine väljapoole rannaniidu elupaika ning seega ebasoodsat mõju elupaigale on võimalik vältida.

Merel paiknevas trassi osas on vajalik antud elupaiga suhtes Natura hindamine läbi viia riigi eriplaneeringu raames.

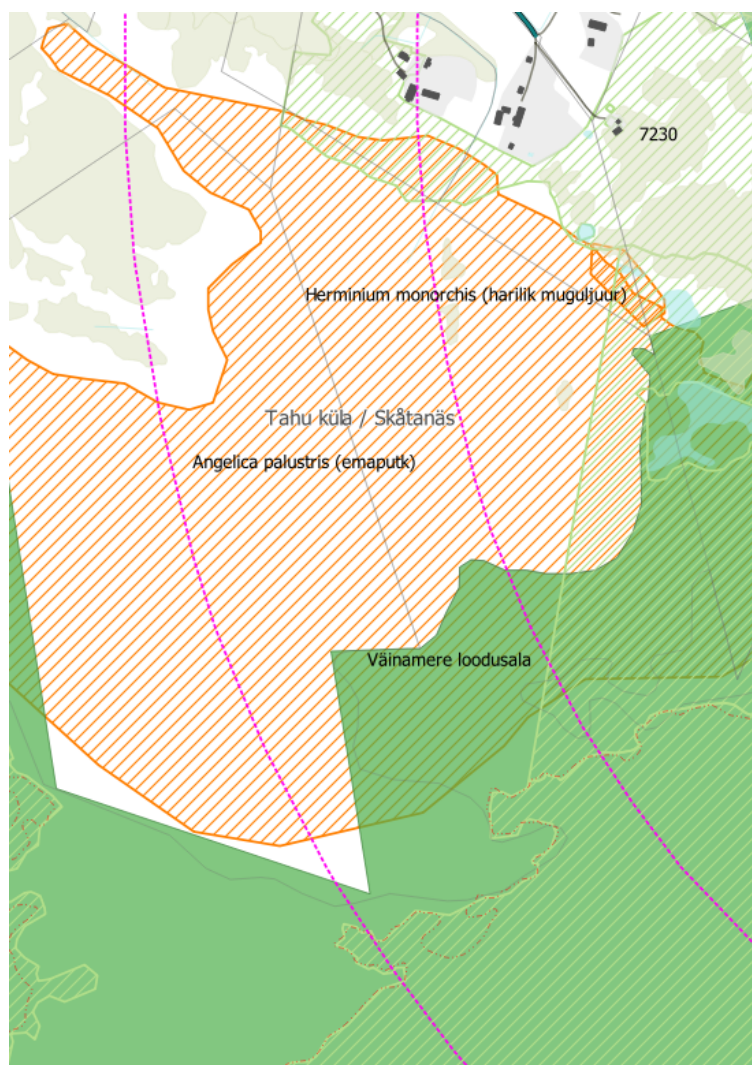
Samuti kulgeb esialgne trassikoridor üle emaputke (*Angelica palustris*) kasvukoha (vt Joonis 3.18).

Väinamere loodusala piires jääb planeeritud trassikoridori kaitse-eesmärkides nimetatud II kaitsekategooria taimeliigi emaputk leviala ning kattub elupaigatüübiga.

Emaputk (*Angelica palustris*) on Eestis väheneva arvukusega taim, mis on Eesti punase nimestiku järgi ohustatud seisus ning on arvatud looduskaitsealuse alusel vähenevate elupaikade ja väheneva arvukusega liigina II kaitsekategooria kaitsealuste liikide hulka. Emaputke kasvab keskkonnaregistri andmetel peamiselt Lääne-Eestis või Tartus ja selle lähiümbruses, peamised levikualad on rannaniidud. Liigi peamisteks ohuteguriteks on metsamajanduslik tegevus, ehitus ja soode kuivendamine, samuti luhtade kinnikasvamine.

Emaputk eelistab kasvada otseses päikesepaistes, kuid talub ka kuni 30% varju. Ta on küll lopsaka kasvuga ja konkurentsivõimeline – konkureerib edukalt teiste niidutaimedega –, kuid põõsarinde tihenedes kaob. Ka seemned idanevad vaid valgusrikastes kohtades (Tali & Kärgerberg, 2004).

Projekteerimise käigus viia kavandatavas asukohas läbi liigiinventuur selgitamaks välja töötsooni jäävate emaputke isendite esinemine. Liigi isendi kaitse tagamiseks tuleb korraldada töötsooni jäävate emaputkede ümberasustamine, taotledes selleks vastavat luba Keskkonnaametilt. Täpne ümberasustamise asukoht ja tingimused tuleb välja selgitada koostöös vastava eriala eksperdiga, lähtudes seejuures Vabariigi Valitsuse 15.07.2004. a määrusest nr 248 *Kaitsealuse liigi isendi ümberasustamise kord*. Tee rajamisel on võimalik mõju emaputkele vältida, vajadusel taime isendite ümber istutamisega. Nimetatud leevendava meetmega arvestamisel ei ole ebasoodsa mõju esinemist liigi soodsa seisundi säilimisele ette näha.

Joonis 3.18. Väinamere loodusala kattumine Lääne-Nigula vallas Uuemõisa-Noarootsi (Haapsalu linnastu ja Pürksi vaheline ühendustee) traasikoridoriga (roheline taust – Väinamere loodusala; oranž viirutus – emaputke leviala; lilla punktiirjoon – trassikoridor; punane katkendjoon – Lääne-Nigula valla piir; kollane viirutus – natura elupaik).

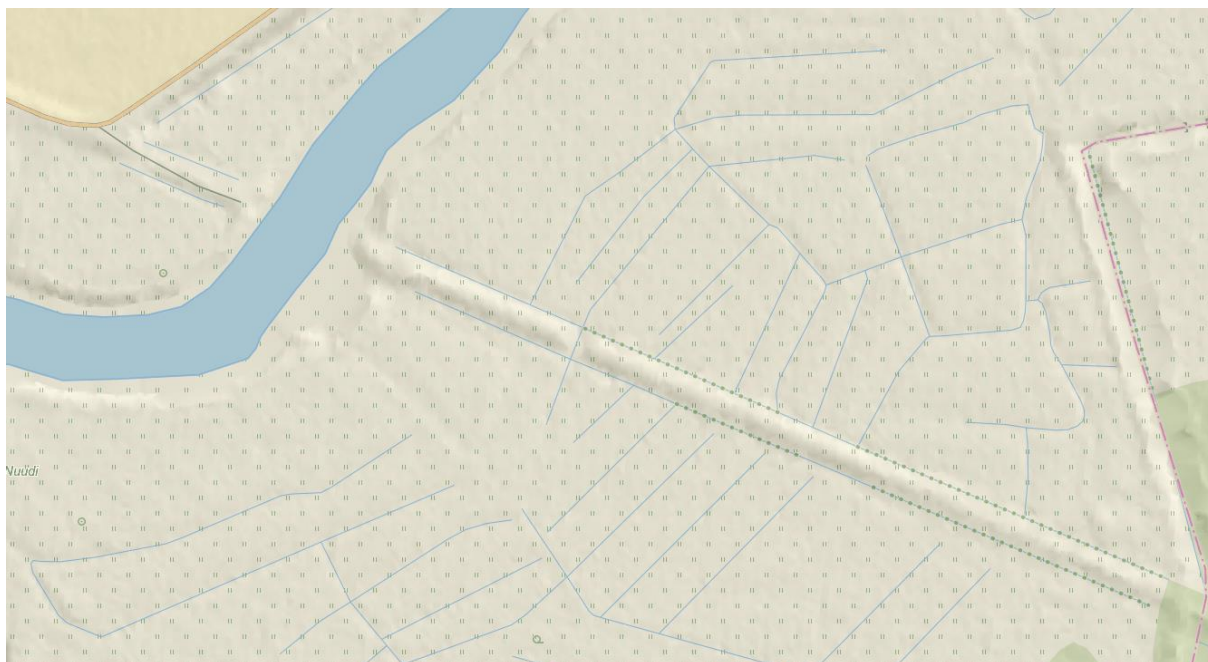
Lääne-Nigula valla territooriumil on võimalik ebasoodsat mõju Väinamere loodusalale ühendustee trassikoridori osas vältida.

EELIS (Keskkonnaagentuur, Eesti Looduse infosüsteem, EELIS, 08.06.2021) andmetel Väinamere linnuala kaitse-eesmärkides nimetatud liikide elupaiku Lääne-Nigula valla territooriumile ulatuvas linnuala osas registreeritud ei ole. **Seega ebasoodne mõju Väinamere linnualale ühendustee trassikoridori osas Lääne-Nigula valla territooriumil puudub.** Merel paiknevas trassi osas on vajalik linnuala suhtes Natura asjakohane hindamine läbi viia riigi eriplaneeringu raames.

Tegemist on ühendusteedega, millel on suur avalik huvi, mistõttu tuleb vastava ühendustee kavandamisel alata eriplaneering koos keskkonnamõju strateegilise hindamisega ja selle raames Natura asjakohase hindamisega. Viimasega tuleb välistada negatiivne mõju Natura kaitse-eesmärkides olevatele liikidele ja elupaikadele.

Üldplaneeringu avalikul väljapanekul laekus Keskkonnaametilt 19.04.2021 kirjaga nr 6 5/21/5795 2 ettepanek, milles seisis: „*Eramaadel esinenud ja tulevikus esineda võiva maaomanike vastuseisu tõttu külastustaristule soovitame Kirimäel Kopli katastriüksusel (katastritunnus 55201:001:0001) asuva vaatetorni asemel kavandada uus vaateplatvorm praeguse parkla vahetus läheduses munitsipaalmaale Supluse katastriüksusel (katastritunnus 55201:001:0895). Olemasoleva vaatetorni kasutamiseks ja hooldamiseks puudub maaomanikuga leping*“. Ettepanekut arvestatakse ning uueks vaatetorni asukohaks määratakse katastriüksus tunnusega 55201:001:0895. Ettepanekus esitatud uue vaatetorni katastriüksus paikneb sarnaselt esimesega Väinamere loodusalal (ka linnualal). Lisaks paikneb katastriüksusel elupaigatüüp 1630* ning II kaitsekategooriasse kuuluva taimeliigi leiukoht. Lähtuvalt looduskaitse objektide asendist katastriüksusel, on vaatetorni alale paigutamine võimalik selliselt, et sellega ei avaldata negatiivset mõju Natura ala kaitse-eesmärkidele. Eelnevast lähtuvalt tuleb vaatetorni projekteerimisel arvestada vastavate looduskaitse objektide kitsendustega ning selle projekteerimise etapis läbi viia Natura eelhindamine ja eelhindamise tulemustest lähtuvalt vajadusel ka Natura asjakohane hindamine selgitamiseks välja konkreetse tegevuse mõju Väinamere loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkide täitmise võimalikkusele.

Käntu-Kastja loodus- ja linnuala. Üldplaneeringuga planeeritakse lähtuvalt eskiisi ja KSH aruande avalikul arutelul tehtud ettepanekust Kastja külas avalik tee (sild) üle Kasari jõe Põrja-Torja kinnistu juures (34202:002:0100) ning sealt edasi kagu suunda avalik tee Tooma kinnistul (34202:002:0114). Kohalike elanike kinnitusele on seal ajalooliselt sild üle Kasari jõe olnud. Maa-ameti reljeefikaardi alusel on alal näha vana teetammi olemasolu. Maa-ameti ajalooliste kaartide kaardirakenduses näitab EV topo 200T (1935-1938) kaart antud kohas silda (vt Joonis 3.3.15). Avaliku tee asukohas on Maa-ameti kaardirakenduse reljeefikaardi alusel nähtav vana teetamm (Joonis 3.19).

Joonis 3.19. Vana teetamm reljeefis Kõpu-Kastja loodus- ja linnualale planeeritud avaliku tee asukohas

Planeeritud avalik tee kattub nii Põrja-Torja, kui ka Tooma kinnistul osaliselt Natura elupaigaga lamminiidud (6450). Lamminiidud ehk luhad on Eesti kõige lopsakama taimekasvuga kooslused ning paiknevad eranditult jõgede aeg-ajalt üleujutatavatel lammidel. Arvestades, et tee rajamiseks saab ära kasutada olemasolevat ajaloolist teetammi, mis on ümbritsevast maastikust ~0,5 m kõrgema reljeefiga siis reaalset lamminiidud elupaiga hävimist tee rajamisel ei toimu. Tegemist on ajaloolise silla ja tee taastamisega. Silla rajamine üle Kasari jõe lihtsustab ligipääsu Tooma kinnistule ja Nuudi kinnistule kagu pool Kasari jõge ning lihtsustab seeläbi lamminiitude hooldamist.

Kõpu-Kastja linnuala kaitse-eesmärkides nimetatud linnuliikide registreeritud elupaiku antud piirkonnas ega selle vahetus läheduses ei leidu. Seega linnuala kaitse-eesmärkidele mõjud puuduvad.

Tabel 3.14. Lääne-Nigula valla territooriumile jäävate ja ÜP tegevusest potentsiaalselt mõjutatud Natura 2000 loodus- ja linnualadel kaitstavad elupaigatüübid ja liigid ning nendele avalduv mõju.

N r	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
Marimetsa-Õmma loodussala				
1	jõed ja ojad (3260), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), liigirikkad niidud lubjavesel mullal (*6270), niiskuseriisid kõrgrohusid (6430), aas-	Elupaigad jäävad valdavalt ÜP-ga reserveeritava puhke- ja virgestusalast eemale. Järgnevalt on esitatud lähimad: - elupaigatüüp 6210 – ca 20m; - elupaigatüüp 7230 – ca 150m;	Niiskuseriisi muutus; Ehitustegevus elupaigatüübi alal.	Lähtuvalt ÜPga kavandatava tegevuse iseloost (maakasutuse määratlemine) ei ole ebasoodsat mõju ette näha. Puhke- ja virgestusalale ehitiste ja rajatiste

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0)	- elupaigatüüp 9060 – Allikmaa külas osaliselt kavandataval alal; - elupaigatüüp *9080 – ca 100m.		püstitamise kavandamisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine ning vajaduse ilmnemisel ka Natura asjakohane hindamine. Ehitisi ja rajatise ei tohi kavandada kaitse-eesmärkides nimetatud elupaiga piiresse.
2	Teelehe-mosaiikliblikas (<i>Euphydryas aurinia</i>), suur-mosaiikliblikas (<i>Hypodryas maturna</i>) ja eesti soojumikas (<i>Saussurea alpina ssp. esthonica</i>)	Kaitse-eesmärkides nimetatud liikide teelehe-mosaiikliblikas (<i>Euphydryas aurinia</i>), suur-mosaiikliblikas (<i>Hypodryas maturna</i>) elupaigad jäävad osaliselt ÜPga kavandatava maakasutuse muutusega alale (Allikmaa külas)	Ehitustegevus elupaigatüübi alal; Elupaigatüübi hävimine.	Lähtuvalt ÜPga kavandatava tegevuse iseloomust (maakasutuse määratlemine) ei ole ebasoodsat mõju ette näha. Puhke- ja virgestusalale ehitiste ja rajatiste kavandamisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine ning vajaduse ilmnemisel

N r	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
				ka Natura asjakohane hindamine. Ehitisi ja rajatisi ei tohi kavandada kaitse-eesmärkides nimetatud elupaiga piiresse.
Marimetsa-Õmma linnuala				
1	Kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), sooräts (<i>Asio flammeus</i>), must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>), mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>), väikekoovitaja (<i>Numenius phaeopus</i>), rüüt (<i>Pluvialis apricaria</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	Jäävad ÜPga kavandatava maakasutuse muutusega aladest enam kui 1 km kaugusele.	Ei ole asjakohased.	Ebasoodsat mõju ei ole ette näha.
Mustjärve raba loodusala				
1	Huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (*7110), nokkheinakooslused (7150), vanad loodumetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0)	Loodusala piirneb MP teemaplaneeringus kavandatava raudteetrassiga, samuti on looduslale kehtestatud Kaitseväge ja Kaitseliidu Piirsalu baasi ja selle lähiala detailplaneering. Järgnevalt on esitatud kavandatavatele tegevustele (raudtee trass) lähimad: - elupaigatüüp 9010 – ca 20 m kaugusel; - elupaigatüüp 91D0 – ca 150 m kaugusel	Metsaraie; Tallamine; Niiskuse režiimi muutmine.	ÜP-ga säilitatakse elupaigatüüpidel senine maakasutus. Ehitustegevust, sh tallamist ja metsaraie elupaigatüüpidel ette näha ei ole. Elupaigatüüpide lähialale on kavandatud raudteetrass, mille määramise planeeringus ja selle KSH-s on esitatud meetmed, mida tuleb rakendada, et hoida ära niiskuse režiimi muutmine.
Nõva-Osmussaare loodusala				
1	Veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased	Jäävad määratletava maakasutusega aladele:	Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine;	Kuna tegemist on olemasolevate rannaaladega, ei ole

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lähed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited - 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited - *2130), rusked luited kukemarjaga (*2140), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), vähe- kuni keskoitelised kalgiveelised järved (3140), jõed ja ojad (3260), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), siirde- ja õõtsiksood (7140), lubjarikkad madalsood lääne-	- elupaigatüüp 1140 (Elbiku küla / Ölbäck); - elupaigatüüp 2180 (Rooslepa küla / Roslep); - elupaigatüüp 1640 (Dirhami küla / Derhamn). Jäävad lähialale: - elupaigatüüp 9080* - ca 2 m; - elupaigatüüp 9010* - ca 20 m; - elupaigatüüp 2180 – ca 30 m; - elupaigatüüp 1210 – ca 5 m; Kehtestatud detailplaneeringu lähialale (veepiirist merepoole): - elupaigatüüp 1110 – piirneb arendusalaga. Peraküla supelranna maa-ala - elupaigatüüp 1640 (kattub) Kergliiklustee Peraküla rannani kattub - elupaigatüüp 2180 - elupaigatüüp (9010*)	Pinnamoe tasandamine rekreatiivsetel kaalutlustel kaalutlustel (ka taimestikust puhastamine suplusranna aladel); Niiskusrežiimi muutus; Metsade lageraied; Ehitustegevus elupaigatüübi alal.	supelranna maa-ala määratlemisega ebasoodsat mõju ette näha. Supelranna teenindamiseks vajalike rajatiste projekteerimisel on vajalik läbi viia Natura eelhindamine ning vajadusel ka Natura asjakohane hindamine. Tegemist on Nõva sadama piirkonna rekonstrueerimisega, st tegemist on olemasoleva sadama-alaga, mida kehtestatud detailplaneeringu alusel soovitakse rekonstrueerida. Lähtuvalt eelnevast ei ole ette näha olulisi uute ebasoodsate mõjude kaasnemist, sellegipoolest on projekteerimise etapis vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine. Pinnamoodi muutvad tegevused ei ole elupaikadel lubatud. Ehitisi ja rajatisi ei tohi kavandada kaitse-eesmärkides nimetatud elupaiga piiresse. Ainsana on lubatud Urva kinnistul (52001:001:3100) pukktuulikut meenutava ehitise püstitamine.

N r	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammilodumetsad (*91E0)			Kergliiklustee planeerimisest Peraküla rannani loobuda, sest kergliiklustee rajamisel ei ole võimalik välistada ebasoodsat mõju Natura elupaikade terviklikkusele.
2	Saarmas (<i>Lutra lutra</i>), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>), jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>) ja nõmmnelk (<i>Dianthus arenarius subsp. Arenarius</i>)	Jäävad määratletavatest supelranna aladest eemale.	Ei ole asjakohane.	Ebasoodsat mõju ei ole ette näha.
Nõva-Osmussaare linnuala				
1	Nõmmekiur (<i>Anthus campestris</i>), merivart (<i>Aythya marila</i>), laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>), mustlagle (<i>Branta bernicla</i>), kassikakk (<i>Bubo bubo</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), öösorr (<i>Caprimulgus europaeus</i>), must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>), soo-loorkull (<i>Circus pygargus</i>), aul (<i>Clangula hyemalis</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), nõmmelõoke (<i>Lullula arborea</i>), tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>), mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus</i>	Jäävad määratletava maakasutusega aladele: - nõmmelõoke (<i>Lullula arborea</i>). Lähim kotka püsielupaik Elbiku külas / Ölbäk enam kui 1 km kaugusel.	Elupaiga hävimine; Häirimine.	Tegemist on olemasolevate rannaaladega, mida inimesed on juba aastaid kasutanud. Eelnevalt lähtudes ei ole muuda supelranna ala määratlemine olemasolevat maakasutust, mistõttu ei ole (uut) ebasoodsat mõju ette näha. Sellegipoolest on supelranna teenindamiseks vajalike rajatiste projekteerimisel vajalik läbi viia Natura eelhindamine ning vajadusel ka Natura asjakohane hindamine.

N r	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	<i>serrator</i>) ja hahk (<i>Somateria mollissima</i>)			
Suursoo-Leidissoo loodusala				
1	Metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), liiva-alade vähetoitelised järved (3110), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), lubjarikkad madalsood lääne- mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0)	Järgnevalt käsitletakse lähimaid alasid. MP Tuuleenergeetika teemaplaneeringus määratletud alast lähimad: - elupaigatüüp 91D0 - ca 800 m; - elupaigatüüp 9010 – ca 1 km kaugusel.	Ehitustegevus elupaigatüübi alal; Niiskusrežiimi muutused.	Ebasoodne mõju puudub, kuna tuulikute rajamisega ei mõjutata ei elupaikade pinnamoodi ega niiskusrežiimi.
2	Saarmas (<i>Lutra lutra</i>)	Ei ole leiukohti arendusaladele lähemal kui 1 km.	Ei ole asjakohane	Ebasoodne mõju puudub
Suursoo-Leidissoo linnuala				

N r	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
1	Kaljukotka (<i>Aquila chrysaetos</i>), must-toonekurg (<i>Ciconia nigra</i>), soo-loorkull (<i>Circus pygargus</i>), väikepistrik (<i>Falco columbarius</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), väikekoovitaja (<i>Numenius phaeopus</i>) ja rabapüü (<i>Lagopus lagopus</i>).	MP teemaplaneeringus määratletud tuulepargi alast: - kaitstava kaljukotka (<i>Aquila chrysaetos</i>) elupaik lähemal kui 5 km (ca 2 km); must-toonekure (<i>Ciconia nigra</i>) elupaik enam kui 6 km kaugusel; - ülejäänud kaitse-eesmärkideks olevad linnuliigid jäävad vähemalt 1 km kaugusele.	Elupaiga hävimine; Elupaiga häirimine; Ehitustegevus elupaigal.	Linnualaga kaitstavale must-toonekure elupaikadele mõju puudub. Ülejäänud kaitse-eesmärkideks olevad linnuliigid jäävad vähemalt 1 km kaugusele. Negatiivse mõju ilmumist vastavatele liikidele ette näha ei ole. Kaljukotka (<i>Aquila chrysaetos</i>) kaitse tegevuskava kohaselt (2018) koosneb liigi elupaik looduslikest ja poollooduslikest kooslustest ning pesitsemiseks kasutatav territoorium hõlmab tuumalana 2 km raadiust ala ümber pesa ning kodupiirkonnana 5 km raadiust ala ümber pesa. Eelnevast lähtuvalt leiab KSH koostaja, et vastav tuuleenergia arendusala on looduskaitsealistest aspektidest ebasobiv ning teeb ettepaneku muuta maakonnaplaneeringu t võttes sellest välja kavandatud elektrituulikute arendusala L1.
Väinamere loodusala				
1	Veealused liivamadalad (1110), jõgede lehtersuudmed (1130), liivased ja mudased	Kavandatavale kergliiklusteele lähimad: - Elupaigatüüp 6430 – ca 10 m; projekteerides teisele	Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine; Niiskusrežiimi muutus;	Negatiivsete mõjude leevendamiseks projekteerida kavandatav kergliiklustee Natura ala suhtes teisele

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lähed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembedes kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210), nõrglubjaallikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), vanad loodusmetsad	poole maanteed ca 20 m; - Elupaigatüüp 9020 – ca 10 m; projekteerides teisele poole maanteed ca 30 m. Tootmisala laiendusele lähimad: - Elupaigatüüp 6210 – vahetult loodusala kõrval. - perspektiivneHaapsalu linna- Noarootsi poolsaate vaheline ühendustee	Metsade lageraied; Ehitustegevus elupaigatüübi alal.	poole olemasolevat maanteed (olemasolev maantee jääb eraldama Natura ala ja kavandatavat kergliiklusteed), sellisel juhul ei ole kavandatava tegevusega negatiivseid mõjusid Natura alale ette näha. Sellegipoolest on vajalik kergliiklustee projekteerimise etapis läbi viia Natura eelhindamine. Eelduslikult on võimalik tootmisala arendada selliselt, et elupaiga 6210 niiskusrežiimi ei muudeta. Muud ohutegurid tootmisala arendamisega ei avaldu. Seega ebasoodsad mõjud puuduvad. Tootmisala laienduse detailplaneeringu koostamise või projekteerimise etapis viia läbi Natura eelhindamine ja eelhindamise tulemustest lähtuvalt vajadusel ka Natura asjakohane hindamine selgitamiseks välja konkreetse tootmistegevuse mõju Väinamere looduskaitse-eesmärkide täitmise võimalikkusele. Uue vaatetorni projekteerimise etapis, katastriüksusele

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	(*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad - *9180), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0)			55201:001:0895, tuleb arvestada piirkonna looduskaitseliste kitsendustega. <u>Lähtuvalt looduskaitseliste objektide asendist katastriüksusel, on vaatetorni alale paigutamine võimalik selliselt, et sellega ei avaldata negatiivset mõju Natura ala kaitse-eesmärkidele.</u> Siiski vaatetorni projekteerimisel viia läbi Natura eelhindamine ja eelhindamise tulemustest lähtuvalt vajadusel ka Natura asjakohane hindamine Kavandatud Haapsalu linnastu ja Pürksi vaheline ühendustee trassikoridori asukoht kulgeks üle Väinamere loodusala kaitse-eesmärkides olevate elupaigatüüpide laiad madalad lahed (1160) ja rannaniidud (1630*). Samuti kulgeb esialgne trassikoridor üle emaputke (<i>Angelica palustris</i>) kasvukoha. Arvestades, et Lääne-Nigula üldplaneering käsitleb maismaa ala, siis on elupaiga 1160 puhul tegemist on natura elupaiga piiri ebatäpsusega, kuna maismaal ei esine merelahe elupaigatüüpi ning

N r	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
				Lääne-Nigula valla territooriumi piires antud elupaigale mõju seetõttu ei esine. Elupaigaga 1630* on trassikoridoril kattumine maksimaalselt ~80 m laiusel alal. Arvestades, et koridor on määratud 350 m laiune, on võimalik tee paigutamine väljapoole rannaniidu elupaika ning seega ebasoodsat mõju on võimalik vältida. Ühendustee projekteerimise käigus viia läbi emaputke leviku inventuur selgitamaks välja töötsooni jäävate emaputke isendite esinemine. Liigi isendi kaitse tagamiseks tuleb korraldada töötsooni jäävate emaputkede ümberasustamine. Nimetatud leevendava meetmega arvestamisel ei ole ebasoodsa mõju esinemist liigi soodsa seisundi säilimisele ette näha. Tegemist on ühendusteedega, millel on suur avalik huvi, mistõttu tuleb vastava tee kavandamisel algtada eriplaneering koos keskkonnamõjude hindamisega. Viimasega tuleb välistada negatiivne mõju Natura kaitse-

N r	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
				eesmärkides olevatele liikidele ja elupaikadele
2	Hallhüljes (<i>Halichoerus grypus</i>), saarmas (<i>Lutra lutra</i>), tiigilendlane (<i>Myotis dasycneme</i>), viigerhüljes (<i>Phoca hispida bottnica</i>), harilik hink (<i>Cobitis taenia</i>), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>), jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>), harilik vingerjas (<i>Misgurnus fossilis</i>), emaputk (<i>Angelica palustris</i>), kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>), nõmmnelk (<i>Dianthus arenarius subsp. arenarius</i>), roheline kaksikhammas (<i>Dicranum viride</i>), könt-tanukas (<i>Encalypta mutica</i>), soohiilakas (<i>Liparis loeseli</i>), madal unilook (<i>Sisymbrium supinum</i>), püst- linalehik (<i>Thesium ebracteatum</i>), jäik keerdsammal (<i>Tortella rigens</i>), teelehe- mosaiikliblikas (<i>Euphydryas aurinia</i>), suur- mosaiikliblikas (<i>Hypodryas maturna</i>), paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>), vasakkeermene	Kavandatava tegevusele (kergliiklustee) lähim kaitstav liik: - emaputk (<i>Angelica palustris</i>) – ca 600 m.	Niiskusežiimi muutus; Ehitustegevus leiukohal; Kasvukoha hävimine.	Lähtuvalt kavandatava tegevuse iseloomust ja kaugusest, ei ole ette näha ebasoodsa mõju ilmnemist.

N r	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	pisitigu (<i>Vertigo angustior</i>), väike pisitigu (<i>Vertigo genesii</i>) ja luha-pisitigu (<i>Vertigo geyeri</i>)			
Väinamere linnuala				
1	Soopart e pahlsaba-part (<i>Anas acuta</i>), luitsnökk-part (<i>Anas clypeata</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), rägapart (<i>Anas querquedula</i>), rääkspart (<i>Anas strepera</i>), suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>), hallhani e roohani (<i>Anser anser</i>), väike-laukhani (<i>Anser erythropus</i>), rabahani (<i>Anser fabalis</i>), hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>), kivirullija (<i>Arenaria interpres</i>), sooräts (<i>Asio flammeus</i>), punapea-vart (<i>Aythya ferina</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), merivart (<i>Aythya marila</i>), hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>), mustlagle (<i>Branta bernicla</i>), valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>), kassikakk (<i>Bubo bubo</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), niidurila e rüdi e niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>), suurrüdi e rüdi e suurrisla (<i>Calidris canutus</i>),	Kavandatava tegevusele (kergliiklustee) lähim kaitstav liik: - merikotkas- ca 500 m; - niidurüdi – ca 800 m. Teised kaitstavad liigid paiknevad kavandatava tegevusega aladest kaugemal. Uue vaatetorni asukoha määramine katastriüksusele 55201:001:0895.	Elupaiga hävimine; Pesitsusaegne häirumine.	Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu ei ole ette näha võimaliku negatiivse mõju ilmnamist sellistel kaugustel olevatele liikidele. Sellegipoolest teeb KSH koostaja ettepaneku projekteerida kergliiklustee Natura ala suhtes üle olemasoleva maantee (loodusala suhtes maantee vastasküljele). Vaatetorni projekteerimise etapis, katastriüksusele 55201:001:0895, tuleb arvestada piirkonna looduskaitse kitsendustega <u>Lähtuvalt looduskaitse objektide asendist katastriüksusel, on vaatetorni alale paigutamine võimalik selliselt, et sellega ei avaldata negatiivset mõju Natura ala kaitse-eesmärkidele.</u> Siiski viia vaatetorni projekteerimisel läbi Natura eelhindamine ja eelhindamise tulemustest lähtuvalt

N r	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	väiketüll (<i>Charadrius dubius</i>), liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>), mustviires (<i>Chlidonias niger</i>), valge-toonekurg (<i>Ciconia ciconia</i>), roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>), välja- loorkull (<i>Circus cyaneus</i>), aul (<i>Clangula hyemalis</i>), rukkirääk (<i>Crex crex</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), valgeselg-kirjurähn (<i>Dendrocopos leucotos</i>), põldtsiitsitaja (<i>Emberiza hortulana</i>), lauk (<i>Fulica atra</i>), rohunepp (<i>Gallinago media</i>), värbkakk (<i>Glaucidium passerinum</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), punaselg- õgija (<i>Lanius collurio</i>), kalakajakas (<i>Larus canus</i>), tõmmukajakas (<i>Larus fuscus</i>), naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>), plütt (<i>Limicola falcinellus</i>), vöötsaba-vigle (<i>Limosa lapponica</i>), mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>), tõmmuvaeras			vajadusel ka Natura asjakohane hindamine. Sellise meetme kasutusele võtmisel ei ole näha negatiivseid mõjusid Natura ala kaitse-eesmärkidele. Kavandatud Haapsalu linnastu ja Pürksi vaheline ühendustee trassikoridori asukoht kulgeks üle Väinamere linnuala. Väinamere linnuala kaitse-eesmärkides nimetatud liikide elupaiku Lääne- Nigula valla territooriumile ulatuvas linnuala osas registreeritud ei ole. Seega ebasoodne mõju Väinamere linnualale ühendustee trassikoridori osas Lääne-Nigula valla territooriumil puudub

N r	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	(Melanitta fusca), mustvaeras (Melanitta nigra), väikekoskel (Mergus albellus), jääkoskel (Mergus merganser), rohukoskel (Mergus serrator), suurkoovitaja (Numenius arquata), kormoran e karbas (Phalacrocorax carbo), tutkas (Philomachus pugnax), hallpea- rähn e hallrähn (Picus canus), plüü (Pluvialis squatarola), tuttpütt (Podiceps cristatus), väikehuik (Porzana parva), täpikhuik (Porzana porzana), naaskelnokk (Recurvirostra avosetta), hahk (Somateria mollissima), väiketiir (Sterna albifrons), räusktiir e räusk (Sterna caspia), jõgitiir (Sterna hirundo), randtiir (Sterna paradisaea), tutt-tiir (Sterna sandvicensis), vööt- põõsalind (Sylvia nisorio), teder (Tetrao tetrix), tumetilder (Tringa erythropus), mudatilder (Tringa glareola), heletilder (Tringa nebularia), punajalg-tilder (Tringa totanus) ja kiivitaja (Vanellus vanellus)			
Käntu-Kastja loodusala				

N r	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
1	jõesed ja ojad (3260), liigirikkad niidud lubjavesel mullal (*6270), niiskuslembesed kõrgrohus (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), vanad loodumetsad (*9010), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).	Kastja külas kattub planeeritud avalik tee elupaigaga lamminiidud (6450)	Niitude majandamata jätmine. Ehitustegevus elupaigal.	Arvestades, et tee rajamiseks saab ära kasutada olemasolevat ajaloolist teetammi, mis on ümbritsevast maastikust ~0,5 m kõrgema reljeefiga siis reaalselt lamminiidud elupaiga hävimist ei toimu. Tegemist on ajaloolise silla ja tee taastamisega. Silla rajamine üle Kasari jõe lihtsustab ligipääsu Tooma kinnistule ja Nuudi kinnistule kagu pool Kasari jõe ning lihtsustab seeläbi lamminiitude hooldamist.
2	saarmas (<i>Lutra lutra</i>), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>), jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>) ja paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>).	Ei ole leiukohti arendusaladele lähemal kui 1 km.	Ei ole asjakohane	Ebasoodne mõju puudub

3.2.6.5 Leevendavad meetmed ja nende tõhusus Natura-alade terviklikkuse säilimise ja kaitse-eesmärkide saavutamise ning kaitsekorralduslikult oluliste liikide soodsa seisundi tagamise seisukohast

Üldplaneeringuga kavandatava tegevuse ellu viimisel on Lääne-Nigula valla territooriumile jäävate loodus- ja linnualade soodsa seisundi säilimisele ja kaitse-eesmärkide täitmisele avalduda võivat ebasoodsat mõju vältida rakendades järgmisi leevendavaid meetmeid:

- Kavandatavad kergliiklusteed projekteerida järgmises planeerimisetapis Natura alade suhtes olemasolevate maanteede vastasküljele;
- Arvestada MP teemaplaneeringu keskkonnamõju hindamise⁴⁵ raames läbi viidud Natura eelhindamise tulemustes esitatud leevendavaid meetmeid:

⁴⁵ Maves AS, 2016. Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine“ keskkonnamõju strateegiline hindamine. [WWW]

- raudteetrassi servas oleva kraavi puhastamisel tuleb väljakaevatav pinnas laotada kraavi metsapoolsele kaldale ning tasandada, et vähendada pinnasevee äravoolu loodusala servas asuvatest soovikumetsadest;
 - Olemasolevat raudteetrassi (st. väljaspool tulevast raudteemaad, tänasel hetkel reformimata riigimaad) ei tohi laiemaks raadata.
- Salajõe külas kavandatava tootmisala laienduse DP koostamise etapis viia läbi Natura eelhindamine ja eelhindamise tulemustest lähtuvalt vajadusel ka Natura asjakohane hindamine selgitamaks välja konkreetse tootmistegevuse mõju Väinamere loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkide täitmise võimalikkusele;
- Kehtestatud Nõva sadama piirkonna detailplaneeringuala projekteerimise etapis viia läbi Natura eelhindamine ja eelhindamise tulemustest lähtuvalt vajadusel ka Natura asjakohane hindamine, selgitamaks välja konkreetsete tegevustega kaasnev mõju Nõva-Osmussaare loodusale;
- uue vaatetorni projekteerimise etapis, katastriüksusele 55201:001:0895, tuleb arvestada piirkonna looduskaitse kitsendustega ning viia läbi Natura eelhindamine ja eelhindamise tulemustest lähtuvalt vajadusel ka Natura asjakohane hindamine selgitamaks välja konkreetse tegevuse mõju Väinamere loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkide täitmise võimalikkusele;
- KSH koostaja soovib kergliiklustee planeerimisest Peraküla randa loobuda, sest kergliiklustee rajamisel ei ole võimalik välistada ebasoodsat mõju Natura elupaikade terviklikkusele;
- MP teemaplaneeringuga valitud ala L1 nii kalakotka kui ka kaljukotka kodupiirkonda. Kaljukotka (*Aquila chrysaetos*) kaitse tegevuskava kohaselt (2018) koosneb liigi elupaik looduslikest ja poollooduslikest kooslustest ning pesitsemiseks kasutatav territoorium hõlmab tuumalana 2 km raadiust ala ümber pesa ning kodupiirkonnana 5 km raadiust ala ümber pesa. Kalakotka kaitse (*Pandion haliaetus*) tegevuskava (2019) kohaselt on Euroopas asuvate populatsioonide pesad ehitatud jahialast märgatavalt kaugemale, näiteks Eestis on erinevatel juhtudel vastavaks vahemaaks 0,3–21,5 km (mediaan 5,1 km). Eelnevalt lähtuvalt leiab KSH koostaja, et vastav tuuleenergia arendusala on looduskaitseaspektidest ebasobiv ning teeb ettepaneku muuta maakonnaplaneeringut võttes sellest välja kavandatud elektrituulikute arendusala L1;
- Perspektiivse ühendustee Haapsalu linna- ja Noarootsi poolsaare vahelise silla trass kulgeb üle Väinamere loodusala kaitse-eesmärkides olevate elupaigatüüpide laiad madalad lahed (1160) ja väikesaared ning laiud (1620). Samuti kulgeb esialgne trassikoridor üle emaputke (*Angelica palustris*) kasvukoha. Ühendustee projekteerimise käigus viia läbi emaputke leviku inventuur selgitamaks välja töötsooni jäävate emaputke isendite esinemine. Liigi isendi kaitse tagamiseks tuleb korraldada töötsooni jäävate emaputkede ümberasustamine. Nimetatud leevendava meetmega arvestamisel ei ole ebasoodsa mõju esinemist liigi soodsa seisundi säilimisele ette näha. Tegemist on ühendustee, millel on suur avalik huvi, mistõttu tuleb vastava tee kavandamisel algtasemel eriplaneering koos keskkonnamõjude strateegilise hindamisega (sh Natura asjakohane hindamine). Viimasega tuleb välistada negatiivne mõju Natura kaitse-eesmärkides olevatele liikidele ja elupaikadele.

Leevendavate meetmete kasutusele võtmise korral leevendatakse võimalikke ebasoodsaid mõjusid ning tagatakse pikaajaliselt Natura 2000 alade terviklikkus ja kaitsekorralduslikult oluliste liikide ning elupaigatüüpide soodne seisund. Teadaolevalt ei ole leevendavate meetmete mitte toimimine tõenäoline. Leevendavate meetmete tõhusust on käsitletud ning nende rakendamise kava on esitatud Tabel 3.15.

Tabel 3.15. Ebasoodsa mõju leevendusmeetmed, nende tõhusus ja rakendamise aeg.

Etapp	Ebasoodsa mõjuga tegevus	Liigid ja elupaigatüübid, keda kahjustatakse	Leevendav meede	Hinnang tõhususele (väga tõhus; tõhus; vähetõhus; tõhusus ebaselge).	Selgitus	Rakendamise aeg
Planeerimise etapp	Kavandatav kergliiklustee	Väinamere loodus- ja linnuala. Elupaigatüüp 6430 – ca 10 m; projekteerides teisele poole maanteed ca 20 m; elupaigatüüp 9020 – ca 10 m; projekteerides teisele poole maanteed ca 30 m.	Projekteerida kavandatav kergliiklustee Natura ala suhtes teisele poole olemasolevat maanteed (olemasolev maantee jääb eraldama Natura ala ja kavandatavat kergliiklusteed), sellisel juhul ei ole kavandatava tegevusega negatiivseid mõjusid Natura alale ette näha. Sellegipoolest on vajalik kergliiklustee projekteerimise etapis läbi viia Natura eelhindamine.	Väga tõhus	Tagab, et ei halveneks elupaigatüüpide seisukord.	Projekteerimine ja ehitustegevus
	Puhke- ja Virgestusala määratlemine	Marimetsa-Õmma loodusala: elupaigatüüp 6210 – ca 20m; elupaigatüüp 7230 – ca 150m; elupaigatüüp 9060 – Allikmaa külas osaliselt kavandataval alal; elupaigatüüp *9080 – ca 100m; mosaiikliblikas (<i>Euphydryas aurinia</i>), suur-mosaiikliblikas (<i>Hypodryas maturna</i>).	Lähutvalt ÜPga kavandatava tegevuse iseloomust (maakasutuse määratlemine) ei ole ebasoodsat mõju ette näha. Puhke- ja virgestusale ehitiste ja rajatiste püstitamisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine ning vajaduse ilmnemisel ka Natura asjakohane hindamine. Ehitisi ja rajatisi ei tohi kavandada kaitse-eesmärkides nimetatud liikide elupaiga piiresse.	Väga tõhus	Tagab, et ei halveneks elupaigatüüpide ja kaitstavate liikide leiukohtade seisund.	DP koostamine või projekteerimine ja ehitustegevus

Etapp	Ebasoodsa mõjuga tegevus	Liigid ja elupaigatüübid, keda kahjustatakse	Leevendav meede	Hinnang tõhususele (väga tõhus; tõhus; vähetõhus; tõhusus ebaselge).	Selgitus	Rakendamise aeg
	Raudteetrassi määratlemine ja arendamine	Mustjärve raba loodusala. elupaigatüüp 9010 – ca 20 m kaugusel; elupaigatüüp 91D0 – ca 150 m kaugusel	Elupaigatüüpide lähialale on kavandatud raudteetrass, mille määramise planeeringus ja selle KSH-s on esitatud meetmed, mida tuleb rakendada, et hoida ära niiskusraie muutmise.	Väga tõhus	Tagab, et ei halveneks elupaigatüüpide seisund.	DP koostamine /projekti koostamine
	Supelranna alade määratlemine	Nõva-Osmussaare loodusala. Jäävad määratletava maakasutusega aladele: elupaigatüüp 1140 (Elbiku küla / Ölbäck); elupaigatüüp 2180 (Rooslepa küla / Roslep); elupaigatüüp 1640 (Dirhami küla / Derhamn). Jäävad lähialale: elupaigatüüp 9080* - ca 2 m; elupaigatüüp 9010* - ca 20 m; elupaigatüüp 2180 – ca 30 m; elupaigatüüp 1210 – ca 5 m;	Supelranna teenindamiseks vajalike rajatiste projekteerimisel on vajalik läbi viia Natura eelhindamine ning vajadusel ka Natura asjakohane hindamine. Pinnamoodi muutvad tegevused ei ole elupaikadel lubatud. Ehitisi ja rajatisi ei tohi kavandada kaitse-eesmärkides nimetatud elupaiga piiresse.	Väga tõhus	Tagab, et ei halveneks elupaigatüüpide seisund.	DP koostamine /projekti koostamine
	Tootmisala laiendamine	Väinamere loodusala. Salajõe küla. Elupaigatüüp 6210 –	Eelduslikult on võimalik tootmisala arendada selliselt, et elupaiga 6210 niiskusraie ei muudeta. Muud	Väga tõhus	Tagab, et ei halveneks	DP koostamine /projekti koostamine

Etapp	Ebasoodsa mõjuga tegevus	Liigid ja elupaigatüübid, keda kahjustatakse	Leevendav meede	Hinnang tõhususele (väga tõhus; tõhus; vähetõhus; tõhusus ebaselge).	Selgitus	Rakendamise aeg
		vahetult loodusala kõrval.	ohutegurid tootmisala arendamisega ei avaldu. DP koostamise etapis viia läbi Natura eelhindamine ja eelhindamise tulemustest lähtuvalt vajadusel ka Natura asjakohane hindamine selgitamaks välja konkreetse tootmistevõime mõju Väinamere loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkide täitmise võimalikkusele.		elupaigatüübi seisund.	
	Nõva sadama piirkonna arendamine	Nõva-Osmussaare loodusala. Rannaküla. Elupaigatüüp 1110 – vahetult loodusala kõrval.	Projekteerimise koostamise etapis viia läbi Natura eelhindamine ja eelhindamise tulemustest lähtuvalt vajadusel ka Natura asjakohane hindamine selgitamaks välja konkreetse tegevuse mõju Nõva-Osmussaare loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkide täitmise võimalikkusele.	Väga tõhus	Tagab, et ei halveneks elupaigatüübi seisund.	Projekti koostamine
	Uue vaatetorni kavandamine	Väinamere loodus- ja linnuala. Ohustatud elupaigatüüp 1630*, II kaitsekategooria liik (kuid milledest eemale on võimalik ja vajalik vaatetorn rajada).	Projekteerimise koostamise etapis viia läbi Natura eelhindamine ja eelhindamise tulemustest lähtuvalt vajadusel ka Natura asjakohane hindamine selgitamaks välja konkreetse tegevuse mõju Väinamere loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkide täitmise võimalikkusele.	Väga tõhus	Tagab, et ei halveneks elupaigatüübi seisund.	Projekti koostamine

Etapp	Ebasoodsa mõjuga tegevus	Liigid ja elupaigatüübid, keda kahjustatakse	Leevendav meede	Hinnang tõhususele (väga tõhus; tõhus; vähetõhus; tõhusus ebaselge).	Selgitus	Rakendamise aeg
Planeerimise etapp	Kergliiklustee Peraküla randa	Nõva-Osmussaare loodusala. Planeeritud kergliiklustee kattub Natura elupaikadega metsastunud luited (2180) ja vanad loodusmetsad (*9010).	Loobuda kergliiklustee planeerimisest.	Väga tõhus	Väldib mõju elupaigatüüpidele	Üldplaneering
Planeerimise etapp	Perspektiivse ühendustee kavandamine Haapsalu linna – Noarootsi poolsaare vahele	Väinamere loodusala kaitse-eesmärkides olevate elupaigatüüpide laiad madalad lähed (1160) ja väikesaared ning laiud (1620). Samuti kulgeb esialgne trassikoridor üle emaputke (<i>Angelica palustris</i>) kasvukoha.	Tegemist on ühendusteedega, millel on suur avalik huvi, mistõttu tuleb vastava tee kavandamisel algtada eriplaneering koos keskkonnamõjude strateegilise hindamisega (sh läbi viia Natura asjakohane hindamine). Viimasega tuleb välistada negatiivne mõju Natura kaitse-eesmärkides olevatele liikidele ja elupaikadele. Ühendustee projekteerimise käigus viia läbi emaputke leviku inventuur selgitamiseks välja töötsooni jäävate emaputke isendite esinemine. Liigi isendi kaitse tagamiseks tuleb korraldada töötsooni jäävate emaputkede ümberasustamine.	Väga tõhus	Väldib mõju kaitse-eesmärkideks olevatele liikidele ja elupaigatüüpidele	Eriplaneeringu koostamine
Planeerimise etapp	MP kohane L1 tuuleenergia arendusala	Kaljukotka (<i>Aquila chrysaetos</i>) elupaik paikneb lähemal kui 5 km (ca 2 km)	MP teemaplaneeringuga valitud ala L1 nii kalakotka kui ka kaljukotka kodupiirkonda. Kaljukotka (<i>Aquila chrysaetos</i>) kaitse tegevuskava	Väga tõhus	Väldib mõju kaitse-eesmärkideks olevatele	Üldplaneeringu koostamine

Etapp	Ebasoodsa mõjuga tegevus	Liigid ja elupaigatüübid, keda kahjustatakse	Leevendav meede	Hinnang tõhususele (väga tõhus; tõhus; vähetõhus; tõhusus ebaselge).	Selgitus	Rakendamise aeg
			kohaselt (2018) koosneb liigi elupaik looduslikest ja poollooduslikest kooslustest ning pesitsemiseks kasutatav territoorium hõlmab tuumalana 2 km raadiust ala ümber pesa ning kodupiirkonnana 5 km raadiust ala ümber pesa. Kalakotka kaitse (<i>Pandion haliaetus</i>) tegevuskava (2019) kohaselt on Euroopas asuvate populatsioonide pesad ehitatud jahialast märgatavalt kaugemale, näiteks Eestis on erinevatel juhtudel vastavaks vahemaaks 0,3–21,5 km (mediaan 5,1 km). Eelnevast lähtuvalt leiab KSH koostaja, et vastav tuuleenergia arendusala on looduskaitsealistest aspektidest ebasobiv ning teeb ettepaneku muuta maakonnaplaneeringut võttes sellest välja kavandatud elektrituulikute arendusala L1		liikidele ja elupaigatüüpidele	

3.2.6.6 Natura hindamise kokkuvõte

Kokkuvõtliku ülevaate Natura hindamisest annab Tabel 3.16, mis on koostatud vastavalt Natura hindamise protseduurile⁴⁶.

Natura hindamise käigus jõuti järeldusele, et ÜP-ga kavandatav on realiseeritav kui arvestada leevendavaid meetmeid.

Peamised ÜPga kavandatavad tegevused, millega võib kaasneda **leevendavate meetmete mitte rakendamisel** negatiivne mõju:

- Kergliiklusteede rajamine;
- Nõva sadama piirkonna arendamine;
- MP teemaplaneeringu *Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine* rakendamine ja välja arendamine;
- Perspektiivse ühendustee rajamine Haapsalu linna – Noarootsi poolsaare;
- L1 arendusala mitte välja arvamine potentsiaalsetest tuuleenergia arendusaladest Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus.

Tabel 3.16. Kokkuvõte Natura hindamisest.

Kas projekt või kava võib:	Jah/ Ei	Selgitus
Aeglustada ala kaitse-eesmärkide saavutamist?	Ei	Juhul kui arvestatakse leevendavaid meetmeid, ei ole ebasoodsat mõju ette näha.
Katkestada ala kaitse-eesmärkide suunas liikumise?	Ei	
Takistada selliste tegurite toimimist, mis aitavad säilitada ala soodsat seisundit?	Ei	Leevendavate meetmete rakendamisel ei ole takistamist ette näha.
Häirida ala soodsa seisundi indikaatoritena kasutatavate võtmeliikide tasakaalu, levikut ja asustustihedust?	Ei	Leevendavate meetmete rakendamisel ei ole häirimist ette näha.
Põhjendada muutusi kriitilise tähtsusega, ala olemust määravates aspektides (nt toitainete tasakaal), millest sõltub ala toimimine elupaiga või ökosüsteemina?	Ei	Leevendavate meetmete rakendamisel ei ole ebasoodsaid mõjusid ette näha.
Muuta ala struktuuri ja/või funktsiooni määravate seoste (nt pinnase ja vee või taimede ja loomade vaheliste seoste) dünaamikat?	Ei	
Mõjutada alal prognooside järgi või eeldatavalt toimuvaid looduslikke muutusi (nagu näiteks veedünaamika või keemiline koostis)?	Ei	
Vähendada esmatahtsate elupaigatüüpide pindala?	Ei	
Vähendada esmatahtsate liikide või linnudirektiivi I lisa IBA liikide arvukust?	Ei	Leevendavate meetmete rakendamisel ei ole ebasoodsaid mõjusid ette näha.
Muuta esmatahtsate liikide või linnudirektiivi I lisa IBA liikide vahelist tasakaalu?	Ei	

⁴⁶ MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2016. *Juhised Natura hindamise läbiviimiseksloodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis.* [WWW] https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/KMH/natura_mõju_hindamis_juhis_2017-lopp.pdf. Viimati vaadatud 03.04.2020.

Kas projekt või kava võib:	Jah/ Ei	Selgitus
Vähendada ala mitmekesisust?	Ei	Leevendavate meetmete rakendamisel ei ole ebasoodsaid mõjusid ette näha.
Põhjustada häirimist, mis võib mõjutada asurkondade suurust või esmatähtsate liikide vahelist tasakaalu või asustustihedust?	Ei	
Põhjustada killustatust?	Ei	
Põhjustada peamiste tunnuste (nt puistaimkate, loodetele avatus, iga-aastased üleujutused jne) vähenemist või hävimist?	Ei	

3.3 Kultuuriline Keskkond

3.3.1 Väärtuslikud maastikud

Väärtuslikud maastikud on alad, millel on tulenevalt kultuurilis-ajaloolisest taustast, reljeefist ja looduslikest iseärasustest ning puhkeväärtustest suurem väärtus kui ümbritsevatel aladel. Seetõttu vääriavad need alad ka suuremat tähelepanu, säilimist ja hooldamist. Lääne maakonnas tervikuna on hästi säilinud nii looduslikult mitmekesise taimestikuga maastikud kui ka traditsioonilised külamaastikud. *Läänemaa maakonnaplaneering 2030+* planeeringulahendus peab oluliseks maakasutuse planeerimisel arvestada piirkonna maastikulise eripäraga, mis aitab kaasa mitmekesise ökoloogilise kui kultuurilise keskkonna säilimisele ning suurendab seeläbi elukeskkonna atraktiivsust.

Maakonnaplaneeringus on sätestatud, et väärtusliku maastikuga alad jaotatakse kahte klassi vastavalt nende väärtuslikkusele:

- I klassi alad on kõige väärtuslikumad maakondliku (võimaliku riikliku) tähtsusega alad;
- II klassi alad on väga väärtuslikud maakondliku tähtsusega alad.

Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil paikneb maakonnaplaneeringu kohaselt 3 I klassi väärtusliku maastiku maa-ala ning 5 II klassi väärtusliku maastiku maa-ala. Tabel 3.17-s on esitatud Lääne-Nigula vallas paiknevad väärtuslikud maastikud koos kaitsetegevuste- ja kasutustingimustega. Välja on jäetud maakonnaplaneeringus esitatud Neugrundi madalik, koos selle kaitsetingimuste ja kasutustegevustega, kuna mandrilt ei ole võimalik kraatrit vaadelda.

Tabel 3.17. Lääne-Nigula vallas paiknevad väärtuslikud maastikud koos kaitsetegevuste- ja kasutustingimustega (väljavõte Läänemaa maakonnaplaneeringu 2030+ planeeringulahendusest).

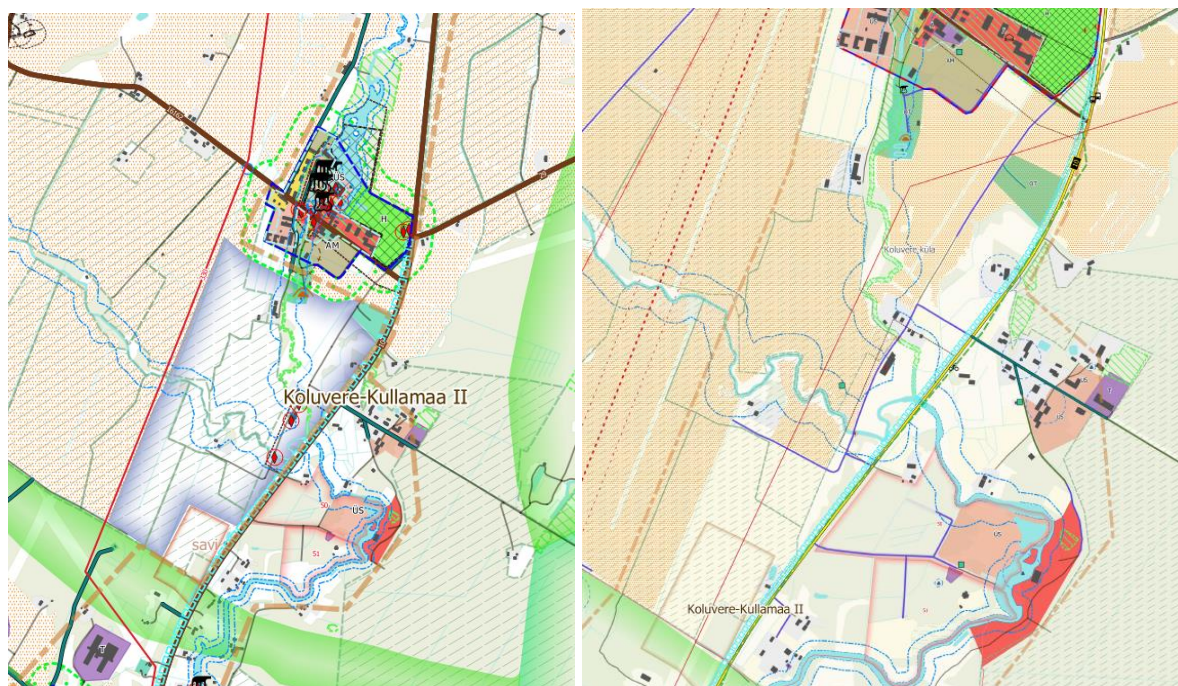
Jrjk nr	Klass	Väärtuslikud kultuur-loodusmaastikud ja	Kaitsetegevused- ja kasutustingimused
2.	I	Osmussaar	• sadama arendamine; • järjepidev niitmine ja karjatamine, et vältida saare võsastumist; • matkaradade korrastamine ja tähistamine.
3.	I	Lepajõe-Nõva-Peraküla-Dirhami	• Nõva ja Põõsaspea vahelisele kaunile rannamaastikule parema juurdepääsu tagamine Nõva vallast; • matkaradade ja ilusate vaatekohtade tähistamine.

Jrk nr	Klass	Väärtuslikud kultuur- ja loodusmaastikud	Kaitsetegevused- ja kasutustingimused
9.	II	Ramsi-Einbi	- kohalike teede hooldamine ja rannikualale juurdepääsude tagamine läbi avalike teede; - perspektiivse Vormsi-Noarootsi püsiühendusega arvestamine; - uute elamualade kavandamisel rannakülade taastamise eelistamine; - pärandmaastikena väärtuslike poollooduslike koosluste (loopealsete ja puisniitude) kinnikasvamise vältimine.
10.	II	Kadarpiku-Saunja-Saare	- ehitustegevuse vältimine rannaalal Saunja külast kuni Sutlepa mereni; - järjepidev rannaalade niitmine ja 44karjatamine, et vältida kinnikasvamist; - juurdepääsu parandamine Haapsalu Tagalahe rannaaladele ja sealsetele linnutornidele Oru valla Saunja küla kaudu.
12.	II	Palivere	- tervisespordikeskuse välja arendamine; - ehitustegevuse vältimine Taebla jõe kallastele; - pidev maastikuhooldamine Kuliste aasa ja tervisespordiradade (suusa- ja orienteerumisrajad) väljaehitamiseks ja korrashoiuks
13.	II	Kuijõe–Keedika–Uugla–Taebla–Kirimäe–Võnnu–Ridala	- asustuse kavandamine ajalooliste külade piires või nende lähiümbruses; - hooldusega vaadete avamine teeäärsetele huviväärsetele objektidele ning teeäärte võsastumise ära hoidmine.
15.	II	Koluvvere-Kullamaa	- äri- ja puhkemajanduse arendamine (Koluvvere loss koos lossiaiaga); - teenuste kättesaadavuse suurendamine Kullamaal ja Koluveres, eelkõige saarte suunalise liiklustiheduse kasvuga.

3.3.1.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Lääne maakonna, sh Lääne-Nigula valla väärtuslikud maastikud on määratletud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused* ning täpsustatud *Lääne maakonnaplaneeringus 2030+*. Lääne-Nigula valla üldplaneeringusse on maakondlikes strateegilistes dokumentides esitatud väärtuslikud maastikud kantud valdavalt muutmata kujul. Üldplaneeringuga muudeti Koluvvere-Kullamaa väärtusliku maastiku piire. Üldplaneeringu eskiisile ja KSH eelnõule esitati avaliku väljapaneku ajal arendajate poolt puudus, mille kohaselt ei ole vallas määratletud piisaval määral tootmisalasid ning ettevõtlus- ja tootmispotentsiaaliga alasid, kuhu mh oleks võimalik rajada päikeseelektrijaamu. Kohalik omavalitsus võttis ettepaneku arvesse ning analüüsis, kuhu oleks potentsiaalselt võimalik rajada ettevõtlus- ja tootmisalasid. Üheks selliseks alaks leiti olevat

Koluvere-Kullamaa piirkond, kuhu määratleti ettevõtlus- ja tootmise arenguala⁴⁷. Kuna aga sobilik arenguala kattus väärtusliku maastikuga, leiti lähtuvalt väärtusliku maastiku iseloomust ning paiknemisest, et maakonnaplaneeringu järgne määratud väärtuslik ala jääb eelkõige Koluvere tiheasustusalale (kus paikneb Koluvere mõis ansambliga) ning hajusalal ei ole selle määratlemine eesmärgipärane ning oleks sobilikum Koluvere piirkonna arendamiseks. Täiendavalt kattus arenguala osaliselt ka Kullamaa savimaardla alaga. Lähtuvalt maa-ameti poolt tehtud ettepanekust (Maa-amet, 08.04.2021 nr 6 3/20/11255 8) arvati savimaardla arenguala piiridest välja.

Joonis 3.20. Koluvere-Kullamaa väärtusliku maastiku piiride muutmine ning Koluvere-Kullamaa arenguala. Vasakul on esitatud muudetud väärtuslik maastik (katkendjoon), välja lõigatud savimaardla (kirjaga savi) ning arenguala (hajuv lilla), paremal on kujutatud esialgses eskiis esitatud ala ning väärtuslik maastik (Alus: Maa-amet, 2021).

Arvestades väärtusliku maastiku väärtuseid (mõisa kompleks koos ansambliga), mis paiknevad Koluvere küla tiheasustusega alal ning on ka peale piiride muutmist väärtuslike maastike hulgas, võib öelda, et väärtusliku maastiku kaitse eesmärk on täidetud.

Planeerimisseaduse § 75 lg 1 p 14 kohaselt on üldplaneeringu üheks ülesandeks määratleda väärtuslike maastike ning seada neile kaitse- ja kasutustingimusi. Lähtuvalt eelnevast, soovitakse üldplaneeringuga arvata väärtuslike maastike hulka Noarootsi piirkonnas paiknevad Riguldi rannakadastikku, määratledes selle III väärtusklassiks, kui väärtuslik kohaliku tasandi maastik. Riguldi rannakadastikku loetakse üheks Riguldi vaatamisväärsuseks koos Riguldi mõisa pargiga, viimane kuulub seejuures ka muinsuskaitse objektide hulka.

⁴⁷ Arenguala määramise eesmärk näidata äri-, teenindus ja tootmisettevõtete eelisarendatavad piirkonnad, kus kaaludes detailplaneeringu koostamist on lubatud äri-, teenindus ja tootmisettevõtete kavandamine (olenemata ÜP kaardil näidatud maakasutuse juhtotstarbest), kui nende negatiivsed mõjud (juhul kui neid on) ei ulatu teiste elu- või ühiskondliku funktsiooniga maa-aladeni.

Ühtlasi täpsustati üldplaneeringus maakonnatasandi strateegilistes dokumentides seatud tingimusi, näiteks täpsustati punkti, mis hõlmas elukoha valikul eelistatavaid alasid – maakonnaplaneeringus esitatu kohaselt tuleb eelistada ajalooliste külade taastamist ja nende mõningast laiendamist, koostatavas üldplaneeringus täpsustati punkti järgmiselt *elamualade asukoha valikul tuleb eelistada ajalooliste talukohtade taastamist*.

ÜP-ga ei nähta ette väärtuslikel maastikel olulist senise maakasutuse muutust ehk väärtuslike maastike säilimine on tagatud ka ÜP realiseerumise järgselt. Lähtudes eelpool esitatust kaasneb ÜP ellu viimisega soodne mõju väärtuslike maastike säilimisele.

Täiendavalt on üldplaneeringuga määratletud väärtuslikud metsad. Väärtuslikeks metsadeks loetakse tiheasustusaladest kuni 100 m ja kalmistutest kuni 50 m kaugusel paiknevaid metsa-alasid. Täiendavate aladena on märgitud Palivere alevikust idasse jääv aktiivselt kasutatav puhke- ja virgestuspiirkond, Tuksi külast edelasse jääv orienteerumise püsiradade piirkond, Einbi küla metsad ning Rannakülas Nõva – Rannaküla tee ja mere vahele jääv metsamassiiv. Lisanduvad kalmistud koos 50 m vööndiga. Väärtuslikud metsaalad omavad elanikkonna seisukohast nii esteetilist, kui puhkeväärtust, mistõttu näeb üldplaneering ette, et nende majandamisel tuleb olla tundlikum ning määrab nende majandamiseks täiendavad põhimõtted. Põhimõtetega on võimalik tutvuda üldplaneeringu seletuskirjas.

Keskkonnaamet tegi 29.09.2020 kirjaga nr 6-5/20/13380-2 ettepaneku lisada väärtuslike maastike nimistusse Lääne-Nigula valda jääv Matsalu rahvusparki ala, mis võiks olla I klassi tähtsusega ning mille eesmärk on:

- Lääne-Eestile iseloomulike luha- ja rannikumaastike ning külade kultuuripärandi säilitamine.
- Külade väärtusliku külastruktuuri säilitamine;
- ajaloolise teedevõrgu säilitamine ja taastamine vähemalt jalgsi läbitavana;
- riigimaanteedelt luhamaastike vaadete avatuna säilitamine,
- Matsalu rahvusparki „värava“ tähistamine Risti-Virtsu ja Laiküla-Haapsalu maanteede ristmikul.

Täiendavalt tegi Keskkonnaamet 19.04.2021 kirjaga nr 6 5/21/5795 2 ettepaneku, milles seisis: *„Eramaadel esinenud ja tulevikus esineda võiva maaomanike vastuseisu tõttu külastustaristule soovitage Kirimäel Kopli katastriüksusel (katastritunnus 55201:001:0001) asuva vaatetorni asemel kavandada uus vaateplatvorm praeguse parkla vahetus läheduses munitsipaalmaale Supluse katastriüksusel (katastritunnus 55201:001:0895). Olemasoleva vaatetorni kasutamiseks ja hooldamiseks puudub maaomanikuga leping“*. Ettepanekut arvestatakse ning uueks vaatetorni asukohaks määratakse katastriüksus tunnusega 55201:001:0895. Tegevusega kaasnevaid võimalikke mõjusid Natura 2000 võrgustiku aladele on käsitletud peatükis 3.2.6.

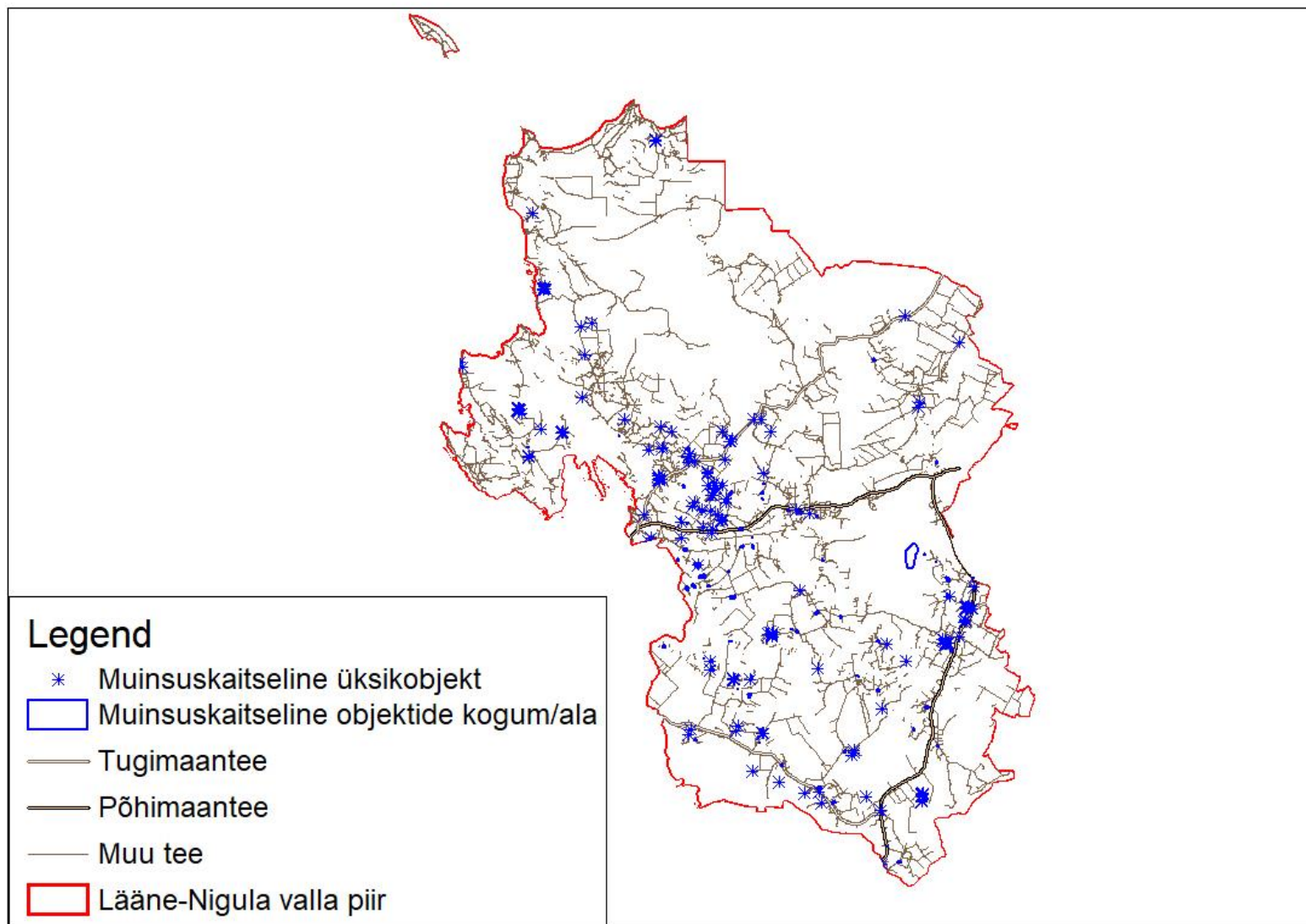
KSH koostaja hinnangul on antud ettepanekul positiivne mõju maastike säilimisele.

3.3.2 Kultuuriväärtused ja pärandkultuuriobjektid

Olulise osa kultuuripärandist moodustavad traditsiooniline elulaad ja seda võimaldav inimtekkeline keskkond, mille säilitamise eesmärgil on määratletud ka piirkonna väärtuslikud

maastikud (vt ptk 3.3.1). Merelisest asukohast tingituna on oluliseks piirkonnaks Lääne-Nigula vallas rannikuala (sh rannarootsiala ja kultuur).

Kultuurimälestiste registri (2020) andmetel paikneb Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil kokku 29 ajaloomälestist, 161 arheoloogiamälestist, 86 ehitismälestist ja 198 kunstimälestist (vt Joonis 3.21.; Tabel 3.18 – esitatud kinnisasjad). Lisaks paikneb valla haldusterritooriumil hulgaliselt pärandkultuuriobjekte (vt Joonis 3.22).

Joonis 3.21. Muinsuskaitseobjektid Lääne-Nigula vallas (Alus: Maa-amet, 2019; EELIS, 2019. Seisuga 11.11.2019).

Tabel 3.18. Muinsuskaitse all olevad kinnismälestised Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil (Kultuurimälestiste riiklik register, 2020).

Reg. nr	Nimi	Liik
30399	Taebla koolihoone	ehitismälestis
30230	Osmussaare kalmistu ja kabel	ajaloomälestis
27240	Telisna liitsihi alumine päevamärk	ehitismälestis
27239	Telisna liitsihi ülemine päevamärk	ehitismälestis
27142	Vabadussõja mälestussammas	ajaloomälestis
27141	Vabadussõja mälestussammas	ajaloomälestis
27140	Vabadussõja mälestussammas	ajaloomälestis
27139	Vabadussõja mälestussammas	ajaloomälestis
27137	Vabadussõja mälestussammas	ajaloomälestis
15597	Lääne-Nigula pastoraadi peahoone	ehitismälestis
15596	Lääne-Nigula kirikuaia piirdemüür	ehitismälestis
15595	Lääne-Nigula kirikuaia kabel	ehitismälestis
15594	Lääne-Nigula kirik	ehitismälestis
15583	Räägu mõisa ait	ehitismälestis
15582	Räägu mõisa vesiveski	ehitismälestis
15581	Räägu mõisa kaev	ehitismälestis
15580	Räägu mõisa kelder	ehitismälestis
15579	Räägu mõisa tall-tõllakuur	ehitismälestis
15578	Räägu mõisa ait-kuivati	ehitismälestis
15577	Räägu mõisa park	ehitismälestis
15576	Räägu mõisa peahoone	ehitismälestis
15575	Saare mõisa kaev	ehitismälestis
15574	Saare mõisa tõllakuur	ehitismälestis
15573	Saare mõisa tall	ehitismälestis
15572	Saare mõisa park	ehitismälestis
15571	Saare mõisa peahoone varemed	ehitismälestis
15570	Riguldi mõisa kuivati	ehitismälestis
15569	Riguldi mõisa piirdemüürid	ehitismälestis
15568	Riguldi mõisa sepikoda	ehitismälestis
15567	Riguldi mõisa kelder	ehitismälestis
15566	Riguldi mõisa tõllakuuri varemed	ehitismälestis
15565	Riguldi mõisa ait	ehitismälestis
15564	Riguldi mõisa park	ehitismälestis
15563	Riguldi mõisa peahoone	ehitismälestis
15562	Pürksi mõisa ait-kelder	ehitismälestis
15561	Pürksi mõisa ait	ehitismälestis
15560	Pürksi mõisa kaev	ehitismälestis
15559	Pürksi mõisa park	ehitismälestis
15558	Pürksi mõisa peahoone	ehitismälestis
15557	Noarootsi pastoraadi kelder	ehitismälestis
15556	Noarootsi pastoraadi rehi	ehitismälestis
15555	Noarootsi pastoraadi ait	ehitismälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
15554	Noarootsi pastoraadi tall	ehitismälestis
15553	Noarootsi pastoraadi leerimaja	ehitismälestis
15552	Noarootsi pastoraadi kaev	ehitismälestis
15551	Noarootsi pastoraadi park	ehitismälestis
15550	Noarootsi pastoraadi peahoone	ehitismälestis
15549	Noarootsi kirikuaia piirdemüür	ehitismälestis
15548	Noarootsi kirikuaia kabel	ehitismälestis
15547	Noarootsi kirik	ehitismälestis
15546	Väike-Lähtru õigeusu kirik	ehitismälestis
15545	Suure-Lähtru mõisa tuuleveski	ehitismälestis
15544	Suure-Lähtru mõisa meierei	ehitismälestis
15543	Suure-Lähtru mõisa kuivati	ehitismälestis
15542	Suure-Lähtru mõisa pargi piirdemüür	ehitismälestis
15541	Suure-Lähtru mõisa park	ehitismälestis
15540	Suure-Lähtru mõisa peahoone	ehitismälestis
15539	Väike-Rõude mõisa peahoone varemed	ehitismälestis
15538	Suure-Rõude mõisa peahoone	ehitismälestis
15537	Martna kirikuaia piirdemüür	ehitismälestis
15536	Martna kirikuaia kabel	ehitismälestis
15535	Martna kirik	ehitismälestis
15534	Keskvere mõisa ait	ehitismälestis
15533	Keskvere mõisa park	ehitismälestis
15532	Keskvere mõisa peahoone	ehitismälestis
15472	Vaikna mõisa sild	ehitismälestis
15471	Kullamaa vesiveski	ehitismälestis
15470	Kullamaa pastoraadi saun	ehitismälestis
15469	Kullamaa pastoraadi ait	ehitismälestis
15468	Kullamaa pastoraadi peahoone	ehitismälestis
15467	Kullamaa kirikuaia kabel	ehitismälestis
15466	Kullamaa kirikuaia piirdemüür	ehitismälestis
15465	Kullamaa kirik	ehitismälestis
15464	Koluvere mõisa moonakatemaja	ehitismälestis
15463	Koluvere mõisa kartulihoidla	ehitismälestis
15462	Koluvere mõisa viinavabrik	ehitismälestis
15461	Koluvere mõisa turbiinihoone	ehitismälestis
15460	Koluvere mõisa kivisild 2	ehitismälestis
15459	Koluvere mõisa kivisild 1	ehitismälestis
15458	Koluvere mõisa väravatorn-majandushoone	ehitismälestis
15457	Koluvere mõisa koeramonument	ehitismälestis
15456	Koluvere mõisa pargipaviljon	ehitismälestis
15455	Koluvere mõisa pargi piirdemüür	ehitismälestis
15454	Koluvere mõisa park	ehitismälestis
15453	Koluvere linnus vallikraaviga	ehitismälestis

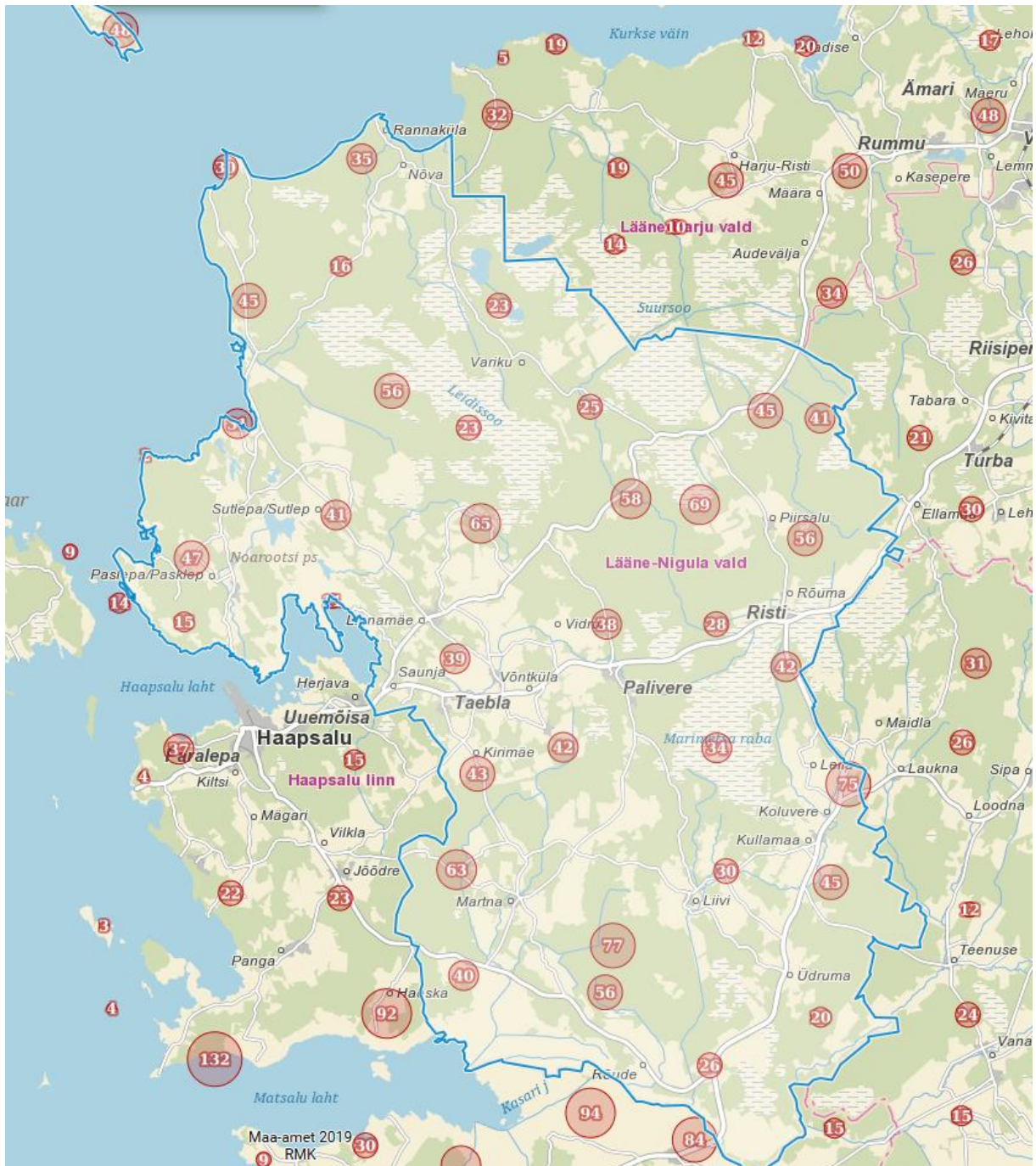
Reg. nr	Nimi	Liik
15452	Jõgeva kõrtsi kivisild 2	ehitismälestis
15451	Jõgeva kõrtsi kivisild 1	ehitismälestis
15450	Jõgeva kõrtsihoone	ehitismälestis
10184	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10183	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10182	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10181	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10180	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10179	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10178	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10177	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10176	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10175	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10174	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10173	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10172	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10171	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10170	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10169	Ohvriallikas	arheoloogiamälestis
10168	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10167	Linnus	arheoloogiamälestis
10166	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10165	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10164	Linnus	arheoloogiamälestis
10163	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10162	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
10161	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10160	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10159	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10158	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10157	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10156	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10155	Asulakoht "Varetemägi"	arheoloogiamälestis
10154	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10153	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10152	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
10151	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
10150	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10149	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10148	Asulakoht "Rui mägi"	arheoloogiamälestis
10147	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10146	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10145	Asulakoht	arheoloogiamälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
10144	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10143	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10142	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10141	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10140	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10139	Hiiekünnapuu	arheoloogiamälestis
10138	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10137	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10136	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10135	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10134	Ohvriallikas	arheoloogiamälestis
10133	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10094	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
10093	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10092	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10091	Rauasulatuskoht	arheoloogiamälestis
10090	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
10089	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10088	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10087	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10086	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10085	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10084	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10083	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10082	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10081	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10080	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10079	Kalmistu "Kabelimägi"	arheoloogiamälestis
10078	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
10077	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
10076	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
10074	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
10073	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
10072	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10071	Ohvriallikas	arheoloogiamälestis
10070	Ohvriallikas	arheoloogiamälestis
10069	Linnus	arheoloogiamälestis
10068	Pelgupaik	arheoloogiamälestis
10067	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10066	Ohvritammed "Hiietammed"	arheoloogiamälestis
10065	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10064	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10063	Kalmistu	arheoloogiamälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
10062	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10061	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
10060	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10059	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10058	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10057	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10056	Pelgupaik	arheoloogiamälestis
10055	Pakktee	arheoloogiamälestis
10054	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
10053	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10052	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10051	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10050	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10049	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10048	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10047	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
10046	Ohvriallikas	arheoloogiamälestis
10044	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
10043	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
10042	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
10041	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
10040	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10039	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10038	Pelgupaik "Pärnimägi"	arheoloogiamälestis
10037	Ohverdamiskoht	arheoloogiamälestis
10036	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10035	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
10034	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
10033	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10032	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10031	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10030	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10029	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10028	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10027	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10026	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10025	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10024	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10023	Linnus	arheoloogiamälestis
10022	Kivikalme	arheoloogiamälestis
10021	Kalmistu	arheoloogiamälestis
10020	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10019	Asulakoht	arheoloogiamälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
10018	Asulakoht	arheoloogiamälestis
10017	Asulakoht	arheoloogiamälestis
9951	Kivikalme	arheoloogiamälestis
9950	Kivikalme	arheoloogiamälestis
9949	Kivikalme	arheoloogiamälestis
9948	Kivikalme	arheoloogiamälestis
9947	Kivikalme	arheoloogiamälestis
9946	Kivikalme	arheoloogiamälestis
9945	Kivikalme	arheoloogiamälestis
9944	Kivikalme	arheoloogiamälestis
9943	Asulakoht	arheoloogiamälestis
9942	Asulakoht	arheoloogiamälestis
9941	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
9940	Asulakoht	arheoloogiamälestis
9939	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
9938	Ohvriallikas "Silmaallikas"	arheoloogiamälestis
9937	Ohvriallikas "Hiieallikas"	arheoloogiamälestis
9936	Kalmistu "Surnumägi"	arheoloogiamälestis
9935	Hiiepärn	arheoloogiamälestis
9934	Asulakoht	arheoloogiamälestis
9933	Asulakoht	arheoloogiamälestis
9932	Asulakoht	arheoloogiamälestis
9931	Pelgupaik	arheoloogiamälestis
9930	Ohverdamiskoht	arheoloogiamälestis
9929	Kivikalme	arheoloogiamälestis
9928	Linnus	arheoloogiamälestis
9927	Kalmistu	arheoloogiamälestis
9926	Asulakoht	arheoloogiamälestis
9925	Kivikalme	arheoloogiamälestis
9924	Kivikalme	arheoloogiamälestis
9923	Asulakoht	arheoloogiamälestis
9922	Asulakoht	arheoloogiamälestis
9921	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
4094	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4093	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4092	Lääne-Nigula kirikuaed	ajaloomälestis, ehitismälestis
4091	Lääne-Nigula (Koela) kalmistu	ajaloomälestis
4090	Ants Laikmaa (1886-1942) haud	ajaloomälestis
4089	Ants Laikmaa kodukoht, Laipmani talu	ajaloomälestis
4088	Piirsalu uus kalmistu	ajaloomälestis
4087	Piirsalu vana kalmistu	ajaloomälestis
4086	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4085	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
4084	Koht, kus 18. saj. asus klaasikoda	ajaloomälestis
4080	Vedra kalmistu	ajaloomälestis
4079	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4078	Nõva kirikuaed	ajaloomälestis
4077	Sutlepa kalmistu	ajaloomälestis
4076	Rooslepa kalmistu	ajaloomälestis
4075	Noarootsi vana (Hosby) kalmistu	ajaloomälestis
4074	Noarootsi kirikuaed ja kalmistu	ajaloomälestis, ehitismälestis
4073	Rõude kalmistu	ajaloomälestis
4072	Martna kirikuaed ja kalmistu	ajaloomälestis, ehitismälestis
4071	Väike-Lähtru kooli hoone	ajaloomälestis
4060	Rudolf Tobiase (1873-1918) haud	ajaloomälestis
4059	Kullamaa kirikuaed ja kalmistu	ajaloomälestis, ehitismälestis

Joonis 3.22.. Pärandkultuuriobjektide paiknemine Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil (Alus: Maa-ameti Pärandkultuuri kaardirakendus, 2020).

3.3.2.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Üldplaneeringuga määratletakse 8 miljööväärtuslikku- ja/ või hoonestusala, millele on määratletud maakasutus- ja maastikuhooldustingimused. Järgnevas tabelis on esitatud ÜP-s määratletavad miljööväärtuslikud alad. Vastavad alad on määratletud ühtseks Lääne-Nigula vallaks ühinenud omavalitsuste üldplaneeringutes.

Tabel 3.19. Üldplaneeringuga määratletavad miljööväärtuslikud alad Lääne-Nigula valla piirkondades.

Asukoht	Väärtus/ eripära
Hara / Harga	Ajalooline ahelküla – hoonestusala paikneb valdavalt kahe tee ääres, mille vahel on avatud maastik. Säilinud on vana hoonestust ning omapäraseid kiviaedasid.
Rooslepa / Roslep	Ajalooline rootsi asustusega küla – hooned paiknevad õuealal ringis (tekib siseõu), suur hoonete arv, kuna erineva kasutusotstarbega ruumid on eraldi hoonetes. Tüüpiline sumbküla – õuealad paiknevad nii teede kui ka üksteise suhtes ebakorrapäraselt. Säilinud vana teedevõrk, vana hoonestus. Avatud vaade Riguldi-Dirhami riigiteelt külale.
Suur-Nõmmküla / Klottorp	Tüüpiline sumbküla - õuealad paiknevad nii teede kui ka üksteise suhtes ebakorrapäraselt. Ümber külasüdame on avatud maastik (põllumaa). Õuede vahel kulgeb looklev, mitmes suunas hargnev teedevõrk. Külateid ääristav kiviaedade (kasutatud on nii raud- kui ka paekivi) võrgustik on väga hästi säilinud.
Österby küla	Österby küla on tüüpiline ahelküla, kus õued paiknevad mõlemal pool küla läbivat Nõmmküla-Aulepa-Österby riigimaanteed. Tegemist on ajaloolise külaga, mida läbiv tee kulgeb Österby sadamani. Sadamas asub kohalik vaatamisväärsus – ca 265 m pikkune Österby sadamamuul, mis on rajatud raudkividest 20. sajandi alguses kohalike talumeeste poolt ja Noarootsi poolsaare populaarseim ujumiskoht. Külma del talvedel algab sealt üle Haapsalu Tagalahe kulgev ca 2,5 km pikkune jäätee. Österby küla miljööväärtuslikule alale jääb hästi säilinud ajalooline pritsikuur. Palju on säilinud veel algupärast ümarpalk- ja maakivihoonestust. Küla on teelt hästi vaadeldav ja vajab seetõttu täpsemaid tingimusi omapära säilitamiseks.
Peraküla	Peraküla on sumbküla, kus hoonestus paikneb hajusalt. Küla üheks peamiseks miljööväärtuseks on 1915. aastal Esimese maailmasõja ajal Allikajärve ääres paiknenud raadiojaama tarbeks ehitatud munakivitee, mille ümber on tänaseks tekkinud küla hoonestus. Külas säilinud mõned vanad talukompleksid (näiteks Põlluotsa). Küla keskpunktiks on praegune simmaniplats, kuhu külarahvas koguneb jaanituld ja simmaneid

Asukoht	Väärtus/ eripära
	pidama. Kunagi on selles asukohas olnud tuuleveski ja saekaater. Oluline on nii munakivitee kui simmaniplatsi säilitamine olemasoleval kujul ning külaplatsi veelgi atraktiivsemaks muutmine kohaliku kogukonna jaoks.
Kürema (Variku küla)	Külamiljöö. Variku küla Kürema piirkonnas on säilinud teeäärsed kiviaiad. Tegemist on ajalooline ridaküla tüüpi piirkonnaga. Säilinud on hulk vanu hooneid.
Vaisi	Vaisi küla on ajalooline ridaküla, teadaolevalt mainitud juba 1402. aastal. Säilinud on küla läbiv kurviline külatee. Küla ääres voolab Veskijõgi, mille alamjooksu kaldal asetseb kuni 1970. aastani tegutsenud vesiveski ning mis on ajalooliselt olnud ümbruskonna oluliseks majanduslikuks keskpunktiks. Küla keskel asub külaplats, säilinud on hulk vanu hooneid.
Risti raudtee kompleks	Endised raudteehooned, rajatised
Palivere raudteejaama piirkond	Endised raudteehooned, rajatised
Kedre küla	Kedre küla on ajalooline küla, kus on säilinud algupärased taluhooned. Erilise miljöö loob kitsas külatee, mis on ääristatud kiviaedadega ja hoovidega.

Täiendavalt on üldplaneeringuga määratletud kohaliku tähtsusega kultuuripärandi objektid ning kohaliku tähtsusega militaarpärand. Nimekirjaga on võimalik tutvuda üldplaneeringu seletuskirjas, asukohad on esitatud üldplaneeringu kaardikihtidel.

Mõju mälestistele

Valdavalt ei muudeta üldplaneeringuga kultuurimälestiste asukohas või nende piiranguvööndis senist maakasutust. Üldplaneeringuga määratletakse tiheasustusega aladel katastriüksuse juhtfunktsioonid, mille määramine üldplaneeringus ei tähenda maa-ala automaatset teisel eesmärgil kasutuselevõttu või maakasutuse (katastriüksuse) sihtotstarbe muutust võrreldes senise kasutusega.

Kultuurimälestiste alad, kultuurimälestiste üksikobjektid, neid potentsiaalselt mõjutatavad üldplaneeringuga kavandatavad tegevused ning leevendusmeetmed on käsitletud järgnevas tabelis. Tabelis ei ole käsitletud juhtumeid, kus alale omistatakse selle tegelik kasutusfunktsioon (nt kultuurimälestiseks on kalmistu, mille katastriüksusel on ühiskondliku ehitise maa-ala sihtotstarve, kuid mis üldplaneeringuga määratakse kalmistu maa-alaks).

Tabel 3.20. Üldplaneeringuga kavandatav tegevus, millega võib kaasneda negatiivne mõju kultuurimälestise alale ja kultuurimälestise üksikobjektile.

Asukoht	Kultuurimälestis	Konflikt	Konfliktne tegevus	Leevendav meede/selgitus
Martna küla	4072 – Martna Kirikuaed ja kalmistu	Kultuurimälestise ala ja selle kaitsevöönd	Katastriüksuse 45202:001:0038 maakasutuse	Kalmistu-maa-ala määramine – tegemist on

Asukoht	Kultuurimälestis	Konflikt	Konfliktne tegevus	Leevendav meede/ selgitus
			juhtotstarbe määramine – olemasolev ühiskondlike ehitiste maa, omistatakse osaliselt kalmistu maa-ala juhtfunktsioon Katastriüksuse 44101:001:0423 sihtotstarbega maatulundusmaa määratakse osaliselt tootmismaaks, osaliselt rohealaks.	tegeliku otstarbe määramisega. Rohealaks määramine omab kultuurimälestisele pigem positiivset mõju, kuna kinnistule ei rajata suuri ehitisi, millega võiks kaasneda negatiivne mõju kultuurimälestise säilumisele.
Piirsalu küla	4088 – Piirsalu uus kalmistu	Kultuurimälestise ala ja selle kaitsevöönd	Katastriüksuse 68001:003:0209 (sihtotstarve üldkasutatav maa), määramine osaliselt kalmistumaaks Kaitsevööndis on järgneva sihtotstarbega katastriüksused muudetud: - 68001:003:0370 – tootmismaale määratud ühiskondlike ehitiste maa juhtfunktsioon; - 68001:003:0056 – maatulundusmaale on määratud osaliselt roheala juhtfunktsioon (tiheasustuse piires)	Tegemist on ala tegeliku otstarbe määramisega; Rohealaks määramine omab kultuurimälestisele pigem positiivset mõju, kuna kinnistule ei rajata suuri (põllumajandus)ehitisi, millega võiks kaasneda negatiivne mõju kultuurimälestise säilumisele.
Koluvere küla	15454 - Koluvere mõisa park; 15453 - Koluvere linnus vallikraaviga; 15456 – Koluvere mõisa pargipaviljon; 15455 – Koluvere mõisa pargi piirdemüür	Kultuurimälestise ala ja selle kaitsevöönd	34202:001:0211 (ärimaa sihtotstarve) määratakse osaliselt rohealaks; 34201:001:0400 (ärimaa sihtotstarve) määratakse osaliselt rohealaks	Rohealaks määramine omab kultuurimälestisele pigem positiivset mõju, kuna kinnistule ei rajata suuri ehitisi, millega võiks kaasneda negatiivne mõju kultuurimälestise säilumisele.
Risti alevik	10136 - Kivikalme	Kultuurimälestise ala ja selle kaitsevöönd	43901:001:0013 (maatulundusmaa); 68001:001:0160 (elamumaa) – katastriüksused määrati osaliselt rohealaks.	Rohealaks määramine omab kultuurimälestisele pigem positiivset mõju, kuna kinnistule ei rajata suuri ehitisi, millega võiks kaasneda negatiivne mõju kultuurimälestise säilumisele.

Asukoht	Kultuurimälestis	Konflikt	Konfliktne tegevus	Leevendav meede/ selgitus
Allikmaa küla	10167 - Linnus	Kultuurimälestise ala ja selle kaitsevöönd	77601:003:0284 (üldkasutatav maa) rohealaks	Olemasolev matkarada, uusi tegevusi ei kavandata ning mõju kultuurimälestisele ei ole ette näha. Kui rohealale kavandatakse uusi tegevusi, tuleb nende kavandamisel teha koostööd muinsuskaitseametiga ning lähtuvalt tegevuse iseloomust vajadusel läbi viia ka arheoloogilised uuringud.
Kullamaa küla	9926 – asulakoht	Kultuurimälestise ala ja selle kaitsevöönd	Maatulundusmaa sihtotstarbe osaline muutmine katastriüksustel 34202:001:0912 ja 34202:001:1402 elamumaaks (tiheasustusala piires)	Projekteerimistingimuste andmisel ja projekti koostamisel tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga. Projekteerimisel arvestada kehtiva seadusandlusega Ehitus- ja kaevetööde puhul, on projekteerimise raames vajalik enne ehitustegevust läbi viia arheoloogilised uuringud.
Kullamaa küla	15465 – Kullamaa kirikuaia kabel, kalmistu, Linnus „Rohumägi“, Rudolf Tobiase (1873-1918) haud, Kullamaa kirikuaed ja kalmistu, Kullamaa pastoraadi peahoone, Vabadussõja mälestussammas, Kullamaa kirik, Kullamaa pastoraadi ait, Kullamaa kirikuaia piirdemüür, Kullamaa pastoraadi saun	Kultuurimälestise kaitsevöönd	Planeeritud kergliiklustee	Projekteerimistingimuste andmisel ja projekti koostamisel tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga. Projekteerimisel arvestada kehtiva seadusandlusega Ehitus- ja kaevetööde puhul, on projekteerimise raames vajalik enne ehitustegevust läbi viia arheoloogilised uuringud.
Rõuma küla	10137 - asulakoht	Kultuurimälestise ala ja selle kaitsevöönd	Maatulundusmaa sihtotstarbe osaline määramine katastriüksustel 68001:002:0952 elamumaaks (tiheasustusala piires)	Projekteerimistingimuste andmisel ja projekti koostamisel tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga.

Asukoht	Kultuurimälestis	Konflikt	Konfliktne tegevus	Leevendav meede/ selgitus
				Projekteerimisel arvestada kehtiva seadusandlusega Ehitus- ja kaevetööde puhul, on projekteerimise raames vajalik enne ehitustegevust läbi viia arheoloogilised uuringud.
Rõude küla	10049 - asulakoht	Kultuurimälestise ala ja selle kaitsevöönd	45203:002:0106 (maatulundusmaa määramine osaliselt elamumaaks); 45203:002:0029 (maatulundusmaa osaliselt määramine elamumaaks ja rohealaks); 45203:002:0043 (maatulundusmaa määramine elamumaaks). Toimingud tiheasustusalas piires.	Projekteerimistingimuste andmisel ja projekti koostamisel tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga. Projekteerimisel arvestada kehtiva seadusandlusega Ehitus- ja kaevetööde puhul, on projekteerimise raames vajalik enne ehitustegevust läbi viia arheoloogilised uuringud.
Pürksi küla/ Birkas	10058 - Kalmistu	Kultuurimälestise ala ja selle kaitsevöönd	Planeeritud kergliiklustee	Projekteerimistingimuste andmisel ja projekti koostamisel tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga. Projekteerimisel arvestada kehtiva seadusandlusega Ehitus- ja kaevetööde puhul, on projekteerimise raames vajalik enne ehitustegevust läbi viia arheoloogilised uuringud.
Linnamäe küla	15577 – Räägu mõisa park;	Kultuurimälestise ala ja selle kaitsevöönd (peahoone, park)	Planeeritud kergliiklustee	Projekteerimistingimuste andmisel ja projekti koostamisel tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga. Projekteerimisel arvestada kehtiva seadusandlusega Ehitus- ja kaevetööde puhul, on projekteerimise raames vajalik enne ehitustegevust läbi viia arheoloogilised uuringud
Linnamäe küla	15583 – Räägu mõisa ait	Kultuurimälestise alal	Katastriüksusele 55201:001:0922 määratakse ühiskondlike ehitiste	Projekteerimistingimuste andmisel ja projekti koostamisel tuleb teha

Asukoht	Kultuurimälestis	Konflikt	Konfliktne tegevus	Leevendav meede/ selgitus
			maa-ala juhtfunktsioon (olemasolev maatulundusmaa)	koostööd Muinsuskaitseametiga. Projekteerimisel arvestada kehtiva seadusandlusega Ehitus- ja kaevetööde puhul, on projekteerimise raames vajalik enne ehitustegevust läbi viia arheoloogilised uuringud
Taebla alevik	10168 - Kultusekivi	Kultuurimälestis ja selle kaitsevöönd	Kavandatud elamumaa (maatulundusmaale)	Projekteerimistingimuste andmisel ja projekti koostamisel tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga. Projekteerimisel arvestada kehtiva seadusandlusega Ehitus- ja kaevetööde puhul, on projekteerimise raames vajalik enne ehitustegevust läbi viia arheoloogilised uuringud
Allikmaa küla	10139 - Hiiekünnapuu	Kultuurimälestise kaitsevöönd	Planeeritud kergliiklustee	Projekteerimistingimuste andmisel ja projekti koostamisel tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga. Projekteerimisel arvestada kehtiva seadusandlusega Ehitus- ja kaevetööde puhul, on projekteerimise raames vajalik enne ehitustegevust läbi viia arheoloogilised uuringud
Hosby küla	27140 – Vabadussõja mälestussammas	Kultuurimälestise alal	Katastriüksuse 45201:001:0558 (sihtotstarve üldkasutatav maa), määramine (osaliselt) kalmistu maa-alaks	Paikneb Noarootsi kirikuaed ja kalmistu kultuurimälestise alal. Kalmistu-maa-ala määramine – tegemist on tegeliku otstarbe määramisega. Kavandatava tegevusega ei muudeta olemasolevat olukorda, mistõttu ei kaasne tegevusega olulist negatiivset mõju kultuurimälestise objektile.

Asukoht	Kultuurimälestis	Konflikt	Konfliktne tegevus	Leevendav meede/ selgitus
Auaste ja Oru küla	10061 - kultusekivi	Kaitsevöönd	Maatulundusmaale tootmismaa juhtotstarbe andmine	Alal on olemasolev hoonestus, mis viitab selle tootmismaa kasutamisele. Sellegipoolest, on tulevikus tootmiskompleksi laiendamisel vajalik koostööd teha ka Muinsuskaitseametiga.
Saunja küla	10071 - Ohvriallikas	Kultuurimälestis ja selle kaitsevöönd	Planeeritud kergliiklustee	Projekteerimistingimuste andmisel ja projekti koostamisel tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga. Projekteerimisel arvestada kehtiva seadusandlusega

Täiendavalt on Kullavere-Koluvere piirkonda määratletud arenguala, kuhu jäävad mh ka riiklikud kultuurimälestised – Jõgeva kõrtsihoone, Jõgeva kõrtsi kivisild 1, Jõgeva kõrtsi kivisild 2. Arengualal tegevuse kavandamisel tuleb arvestada muinsuskaitseaduses sätestatuga. Kultuurimälestise lähialale tohib kavandada vaid äri- ja tootmistegevust, millega ei kaasne olulist negatiivset mõju kultuurimälestisele.

Muinsuskaitseamet on täheldanud, et lisaks riigi kaitse all olevatele arheoloogiamälestistele on maastikul palju avastamata arheoloogiapärandid, millega arvestamine tagab kultuurmaastiku ajalise mitmekihilisuse säilimise. Arheoloogiapärandid kui inimtekkelisi või selge inimõjuga kohti võib olla kõikjal. Näiteks juba teadaolevate muinas- või keskaegsete asustuskeskuste lähedalt või samatüübilistelt maastikelt on tõenäosus avastada varasemate inimeste elu- ja matmispaiku (nt järvede ja jõgede rannamoodustistelt kiviaegseid asulakohti, vanade külade lähedal liivastelt küngastelt külakalmistuid jne). Arheoloogiapärandi seisundit ja säilimist mõjutab senise maakasutuse muutmine, eeskätt ehitus- ja kaevetööd. Arvestades olemasolevat infot mälestiste, muististe ja leiuteadete kohta ning piirkonna asustuse ajalugu ja looduskeskkonna tingimusi, on Muinsuskaitseamet prognoosiva meetodina alustanud võimalike arheoloogiatundlike alade analüüsimist, välja selgitamist ning kaardile kandmist, millega tuleb arvestada ehitustegevuse planeerimisel (nii KMH-d või detailplaneeringut nõudvate projektide kui ka 500 m² suuremate ehitiste kavandamisel). Seega eelnevat arvestades **on oluline ehitus- ja kaevetöödel kultuuriväärtusega leidude ja arheoloogilise kultuurkihi ilmsiks tulekul tööd katkestada, jätta leid leiukohta ning teavitada sellest Muinsuskaitseametit. Projekteerimistingimuste andmisel ja projekti koostamisel tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga. Ehitus- ja kaevetööde puhul kultuurimälestise alal, on projekteerimise raames täiendavalt vajalik enne ehitustegevust läbi viia arheoloogilised uuringud. Kinnismälestise piires tööde teostamiseks peab taotlema Kinnismälestisel ja muinsuskaitsealal tööde tegemise luba.** Sisuliselt on tegemist *Muinsuskaitseadusest* tuleneva kohustusega.

Lisaks eelpool nimetatud väärtustele, jäävad Lääne-Nigula valla territooriumile mitmed pärandkultuuri objektid, mis koos ajaloolise asustusstruktuuri ja ehitistega moodustavad osa kohalikust (maakondlik, kihelkondlik, valla) kultuuripärandist.

Eelnevaid asjaolusid arvestades ei ole ÜP realiseerumisega ette näha ebasoodsate mõjude ilmumist kultuuripärandile. Pigem kaasneb kohaliku taseme kultuuri- ja militaarpärandi määratlemise ning senise maakasutuse säilimise ja / või nõ leebemate maakasutuse juhtfunktsioonide määratlemisega (nt roheala) kultuuriväärtustega alal soodne mõju ka väärtuste säilimisele.

3.4 Tehniline taristu ja jäätmemajandus

3.4.1 Teed ja transport

Lääne-Nigula valda puudutavates strateegilistes dokumentides on esitatud erinevad eesmärgid ja mõningased puudujäägid. Näiteks on *Lääne-Nigula valla arengukavas 2018-2026* on välja toodud haldusreformi järgselt liidetud omavalitsuste ühinemise taristut puudutavad kaks eesmärki, mis on sätestatud ühinemislepingus:

- terviklik ja loogiliselt hästi toimiv, erinevate piirkondlike keskuste tasakaalustatud arengul põhinev, sotsiaalselt, majanduslikult ja territoriaalselt sidus omavalitsusüksus, mis võtab arvesse ajaloolist asustust, inimeste igapäevaliikumisi ja pikaajalisi kultuuritraditsioone;
- kõigile elanikele kvaliteetsete ja mitmekesiste avalike teenuste osutamine lähtuvalt nende õigustatud vajadustest ja võimalikult kodulähedal.

Arengukavas on rõhutatud, et omavalitsust arendatakse (sh tagatakse toimiv teedevõrk) 8 keskuse põhiselt, lähtudes seejuures keskuste arengueeldustest. Kaheksaks omavalitsuse keskuseks on:

- 1) Kullamaa küla – keskuseks Kullamaa, Koluvere, Liivi ja Üdruma kandile;
- 2) Martna küla – keskuseks Martna, Lähtru, Rõude, Kasari, Oonga kandile;
- 3) Pürksi küla / Birkas – keskuseks Pürksi, Riguldi, Osmussaar ja Sutlepa kandile;
- 4) Nõva küla – keskuseks Nõva ja Variku kandile;
- 5) Linnamäe küla – keskuseks Oru ja Jalukse kandile;
- 6) Palivere alevik – keskuseks Palivere kandile;
- 7) Risti alevik – keskuseks Risti, Piirsalu, Kuijõe kandile;
- 8) Taebla alevik – keskuseks Taebla kandile.

Igal piirkonnal on välja kujunenud põhilised tegevusharud ja identiteet ning väljakutsed, millest arengul lähtuda tuleb. Lääne-Nigula valla arengukava ptk 3 on esitatud iga piirkonna väljakutsed, kuid kõigi ühisnäitajaks on „teede olukord hajaasustusaladel“, lisaks vastavalt piirkondadele – Taebla, Risti, Palivere piirkonnas Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudtee väljaehitamine, mis loob elanikele paremad liiklemisvõimalused maakonnakeskustesse; Nõva piirkonnas sadama rekonstrueerimine; Noarootsi piirkonnas Hara, Osmussaare ja Österby sadamate arendamine, ligipääsu tagamine merele. Lisaks eelpool esitatud väljakutsetele on valla sooviks arendada kergliiklusteede võrgustikku ning arendada olemasolevat ühistransporti, kuna teatud piirkondades ühistransport puudub või on halb.

Lääne maakonnaplaneeringus välja toodud perspektiivsed ühendused, mis puudutavad Lääne-Nigula valda on:

- Haapsalu linnastu ja Pürksi vaheline ühendustee;
- Vormsi-Noarootsi vaheline ühendustee.

Mh on maakonnaplaneeringus öeldud, et Kesk-Läänemaa maanteede võrgustikku iseloomustavad kitsad, kurvilised teed, mistõttu on strateegilises dokumendis esitatud ettepanek olemasolevate maanteede õgvendamiseks, nt tee nr 16136 Taebala-Kullamaa.

Eesti teedevõrk koosneb avalikest riigiteedest, avalikest kohalikest teedest, avalikest metsateedest, riigikaitsealistest teedest, avalikkusele ligipääsetavast erateest ning erateedest, mis ei ole avalikult kasutatavad. Riigiteed jagunevad põhi, tugi ja kõrvalmaanteedeks. Lääne-Nigula vallas paikneb või seda läbib kokku kaks põhimaanteed, kaks tugimaanteed ning 56 kõrvalmaanteed (vt Tabel 3.21).

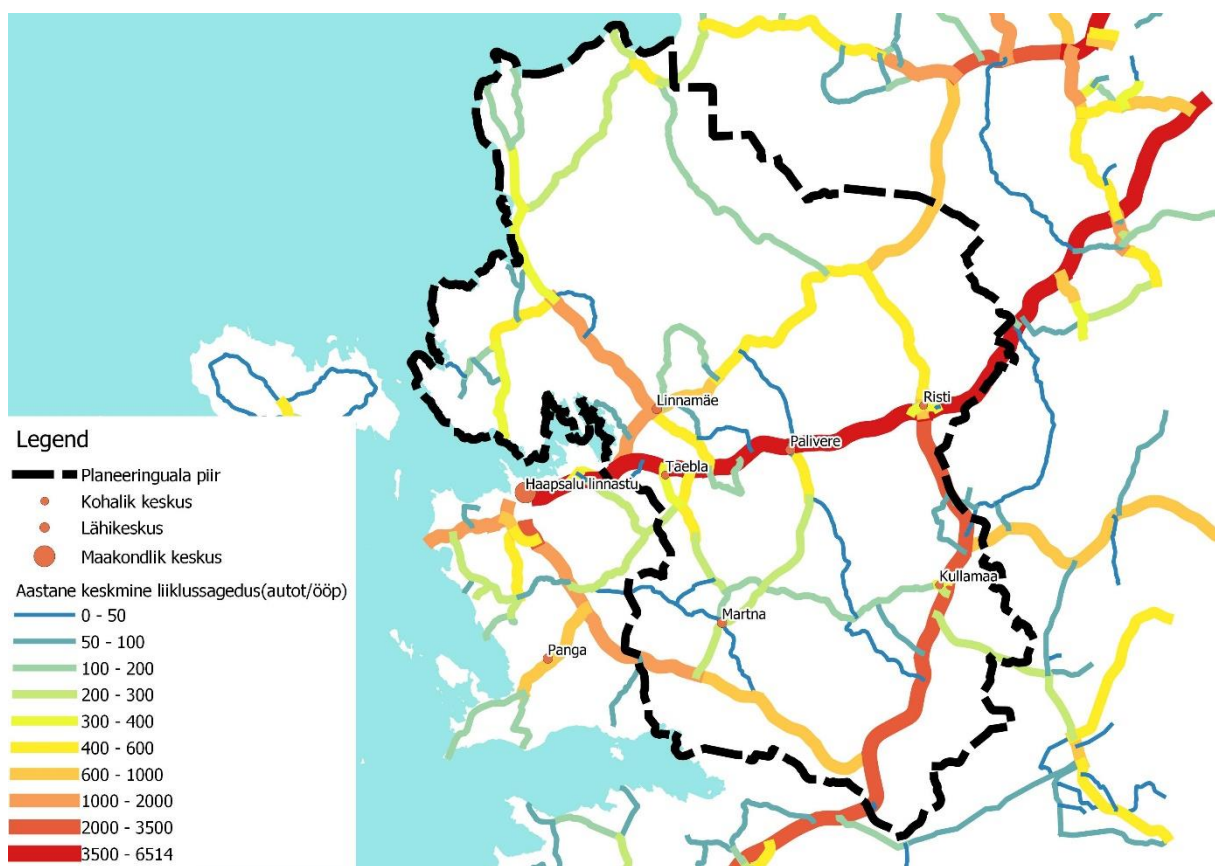
Tabel 3.21. Osaliselt või täielikult Lääne-Nigula vallas paiknevad või seda läbivad riigimaanteed⁴⁸.

Tee nr	Nimetus	Terviktee pikkus, m	Tee liik
9	Ääsmäe - Haapsalu - Rohuküla	80470	Põhimaantee
10	Risti - Virtsu - Kuivastu - Kuressaare	143719	Põhimaantee
17	Keila - Haapsalu	68671	Tugimaantee
31	Haapsalu - Laiküla	35955	Tugimaantee
1690	Risti ringi põik	135	Kõrvalmaantee
11167	Ellamaa - Koluvere	20416	Kõrvalmaantee
11230	Harju-Risti - Riguldi - Võntküla	75544	Kõrvalmaantee
16102	Oru - Tagavere	4302	Kõrvalmaantee
16103	Ridala - Nigula	13796	Kõrvalmaantee
16105	Tagavere - Vidruka	5408	Kõrvalmaantee
16106	A. Laikmaa muuseumi tee	1293	Kõrvalmaantee
16109	Saanika - Martna	10692	Kõrvalmaantee
16122	Nõmmküla - Aulepa - Österby	19536	Kõrvalmaantee
16123	Hosby - Einbi	5208	Kõrvalmaantee
16124	Pasleparanna tee	1784	Kõrvalmaantee
16125	Hara - Kudani	4047	Kõrvalmaantee
16126	Hara tee	1915	Kõrvalmaantee
16127	Riguldi - Dirhami	9671	Kõrvalmaantee
16128	Tuksi - Spithami	6334	Kõrvalmaantee
16129	Nõva - Rannaküla	3281	Kõrvalmaantee
16133	Pürksi - Paslepa	3268	Kõrvalmaantee
16134	Oru - Soolu - Jalukse	12263	Kõrvalmaantee
16135	Saunja tee	4193	Kõrvalmaantee
16136	Taebala - Kullamaa	29602	Kõrvalmaantee
16150	Vaisi - Kuijõe	21508	Kõrvalmaantee
16151	Risti - Kuijõe	12234	Kõrvalmaantee
16152	Risti jaama tee	520	Kõrvalmaantee

⁴⁸ Teeregister, 2020. [WWW] <https://teeregister.mnt.ee/reet/search>. Viimati vaadatud 10.03.2020.

Tee nr	Nimetus	Terviktee pikkus, m	Tee liik
16153	Risti tee	1974	Kõrvalmaantee
16154	Kullamaa - Silla	883	Kõrvalmaantee
16155	Silla - Jädivere	30047	Kõrvalmaantee
16156	Lemmikküla - Jõgisoo	5256	Kõrvalmaantee
16158	Kaasiku - Liivi	10449	Kõrvalmaantee
16159	Ehmja - Martna - Kurevere	9218	Kõrvalmaantee
16160	Palivere - Oonga	20782	Kõrvalmaantee
16161	Palivere - Keedika	9146	Kõrvalmaantee
16162	Ollimäe - Koluvere	6455	Kõrvalmaantee
16163	Liivi - Üdruma	8641	Kõrvalmaantee
16164	Tabra - Maalse	3503	Kõrvalmaantee

Graafilise ülevaate Lääne-Nigula valla riigimaanteede liiklussagedusest annab Joonis 3.23.

Joonis 3.23. Lääne-Nigula valla riigimaanteede liiklussagedus (Alus: Maa-amet; Maanteeamet, 2020).

Tähtsamatest ühendusteedest läbib valla haldusterritooriumi Ääsmäe - Haapsalu – Rohuküla (põhimaantee nr 9) ning Risti - Virtsu - Kuivastu - Kuressaare (põhimaantee nr 10).

Lääne-Nigula vald koosneb lisaks mandriosale ka Osmussaare saarest, millede vahel toimuvad reisijate veod kommertsalustel vastavalt nõudlusele. Kokku paikneb valla haldusterritooriumil

6 sadamat – Dirhami, Hara, Nõva, Osmussaare, Paslepa-Viigi, Österby; ning 10 lautrikohta (Nõva, Rooslep külades 2 tk; Riguldi, Telise, Saare, Hara, Spithami, Einbi külades 1 tk).

Lääne-Nigula vallas, Saare külas / Lyckholm-is paikneb ka murukattega Lyckholmi (väike)lennuväli, mis seab kitsendusi lähiümbruse planeerimisel (maksimaalsed hoonete kõrgused on esitatud Maa-ameti geoportaali lennunduskaardi rakenduses).

3.4.1.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

ÜPga säilitatakse olemasolev teedevõrk. Üldplaneeringus on arvestatud Läänemaa maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga *Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine*. Teemaplaneeringu kohaselt on kavandatud maade võõrandamine maa-aladel, mis jäävad arendatava trassikoridori keskteljest kuni 10 m (mõnel juhul ka 15-20m) kaugusele. Valdavalt on alad juba määratletud „raudteetammi“ katastriüksustena. Täpne raudtee paiknemine ja maade võõrandamise vajadus pannakse aga paika tehnilises projektis. Täna on alustatud Turba-Rohuküla tehnilise projekti ja KSH koostamist.

Üldplaneeringusse on uue perspektiivse ühendusena kantud Haapsalu linna - Noarootsi poolsaart ühendava tee- ja sillakoridori kavandamine. Üldplaneering lähtub Skepast&Puhkim OÜ poolt 26.04.2017 valminud Noarootsi silla tehnilise teostatavuse analüüsist ning selle tulemusel valminud silla eskiislahendusest. Üldplaneeringus määratakse eskiislahenduses toodud trassile 350 m laiune tee- ja sillakoridor, milles määratakse täiendavad tingimused, millega on võimalik tutvuda üldplaneeringu seletuskirjas.

Teiseks oluliseks üldplaneeringusse kantud ühendusteks on Vormsi-Noarootsi ühendustee üle mere (kantud üldplaneeringusse informatiivsena, mitte kehtestatavana). Planeeritud ühendusteed on suure mastaabilised projektid, millel on suur avalik huvi. Sellest lähtuvalt on asjakohane projektide elluviimiseks algatada riigi eriplaneering ja keskkonnamõjude strateegiline hindamine.

Kergliiklusteed (jalgratta- ja jalgteed) on oluliseks teedevõrgustiku osaks, kuna suurendavad liiklusohutust nõrgemate liiklejate jaoks nii linnalises kui maalises piirkonnas. Kergliiklusteede võrgustiku võtmerolliks peetakse keskuslinnade ja linna lähivööndi töö- ja õpirände ning teenuste tarbimise toetamisel, kuna see on sobivaks kasutuseks kõikidele vanusgruppidele. Õigetes kohtadesse planeeritud kergliiklusteed motiveerivad ka mootorsõidukite kasutajaid eelistama jalgsi ja/ või jalgrattaga liikumist. Näiteks leiavad enam kaustust kergliiklusteed, mida mööda on võimalik liikuda nii kooli, tööle, kui ka kauplusesse.

Üldplaneeringus kavandatud kergliiklusteede asukohtade määramisel on arvestatud maakonnaplaneeringuga kavandatavat kergliiklusteede võrku ja ka juba olemasolevate kergliiklusteede asukohti. Eelnevat arvestades võib olemasolevat ja kavandatavat teede (sh kergliiklusteede) võrku pidada piisavaks, et oleks loodud võimalused piirkonna arengu edendamiseks, teisisõnu kaasneks kavandatavate tegevustega soodne mõju. Kergliiklusteid ja nendega kaasnevaid mõjusid kaitstavatele loodusobjektidele on käsitletud ka peatükis 3.2.5.

3.4.2 Energia- ja soojamajandus, kaugküte

Elektri-, gaasi- ja soojusenergia

Koostatava üldplaneeringuga uuendati ja ajakohastati Lääne-Nigula valla haldusterritooriumi (kaardi)andmestikku elektri-, gaasi ja soojusvõrgu osas. Elektrienergiat tarnib Lääne-Nigula vallas Imatra Elekter AS (jaotusvõrk) ja Elektrilevi OÜ (ülekandeliinide võrk). Läbi Lääne-Nigula valla on kavandatud uue Harku- Lihula-Sindi 330/110 kV elektriliini rajamine, mistõttu kanti planeeringusse elektriliini trassikoridor. Harku-Lihula-Sindi elektriliin on praeguseks välja ehitatud. Üldplaneeringu koostamisel arvestati olemasoleva elektri ülekandeliini trassi asukohtadega. Üldplaneeringus on toodud, et Palivere piirkonna varustuskindluse parandamiseks on vajalik rajada Haapsalu-Risti kõrgepingeliin, viimane on esitatud ka maakonnaplaneeringus perspektiivse kõrgepingeliini koridorina.

Lisaks eelpool mainitule, on üldplaneeringusse kantud ka rajatava raudtee veoalajaamad (Risti, Kadarpiku külades), koos võimalike ühendusliinidega. Veoalajaam on rajatis, millega tagatakse elektrivarustus raudteel. Veoalajaamad ei kulge üle looduskaitseliste objektide.

Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil on kokku kuus kaugküttepiirkonda: Palivere alevik, Taebla alevik, Linnamäe küla (2 tk), Pürksi küla / Birkas ja Martna küla.

Taastuveneergetika

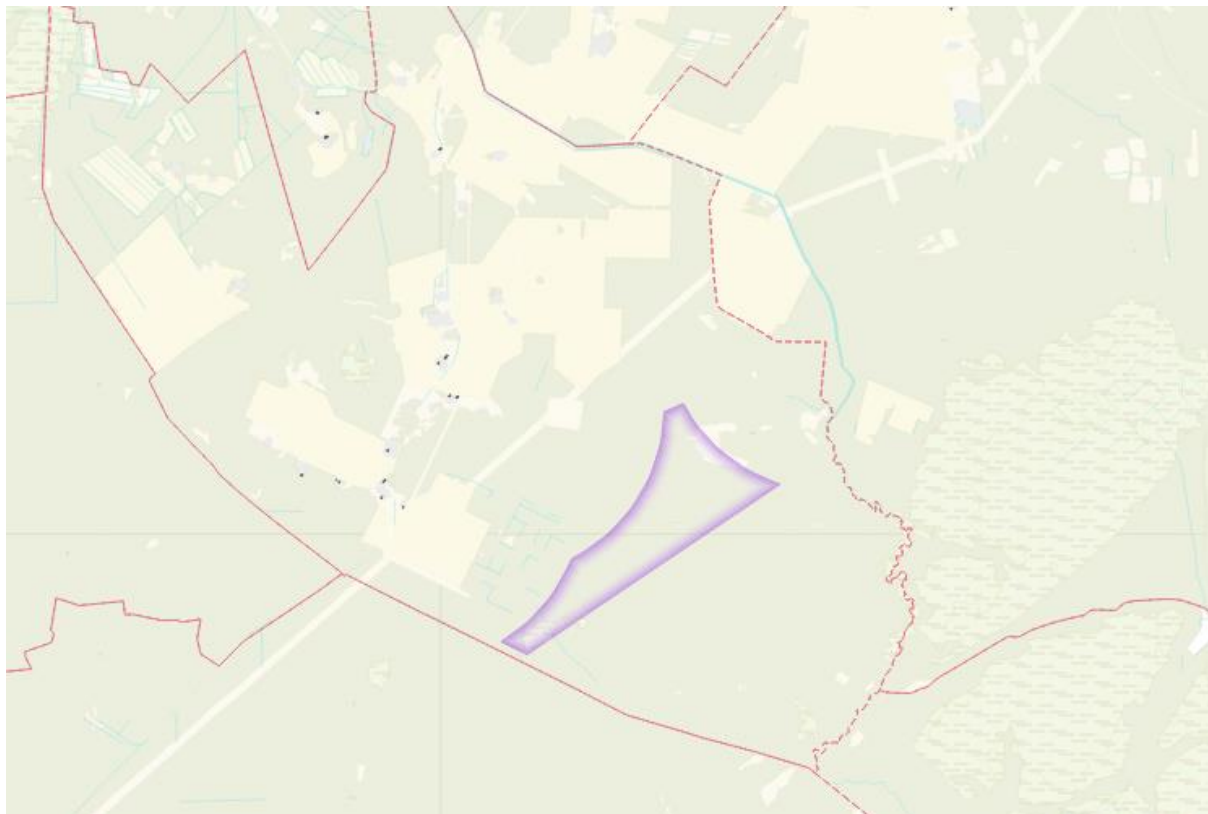
Olemasolevad tuulepargid asuvad Aulepa küla / Dirslätt (Eesti Energia AS; 16 tuulikut, 48MW) ja Vanakülas / Gambyn-is (Nelja Energia AS, 3 tuulikut, 9MW).

2017. aastal avalikustati *Loode-Eesti rannikumere tuulepargi keskkonnamõju hindamise aruanne*, milles hinnati Nelja Energia AS (alates 03.04.2019 Enefit Green AS) Loode-Eesti rannikumere võimaliku rajatava tuulepargi (võimsusega kuni 1100 MW, ca 166 tuulikut) rajamisel kaasnevaid mõjusid. Tuulepargi rajamise üheks tööprotsessiks on merekaablite paigaldamine elektrivõrguga liitumiseks. Uuringus *Loode-Eesti avamere tuulepargi liitumine põhivõrguga*⁴⁹ on esitatud võimalikud variandid tuulepargi liitmiseks Eesti põhivõrguga. Kuna mõlemad lahendused nõuavad mandriühendust, on selleks sobivaimaks leitud Lääne-Nigula vallas paiknev Aulepa piirkond. Kaabelliini ühendamisel mandriga, läbi Aulepa alajaama, ei ole ette näha negatiivsete keskkonna- ega sotsiaalsete mõjude kaasumist Lääne-Nigula valla elanikele ega selle keskkonnale, kuna see ühendatakse olemasolevasse alajaama ning sellega täiendavaid ehitustegevusi ei kaasne.

Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus *Tuuleenergeetika* on välja selgitatud elektrituulikute arenduspiirkonnad ja arendusalad, kuhu edasiste täpsemate planeeringute realiseerimisel on eeldatavasti võimalik elektrituulikute püstitamine. Teemaplaneeringu kohaselt jääb Lääne-Nigula valla haldusterritooriumile üks võimalik arendusala Tusari külla (vt

⁴⁹ Empower AS, 2015. *Loode-Eesti avamere tuulepargi liitumine põhivõrguga*. [WWW] http://media.voog.com/0000/0039/7997/files/Hiiumaa%20TP_aruanne_5.03.2015.pdf. Viimati vaadatud 02.01.2020.

Joonis 3.24). Keskkonnakaitselistes aspektidest lähtuvalt ei ole vastav arendusala elektrituulikute püstitamiseks sobiv (vt ka ptk 3.2.6).

Joonis 3.24. Teemaplaneeringu kohane tuuleenergeetika arenduspiirkond L1.

Lääne-Nigula valla arengukavas on mitmes asustusüksuses (Taebla, Oru, Risti jt) tegevussuundadena välja toodud taastuvenergeetika lahenduste välja arendamine (teatud hoonekomplekside juures).

3.4.2.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Elektri-, gaasi- ja soojusenergia

Üldplaneeringuga säilitatakse senised kaugküttepiirkonnad ning ühtlasi seatakse eesmärgiks tagada kaugküttepiirkondade jätkusuutlikkus ja kaasajastamine, mille eelduseks on piisava hulga tarbijate olemasolu. Olemasolevate keskuste (sh tiheasustusalade ja tiheasustusega alade) arendamine loob soodsamad võimalused kaugkütte arendamiseks ning säilitamiseks. Ühtlasi on kaugküttepiirkonda uute hoonete rajamisel nende liitmine kaugküttevõrguga võimalik suhteliselt lihtsalt. Lisaks on uuringud näidanud, et keskkütte madalam CO₂ emissioonide efekt võrreldes lokaalküttega esineb ainult tihedasti asustatud aladel, kus trassikaod on väiksemad⁵⁰. Seega on kaugkütte kasutamine tihedama asustusega piirkonnas eelistatum võrreldes lokaalküttega. Hõredama asustusega piirkonnas on võimalus alternatiivse kütteviisi (nt maakütte, päikeseenergia vms) kasutusele võtmine.

Taastuvenergia

Tuuleenergiat ei ole võimalik, ega ka majanduslikult kasulik arendada igal pool. Arendusalade väljaselgitamisel on oluline arvestada looduskaitseliste objektide kaugust, kaugust elamutest ja tiheasustusega aladest, kaugus infrastruktuuri objektidest jms.

Üldplaneeringu koostamise ajal edastati omaavalitsustele Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt 07.01.2020 ühiskiri (kiri nr 17-7/2019/112), milles märgiti:

- riigikaitseliselt ebasobivad alad;
- alad, kuhu on võimalik tuulikuid kavandada, kui rahastatakse riigikaitseliste eelhoiatussüsteemide parendamist;
- alad, kuhu on juba täna võimalik tuulikuid kavandada riigikaitseliste konfliktaladeta.

Lääne-Nigula vald on tuuleatlaste^{51 52} kohaselt üheks perspektiivikamaks tuuleenergia arenduse alaks.

Üldplaneering ei planeeri Lääne-Nigula valda tööstuslikke tuulikuparke ja nende planeerimine lahendatakse vajadusel eriplaneeringu(te)ga-Uusi väiketuulikuid võib üldplaneeringu kohaselt valla territooriumile püstitada. Seejuures tuleb arvestada, et püstitades tuuliku elu- või ühiskondlikule hoonete lähemale kui 250 m, tuleb tuuliku püstitajal hankida nende hoonete omanike nõusolekud. Samuti tuleb mistahes kõrgusega elektrituuliku püstitamine kooskõlastada Kaitseministeeriumiga.

⁵⁰ Rezaie, B. & Rosen, M. A., 2012. District heating and cooling: Review of technology and potential enhancements. Applied Energy, 93, 2-10.

⁵¹ Global Wind Atlas, 2019. [WWW] <https://globalwindatlas.info/>. Viimati vaadatud 21.02.2020.

⁵² Tuuleenergia Assotsiatsioon, 2020. Tuuleatlas. [WWW] <http://www.tuuleenergia.ee/about/statistika/tuuleatlas/>. Viimati vaadatud 21.02.2020.

Koostatava üldplaneeringuga ei kavandata uusi tuuleenergia alasid. Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus *Tuuleenergeetika*⁵³ on esitatud võimalik tuuleenergia arendusala L1, mis paikneb Nõva osavalla territooriumil. Teemaplaneeringust lähtub, et olulisi looduskaitselisi piiranguid alale ei esine, küll aga paikneb must-toonetkure püsielupaik alale lähemal kui 5 km ning tedre elupaik 10 m kaugusel arendusala piirist. Teemaplaneeringus on välja toodud, et vajalik on täpsustada piirkonna olulisust rändelindude ning L1 ala väljaarendamise ja olemasolevate tuuleparkide võimalikku kumulatiivset mõju. MP teemaplaneeringuga valitud ala L1 jääb nii kalakotka kui ka kaljukotka kodupiirkonda. Kaljukotka (*Aquila chrysaetos*) kaitse tegevuskava kohaselt (2018) koosneb liigi elupaik looduslikest ja poollooduslikest kooslustest ning pesitsemiseks kasutatav territoorium hõlmab tuumalana 2 km raadiust ala ümber pesa ning kodupiirkonnana 5 km raadiust ala ümber pesa. Kalakotka kaitse (*Pandion haliaetus*) tegevuskava (2019) kohaselt on Euroopas asuvate populatsioonide pesad ehitatud jahialast märgatavalt kaugemale, näiteks Eestis on erinevatel juhtudel vastavaks vahemaaks 0,3–21,5 km (mediaan 5,1 km). Eelnevast lähtuvalt leiab KSH koostaja, et vastav tuuleenergia arendusala on looduskaitsealistest aspektidest ebasobiv ning teeb ettepaneku muuta maakonnaplaneeringut võttes sellest välja kavandatud elektrituulikute arendusala L1.

Lääne-Nigula valla territooriumil on võimalik elektrituuliku parke (ORME) püstitada vaid läbi eriplaneeringu, seda aga juhul kui kohalik omavalitsus peab eriplaneeringu algatamise vajalikuks. Lääne-Nigula Vallavolikogu 17.10.2019 otsusega nr 54 algatati eriplaneering „Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“), et analüüsida tuulepargi rajamise võimalikkust Piirsalu, Jaakna, Luigu, Vidruka ja Seljaküla piirkonnas. Planeeringumenetluse käigus ilmnisid asjaolud, millest tulenevalt polnud tuuleenergeetika eriplaneeringu edasine menetlemine mõistlik ega võimalik, kuna selle menetluse jätkamisel poleks planeeringumenetluse eesmärkide saavutamine võimalik. Eriplaneeringuga planeeritava tuulepargi rajamise potentsiaalsesse ainukesse asukohta olid vastu ülekaalukad avalikud huvid, mistõttu puudus sobiv asukoht, mille osas detailset lahendust koostada. Lähtuvalt eelnevast lõpetas Lääne-Nigula vallavolikogu 21.01.2021. a otsusega nr 1 kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise.

Üldplaneeringuga määratleti tingimused tuuleenergia arendamiseks, mille kohaselt võib olemasolevate tuulikute (Noarootsi piirkonnas asuvad 16 tuulikuga Aulepa ja 3 tuulikuga Vanaküla tuulepark) kõrgust suurendada (sh. uue asendamisega) kuni 10%, kui ei esine muid kitsendusi (nt. riigikaitsealised). Üldplaneering ei käsitle muid tuuleenergeetika arendamise alasid Lääne-Nigula vallas.

Tuuleenergia kõrval tasub aga kaalumist ka päikeseenergia ja päikeseküttelahenduste arendamine, ning selle soodustamine alternatiivse energiaallikana. Päikesepaneel (sh päikeseparke) võib paigaldada erinevatele pindadele – katustele, hoonetele seintele, maapinnale jms. Maapinnale paigaldatav päikeseelektrijaam koosneb enamasti neljast komponendist⁵⁴:

- päikesepaneelid;
- võrguinventer;

⁵³ Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneering *Tuuleenergeetika*. 2013. [WWW] <https://maakonnaplaneering.ee/documents/2845826/19049969/Lisa+5.+Tuuleenergeetika.pdf/b9ad3305-0d9c-40f8-a07a-30ba4d03dc8f>. Viimati vaadatud 21.01.2020.

⁵⁴ Taastuvenergia, 2018. [WWW] <http://www.taastuvenergia.ee/paikeseelektrijaam-maapinnal.html>. Viimati vaadatud 21.01.2020.

- tootmisandmete kajastamine portaalis;
- päikesepaneelide paigaldamise raam.

Päikesepaneelide paigaldamisel maapinnale ei ole vajalik pinnase eemaldamine, vajalikuks võib osutuda vaid taimestiku niitmine. Maapinnale paigaldatavad päikesepaneelid koosnevad tehasetootelistest detailidest, mis kinnitatakse teraskonstruksioonile, viimane ankurdatakse omakorda maapinda. Sellisel moel ei kaasu tegevusega olulist ebasoodsat mõju pinnasele ega loodusvaradele (olulist ehitustegevust ei kaasne). Kuna päikesepargi rajamisega ei kaasne pöördumatut mõju maale ega mullastikule, on võimalik peale päikesepargi eluea lõppu päikesepaneelid ja nende tugistruktuurid demonteerida ning taastada varasem maakasutus.

Üldplaneeringuga eristatakse tööstusliku (koguvõimsus enam kui kahekordne kinnistu enda tarbeks vajalik võimsus) ja mikrotootmisega (kuni kahekordne kinnistu enda tarbeks vajalik koguvõimsus) päikesepaneelide rajamist. Seejuures on mikrotootmise kavandamiseks seatud tingimused vaid väärtuslikule maastikule ja väärtuslikule põllumajandusmaale rajamisel ning tuuakse välja vajadus arvestada naaberkinnistu õigustega, mis puudutavad ehitiste ehitamist ning kõrghaljastuse istutamist (võimalik varjude teke paneelidele). Tööstuslikku päikeseparki on hajaasustuses (väljapool tiheasustusalasid) lubatud rajada väljaspool miljööväärtuslikke alasid, väärtuslikke maastikke ja väljapool määratud tootmise maa-ala, kui sellest tulenevad mõjutused (peegeldused, varjamine) ei vähenda liiklusohutust ning väärtuslikul põllumajandusmaal on tagatud maa põllumajanduslik potentsiaal (sh mulla viljakus). Tiheasustusalal tohib tööstuslikku päikeseparki rajada maapealsete paneelide puhul ainult tootmismaale ja muu juhtotstarbe puhul hoonete katustele, fassaadidele ning parklatesse (kui see ei riku hoone(te) välisilmet ning sobitub ümbritseva ehitatud keskkonnaga). Maardlatega kattuvatel aladel on päikeseparkide rajamine lubatud vaid juhul, kui antud alal on maavara ammendunud või kui on saadud MaaPS alusel kooskõlastus või luba (Maa-amet, 08.04.2021 nr 6 3/20/11255 8).

Päikeseelektri jaam peab mh vastama õigusaktidega kehtestatud elektromagnetilise ühilduvuse nõuetele ja asjakohastele standarditele. Nõuetele ja standarditele mittevastav päikeseelektri jaam võib vähendada riigikaitse ehitiste töövõimet.

Arvestades, et päikeseenergia kasutamise osakaalu suurendamine on sätestatud mh ka *Energiamajanduse arengukavas aastani 2030* (2017), siis kaasneb päikeseparkide rajamise ja päikesepaneelide kasutamisega soodne mõju piirkonna energiamajandusele.

3.4.3 Ühisveevärk ja- kanalisatsioon

Keskkonnaminister kinnitas 6.aprillil 2006. aastal käskkirjaga nr 410 Lääne maakonna põhjaveelarud Lääne-Nigula vallas paiknevale Taebla alevikule. Vastavatele põhjaveelarude tarbimisele kehtestatud tähtaeg kaotas kehtivuse 2016. aastal. Täpsem varudega seotud info on esitatud peatükis 3.2.1.

Keskkonnaregistri andmetel teenindab moodustatud Lääne-Nigula valla haldusterritooriumit on kokku 14 reoveekogumisala⁵⁵:

- Taebla (RKA0570188) – tüüp alla 2000ie; piirkond: Pälli küla, Kadarpiku küla; Taebla alevik;
- Sutlepa (RKA0570196) - tüüp alla 2000ie; piirkond: Sutlepa küla / Sutlep;
- Rõude (RKA0570199) - tüüp alla 2000ie; piirkond: Rõude küla;
- Risti (RKA0570192) - tüüp alla 2000ie; piirkond: Rõuma küla, Risti alevik;
- Pürksi (RKA057019) - tüüp alla 2000ie; piirkond: Pürksi küla / Birkas, Österby küla;
- Piirsalu (RKA0570191) - tüüp alla 2000ie; piirkond: Piirsalu küla;
- Palivere (RKA0570187) - tüüp alla 2000ie; piirkond: Palivere alevik, Luigu küla, Allikmaa küla;
- Nõva (RKA0570195) - tüüp alla 2000ie; piirkond: Nõva küla;
- Nigula (RKA0570189) - tüüp alla 2000ie; piirkond: Nigula küla;
- Martna (RKA0570200) - tüüp alla 2000ie; piirkond: Kuluse küla, Martna küla;
- Linnamäe (RKA0570194) - tüüp alla 2000ie; piirkond: Linnamäe küla;
- Liivi (RKA0570206) - tüüp alla 2000ie; piirkond: Liivi küla;
- Kullamaa (RKA0570207) - tüüp alla 2000ie; piirkond: Kullamaa küla;
- Koluvere (RKA0570205) - tüüp alla 2000ie; piirkond: Koluvere küla.

Reoveekogumisalade moodustamise eesmärk on määrata alad, kus lähtuvalt asustuse tihedusest, sellega seotud reostuskoormuse suurusel ning põhjavee kaitsest, on keskkonnakaitse eesmärkide tagamiseks tarvis reovesi kokku koguda ja puhastada⁵⁶.

Lääne-Nigula vald lasub põhjavee loodusliku kaitse seisukohalt valdavalt nõrgalt, keskmiselt või suhteliselt kaitstud alal. Lähtuvalt *Veeseaduse* §101 tuleb keskmiselt põhjaveega piirkonnas moodustada reoveekogumisala, kui ühe hektari kohta tekkiv koormus on 15 inimekvivalenti (ie) või rohkem, suhteliselt kaitstud või kaitstud põhjaveega piirkonnas, kui ühe hektari kohta tekkiv koormus on 20 ie või rohkem ning nõrgalt kaitstud või kaitsmata põhjaveega piirkonnas, kui ühe hektari kohta tekkiv koormus on kümme inimekvivalenti või suurem⁵⁷.

Lääne-Nigula valla arengukava 2018-2026 kohaselt vajab olemasolev vee- ja kanalisatsioonisüsteem uuenduskuuri, kuna:

- veevarustusseadmete ja reoveepuhastite puudumine ja olemasolevate kaevude halb joogivee kvaliteet hajaasustusaladel;
- ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemi (sh pumplad, reoveepuhastid) puudumine või kehv seisukord mõnes piirkonnas.

⁵⁵ Keskkonnaregister, 2020. [WWW]

<http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main#HTTTPFXBi5AyfwXstwWn7YP3rVAOcnicx>. Viimati vaadatud 15.03.2020.

⁵⁶ Keskkonnaministeerium. [WWW] <https://www.envir.ee/et/reovesi-ja-reoveekogumisalad>. Viimati vaadatud 14.01.2020.

⁵⁷ RT I, 22.02.2019, 1. Vastu võetud 30.01.2019. [WWW]

<https://www.riigiteataja.ee/akt/121122019017?leiaKehtiv>. Viimati vaadatud 14.01.2020.

Lääne-Nigula vallas osutavad veeteenust kolm ettevõtjat, kes tegutsevad järgmistes piirkondades (Lääne-Nigula valla koduleht, ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arengukavad) 2019):

- 1) Haapsalu Veevärk AS – Taebla, Palivere, Risti alevik, Linnamäe, Piirsalu, Nõva, Variku, Rannaküla, Pürksi / Birkas ja Sutlepa / Sutlep külad;
- 2) Mellson Grupp OÜ – Dirhami / Derhamni küla;
- 3) Matsalu Veevärk AS – Kullamaa küla, Liivi küla, Üdruma küla, Koluvere küla, Martna küla, Rõude küla .

3.4.3.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Üldplaneeringualal on valdavalt tegemist hajaasustusalaga, kus elanikud saavad enda joogivee salv- või puurkaevudest ning kus reoveekäitluseks on kasutusel kogumismahutid või kohtpuhastid ja imbväljakud.

Üldplaneeringuga ei määrata reoveekogumisalade piire ja uusi reoveekogumisalade – reoveekogumisalade ja nende piiride määramine toimub tulevikus koostatavate ÜVK arendamise kavadega. Üldplaneeringuga on peamine arendustegevus kavandatud olemasolevatele tiheasustusalade keskusaladele või nende laiendusena. Suur osa tiheasustusega alasid on ühtlasi (vähemalt osaliselt) arvatud reoveekogumisalade hulka. Nimetatud piirkondades toimib ühisveevarustuse ja -kanalisatsiooniteenus, millega on võimalik liituda ka uutel majapidamistel.

Reoveekogumisaladest välja jäävatel hajaasustusaladel, mis ei asu ka perspektiivsetel ühiskanalisatsiooniga kaetavatel aladel, ei ole majanduslikult mõistlik ühiskanalisatsiooni väljaehitamine. Sellistes piirkondades tuleks tekkiv olmereovesi eelistatult puhastada lokaalses reoveepuhastuslahenduses. Sellise võimaluse puudumises koguda kinnistesse mahutitesse, mida vastavalt vajadusele regulaarselt tühjendatakse. Reaalse kogumismahuti tühjendamise kohta peab esitama kohalikule omavalitsusele arvete koopiad, mis kinnitavad kogumismahuti tühjendamist.

Lääne-Nigula vald asub põhjavee loodusliku kaitstuse seisukohalt valdavalt nõrgalt, keskmiselt või suhteliselt kaitstud alal. Lähtuvalt Keskkonnaministri 08.11.2019 määruses nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused¹“ esitatust, võib heitvett pinnasesse immutada kuni 5 m³ ööpäevas kaitstud, suhteliselt kaitstud ja keskmiselt kaitstud põhjaveega aladel pärast reovee mehaanilist puhastamist. Nõrgalt kaitstud põhjaveega aladel tohib kuni 5 m³ ööpäevas pärast reovee mehaanilist puhastamist immutada ainult juhul, kui puhastatakse ainult olmereovett, mis ei sisalda vesikäimlast pärit reovett. Kuni 10 m³ ööpäevas võib heitvett pinnasesse juhtida kaitsmata ja nõrgalt kaitstud põhjaveega aladel ainult pärast reovee bioloogilist puhastamist, mille tulemusel heitvesi vastab nõuetele (§ 8 lg 1). Bioloogiline puhastus tähendab vee puhastamist muust keskkonnast isoleerituna kas aktiivmuda, biokile või pinnasfilter-tehnoloogia vm bioloogilise puhastuse tehnoloogia abil. Samuti võib heitvett juhtida vastavalt määrusele nr 61 veekogusse, kui see vastab määruse lisas 1 kehtestatud nõuetele, mis eeldab samuti reovee bioloogilise puhastuse rakendamist.

3.4.4 Jäätmemajandus ja jääkreostusobjektid

Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil on üks jäätmekäitluskoht Noarootsi piirkonnas, Pürksi / Birkas külas, kuhu saab füüsiline isik tasuta üle anda ohtlikke jäätmeid ning tasu eest ka suuremõõtmelisi jäätmeid ning elektroonikajäätmeid. Hetkel kehib Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil 2015. aastal koostatud *Läänemaa omavalitsuste ühtne jäätmekava 2016-2020*, mille kohaselt ei ole antud perioodil uusi jäätmekäitluskohti kavandatud. Lääne-Nigula valla elanikel on võimalik ohtlikke jäätmeid lisaks Pürksi / Birkas külas olevale jäätmekeskusesse (ÜP koostamise hetkel vaid osavalla elanikke teenindav) üle anda ka Läänemaa jäätmejaama (Pullapää küla).

Korraldatud jäätmeveoga on haaratud olmejäätmed, paber- ja kartongjäätmed ning biolagunevad jäätmed.

Jäätmekäitluse osas on enam arenguruumi biolagunevate jäätmete kompostimisel. Sageli on aia- ja haljastusjäätmete käitlemine otstarbekas ja mõistlik tekkekohale lähedal, seega on vajalik kompostimisväljakute tihendamine valla territooriumil. Biolagunevate jäätmete käitlemiseks võib olla otstarbekas rajada biogaasijaam. Samas võib olla lihtsaks lahenduseks ka kiirkompostrid.

Keskkonnaregistri andmetel on Lääne-Nigula vallas 12 töötavad jäätmekäitluskohta (vt Tabel 3.22). Oluline on seejuures märkida, et Keskkonnaregistris esitatud jäätmekäitluskohad ei ole kõik tavainimestele jäätmete üleandmiseks avatud, andmebaas edastab info ka ettevõtte enda tegevuse käigus tekkivate jäätmete käitluskohad.

Tabel 3.22. Töötavad jäätmekäitluskohad Lääne-Nigula vallas. (Keskkonnaregister, seisuga 28.05.2020; täpsustatud valla andmetel).

Käitaja	Asukoht	Tegevuse liik
Vinkel SV OÜ	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Taebla alevik	Koospõletustehas
Fintrade OÜ	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Tagavere küla	Koospõletustehas
Servik OÜ	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Taebla alevik	Muu komplekstegevus, Ohtlike jäätmete käitluskoht, Metallijäätmete käitluskoht, Autolammutuskoda, Ümberlaadimisjaam, vaheladu
Parmel Farm OÜ	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Liivi küla	Vanarehvide käitluskoht
Piirsalu POÜ	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Piirsalu küla	Vanarehvide käitluskoht
Lääne Teed OÜ	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Saunja küla	Tavajäätmete käitluskoht, Ümberlaadimisjaam, vaheladu
Lääne-Nigula Vallavalitsus	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Pürksi küla / Birkas	Jäätmejaam, Elektroonikaromude käitluskoht, Tavajäätmete käitluskoht, Ümberlaadimisjaam, vaheladu
Epler & Lorenz AS	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Pürksi küla / Birkas	Jäätmejaam, Ohtlike jäätmete käitluskoht, Ümberlaadimisjaam, vaheladu
Olev Orgmetsa Aiandusäri	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Risti alevik	Muu tegevus

Käitaja	Asukoht	Tegevuse liik
Nigula Piim OÜ	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Leediküla	Vanarehvide käitluskoht
Piirsalu POÜ	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Piirsalu küla	Vanarehvide käitluskoht

Keskkonnaregistri andmetel paikneb Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil 7 jääkreostusobjekti (vt Tabel 3.23). Neist 6 asuvad tööstustsoonis ning üks elutsoonis (JRA0000214). Ühe jääkreostusobjekti alal (JRA0000201) on kehtiv detailplaneering – Kaitseväe ja Kaitseliidu Piirsalu baasi ja selle lähiala detailplaneering. Kohaliku omavalitsuse andmete kohaselt on Paslepa väetiseladu (JRA0000216) likvideeritud ning ala ümberehitatud.

Tabel 3.23. Jääkreostusobjektid Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil (Keskkonnaregister, seisuga 27.02.2020).

Registrikood	Objekti nimetus	Asukoht	Objekti staatus
JRA0000214	Väike-Nõmmküla mürgiladu	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Väike-Nõmmküla / Persåkera	Kohalik
JRA0000215	Sutlepa väetiseladu	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Väike-Nõmmküla / Persåkera	Kohalik
JRA0000049	Risti teemeistri ABT	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Risti alevik	Riiklik
JRA0000201	Piirsalu raketibaas	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Piirsalu küla	Kohalik
JRA0000216	Paslepa väetiseladu	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Paslepa küla / Pasklep	Kohalik
JRA0000197	Osmussaare lokaatorjaam	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Osmussaare küla/ Odensholm	Kohalik
JRA0000202	Kirimäe endise piimatööstuse katlamaja masuudihoidla	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Kirimäe küla	Kohalik

3.4.4.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil, Pürksi / Birkas külas, paiknev jäätmekogumispunkt paikneb kohalikest ja lähikeskustest kuni 50 minuti kaugusel. Lisaks on Lääne-Nigula elanikel võimalik ohtlike jäätmeid ja aia- ja haljastusjäätmeid üle anda Haapsalu linnas, Pullapää külas paiknevasse jäätmekogumispunkti. Vallasiseses, Pürksi / Birkase külas, paiknev jäätmekogumispunkt jääb kohalikest ja lähikeskustest kuni 50 min kaugusele, Haapsalu linnas paiknev Pullapää jäätmekogumispunkt aga kaugemale. Olemasolevate jäätmekogumispunktide asukohta arvestades on need kergemini ligipääsetavad valla läänepoolses osas elavatele elanikele. Eelnevast lähtudes võib öelda, et hetkel kättesaadavate jäätmekogumispunktide asukohad ei ole kõigile valla elanikele optimaalsetes asukohtades. Praktika on näidanud, et sobivate jäätmekäitluskeskuste ja kogumispunktide puudumine võib kaasa tuua suurenenud ulaladestamise⁵⁸. Ulaladestamist vähendab toimiv jäätmekäitlus, sh korraldatud jäätmevedu (Lääne-Nigula vallas hõlmatud olme-, paber- ja kartong- ning biolagunevad jäätmed) ning kord aastas korraldatav jäätmete kogumisring (Lääne-Nigula vallas hõlmatud elektroonikajäätmed, ohtlikud jäätmed)⁵⁹.

⁵⁸Ulaladestamine – isetekkelised prügilad. Keskkonnaministeerium

⁵⁹Läänemaa omavalitsuste ühtne jäätmekava 2016-2020. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akti/isa/4220/6201/6026/jaatmekava.pdf#>. Viimati vaadatud 02.03.2020.

Omavalitsuse haldusterritooriumil on puudulik aia- ja haljastusjätmete ja biolagunevate jätmete käitlemine (nt kompostimine, biogaasi tootmine). Läänemaa omavalitsuste ühtses jätmekavas⁵⁹ on esitatud: *Biolagunevate jätmete liigiti kogumise arendamiseks tuleb rajada kompostimisväljakuid, kaaluda korteriühistutele kompostrite või biolagunevate jätmete mahutite paigaldamiskorrumajade juurde kohustuslikuks tegemist (juhul kui biojätmete edasine käitlemine on korraldatud), propageerida kompostimist oma kinnistu territooriumil, koolitada inimesi jätmeid kompostima, tõsta inimeste teadlikkust jätmete liigiti kogumisest, kaaluda biojätmete liitmist korraldatud jätmeveoga, kus liigiti kogutud biojätmete vedu oleks oluliselt odavamsegaolmejätmete veost, motiveerides nii inimesi jätmeid kohapeal sorteerima, parandada järelevalvet jätmehoolduse üle. Aastaks 2020 tuleb saavutada biojätmete ringlussevõtuosakaal 13%-ni olmejätmete kogumassist.*

Kompostimisega kaasneb vähemal või rohkemal määral (sõltuvalt kompostimise viisist) ebameeldiva lõhna teke. Seejuures kaasneb ebameeldivat lõhna vähem biolagunevate aia- ja haljastusjätmete kompostimisel, kui näiteks reoveesette ja biolagunevate köögi- ja sööklajajätmete kompostimisel. Sellegipoolest ei saa lõhna teket täielikult välistada. **Kompostimisplatsi asukoha valikul tuleks võimalusel eelistada nt jätmejaamade või reoveepuhastite territooriumi lähedust. Samuti arvestada võimalusel, et kompostimisplatsist allatuult (valdavad tuulesuunad on edela- ja lõunatuuled) ei jääks suuremaid elamupiirkondi.**

Saksamaal on kehtestatud erinevat tüüpi lõhnahäiringut või muudest õhusaastet puudutavatest objektide minimaalsed kaugused lõhna või õhusaaste osas tundlikest objektides. Erinevate lõhnahäiringuid põhjustavate objektide osas on kehtestatud minimaalsed kaugused elamualadest või muudest tundlikke inimasustuse objektidest, millega peab arvestama vastavaid objekte kavandades või ka vastavate objektide lähedusse uusi ehitusalasid kavandades. Minimaalseid kauguseid saab vähendada vastava modelleerimisega, mis tõestab, et häiring ei ulatu nii kaugele, kui on kehtestatud vähim kaugus⁶⁰. Järgnevas tabelis on esitatud Saksamaal kehtestatud minimaalsed kaugused elamualadest ja muudest tundlikest inimasustuse objektidest, seda lähtuvalt lõhnahäiringuid põhjustavatest objektidest (vt Tabel 3.24)⁶⁰.

Tabel 3.24. Lõhna- või õhusaaste osas häiringuid põhjustavate objektide kaugus elamualadest ja muudest tundlikest objektidest Saksamaal⁶⁰.

Häiringut põhjustav objekt	Kaugus elamualadest või muudest tundlikest inimasustuse objektidest, m
Sigala kuni 50 loomühikut ¹	190
Sigala kuni 100 loomühikut	225
Sigala kuni 200 loomühikut	290
Sigala kuni 300 loomühikut	325
Sigala kuni 400 loomühikut	355
Sigala kuni 500 loomühikut	390
Sigala kuni 600 loomühiku	410
Sigala kuni 700 loomühikut	430
Linnufarm kuni 50 loomühikut	200

⁶⁰ Erste Allgemeine Verwaltungsvorschrift zum Bundes-Immissionsschutzgesetz (Technische Anleitung zur Reinhaltung der Luft – TA Luft). Vom 24. Juli 2002. [WWW]

https://www.umweltbundesamt.de/sites/default/files/medien/1/dokumente/taluft_stand_200207241.pdf.

Viimati vaadatud 01.04.2020.

Häiringut põhjustav objekt	Kaugus elamualadest või muudest tundlikest inimasustuse objektidest, m
Linnufarm kuni 100 loomühikut	245
Linnufarm kuni 200 loomühikut	305
Linnufarm kuni 300 loomühikut	350
Linnufarm kuni 400 loomühikut	390
Linnufarm kuni 500 loomühikut	415
Linnufarm kuni 600 loomühiku	460
Linnufarm kuni 700 loomühikut	495
Tapamajad	350 ²
Sõnniku kuivatamise käitised ³	500
Rohelise toidu kuivatamise käitised ⁴	500
Kinnised biojäätmete kompostimiskäitised (alates jäätmete mahust 3000 t/aastas) ⁴	300
Avatud biojäätmete kompostimiskäitised (alates jäätmete mahust 3000 t/aastas) ⁴	500
Biojäätmete kääritusjaamad koos kinnise järelkompostimisega alates jäätmete kogusest 10 t/päevas ⁴	300
Biojäätmete kääritusjaamad koos avatud järelkompostimisega alates jäätmete kogusest 10 t/päevas ⁴	500
Jäätmete kuivatamise käitised (nt jäätmekütuse tootmine) ⁴	300
Vedelsõnniku hoiustamise käitised sõltumata loomühikutest ⁴	300

¹Saksamaal arvestatakse 1 loomühikuks üks täiskasvanud veis eluskaalus 500 kg (vt ka Tabel 3.26)

²Kaugust võib vähendada, kui rakendatakse lõhnaheidet vähendavaid püüdeseadmeid.

³Sõnniku kuivatust kasutatakse eeskätt linnusõnniku kuivatamiseks ja sellest väetise tootmiseks. Kaugust võib vähendada, kui kasutatakse lõhna vähendavaid püüdeseadmeid või muid lõhna emissioone vähendavaid meetmeid

⁴Kaugust võib vähendada, kui kasutatakse lõhna vähendavaid püüdeseadmeid või muid lõhna emissioone vähendavaid meetmeid

Vastavalt maaeluministri 30.09.2019 määrusele nr 73 „Eri tüüpi sõnniku toitainesisalduse arvutuslikud väärtused, põllumajandusloomade loomühikuteks ümberarvutamise koefitsiendid ja sõnnikuhoidla mahu arvutamise meetodika“ §3 on Eestis põllumajanduslooma loomühiku ekvivalent piimalehm toodanguga 8000 kilogrammi piima aastas. Sellise piimalehma kehamass on 600...800 kg. Seega on Saksamaa lõhna käsitlevas määrusega võrreldes Eestis kasutatav 1 loomühik võrdne keskmiselt 1,4 viidatud Saksamaa loomühikuga ning 1 Saksa loomühik võrdne 0,714 Eesti loomühikuga.

Tabel 3.25. Saksamaal rakendatavad loomühikud.

Loomad	Loomühikud
Vabad ja tiined emised	0,3 LÜ
Imetava emised põrsastega kuni 10 kg	0,4 LÜ
Võõrdepõrsad kuni 30 kg	0,03 LÜ
Nooremised kuni 90 kg	0,12 LÜ
Nuumsead kuni 110 kg	0,13 LÜ
Nuumsead kuni 120 kg	0,15 LÜ
Munakanad	0,0034 LÜ
Noorkanad kuni 18. nädalani	0,0014 LÜ
Broilerid kuni 35 päeva	0,0015 LÜ
Broilerid kuni 49 päeva	0,0024 LÜ

Pekingi pardi noorpardid kuni 3 nädalat	0,0013 LÜ
Pekingi pardibroilerid kuni 7 nädalat	0,0038 LÜ
Muskuspardi noorpardid kuni 3 nädalat	0,0012 LÜ
Muskuspardi pardibroilerid kuni 10 nädalat	0,005 LÜ
Kalkuni noorlinnud kuni 6 nädalat	0,0022 LÜ
Kalkuni emasbroilerid kuni 16 nädalat	0,0125 LÜ
Kalkuni isasbroilerid kuni 21 nädalat	0,0222 LÜ

Üldplaneeringu koostamise käigus määratleti koostöös kohaliku omavalitsusega 10 perspektiivset kompostimisväljaku asukohta, neist ükski ei paikne siseriikliku või rahvusvahelise tähtsusega looduskaitsealal. Järgnevas tabelis (Tabel 3.26) on analüüsitud võimalike asukohtade sobivust. Analüüsil on arvestatud mh, et kui kompostitakse ainult aia- ja haljastusjäätmekogumisi, siis ei pea Tabel 3.24 tingimusi arvestama vaid piisab ka 100-150 m kaugusest võimalikest lõhnatundlikest objektidest. Kui lisaks aia- ja haljastusjätmetele kompostitakse ka muid biojäätmekogumisi (nt reoveeset ja/või köögijäätmekogumisi), siis arvestada Tabel 3.24-s toodud kaugusi.

Tabel 3.26. Üldplaneeringuga kavandatud kompostimisplatside asukohad, vajadus ja sobivus.

Asukoht	Vajadus	Asukoha kirjeldus ja sobivus
Kullamaa kompostimisväljak		Kavandatud ala ümbruses paiknevad hoonestatud õuealad. Mõnevõrra eemal paikneb tiheasustusega ala (lääne-loode suunas). Kavandatud ala paikneb liigniisketel muldadel (Kg, Gk). Võimalusel kaaluda alternatiivseid asukohti.
Pürksi küla	Jäätmekogumispunkti lähiste planeeritav kompostimisväljak.	Mõnevõrra eemal paikneb tiheasustusalal. Paikneb olemasoleva jäätmekogumispunkti territooriumil. Olemas detailplaneering. Asukoht sobilik.
Palivere alevik	Puhasti lähedus.	Eemal paikneb tiheasustusalal. Lähedal puhasti, puhvrina töötab mets. Levivad gleimullad. Ala sobilik.
Taebla	Puhasti lähedus, hea ligipääsetavus, tiheasustusalal.	Taebla reoveepuhasti lähedus. Tiheasustusalal, eemal elamuhoonetest. Ala sobilik.
Linnamäe küla	Puhasti lähedus. Läheduses tiheasustusalad, pargid ja haljasalad.	Paikneks reoveepuhasti läheduses, olemasolevast tihedamast hoonestusalast mõnevõrra eemal. Arvestades valdavate tuulte suunda, ei ole ette näha olulise ebameeldiva lõhna levikut elamualadele. Asukoht sobilik.
Nõva küla	Kalmistu territoorium, biolagunevad aia- ja	Paikneb kalmistu territooriumil läheduses hoonestamata

Asukoht	Vajadus	Asukoha kirjeldus ja sobivus
	haljastusjätmed (sh kalmistujätmed)	elamumaa sihtotstarbega katastriüksus. Lähtuvalt kompostimisväljakul kompostitavate jäätmete iseloomust: -vaid kalmistul tekkivate aia- ja haljastusjätmete kompostimisel on ala kompostimiseks sobilik ka elamuala välja arendamisel (üldiselt kaasub vähem ebameeldivat lõhna).
Koluvere küla	Jäätmeoidla maa.	Eemal tiheasustusalast (sh elamualadest). Jäätmeoidla maa, tehnoehitiste maa-ala. Asukoht sobilik.
Liivi küla	Puhasti lähedus. Läheduses tiheasustusalad, pargid ja haljasalad.	Veidi eemal väikeelamu maa-aladest. Paikneb tootmismaal. Alternatiivse asukohana pakub KSH koostaja kinnistut 34201:001:0268, millel paikneb Selja laut. Ühtlasi paikneks kompostimisväljak teisel pool tiheasustusalal (lähtuvalt valdavatest tuultest ei kanduks võimalik ebameeldiv lõhn elamualadele). Hea ligipääsetavus.
Martna küla	Kompostimisplats, biogaasi tootmine	Eemal tiheasustusalal elamualadest, tootmismaa, hea ligipääsetavus, läheduses tiheasustusalal (haljasalad, pargid), ümberringi väärtuslik põllumajandusmaa. Asukoht sobilik.
Rõuma küla	Võimalik maa-ala puhasti ja kavandatava veoalajaama vahel	Tiheasustusalal lähedus, pargid, haljasalad. Lähtuvalt valdavate tuulte suunast, ei kanduks kompostimisalal tekkiv ebameeldiv lõhn elamualadele. Asukoht sobilik.
Risti alevik	Katastriüksus nr 44101:001:0799 (Soo tn 26A)	Tiheasustusalal. Lähim olemasolev elamumaa ~150 m kaugusel. Puhvrina vahele planeeritud virgestuse maa-alad Soo tn 26 ja Piirsalu metskond 40 kinnistutele. Sobilik ala eeskätt aia- ja haljastusjätmete kompostimiseks, kui võimalike

Asukoht	Vajadus	Asukoha kirjeldus ja sobivus
		lõhnahäiringute vältimiseks mitte sobilik köögijäätmete kompostimiseks.

Kokkuvõtvalt kaasneb ÜP elluviimisega soodne mõju. Seejuures aitaks mõju suurendada leevendavate meetmete rakendamine.

Leevendavad meetmed:

- kaaluda Tabel 3.26 tehtud ettepanekuid kompostimisplatside vajalikkuse osas;
- biolagunevate jäätmete käitluskoha rajamisel (kääritus, kompostimine) arvestada tabelis 3.16 esitatud kauguseid. Seejuures võib kauguseid vähendada, kui kasutatakse lõhna vähendavaid püüdeseadmeid või muid lõhna emissioone vähendavaid meetmeid. Kui kompostitakse ainult aia- ja haljastusjäätmeid, siis ei pea Tabel 3.24 tingimusi arvestama vaid piisab ka 100-150 m kaugusest võimalikest lõhnatundlikest objektidest.

3.4.5 Ohtlikud ja suurõnnetusohuga ettevõtted ning objektid

Lääne-Nigula vallas paikneb üks lennuliiklusradar (Martna lennuliiklusradar), millega tuleb arvestada nii hoonete kõrguspiirangute seadmisel kui ka maapinnast üle 21,7 ja merepinnast üle 34,6 m kõrguseid objektide (sh tuulikute ja tuuleparkide) planeerimisel. Lisaks on vajalik arvestada lennuliiklusradari poolt seatavaid muid piiranguid (sanitaarkaitsevöönd raadiusega 60 m, piiranguvöönd raadiusega 500 m). Seejuures ei tohi piiranguvööndisse planeerida maapinnast üle 21,7 ja merepinnast üle 34,6 m kõrguseid objekte ega kasutada suuri metallpindu, plekk-katuseid, -seinu. Eelpool nimetatud objektid võivad põhjustada häireid radari töös ning mõjutada lennuohutust. Lennuameti (alates 01.01.2021 Transpordiamet) kohaselt on soovituslik piiranguvöönd vahemikus 500 m kuni 15 000 m radarist, kuhu ei tohiks planeerida kõrgemaid objekte kui 86 m maapinnast. Oluline on märkida, et kiirguse tõttu võib radarist 60 m raadiuses viibimine (elamine) mõjuda tervist kahjustavalt. Ajutine viibimine viidatud alas ei ole ohtlik.

Maa-ameti kaardirakenduse⁶¹ kohaselt paikneb Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil neli ohtlikku ettevõtet (vt Tabel 3.27).

Tabel 3.27. Ohtlikud ettevõtted Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil (Allikas: Maa-ameti kaardirakendus, 2021; Cipax Eesti AS riskianalüüs⁶², 2020).

Ettevõtte nimi	Ohuala raadius (m)	Kemikaalid (t)	Aadress	Asula
Cipax Eesti AS	399	propaan(15)	Nurme 5	Taebla alevik
Adven Eesti AS Rannarootsi lihatööstus vedelgaasipaigaldis	427	propaan-butaan(7,78)	Lihatööstuse	Kirimäe küla
Airok OÜ Lähtru MÜ viljakuivati vedelgaasipaigaldis	382	propaan-butaan(12,75)	Farmi	Kirimäe küla

⁶¹ Maa-ameti kaardirakendus, 2020. Ohtlikud ettevõtted ja vesivarustus. [WWW] https://xgis.maaamet.ee/maps/XGis?app_id=MA11AH5&user_id=at&LANG=1&WIDTH=1620&HEIGHT=908&zlevel=2,498000,6534812.5. Viimati vaadatud 12.03.2020.

⁶² <https://adr.rescue.ee/paa/dokument/1362228>

Alexela AS Österby viljakuivati gaasipaigaldis	427	propaan-butaan(6,91)	Kuivati	Hosby küla
--	-----	----------------------	---------	------------

3.4.5.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Martna Lennuliiklusradari lähialale ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid ega puhkealasid. Ühtlasi ei muudeta senist maakasutust ohtlike ettevõtete ohualas. Seega ei ole ette näha ka võimalikke ebasoodsat mõju.

Uute kavandatavate ohtlike ja suurõnnetusohuga ettevõtete rajamisel tuleb lähtuda kehtivast seadusandlusest.

3.5 Sotsiaalmajanduslik keskkond

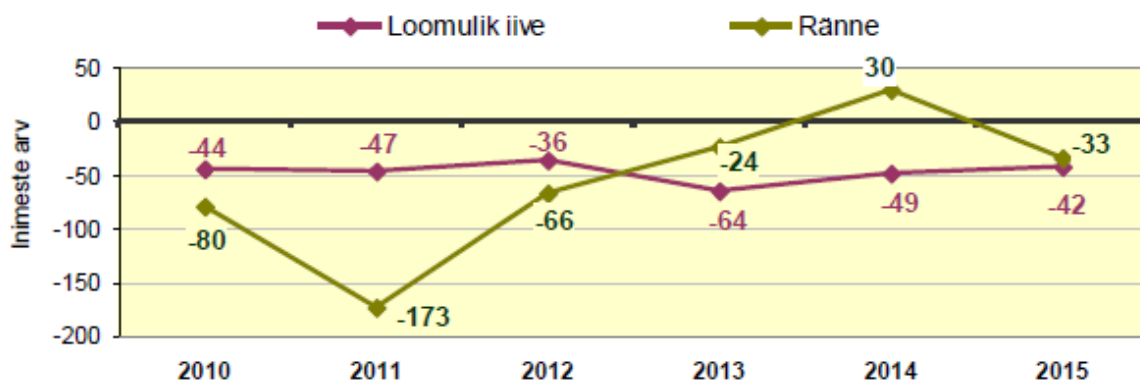
3.5.1 Rahvastik ja asustus

Lääne-Nigula valla rahvaarv oli 01.jaanuari 2020. aasta seisuga 7153, maakonna elanike arv kokku ligi 20 724 elanikku⁶³. Lääne-Nigula arengukava 2018-2026 kohaselt on omavalitsuses viimastel aastatel läbivaks probleemiks ja väljakutseks elanike arvu järjekindel vähenemine ning rahvastiku vananemine, mida ilmestab viimase 8 aasta jätkuv elanike arvu langus. Rahvastikuregistri andmetel on elanikkond vähenenud perioodil 2010-2017 viies kohalikus omavalitsuses kokku 822 inimese võrra ehk 10,2% (keskmine vähenemine aastas 1,5%)⁶⁴.

Elanike loomulik iive oli perioodil 2010-2015 kõikides osavaldades negatiivne. Keskmiselt sündis ajaperioodil 2010-2015 viies omavalitsusüksuses kokku igal aastal 61 ja suri 108 inimest. Rände osas on vaadeldaval ajavahemikul viies omavalitsuses väljaränne pidevalt vähenenud (vt Joonis 3.23). 2014. aastal oli omavalitsuste summaarne rändesaldo positiivne: viies omavalitsuses kokku oli sisserränne 222 ja väljaränne 192 inimest (saldo +30). 2015. aastal oli omavalitsuste summaarne rändsaldo siiski taas negatiivne (-33 inimest). Arengukavas analüüsiti ka rahvastiku vähenemise põhjuseid piirkonnas aastatel 2010-2015. Analüüsi tulemusena toodi välja, et loomuliku iibe ja rändesaldo näitajate alusel saab väita, et kui 2010-2012 oli rahvastiku vähenemise peamiseks põhjuseks väljaränne, siis alates 2013. aastast on rändesaldo vähenenud ja rahvastiku vähenemist on enam mõjutanud negatiivne loomulik iive⁶⁴.

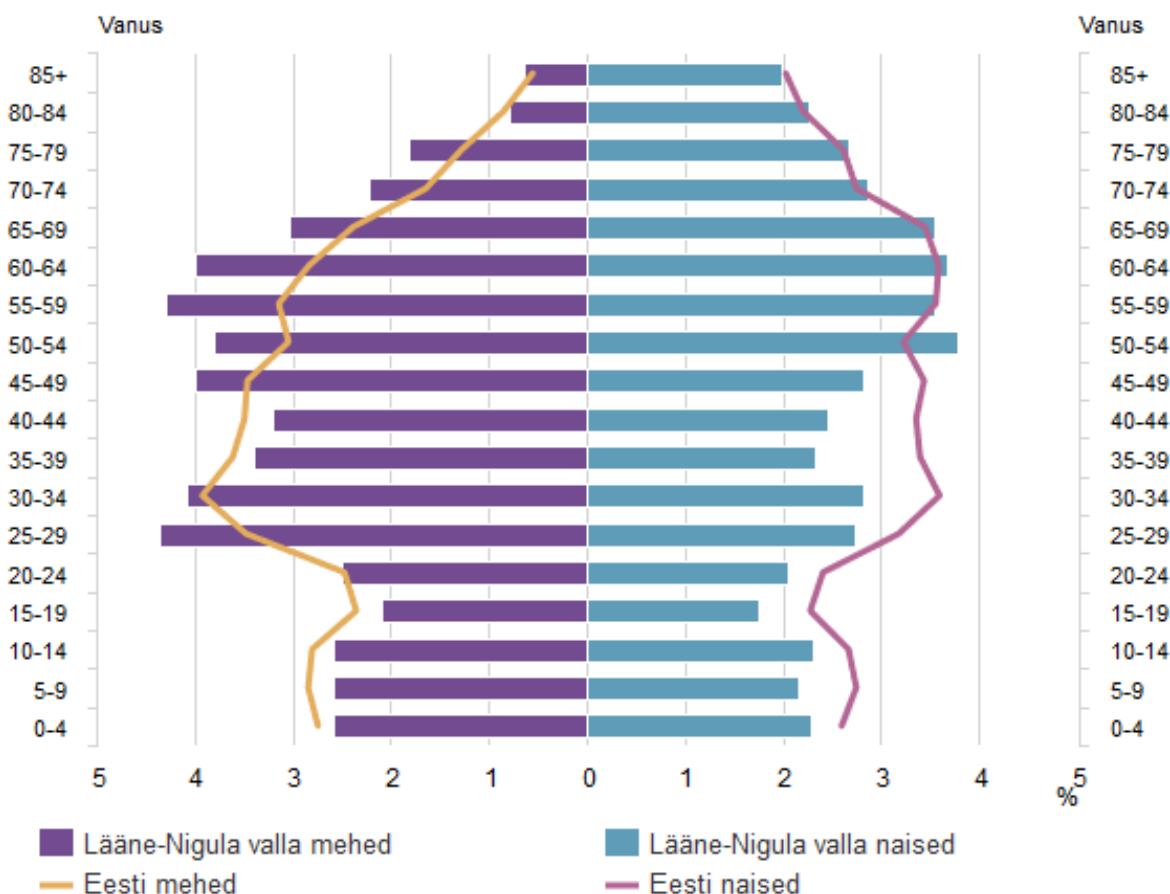
⁶³ Siseministeerium, 2020. *Rahvastikustatistika seisuga 01.01.2020.* [WWW] https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/dokumendid/Rahvastiku-statistika/eesti_elanike_arv_kovide_loikes_seisuga_01.01.2020.pdf. Viimati vaadatud 21.02.2020.

⁶⁴ Lääne-Nigula valla arengukava 2018-2026.

Joonis 3.25. Rändesaldo ja loomulik iive, viie omavalitsuse summeeritud näitajad 2010-2015. Väljavõte Lääne-Nigula valla arengukavast 2018-2026.

Valla elanikkonna vanusstruktuuri raskuskese langeb madala sündimuse ja väljarände tulemusena vanematesse vanuserühmadesse (alates 45-80+ eluaastast), viidates vananevale rahvastikule (vt Joonis 3.26). Viimasest lähtuvalt, on vallal vajalik enam tähelepanu pöörata teenuste osutamisele eakale elanikkonnale.

Allikas: Statistikaamet

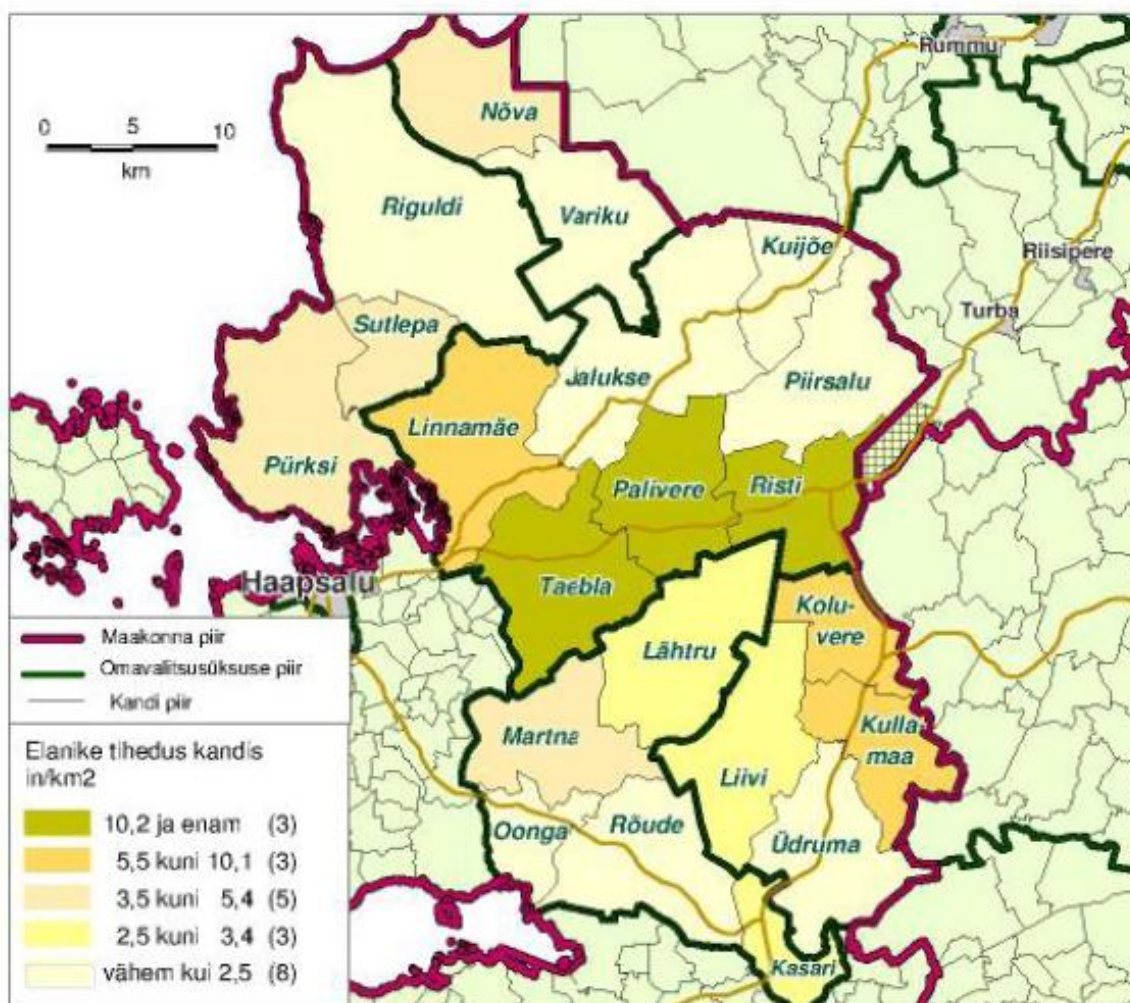
Joonis 3.26. Rahvastiku soolis-vanuseline koosseis Lääne-Nigula vallas seisuga 01.01.2019 (Allikas: Statistikaamet, 2019).

Kehtestatud teemaplaneeringus *Lääne maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-2015* olid varasemad viis omavalitsust jagatud 22 kandiks (vt Tabel 3.28), mida kasutatakse Lääne-Nigula valla arendamisel ka tänasel ajahetkel.

Tabel 3.28. Lääne-Nigula valla jagunemine kantideks (Alus: Lääne maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-2015).

Piirkond	Kandi nimi	Kandi tüüp
Kullamaa osavald	Koluvere kant	Maaline kant
	Kullamaa kant	Maaline keskuskant
	Liivi kant	Ääremaaline kant
	Üdruma kant	Ääremaaline kant
Lääne-Nigula	Jalukse kant	Ääremaaline kant
	Kuijõe kant	Ääremaaline kant
	Linnamäe kant	Linnalähedane keskuskant
	Palivere kant	Maaline keskuskant
	Piirsalu kant	Maaline kant
	Risti kant	Maaline keskuskant
	Taebla kant	Linnalähedane keskuskant
Martna osavald	Kasari kant	Ääremaaline kant
	Lähtru kant	Maaline kant
	Martna kant	Maaline kant
	Oonga kant	Ääremaaline kant
	Rõude kant	Maaline kant
Noarootsi osavald	Osmussaare kant	Ääremaaline kant
	Pürksi kant	Maaline keskuskant
	Riguldi kant	Maaline kant
	Sutlepa kant	Maaline kant
Nõva osavald	Nõva kant	Maaline keskuskant
	Variku kant	Ääremaaline kant

Eesti keskmine rahvastiku tihedus on 30,3 in/km², Läänemaa keskmine rahvastiku tihedus moodustab aga sellest ca kolmandiku – 10,2 in/km². Sarnaselt Läänemaa madala keskmise rahvastiku tihedusega, on tihedus väike ka Lääne-Nigula valla kantides, kus 50% kantides elab vähem kui 200 inimest. Vaid kolmes piirkonna kandis (Taebla, Palivere, Risti) on rahvastiku tihedus suurem kui Läänemaal keskmiselt (vt Joonis 3.27).

Joonis 3.27. Lääne-Nigula vallaandid ning rahvastiku jagunemine, 2017 aasta andmetel (Lääne-Nigula valla arengukava 2018-2026).

3.5.1.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Kahanevate piirkondade atraktiivsemaks muutmise nimel on mujal maailmas näiteks taastatud hooneid; toetatud töökohtade loomist; korrastatud ajale jalgu jäänud/ maha jäetud alasid; lammutatud seisma jäänud (maha jäetud ja lagunenu) hooneid; leitud uuenduslike kasutusviise kasutusest väljalangenud maa-aladele – nt päikeseenergiapargid, kogukonnaaiad; ühe hoone, rajatise või maa-ala kasutamine erinevatel otstarvetel, et tõsta efektiivsust ja hoida madalal kulusid; keskuste ühendamise tagamaaga nii ühistranspordi, nõudetranspordi kui ka kergliiklusteedega, et võimaldada ligipääs teenustele ja töökohtadele; eri liikumisviiside omavaheline parem sidumine; multimodaalsus jne⁶⁵.

Lääne-Nigula vallas on tiheasustusalad esindatud peamiselt valla kesk- ja lõunaosas. Valdav osa elanikkonnast on koondunud Taebla, Palivere ning Risti alevike lähialale. Lähtuvalt viimasel kümnendil kavandatud elamukruntidest ning väljastatud ehitus- ja kasutuslubadest, on näha, et peamine arendussurve on rannikuäärsetel (puhke-)aladel valla põhjaosas. Eelnevalt

⁶⁵ Schetke, S. & Haase, D., 2008. Multi-criteria assessment of socio-environmental aspects in shrinking cities. Experiences from eastern Germany. Environmental Impact Assessment Review 28 (2008) 483–503

lähtuvalt ei ole ülejäänud valla territooriumil aktiivsemat elamuarendust aset leidnud, vaatamata asjaolule, et varasemates üldplaneeringutes määratud ulatuslikke elamumaa reservmaad alasiid.

Üldplaneeringuga on kavandatud keskuste tihendamine, mis võimaldab kontsentreeritumalt pakkuda ühisteenuseid, aga ka luua võimalused piirkonna multifunktsionaalseks kasutuseks. Teisalt on üldplaneeringuga väljaspool keskuseid reserveeritud maalise asustusega piirkonnad, kuhu soovi korral saavad elama asuda pigem privaatsust soovivad elanikud. Nende piirkondade paremaks sidumiseks keskustega on kavandatud nt kergliiklusteed. Arvestades piirkonna kahanevat ja vananevat elanikkonda võib eeltoodud planeerimislahendusega kaasnevat mõju pidada soodsaks.

Vananeva rahvastiku tingimustes on antud lahendus samuti positiivne. Kuigi vanemad inimesed eelistaksid sageli elada keskustest eemal privaatsemates piirkondades paiknevates kohtades, siis vanuse kasvades on tõenäoline, et üha enam vajatakse nõu abiteenuseid, mida saaksid pakkuda keskuslaid. Keskuslaidade arendamisel tuleks arvestada vananeva ühiskonnaga, kuna eakad toovad kaasa oma säästud, pensioni, soovides kasutada nt tervishoiuteenuseid või kergesti ligipääsetavaid rohelisi puhkealasid⁶⁶.

3.5.2 Sotsiaalne taristu

Sotsiaalse taristu alla kuuluvad valitsus- ja ametiasutused, haridus-, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande asutused, esmatarbekaupade müük, panga- ja postiteenused, internetiühendus, seltsi- ja kultuuritegevus, kultuuri- ja spordiasutused. Lisaks ka puhke- ja virgestusalad ning rohealad kui igapäevaseid ökosüsteemi teenuseid osutav osa rohevõrgustikust.

Omaavalitsuse haldusüksuses paikneb 9 kooli, neist 7 on võimalik omandada põhiharidust, ühes lisaks gümnaasiumi haridust ning ühes üksuses vaid gümnaasiumiharidust. Lisaks paikneb omaavalitsuses 8 lasteaeda, neist 6 on iseseisvad asutused, kahes lasteaias tegutsevad ühendatud lasteaed-põhikool (vt Tabel 3.29).

Tabel 3.29. Lääne-Nigula vallas paiknevad haridusasutused (Allikas: Lääne-Nigula valla koduleht, 2019).

Haridusasutus	Omandatav haridustase
Kullamaa lasteaed	Alusharidus
Linnamäe lasteaed	Alusharidus
Martna lasteaed	Alusharidus
Noarootsi kool	Alusharidus, põhiharidus
Nõva kool	Alusharidus, põhiharidus
Palivere lasteaed	Alusharidus
Risti lasteaed	Alusharidus
Taebala lasteaed	Alusharidus
Noarootsi Gümnaasium	Ainult keskharidus
Oru kool	Põhiharidus

⁶⁶ Nefs, M., Alves, S., Zasada, I. & Haase, D., 2013. Shrinking cities as retirement cities? Opportunities for shrinking cities as green living environments for older individuals. Environment and Planning A 2013, volume 45, pages 1455 – 1473.

Haridusasutus	Omandatav haridustase
Taebla kool	Põhiharidus
Risti põhikool	Põhiharidus
Palivere põhikool	Põhiharidus
Martna põhikool	Põhiharidus
Kullamaa keskkool	Keskharidus

Lääne-Nigula vallas paikneb kokku 4 perearsti, kes pakuvad perearsti teenuseid erinevates asustusüksustes. Vallas paikneb 2 hambaarstikeskust ja 2 apteeki. Lähim haigla paikneb Haapsalus.

Omavalitsuses paikneb ka 3 hoolekandeaustust – Koluvere hooldekodu, Risti Hooldekodu (Risti alevik) ning Oru hooldekodu (Linnamäe küla).

Omavalitsusüksus osutab või korraldab ka mitmeid sotsiaalteenuseid, nt osutab vald koduteenust, mille eesmärgiks on inimeste abistamine igapäevastes kodustes toimingutes, mida tervises seisundist või tegevusvõimest tulenevalt ei suudeta kõrvalise abita teha, kuid mis on vajalikud kodus elamiseks; isikliku abistaja teenust, tugisikuteenust, sotsiaaltransporditeenust, eluasemeteenust, üldhooldusteenust. Vajadusel korraldab vald häirenuputeenuse (tegemist on sotsiaalteenusega, mille osutamisel aidatakse kaasa isiku turvalisuse tagamisele tema harjumuspärase keskkonnas, isiku eluruumi paigaldamiseks kahepoolset side võimaldav hädaabisüsteem), lapsehoiuteenuse, võlanõustamisteenuse, asendushooldusteenuse, järelhooldusteenuse.

Omavalitsuses paikneb piirkonniti kokku 11 raamatukogu:

- Lääne-Nigula valla raamatukogu Taeblas;
- Risti haruraamatukogu;
- Palivere haruraamatukogu;
- Oru haruraamatukogu;
- Nõva haruraamatukogu;
- Kullamaa raamatukogu;
- Liivi raamatukogu;
- Martna raamatukogu;
- Rõude haruraamatukogu;
- Noarootsi raamatukogu;
- Sutlepa haruraamatukogu.

Lääne-Nigula vallas tegutsevad mitmed muuseumid –Ants Laikmaa muuseum Kadarpiku külas, Koela Talumuuseum Koela külas, Liiva talumuuseum Piirsalu külas, Kullamaa kihelkonnamuuseum Kullamaa külas, Põlluotsa talumuuseum Perakülas, Lyckholmi muuseum Saare / Lyckholmi külas, Rõude muuseum Rõude külas.

Kultuurimajad kui valla hallatavad asutused töötavad Kullamaal ja Pürksis. Lisaks toimuvad suuremad kultuurisündmused ja huvitegevuslikud harrastused Koluvere külamajas, Üdruma külamajas, Kullametsa külamajas, Goldenbeckis, Kullamaa käsitöömajas, Liivi seltsimajas, Rõude külamajas, Piirsalu rahvamajas, Risti multifunktsionaalses keskses, Võntküla külamajas, Taebla kultuuri- ja spordikompeksis, Linnamäe tegevus-ja teenuskeskuses, Sutlepa

vabaaja keskuses ja Variku külamajas. 2020. lõpus valmib Oru Kultuurisaal Linnamäel. Suveperioodil tegeleb professionaalse teatrikunstiga Ohtla külas asuv Saueaugu teatritalu.

Spordi- ja liikumisharrastuseks on piirkonniti erinevaid spordi- ja liikumisharrastuse rajatisi, neist kõige mitmekesisemaid võimalusi pakub Palivere turismi- ja tervisespordikeskus. Koolide juures olevad spordihooned on harrastajatele avatud ka koolivälisel ajal.

3.5.2.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Lääne maakonnaplaneeringu kohaselt on Lääne-Nigula valla kohalikeks keskusteks Taebla, Risti ja Kullamaa, saarelisteks keskusteks Nõva ja Pürksi ning lähikeskusteks Linnamäe, Martna ja Palivere. Seejuures moodustavad Taebla, Palivere ja Risti ühtselt toimiva koostoimepiirkonna.

Kohaliku tähtsusega keskuses peaksid olema esindatud järgmised teenused: lasteaed, algkool, põhikool, noortekeskus, rahvamaja, raamatukogu, välispordiväljak, spordisaal, päevakeskus, sotsiaaltöötaja ja politseiametniku vastuvõtukoht, vabatahtlik päästekomando, vallavalitsus, postipunkt või -kontor, sularahaautomaat, tankla, toidu- ja esmatarbekaupade kauplus. Lähtudes vananevast rahvastikust on oluline ka arstiabi kättesaadavus. Lähikeskuses peaksid olema esindatud era- ja kogukonnainitsiatiivil baseeruvad teenused, nt toidukaupade kauplus, seltsimaja jms. Ühtlasi on oluline säilitada ja parandada vallasisesete (ja väliste) keskuste ühendusi, seda ühelt poolt läbi kergliiklusteede arendamise kui ka läbi maanteed korrashoiu ning korraldatud ühistranspordi. Üldplaneeringuga säilitatakse suures osas tiheasustusalade senine maakasutus, samas antakse võimalus ka maakasutuse mõningasele paindlikkusele (segahoonestusalade määratlemine), lisaks nähakse üldplaneeringuga ette kergliiklusteede rajamine ning täpsustatakse tiheasustusalade piirid.

Kuna elanikkond vananeb, on üha enam oluline tähelepanu pöörata ka tervishoiuküsimustele. Eesmärgiks võiks olla vähemalt kohalikes keskustes apteekide olemasolu ja ka perearsti/-õe teenuse kättesaadavus. Nimetatud tegevused sõltuvad valla üldistest arengueesmärkidest ega ole üldplaneeringu tasandil otseselt lahendatavad.

Üldise elukeskkonna loomisel on oluline nt rohealade (puhke- ja virgestusalad) kujundamisel arvestada võimalikult paljude vanusegruppidega. Lisaks noorematele (sh lastega peredele) tuleks arvestada ka eakamate inimeste vajadustega. Avalike rohealade puhul on eakate jaoks olulised peamiselt kolm põhilist kriteeriumi⁶⁷: juurdepääsetavus (jalgsi või ühistranspordiga), disain ja varustus (looduslikkus, head teed, atraktiivne ümbruskond, tualetid, poed jms), turvalisus ja asukoht ruumis (hooldatud alad, tänavavalgustus, politseipatrullid) ning kogukonnatunne (avalikus ruumis ja ürituste korraldamisel eakatega arvestamine, linnapeenramaad, kogukonnaaiamaad). Põhjalikke näpunäiteid eakate inimeste vajaduste ja soovidega haljasalade kujundamisest on toodud käsiraamatus *Placemaking for an aging population. Guidelines for senior-friendly parks*⁶⁷. Käsiraamatus toodu alusel eelistaksid eakamad inimesed ainult neile kujundatud haljasalasid. Samas usuvad käsiraamatu koostajad, et parke on võimalik kujundada ka erinevatele vanusegruppidele (eakad, lapsed jt) ühiselt, kui

⁶⁷ UCLA Luskin School of Public Affairs, 2014. [WWW] https://www.lewis.ucla.edu/wp-content/uploads/sites/2/2015/04/Seniors-and-Parks-8-28-Print_reduced.pdf.

arvestatakse vanusegruppide eripärasid. Lisaks tavapärastele haljasaladele on eakamatele inimestele oluline aiandus ja põllundus. Selle tarbeks on võimalik kujundada elukohalähedasi peenramaid, mille hooldamine toimub kogukonna põhiselt või asula hõredama asustusega piirkondades suuremaid aia- ja põllumaid⁶⁸.

Kokkuvõttes sõltub teenuste kättesaadavus mitmetest teguritest ega ole otseselt ainult üldplaneeringuga määratletav. Küll aga saab üldplaneeringuga soosida, et keskustes oleks võimalused teenuste arendamiseks ning kujundada kompaktsed ja multifunktsionaalseid piirkondi. Nimetatud aspektidest on lähtutud ka Lääne-Nigula valla üldplaneeringu koostamisel ehk ÜP ellu viimisel kaasneb soodne mõju.

3.5.3 Inimeste tervis ja heaolu (sh müra ja välisõhu kvaliteet)

Inimeste heaolu ja tervist mõjutavad rohkemal või vähemal määral, otseselt või kaudselt kõik KSHs käsitletud teemad, sh suplusvee kvaliteedi temaatikat on käsitletud ptk-s 3.2.2 ja joogivee temaatikat ptk-s 3.5.2. Järgnevalt keskendutakse detailsemalt mürale ja välisõhu kvaliteedile.

Müra

Välisõhus leviv müra on inimtegevusest põhjustatud ning välisõhus leviv soovimatu või kahjulik heli, mille tekitavad paiksed või liikuvad allikad (*atmosfääriõhu kaitse seadus* § 55 lg 2). Müra on ka sotsiaalministri määruse nr 42 *Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid* § 2 lõige 2 kohaselt inimest häiriv või tema tervist ja heaolu kahjustav heli. Välisõhus leviv müra on reguleeritud keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 *Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid*.

Maantee- ja raudteeliiklus on samuti müraallikaks. Kuigi Maa-ameti Müra kaardirakenduse (2019) alusel ei ole Lääne-Nigula valla piires liiklusmüra strateegilist kaarti koostatud, võib paiguti suuremate põhi- ja tugimaanteede ääres müra normtasemete ületamisi siiski esineda. Oluline on eelkõige põhi- ja tugimaanteede aga ka raudtee äärde elamualade kavandamisel võimaliku liiklusmüraga arvestada.

Tootmis- ja tööstusettevõtetest lähtuv müra levik on otseselt seotud tootmise spetsiifikaga ning on igal konkreetsel juhtumil erinev. Siiski saab teatud üldistusi teha. Peamiselt on tootmisaladelt pärinev müra seotud hoonete ventilaatorite ja tootmisterritooriumil liikuva/töötava tehnika tegevusega.

Lääne-Nigula valda jäävad ka riigikaitseelased ehitised, millega seonduvat on käsitletud peatükis 3.5.5.

⁶⁸ Nefs, M., Alves, S., Zasada, I. & Haase, D., 2013. Shrinking cities as retirement cities? Opportunities for shrinking cities as green living environments for older individuals. *Environment and Planning A* 2013, volume 45, pages 1455 – 1473.

Välisõhu kvaliteet

Riikliku keskkonnaseire raames Lääne-Nigula vallas välisõhu kvaliteedi seiret ei teostata. Samas puuduvad piirkonnas ka olulised saasteallikad. Lokaalselt võivad välisõhu kvaliteeti mõjutada tootmisettevõtete tegevus. Keskkonnalubade registri (KOTKAS) andmetel (30.11.2020 seisuga) on Lääne-Nigula vallas keskkonnaluba või keskkonnakompleksluba (sh välisõhusaaste luba) väljastatud 44 ettevõttele (vt Tabel 3.30).

Tabel 3.30. Kehtivat keskkonna- või keskkonnakompleksluba omavad ettevõtted Lääne-Nigula vallas. (Allikas: kotkas.envir.ee, 30.11.2020).

Jrk nr	Number	Seotud objekt	Objekti asukoht	Omaja	Kehtivuse periood
1	<u>ÕL 28-2</u>	Linpeti lihatööstus	Uugla küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Linnamäe Lihetööstus AS	02.01.2007-..
2	<u>ÕL-023</u>	Palivere katlamaja	Palivere alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Lääne-Nigula Varahaldus AS	01.01.2007-..
3	<u>L.VV/333263</u>	Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Hara küla, Hara sadam, Sadam kinnistuga (katastri tunnus 52001:003:0083 ; registriosa nr 2290632) ja Muuli kinnistuga (katastri tunnus 52001:003:0084 ; registriosa nr 2290632) piirnev mereala	Pürksi küla/Bi küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Noarootsi Osavalla Valitsus	05.08.2019-04.08.2021
4	<u>L.VV/332484</u>	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Kastja küla, Hansu-Kalda kinnistu (katastritunnus 34202:002:0363) ja Kala kinnistu (katastritunnus 34202:002:0223).	Kastja küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Tenno Laanemets	28.03.2019-..
5	<u>L.VV/332120</u>	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Rõude küla, Vitsa maaüksus	Martna küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Lääne-Nigula Vallavalitsus	01.01.2019-..

Jrk nr	Number	Seotud objekt	Objekti asukoht	Omaja	Kehtivuse periood
6	<u>L.VV/330584</u>	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Pürksi küla, Farmi kinnistul (katastritunnus 52001:005:0059)	Pürksi küla/Bi küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	ÜLLAR NEEMRAND`i FARM	01.05.2018-..
7	<u>L.VV/330013</u>	Linpeti kinnistu (katastrinumber 55201:001:0706) Uugla küla, Lääne-Nigula vald, Läänemaa.	Uugla küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Linnamäe Lihatööstus AS	01.02.2018-..
8	<u>L.VV/329962</u>	Vesiveski kinnistu (kat. tunnus 34202:001:0052) Kullamaa pais (keskkonnaregistri kood PAIS014730) Lääne-Nigula vallas, Läänemaal	Kullamaa küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Heino Priimägi	08.05.2018-..
9	<u>L.VV/329956</u>	Läänemaa, Lääne-Nigula vald (kuni 20.10.2017 Kullamaa vald), Liivi küla, Parmeli kinnistul (katastritunnus 34201:001:0537).	Taebla alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Lääne-Nigula Vallavalitsus	03.01.2018-..
10	<u>L.VV/329627</u>	Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Ehmja küla, Suurfarmi kinnistu	Ehmja küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Ohtla Lihaveis OÜ	09.10.2017-..
11	<u>L.VV/329374</u>	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Liivi küla, Selja I kinnistu (34201:001:0268).	Liivi küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Parmel Farm OÜ	01.10.2017-..
12	<u>L.VV/328683</u>	Lääne maakond, Lääne-Nigula vald 90802, Palivere alevik, Lähtru tee 25 AS Nordic Lumber territoorium	Palivere alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Nordic Lumber AS	01.04.2017-..

Jrk k nr	Number	Seotud objekt	Objekti asukoht	Omaja	Kehtivuse periood
13	<u>L.VV/328019</u>	Hara sadam, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Hara küla (katastritunnus 52001:003:0083)	Pürksi küla/Bi küla, Lääne- Nigula vald, Lääne maakond	Noarootsi Osavalla Valitsus	01.10.2016- 01.10.2021
14	<u>L.VV/327599</u>	Österby sadam, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Österby küla, katastritunnus 52001:005:0108	Pürksi küla/Bi küla, Lääne- Nigula vald, Lääne maakond	Noarootsi Osavalla Valitsus	01.07.2016- 30.06.2021
15	<u>L.VV/327492</u>	Kirimäe küla, Lääne-Nigula vald, Läänemaa	Kirimäe küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Rannarootsi Lihatööstus AS	01.04.2016-..
16	<u>L.VV/327295</u>	Nõva sadam, Lääne maakond, Lääne-Nigula vald, Rannaküla, Sadama kinnistu, katastritunnus 53101:001:0547	Taebla alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Lääne-Nigula Vallavalitsus	11.02.2016- 31.12.2030
17	<u>L.VV/326367</u>	Roosta puhkeküla, Elbiku küla, Noarootsi vald, Läänemaa	Elbiku küla/Öl küla, Lääne- Nigula vald, Lääne maakond	SWEDEST MOTEL GROUP AS	01.06.2015-..
18	<u>L.VV/325717</u>	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Nõva, Variku ja Rannaküla külad	Nõva küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Haapsalu Veevärk AS	09.03.2015- 08.03.2039
19	<u>L.VV/325666</u>	Läänemaa, Lääne-Nigula vald, Palivere, V-Lähtru tee 25 (katastritunnus 44101:001:0543)	Palivere alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Pal-Klaas AS	01.01.2015-..
20	<u>L.VV/325013</u>	Mõisaküla (55201:001:071 9), Mõisaküla, Lääne-Nigula vald, Läänemaa	Linnamäe küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Auaste OÜ	18.06.2014-..

Jrk nr	Number	Seotud objekt	Objekti asukoht	Omaja	Kehtivuse periood
21	<u>L.VV/324612</u>	Farmi kinnistu (43901:001:0028), Piirsalu küla, Lääne-Nigula vald, Läänemaa	Piirsalu küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Piirsalu Põllumajanduse OÜ	18.03.2014-..
22	<u>L.ÕV/329515</u>	Palivere katlamaja	Palivere alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Nevel Eesti OÜ	01.10.2017-..
23	<u>L.ÕV/329377</u>	Taebla plastitehas	Taebla alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Cipax Eesti AS	01.10.2017-..
24	<u>L.ÕV/329002</u>	Taebla katlamaja	Taebla alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Nevel Eesti OÜ	23.05.2017-..
25	<u>L.ÕV/328278</u>	Taebla kool	Pälli küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Lääne-Nigula Varahaldus AS	02.11.2016-..
26	<u>L.ÕV/326877</u>	Väike-Lähtu linnukasvatus	Väike-Lähtu küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	HKScan Estonia AS	28.10.2015-..
27	<u>L.ÕV/326615</u>	Kaopalu ABT	Allikmaa küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	TREV-2 Grupp AS	27.08.2015-..
28	<u>L.ÕV/323764</u>	Koluvere katlamaja	Koluvere küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	SW ENERGIA OÜ	20.11.2013-..
29	<u>L.ÕV/321918</u>	Taebla tootmisüksus	Pälli küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Jauhemaalau OÜ	20.07.2012-..
30	<u>L.ÕV/318340</u>	Pürksi katlamaja	Pürksi küla/Bi küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	NOAROOTSI SOOJUS OÜ	17.03.2010-..
31	<u>L.ÕV/317253</u>	Rannarootsi lihatööstus	Kirimäe küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Rannarootsi Lihatööstus AS	28.09.2009-..
32	<u>L.MU/509207</u>	Annamõisa uuringuruum	Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	TREV-2 Grupp AS	12.11.2020-12.11.2025
33	<u>L.MK/330426</u>	Kaopalu maardla, Kaopalu kruusakarjäär	Allikmaa küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Lääne Teed OÜ	27.02.2018-26.02.2033

Jrk nr	Number	Seotud objekt	Objekti asukoht	Omaja	Kehtivuse periood
34	<u>L.MK/321488</u>	Küünimäe liivamaardla Küünimäe liivakarjäär	Vaisi küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Variku Liiv OÜ	01.03.2012-28.02.2027
35	<u>L.JÄ/329010</u>	Saunja ehitus-lammutusjäätmete käitluskoht	Saunja küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Lääne Teed OÜ	24.04.2017-23.04.2022
36	<u>L.JÄ/328177</u>	Pürksi jäätmekeskus	Pürksi küla/Bi küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Lääne-Nigula Vallavalitsus	13.09.2016-12.09.2021
37	<u>L.JÄ/327938</u>	Lihula vanametalli kokkuost	Taebala alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	SERVIK OÜ	12.07.2016-11.07.2021
38	<u>KTL-509640/20</u>	Hambaröntgens eadme kasutamine	Taebala alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	A&M VIAMED OÜ	06.10.2020-..
39	<u>KL-509599</u>	Palivere farm (77601:003:0087), Vidruka küla, Lääne-Nigula vald, Läänemaa	Palivere alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	PALIVERE PÕLLUMAJANDUSÜHISTU	29.10.2020-..
40	<u>KL-509508</u>	Altmäe, Allikmaa küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Taebala alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Põhja-Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskus SA	30.10.2020-..
41	<u>KL-509411</u>	Taebala autolammutus	Taebala alevik, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	SERVIK OÜ	22.10.2020-..
42	<u>KL-509045</u>	Kadarpiku küla vanarehvide käitluskoht	Kadarpiku küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Catalana OÜ	06.08.2020-..
43	<u>KKL/317499</u>	Leediküla veisefarm	Leedi küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Nigula Piim OÜ	19.02.2008-..
44	<u>KKL/01</u>	Linnamäe seafarm	Oru küla, Lääne-Nigula vald, Lääne maakond	Linnamäe Peekon OÜ	21.02.2005-..

3.5.3.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Müra

Planeerimisseaduse § 75 kohaselt on üldplaneeringu ülesandeks mh müra normtasemete kategooriate määramine. *Atmosfääriõhu kaitse seadus* § 57 sätestab, et mürakategooriad määratakse vastavalt üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarbele järgmiselt:

- 1) I kategooria – virgestusrajatise maa-alad ehk vaiksed alad;
- 2) II kategooria – haridusasutuse, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandenasutuse ning elamu maa-alad, rohealad;
- 3) III kategooria – keskuse maa-alad;
- 4) IV kategooria – ühiskondliku hoone maa-alad;
- 5) V kategooria – tootmise maa-alad;
- 6) VI kategooria – liikluse maa-alad.

Kuigi atmosfääriõhu kaitse seaduses on määratletud kuus mürakategooriat, siis atmosfääriõhu kaitse seaduse alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 *Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid* seab müra normatiivväärtused vaid loetelus toodud esimese nelja kategooria kohta. Keskkonnaministri määruse nr 71 seletuskirjas on selgitatud, et V mürakategoorias ehk tootmise maa-alal kehtivad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded, mistõttu otsustati, et tootmise maa-alale eelnõukohase määrusega normtasemeid ei kehtestata. Samuti ei ole otstarbekas müranorme määratleda liikluse maa-ala kohta. Seega tuleks ka üldplaneeringus keskenduda I-IV kategooria alade määratlemisele. Siinkohal tuleb veelkord vaadata keskkonnaministri määruse seletuskirja, mis selgitab, et IV mürakategooria ehk ühiskondliku hoone maa-alad on alad, kus leidub vaheldumisi teenindus- ning teatud mürahäiringut põhjustavaid tööstusettevõtteid (nt uued tööstuspargid), ent puuduvad elamud. Vastava mürakategooria nimetus on seejuures pigem eksitav, kuna teenindus- ja tööstusettevõtete puhul on tegemist pigem äri- ja tootmisettevõtete (ei ole müratundlikud objektid) kui ühiskondlike hoonetega (võivad olla müratundlikud objektid, nt koolid jms). Lisaks on müra normtasemed III ja IV kategooria puhul samad. Keskkonnaministri määrust ei kohaldata alal, kuhu avalikkusel puudub juurdepääs ja kus ei ole püsivat asustust, ning töokeskkonnas, kus kehtivad töötervishoidu ja tööohutust käsitlevad nõuded.

Müra normatiivide seadmine on vajalik eelkõige inimeste tervise seisukohast ja olukordades, kui inimesed viibivad pikemalt müraallika mõjualas. Normtasemete sätestamisel ei tehta vahet haja- ja tiheasustuspiirkonnal, sest inimese tervise kaitse vajadustele vastav normtaseme suurus peaks olema samasugune sõltumata sellest, kus inimene viibib.

Atmosfääriõhu kaitse seaduse kohastest mürakategooriatest katab üldplaneeringu mõistes enim maakasutuse juhtotstarbeid II kategooria ehk haridusasutuse, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandenasutuse ning elamu maa-alad, rohealad. Üldiselt võib Lääne-Nigula valla puhul enamuse territooriumi maa-alast, kus paiknevad müratundlikud objektid (elamud, ühiskondlikud hooned, tervishoiuasutused jms) määratleda kui II kategooria ala. Lisaks on üldplaneeringus määratletud segahoonestusala juhtfunktsioon, mis vastab III mürakategooriale. Eraldi vajab käsitlust I kategooria ehk virgestusalad ehk vaiksed alad. I kategooria alade määratlemine on eelkõige vajalik tagamaks inimesetele võimalused nõ saada eemale mürarikkast keskkonnast. Sellisteks vaikeseteks aladeks on üldjuhul tiheasutusaladel suuremad

haljasalad, kus on võimaldatud ka erinevad puhkamisvõimalused (matkarajad, terviserajad jms). Lääne-Nigula valla asustusstruktuuri ja tiheasustusalade suurust arvestades paiknevad peamised vaiksed alad maalise asutusega piirkonna metsades või veekogude ääres eemal põhi- ja tugimaanteedest. Lääne-Nigula valla puhul ei ole valdavalt ette näha tugevat arendussurvet, mis võiks oluliselt kahjustada vaiksete alade kättesaadavust ja muuta senist maakasutust. Põhiline arendussurve langeb rannikuäärsele (puhke)piirkonnale. Kuigi arendussurve lasub rannikuäärsetel aladel, on need endiselt hajaasustatud, mõne üksiku tiheasustusalaga. Nimetatud piirkonnas, aga ka Lääne-Nigula vallas üldiselt, on mitmeid vaikseid alasid matka- ja terviseradade ning siseveekogude, mere ja metsa poolt pakutavate puhkamisvõimaluste näol. Piirkond on kaetud mitmete kaitse- ja hoiualadega, mis seavad omakorda täiendavad piirangud uutele arendustele.

Eelnevat arvestades ei pea KSH koostaja vajalikuks määratleda Lääne-Nigula valla territooriumil I kategooria alasid. Seega **kokkuvõtvalt on Lääne-Nigula valla territoorium võimalik jagada kahe mürakategooria vahel – II ja III kategooria alad, kus paiknevad müratundlikud objektid.**

Kuna üldplaneering määrab maakasutuse juhtfunktsioonid ehk maakasutuse, mis võib kattuda olemasoleva maakasutusega kuid võib olla ka perspektiivselt maakasutust suunav, siis tuleb reaalsete mürakaebuste korral, müra normatiivide määratlemisel lisaks üldplaneeringule arvestada ka reaalse konkreetse ajahetke maakasutusega ning kehtiva õigusruumiga.

ÜP-ga nähakse uusi elamualasid ette peamiselt olemasolevatel tiheasustusaladel. Seejuures on arvestatud, et kavandatavad elamumaad moodustaksid loogilise terviku olemasolevatega. Lisaks on jäetud võimalus maalise asutusega piirkonnas uute elamute rajamiseks.

Võimalike mürahäiringute vähendamiseks on elamualade kavandamisel vajalik rajada need tootmisaladest võimalikult kaugemale või lubada elamualade lähipiirkonnas ainult sellist tootmist, mille puhul oluline keskkonnahäiring (nt ülenormatiivne müratase) ei jõuaks müratundlike objektideni (elamud, ühiskondlikud hooned, tervishoiuasutused). Üldiselt, kuna päevase aja müranormid on öise aja normidega võrreldes oluliselt leebemad, tekivad tootmisaladelt lähtuva müraga seotud põhilised häiringud piirkonna elanike hulgas just öhtusel ja öisel ajal toimuva tootmistegevuse korral. Alkranel OÜ tööstusmüra uuringute läbiviimise senisele praktikale (üle 10 erineva tootmisspetsiifikaga ettevõtte mürauuringu) tuginedes saab välja tuua, et päevase aja müra normtasemete ületamist esineb oluliselt harvem kui öisel ajal. Näiteks päevase aja II kategooria ala müra piirväärtus (60 dB) on sageli saavutatud alla 100 m kaugusel müraallikast, erandiks ei ole ka juhtumid, kus normikohane müratase saavutatakse tootmisterritooriumil. Seevastu öisel ajal on II kategooria müra piirväärtus (45 dB) saavutatud sageli alles enam kui 300-400 m kaugusel peamisest müraallikast. Öisel ajal lähtub peamine tootmisettevõtetega seotud müra erinevatest ventilaatoritest. Seejuures sõltub müra leviku kaugus lisaks ventilaatori helivõimsustasemele ka keskkonnatingimustest (nt müraallika kõrgus maapinnast, maastikus paiknevatest objektidest, ilmastikuoludest jpm). Eelnimetatud vahemaad on saadud arvestades reaalselt ümberkaudset maastikku ja nõ halbasid ilmastikuolusid (sh kerge allatuul).

Järgnevalt (vt Tabel 3.31) on analüüsitud olukordi, kus ÜPga on määratud elumumaad tootmismaa lähedusse või vastupidi tootmismaad elumumaade lähedusse (välja on jäetud need olukorrad, kus on tegemist juba olemasolevate elamute ja tootmismaadega).

Tabel 3.31. Tootmismaa paiknemine elumaa suhtes. Ettepanekud maakasutuse osas.

Asukoht	Kirjeldus
Rõude küla 	Osaliselt olemasolev tootmismaa (läänepoolne kavandatav), kollased alad määratletud kui maatulundusmaa (ÜPga kavandatavad elumumaad). Ettepanek: a) tootmismaal võib rajada ainult mittehäirivat tootmistegevust või b) vältida tootmisala laiendamist ja määrata alale segahoonestusalaks; c) mitte kavandada kogu alale elumumaad, vaid nt segahoonestus, aianduse maa või haljasala tootmismaa ja kavandatava elumaa vahele.

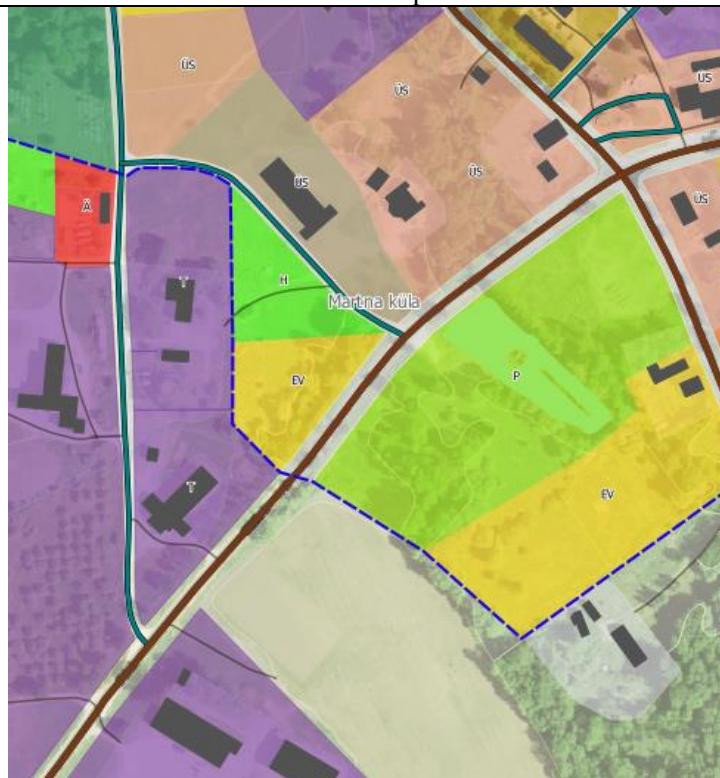
Risti alevik

Olemasolev tootmismaa (osaliselt hoonestamata), olemasolevad elamumaa.
Ettepanek: tootmismaal võib rajada ainult mittehäirivat tootmistegevust.

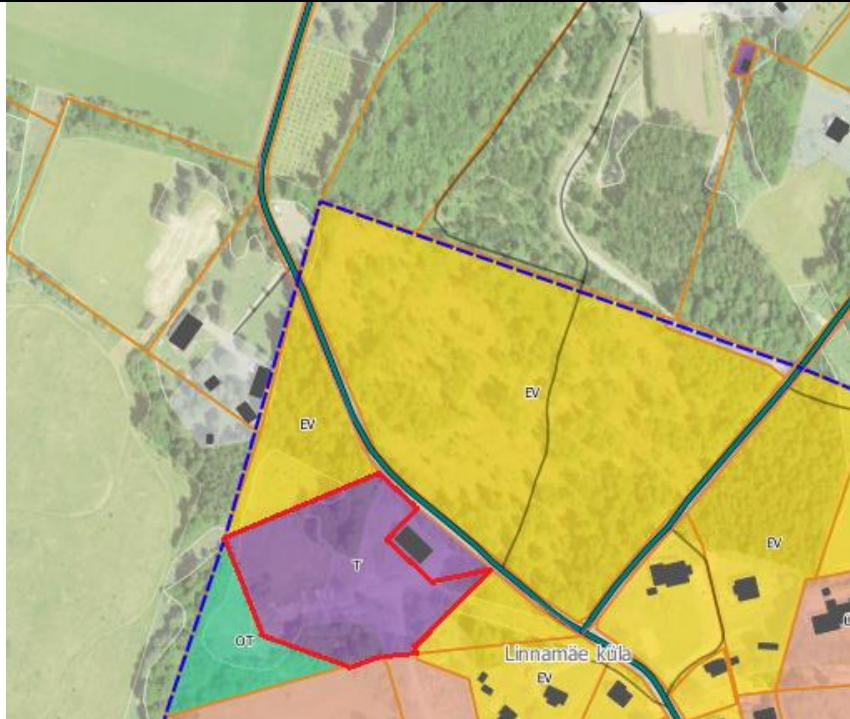
Tootmisalal on kehtiv DP, mille realiseerumisel tagatakse elamumaadel vajalikud piir ja normväärtused nt kaitsehaljastuse kaudu.

Martna küla – tiheasustusala edelapoolne nurk.

Määratletav elamumaa ning olemasolev, hoonestatud tootmismaa.

Ettepanek: mitte kavandada alale elamumaad, vaid nt segahoonestus, aianduse maa või haljasala.

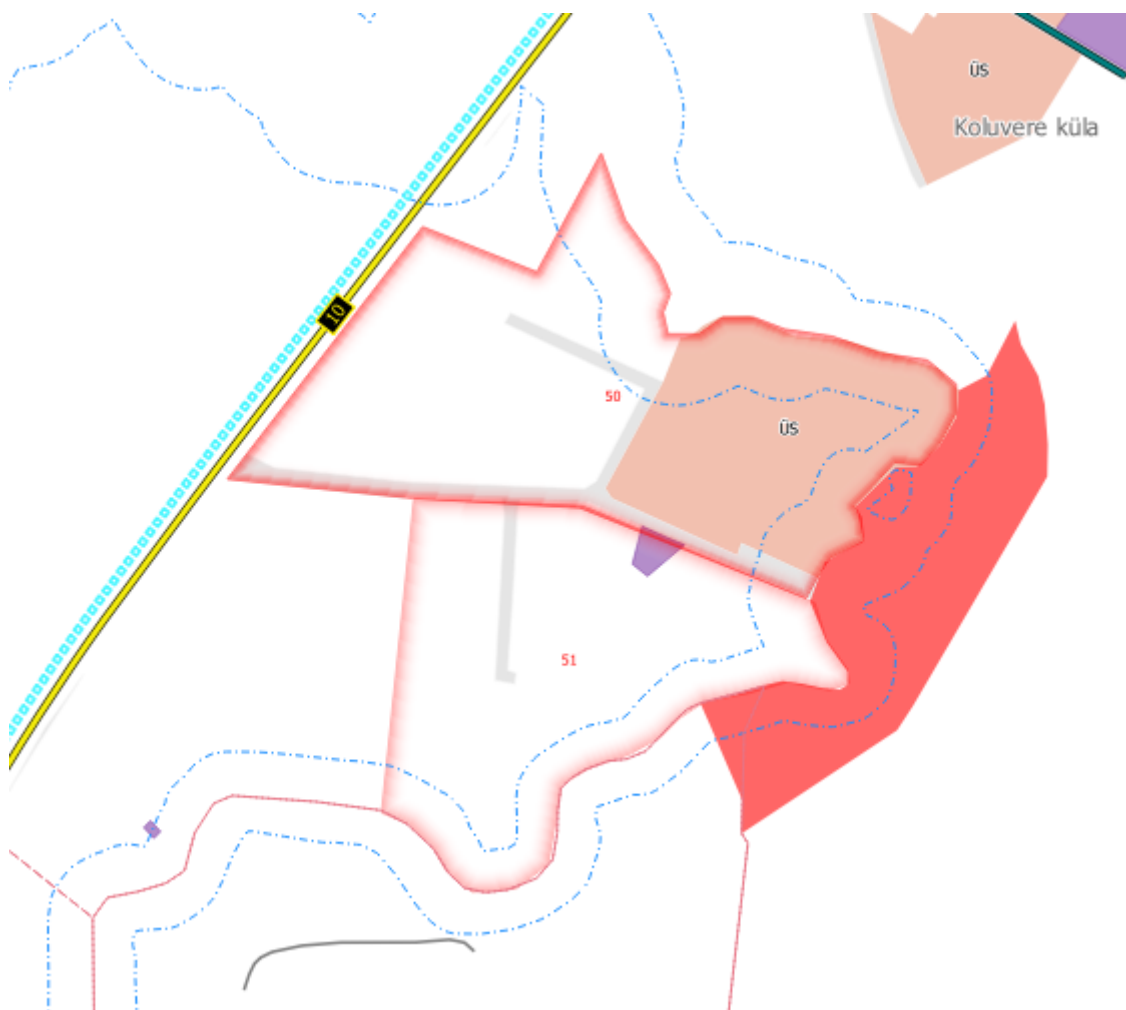
Linnamäe küla – põhjaosa. 	Määratletav elamumaa ning olemasolev, hoonestatud tootmismaa ning sellega külgnev maatulundusmaa (määratletav tootmismaa) Ettepanek: a) tootmismaal võib rajada ainult mittehäirivat tootmistegevust või b) vältida tootmisala laiendamist ja määrata alant segahoonestusalaks; c) mitte kavandada tootmisala põhja- ja kaguküljest piirnevale alale elumumaid, vaid segahoonestusala, haljasala või aiamaa.
---	---

Eelnevat esitatud ettepanekutega arvestamisel vähendatakse elanike võimalikke häiringuid ja seetõttu kaebuste esitamise riski ehk kaasneb soodne mõju.

Riigimaanteed lähedusse suuremaid elumumaid ÜP-ga ei reserveerita. Pigem antakse võimalus olemasolevate elumumade vahel elumute rajamiseks. Erandiks on siinkohal Nõva küla keskus, kus Nõva-Rannaküla kõrvalmaantee äärde on kavandatud elumualad. Maa-ameti Maanteeameti kaardirakenduse⁶⁹ alusel on antud lõigul Nõva-Rannaküla kõrvalmaantee aasta keskmine ööpäevane liiklussagedus 227 sõidukit. Kiiruspiirangud kavandatava elumualade lähedalt kulgeval kergliiklusteedel on 90 km/h. Vähendades piirkiirust asulasiseses piirkiiruseni (50 km/h) väheneks müratase u 3 dB võrra. Kiiruspiirangu vähendamisel ei ole ette näha, et selliste liiklussageduste juures esineks müra normasemete ületamist.

Teiseks võimalikuks elumuala arendusala kohaks on nt Koluvere küla (vt Joonis 3.28), mille Kullamaa poolses küljes on kehtestatud ühele alale kaks detailplaneeringut, kus on 9 elumumaa sihtotstarbega kinnistut. Kehtestatud detailplaneeringu alad paiknevad Risti - Virtsu - Kuivastu - Kuressaare (põhimaantee nr 10) kõrval, kus Maanteeameti kaardirakenduse⁶⁹ kohaselt on aasta keskmine liiklussagedus selles lõigus 2168 autot/ööpäevas. Kiiruspiirang antud lõigus on 90 km/h.

⁶⁹ Maanteeameti kaardirakendus, 2020. [WWW] <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maainfo>. 20.20.2020.

Joonis 3.28.. Kehtestatud detailplaneeringud põhimaantee ääres, Koluvere külas.

Valda läbivatest teedest on suurim liiklussagedus Ääsmäe - Haapsalu – Rohuküla maanteel (põhimaantee nr 9), kus Taeblast Haapsalu poole jääval lõigul on liiklussagedus kuni 4353 sõidukit/ööpäevas. Ülejäänud maantee osal, mis jääb Lääne-Nigula valda, jääb liiklussagedus aga alla 4353 sõiduki/ööpäevas. Nimetatud liiklussageduse (4000 sõidukit/ööpäevas) korral on kavandatavate elamumaade (II kategooria ala) puhul päevase aja liikluse sihtväärtus (rakendub väljaspool tiheasustusala uue müratundliku ala kavandamisel) 55 dB saavutatud ilma müratõketeta u 75 m kaugusel maanteest⁷⁰. Seega kokkuvõtvalt tuleb kavandatavate elamualade puhul detailplaneeringute koostamisel või projekteerimistingimuste väljastamisel anda hinnang maanteeliiklusest tingitud müratasemete normidele vastavuse kohta Lääne-Nigula valda läbiva Ääsmäe - Haapsalu – Rohuküla põhimaantee korral (kuni 4000 sõidukit/ööpäevas) ca 75 m kaugusel maanteest ning tugimaanteede korral (kuni 2000 sõidukit/ööpäevas) kuni 50 m kaugusel maanteest. Hinnangu tulemustest lähtuvalt tuleb vajadusel kasutusele võtta müra leevendavad meetmed.

Keskkonnaamet on oma 29.09.2020 kirjas nr 6-5/20/13380-2 välja toonud, et Kaopalu kaevanduspiirkonnas ei ole elanikud rahul kaevanduste põhjustatud müraga.

⁷⁰ Alkranel OÜ, 2018. Jõhvi vallas Tammiku alevikus asuva Pupi talu kinnistu ja lähiala detailplaneeringu alale jõudva liikluse müra modelleerimine.

Keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 *Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid* kohaselt on II kategooria aladel, mille hulka kuuluvad ka elamualad, tööstusmüra päevaseks piirvääruks 60 dB (A). Müra leviala hindamiseks võrreldakse analoogia tööd: „Müra leviku modelleerimine liiva kaevandamisel taotletavas Kauoja liivakarjääris“ (Alkranel OÜ, 2019). Analoogia kasutatud töös modelleeriti mh maksimaalsed olukorda ehk liiva kaevandamine (sh koos purustamise ja sõelumisega) suurel koormusel (tööaeg 7.00-23.00). Antud juhul modelleeriti olukorda, kus tehnika asus karjääris servale lähimas sobilikus asukohas ning siis jõudis müratase 50-55 dB umbes 230 m kaugusele mäeeraldise piirist. Müratase 55-60 dB jõudis antud töös umbes 60...70 m kaugusele mäeeraldise piirist. Sellisel kaugusel Kaopalu karjääridest elamuid ei paikne. Karjääridel on keskkonnaloa saamise eelduseks, et müratase lähimate elamute juures vastaks kehtestatud piirväärtustele. Müratõketele peab vajadusel ruumi leidma mäeeraldise või selle teenindusmaa piires ja seda ei kavandata eraldi üldplaneeringuga.

Kokkuvõtvalt ei nähta ÜP-ga ette tegevusi, mis võiks, lähtuvalt mürast kaasa tuua olulise ebasoodsa mõju inimeste heaolule ja tervisele. Võimalike mürahäiringuid on võimalik vähendada leevendavate meetmete rakendamisega. Üldplaneeringuga ei ole ette näha ka tegevusi, mis võiksid põhjustada müraga sageli seonduvat vibratsiooni.

Välisõhu kvaliteet

Lokaalne välisõhusaaste on seotud erineva tootmistevõimega. Teisalt peab tootmisettevõtte tagama atmosfääriõhu kaitse seaduse kohaste saasteainete piirväärtuste täitmise väljaspool enda tootmisterritooriumi. ÜP-ga ei reserveerita täiendavaid elamumaid Lääne-Nigula vallas paiknevate ja keskkonna- või keskkonnakompleksluba omavate ettevõtete lähialale. Siiski on eelkõige maalise asutusega piirkondades, aga ka tiheasustusaladel olemasolevate elamute vahelisele alale elamute rajamine lubatud. Sel juhul peab elamumaa rajamisel arvestama olemasoleva maakasutusega ning võimaliku tootmisala lähedusega.

Kuigi maanteeliiklusega seondub samuti õhusaaste on linnades (Tallinn, Tartu) tehtud õhusaaste mõõtmised ja modelleerimised on näidanud, et tänavate äärsed (ka magistraaltänavate) liiklusest tingitud saasteainete kontsentratsioonid jäävad lubatud piirväärtustest väiksemaks. Maanteede puhul on võrreldes linnatänavatega õhusaaste hajumise tingimused veelgi paremad. Seega ei ole kokkuvõtvalt üldplaneeringu ellu viimisega ette näha olulist ebasoodsat mõju välisõhu kvaliteedi säilimisele.

Kohalikule omavalitsusele on laekunud kaebuseid ka turbatootmisettevõttest, mis paikneb Väike-Nõmmküla / Persäker territooriumil, Niibi turbamaardla kõrval. Kaebuste sisuks on turbatolmu ladestumine lähimate elamute juures akendel, eriti on turbatolmu märgata lumisel ajal, mil lumele tekib silmnähtav tolmuhiht. Antud piirkonnas paiknevad lähimad elamud ca 100 m kaugusel olemasolevast turbaladustusalast (mida piirab vall) põhja suunas ning ca 500 m kaugusel lääne ja edela suunas. Soomes teostatud peenosakeste mõõtmistulemuste põhjal on peenosakeste kontsentratsioon suurim kuni 10 m kaugusel nende tekkekohast (30-2000 µg/m³). Kauguse kahekordistumisel vähenevad kontsentratsioonid enamasti 50% võrra. Küll aga võivad soodsate ilmastikutingimuste (koos)esinemisel (väga tugev tuul, pikaajaline kuiv periood, madal õhuniiskus) peenosakesed kanduda turbatootmisalalt ka kuni 5 km kaugusele.

Üldjuhul tekivad aga ülenormatiivsed ehk $>50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ peenosakeste kontsentratsioonid heiteallika vahetusläheduses (kuni 100 m) (Tissari, et al., 2006). Lähtuvalt eelnevast on turbatootmisala laiendamisel lääne suunas soovitatav rajada (täiendavalt tootmisüksuse filtritele) kõrghaljastuspuhver ning kaaluda täiendava kõrghaljastuspuhvri rajamist põhjasuunas oleva elamu kaitseks.

Lõhna osa ei ole Eestis kehtestatud piirväärtust, vaid häiringutasemeks loetakse kui vastuvõtja juures esineb aasta jooksul lõhnatunde rohkem kui 15 % aastatundidest st 1314 h/a ehk rohkem kui 54,75 d/a. St, et summaarselt 54 ööpäeva jooksul aastas ebameeldiva lõhna tajumine on aktsepteeritav ning normikohane.

Ptk 3.4.4 on Tabel 3.24 esitatud soovituslikud kaugused elamualadest ja muudest tundlikest inimeasustuse objektidest Saksamaal, seda lähtuvalt lõhnahäiringuid põhjustavatest objektidest.

Saksamaal on kehtestatud erinevat tüüpi lõhnahäiringut või muudest õhusaastet puudutavatest objektide minimaalsed kaugused lõhna või õhusaaste osas tundlikest objektidest (Erste Allgemeine Verwaltungsvorschrift zum Bundes-Immissionsschutzgesetz (Technische Anleitung zur Reinhaltung der Luft – TA Luft), 2002). Tegemist on õhusaastet puudutava haldusaktiga, mis on kehtestatud Saksamaa õhusaaste, lõhna, vibratsiooni kahjulike mõjude kaitse seaduse alusel.

Võttes aluseks Saksamaa vastavad juhised (Erste Allgemeine Verwaltungsvorschrift zum Bundes-Immissionsschutzgesetz (Technische Anleitung zur Reinhaltung der Luft – TA Luft), 2002) ning Ungaris teostatud uuringu (Cseh, Narai, Barcs, Szepesi, & Dicke, 2010) peaks sigalate ja linnufarmide kaugus elamualadest ja teistest inimeasustuse lõhna suhtes tundlikest objektidest olema minimaalselt 200 m ja suuremate farmide puhul kuni 450 m (kaugused kehtestatud lähtuvalt farmis peetavatest loomühikutest;).

Lõhnaühikute võrdluse alusel saab tuletada ka ligikaudsed kaugused veisefarmidele lähtuvalt lõhnaühikute erinevusest sigalatega. Selle aluseks on Saksamaal kasutatavad lõhnaühikud ühe loomühiku kohta, mis on esitatud Hesseni Liidumaa Keskkonna-, Energia-, Põllumajandus- ja Tarbijakaitseministeeriumi poolt 2013. a (Hessisches Ministerium für Umwelt, Energie, Landwirtschaft und Verbraucherschutz, 2013). Nimetatud dokumendi alusel on sigalate puhul lõhnaheiteks sekundis loomühiku kohta (OU/s LÜ) sigalate puhul vedelsõnnikutehnooloogiat arvestades keskmiselt 50 OU/s LÜ ja vesisefarmidel 12 OÜ/s LÜ kohta. Seega emiteerivad veisefarmid ~4 korda vähem lõhnaaineid loomühiku kohta, kui sigalad. Sellest võib interpoleerida, et kui 700 loomühikuga sigala soovitatav kaugus lõhna suhtes tundlikest objektidest on Saksamaal 430 m, siis 700 loomühikuga veisefarmi osas oleks lõhna osas piisavaks ~110 m kaugus. Kui tõsta veisefarmi loomade arv 2000 loomühikuni, siis kui eeldada lineaarset seost, peaks ka soovitatav kaugus lõhna suhtes tundlikest objektidest kasvama ~3 korda ehk ~300...330 meetrini, et oleks tagatud vastavus lõhna normidele. Nimetatud kaugusi saab ja võib vähendada, kui rakendatakse lõhna emissioone vähendavaid meetmeid või kui lõhna leviku modelleerimine näitab, et ebameeldiva lõhna häiringuid ei esine sellisel kaugusel.

Leevendavad meetmed:

- ✓ Kuna üldplaneering määrab maakasutuse juhtfunktsioonid ehk maakasutuse, mis võib kattuda olemasoleva maakasutusega, kuid võib olla ka perspektiivselt maakasutust

suunav, siis tuleb reaalsete mürakaebuste korral, müra normatiivide määratlemisel lisaks üldplaneeringule arvestada ka reaalse konkreetse ajahetke maakasutusega ning kehtiva õigusruumiga;

- ✓ tootmismaadelt lähtuda võiva mürahäiringu vähendamiseks on Tabel 3.30 tehtud ettepanekud tootmisalade lähiala maakasutuse osas;
- ✓ kavandavate elamualade puhul detailplaneeringute koostamisel või projekteerimistingimuste väljastamisel anda hinnang maanteeliiklusest tingitud müratasemete normidele vastavuse kohta Lääne-Nigula valda läbiva Ääsmäe - Haapsalu – Rohuküla põhimaantee korral (kuni 4000 sõidukit/ööpäevas) ca 75 m kaugusel maanteest ning tugimaantee korral (kuni 2000 sõidukit/ööpäevas) kuni 50 m kaugusel maanteest. Hinnangu tulemustest lähtuvalt tuleb vajadusel kasutusele võtta müra leevendavad meetmed;
- ✓ turbatootmisala laiendamisel lääne suunas soovitatav rajada (täiendavalt tootmisüksuse filtritele) kõrghaljastuspuhver ning kaaluda täiendava kõrghaljastuspuhvri rajamist põhjasuunas oleva elamu kaitseks.

3.5.4 Ettevõtluskeskkond, sh turism

Mitmekesise looduse, rikkaliku kultuuri- ja ajalooväärtuste valiku tõttu on vald rikas huvi- ja vaatamisväärsuste poolest (kirikud, rabad, muuseumid jne). Turismi ja suvituspiirkonnana on tuntud enam valla põhjaosa.

Omavalitsuse suuremad ettevõtlus- ja tootmisalad asuvad Risti, Taebla ja Palivere alevikus, ettevõtlus ja tootmisalad on Risti alevikus, Linnamäel, Nigula, Kullamaa, Kirimäe, Niibi, Variku, Dirhami / Derhamni külade tiheasustusega aladel.

Lääne-Nigula vald on logistiliselt hea asukohaga, olles ühenduses oluliste riigimaanteedega – Haapsalu-Laiküla (tee nr 31), Risti-Virtsu-Kuivastu-Kuressaare (tee nr 10) maanteedega ja Keila-Haapsalu (tee nr 17). Küll on aga arengukavas välja toodud, et ettevõtlusalade infrastruktuur on amortiseerunud või puudulik.

Lääne-Nigula valla arengukavas 2018-2026 on esitatud, et peamisteks väljakutseteks ettevõtlusvaldkonnas on elanike arvu vähenemine, vananemine ning väljaränne, millega kaasneb tööjõupuudus. Samuti on oluliseks väljakutseks elanike madal ettevõtlusaktiivsus. Eelnevast lähtudes on oluline, et saavutatakse elanike arvu stabiliseerumine ning positiivse stsenaariumi korral ka elanike arvu kasv ning luuakse soodsad tingimused ettevõtluskeskkonna arenguks.

3.5.4.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Arengukavas on kokku esitatud 19 tegevussuunda ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja valdkondlike väljakutsete lahendamiseks, neist 8 kuuluvad ÜP vastutusalasse:

- Üldplaneeringus ettevõtluseks vajalike alade määratlemine;
- Taebla tootmisala arendamine-Nurme, Veo ja Tööstuse tänava rekonstrueerimine koos kergliiklustee ja tänavavalgustuse välja ehitamisega 2019. Turbali kinnistu DP koostamine tootmisala laiendamiseks ja vastavate arendustegevuste läbiviimine;

- Palivere tootmisala arendamine-koostöös riigi ja võrguettevõtjatega vajaliku elektrivõimsuse tagamine, juurdepääsutee rekonstrueerimine, kiire interneti ühendus, ühisveevärgi ja kanalisatsiooni ja tuletõrjevee küsimused;
- Palivere-Allikmaa ettevõtlusala arendamine-juurdepääsuteede rekonstrueerimine, tuletõrjevee küsimuse lahendamine;
- Kirimäe tootmisala arendamine-vajaliku elektrivõimsuse tagamine;
- Pürksi tootmisala arendamine-kommunikatsioonide ja juurdepääsuteede rajamine;
- Linnamäe tootmisala arendamine-kommunikatsioonide ja juurdepääsuteede rajamine;
- Kullamaa tootmisala arendamine-kommunikatsioonide ja juurdepääsuteede rajamine.

Koostatava üldplaneeringuga säilitatakse senised tootmisalad. Lisaks aga antakse võimalus soovi korral laiendada olemasolevaid tootmisettevõtteid, seda eelkõige tihedama asustusega ja parema ühendusega piirkondades või nende lähedal. Sisuliselt on ÜP-ga suuremates keskustes säilitatud võimalus ettevõtlusega tegelemiseks peamiselt kas tootmismaade või segahoonestusalade reserveerimise kaudu. Selline lahendus soodustab kodu ja töökohtade võimalikult lähedal paiknemist ning loob võimalused tervikliku ja multifunktsionaalsete keskuste kujunemiseks. Lisaks säilib maalises piirkonnas võimalus tegeleda turismindusega.

Eelnevaid asjaolusid arvestades loob ÜP võimalused mitmekülgse ettevõtluse säilimiseks ja arendamiseks ehk tegemist on soodsa mõjuga ettevõtluskeskkonnale.

3.5.5 Riigikaitselised ehitised

Maakonnaplaneeringu kohaselt paikneb Lääne-Nigula valla haldusterritooriumil viis riigikaitselise otstarbega objekti:

- Kaitseliidu (KL) Lääne maleva 50 m ohualata Ronja lasketiir Keskvere külas, piiranguvööndi ulatus kuni 2000 m kinnisasja välispiirist;
- Kaitseväe Piirsalu linnak Piirsalu külas, piiranguvööndi ulatus kuni 2000 m kinnisasja välispiirist;
- Lääne maleva Piirsalu lasketiir (300 m täisohualaga) Piirsalu külas, piiranguvööndi ulatus kuni 2000 m kinnisasja välispiirist;
- Kaitseväe riigikaitselised eripiirkonnad 1A ja 1B (merele orienteeritud harjutusalade ja mereharjutusalade) Perakülas;
- Lääne maakonna territooriumile, Lääne-Nigula valda, ulatub Saue vallas (Harju maakond) paiknev Kaitseväe Lintsi linnaku piiranguvöönd, mille ulatuses tuleb kõik planeeringud ning projekteerimistingimused või nende puudumisel ehitusloa eelnõu või ehitusteatist kooskõlastada Kaitseministeeriumiga.

Riigikaitselise ehitise töövõime tagamiseks vajalikud tingimused on sätestatud kaitseministri 26.06.2015 määruses nr 16 *Riigikaitselise ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitselise ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta*. Riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse püstitatav ehitise või piiranguvööndis asuva ehitise laiendamine või ümberehitamine ei tohi vähendada riigikaitselise ehitise töövõimet ja suurendada ohtu riigikaitselisele ehitisele. Määruses on mh toodud, et riigikaitselise ehitise piiranguvööndis tohib ehitist püstitada, laiendada või ümber ehitada harjutusväljast, lasketiirust ja lennuväljast sellises kauguses, kus hoonestatud alale kehtestatud välismüra normtasemed on täidetud, või

sellisel juhul, kui ehitise püstitamise, laiendamise või ümberehitamise tõttu ei vähene riigikaitse ehitise töövõime.

Vastavalt *atmosfääriõhu kaitse seadusele* ei kuulu välisõhus leviva müra hulka riigikaitse tegevuse tulemusena tekitatud müra. Sisuliselt tähendab see, et militaarmüra reguleerimiseks puuduvad vastavad normid. Siiski on Kaitseministeerium vajalikuks pidanud koostada soovituslikud dokumendid *Militaarmüra regulatsioon (2019)*, millest ka militaarmüra hindamisel lähtutakse.

3.5.5.1. Planeeringulahendus ja sellega kaasnev mõju

ÜP-ga ei muudeta oluliselt senist maakasutust riigikaitse ehitiste piiranguvööndis. Üldplaneeringuga on määratletud Piirsalu park (kat. Nr: 68001:003:0226; 100% üldkasutatav maa) puhke- ja virgestusmaaks ning katastriüksuse 68001:003:0214 (100% tootmismaa) maakasutuse juhtotstarve segahoonestusega maa-alaks. Ühtlasi kattub vähesel määral Piirsalu küla tiheasustusala riigikaitse objekti piiranguvööndiga, oluline on märkida, et kattuva ala puhul on tegemist juba olemasoleva hoonestusega ning planeeringu kohaselt uute hoonetega katastriüksuseid riigikaitse piiranguvööndiga kattuvale tiheasustusale kavandatud ei ole.

Muuhulgas määratletakse planeeringuga riigikaitse maa-aladena:

- Kaitseleidi Lääne maleva Ronja lasketiiru Keskvere külas Ronja maaüksusel (45203:002:0186)- piiranguvöönd välispiirist 2000 m;
- Kaitseväge Piirsalu linnaku Piirsalu külas Kõuemaru maaüksusel (68001:003:0278) piiranguvöönd välispiirist 2000 m;
- Kaitseleidi Lääne maleva Piirsalu lasketiiru Piirsalu külas Tormimaru maaüksusel (68001:003:0277) piiranguvöönd välispiirist 2000 m;
- Osmussaare küla / Odensholm Saare maaüksuse (52001:001:0988), osaliselt Osmussaare maastikukaitseala 2 (52001:001:1082) ja Osmussaare maastikukaitseala 3 (52001:001:1083) maaüksused.

Määratletavate maa-alade lähedusse ei ole kavandatud olemasoleva maakasutuse muudatusi (sh uusi elamualasid). Eelnevat arvestades ei ole ÜP realiseerumisel ette näha olulist ebasoodsat mõju riigikaitse ehitiste töövõime säilimisele seoses maakasutuse muutusega ega ka vastupidi riigikaitse ehitise tegevusest tingitud müraga kaasnevat olulist ebasoodsat mõju piirkonna elanike heaolule ja tervisele.

3.6 Muud valdkonnad

3.6.1 Kliimamuutustega kohanemine

*Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030*⁷¹ kohaselt ei ole Eestis kliimamuutused nii äärmuslikud kui paljudes teistes maailma ja Euroopa Liidu (EL) riikides. Samas võib ka meil prognooside alusel 21. sajandi jooksul oodata järgmisi muutusi:

- temperatuuritõus, mis on Eestis 20. sajandi teises pooles olnud kiirem kui maailmas keskmiselt, sellest tulenevad jää- ja lumikatte vähenemine; kuuma-ja põuaperioodid; muutused taimekasvus; võõrliikide, sh uute taimekahjurite ja haigustekitajate levik,

⁷¹ Keskkonnaministeerium, 2017. *Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030*.

külmumata ja liigniiske metsamaa, mis piirab raievõimalusi, sesoonsete energiatarbimistippude muutused; elanike terviseprobleemide sagenemine jms;

- sademete hulga suurenemine eriti talveperioodil ja sellest tulenevad üleujutused, kuivenduskraavide ja -süsteemide ning paisude hoolduse mahu suurenemine, jõgede kaldaerosiooni ja sellest tuleneva kaldakindlustamise mahu suurenemine, surve elamute/rajatiste ümberpaigutamiseks, kaevandusvete pumpamismahu suurenemine jms;
- merepinna tõus ja sellest tulenev kaldaerosioon, oht kaldarajatistele, surve ehitiste ümberpaigutamiseks jms;
- tormide sagenemine ning sellest tulenevad nõuded taristu ja ehitiste vastupidavusele ja tormitagajärgede likvideerimise võimele.

Asustust mõjutavad tormikahjud avalduvad üle Eesti üsna juhuslikult, sõltudes pigem võimenduvast juhuste kokkusattumisest, puudulikust ehituskvaliteedist või ohtude ignoreerimisest. Lääne-Nigula asukohast tingituna (rannik) on ulatuslike tormikahjude tekke võimalus olemas ning võivad kaasneda nii kasutuseta ja halas seisus olevatele hoonetele, kui ka korralikele kasutuses olevatele eluhoonetele. Rannikul tekkivate tulevate tuulte tagajärjel võivad hoonete küljest lahti rebitavad detailid (nt katuseplaadid) kujutada ohtu ümberkaudsetele elanikele ning nende varale. Ühtlasi võib tugevate tuultega kaasneda elektri- ja veevarustuse katkestusi. Üldplaneeringuga saab eelkõige positiivseks mõjuks lugeda kasutuseta hoonetega aladele kasutusfunktsioonide määramist (nt tootmishoonete maale segahoonestusala juhtotstarbe määramine). Kriisiplaanide määratlemine ei ole aga üldplaneeringu vastutusalas.

Üldplaneeringuga määratleti korduva üleujutusohuga rannikualad, ühtlasi paikneb Lääne-Nigula vallas üks suure üleujutusega siseveekogu – Kasari jõgi. Täpsem teema käsitus ja ka ettepanekud üleujutustega kohanemiseks on esitatud ptk-s 3.2.2.

Lisaks on ÜPs ja KSHs käsitletud keskkonnasäästlikke energialahendusi. Ka *kliimamuutustega kohanemise arengukavas aastani 2030* on tõdetud, et tõhus ehk säästev energiakasutus aitab vähendada riski, et äärmuslikest ilmastikunähtustest tulenev lisakoormus avaldab energiataristule ja -süsteemile kahjulikku mõju

Kliimamuutustega seonduvalt avaldab inimeste tervisele ja heaolule kõige otsesemat mõju õhutemperatuuri tõus ja kuumalainete sagenemine. Kõrgem õhutemperatuur võib küll soodustada nt turismi (oluline ka Lääne-Nigula vallas), kuid teisalt võivad kuumalained avaldada ebasoodsat mõju inimeste tervisele. Kuumalained võimenduvad eelkõige linnades, aga ka tihedama asustusega aladel (alevikud, alevid) soojussaare efektina, mille suhtes on eriti tundlikud kroonilised haiged, väikelapsed ja eakam elanikkond, kelle seas suureneb haigestumise ja suremuse risk. Lääne-Nigula vallas on suur haljastuse osakaal ja seda ka suuremates keskustes ning võimalikke soojussaarte tekkimise risk kuumalainete ajal on väike.

Kokkuvõtvalt on nii üldplaneeringu kui KSH koostamisel arvestatud ka kliimamuutustega kaasnevate teguritega.

3.6.2 Kumulatiivsed mõjud

Kumulatiivsed mõjud on seotud eelkõige üldplaneeringu eesmärgiga eelisarendada valla suuremaid keskuseid. Keskuste multifunktsionaalne maakasutus soodustab teenuste tarbimist ja töökohtade loomist elukoha läheduses. Nimetatu vähendab vajadust autoga liiklemiseks ehk soodustab jalgsi ja jalgratta ning ühistranspordiga liiklemist. Positiivseks on seejuures ka kergliiklusteede kavandamine. Asjaolu avaldab soodsat kumuleeruvat mõju õhukvaliteedile ja piirkonna müra olukorrale. Ka inimeste tervise ja heaolu seisukohast on jalgsi ja jalgrattaga liiklemine positiivne. Samuti avaldab soodsat kumuleeruvat mõju õhukvaliteedile kaugkütte ja keskkonnasäästlike energialahenduste kasutamise eelistamine.

Teisalt suuremate keskuste eelisarendamisega kaasneb ebasoodne mõju eelkõige väiksemate keskuste ja hajaasustuspäikonnas elavatele elanikele ning seda tulenevalt nt asjaolust, et ühissüsteemide (ühisveevärk ja –kanalisatsioon, ühistransport jms) käigus hoidmine nendes piirkondades võib pikas perspektiivis muutuda majanduslikult ebaotstarbekaks.

3.6.3 Piiriülene mõju

Lähtuvalt üldplaneeringuga kavandatavast tegevusest, ei ole Lääne-Nigula üldplaneeringuga ette näha olulise negatiivse piiriülese mõju teket.

4. KESKKONNAMÕJU SEIREKS KAVANDATAVAD MEETMED JA MÕÕDETAVATE INDIKAATORITE KIRJELDUS

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 42 lg 10 kohaselt on seiremeetmete kinnitamise eesmärk teha varakult kindlaks strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnev oluline ebasoodne keskkonnamõju ja rakendada seda mõju ennetavaid ning leevendavaid meetmeid. Planeeringu elluviimisest tulenevate mõjude seiret korraldab kohalik omavalitsus.

Lääne-Nigula valla üldplaneeringu KSH käigus ei tuvastatud olulist ebasoodsat keskkonnamõju, mis kindlasti vajaks seiramist. Teisalt üldplaneeringuga kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva keskkonnamõju seire tuleb ühitada teiste planeeringute ja arengukavadega kavandatava tegevusega rakendatava seiresüsteemiga. Seejuures on oluline erinevate strateegilise (sh ruumilise) planeerimise dokumentide KSH-des kavandatud seiremeetmete ja mõõdetavate indikaatorite omavaheline kooskõla ja seiremeetmete mõõtmise sagedus.

Lisaks paiknevad valla territooriumil keskkonnaluba omavad ettevõtted, kes peavad teostama enda tegevuse osas seiret vastavalt loas sätestatud tingimustele. Bioloogilise mitmekesisuse ja veekogude seisundi seiret tehakse riiklikul tasandil. Nimetatud seireandmete tulemusi saab kasutada edasisel maakasutuse planeerimisel.

Oluline keskkonnaseire meede omavalitsuse tasandil on planeeringute regulaarne ülevaatamine vastavalt *planeerimisseadusele*. Kehtestatud planeeringu vaatab üle kohalik omavalitsus pärast volikogu korralisi valimisi. Antud meede loob võimaluse analüüsida planeeringute elluviimisega kaasnevaid mõjusid ja kavandada ilmnunud ebakõladele (sh ÜP muutvad detailplaneeringud) uute planeeringutega leevendavaid meetmeid.

Planeeringu regulaarne ülevaatamine: 4 aastat (KOV valimisperiood).

5. ÜLEVAADE KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROTSESSIST JA MÕJUDE HINDAMISE KÄIGUS ILMNENUD RASKUSTEST

Üldplaneeringu koostamine ja KSH algatati Lääne-Nigula Vallavolikogu 20.09.2018 otsusega nr 79. Algamisest teavitati väljaandes *Ametlikud Teadaanded*, ajalehes *Lääne-Nigula Valla ajaleht* ja valla veebilehel. Üldplaneeringu koostamise korraldaja on Lääne-Nigula Vallavalitsus ja koostaja on Artes Terrae OÜ ning KSH koostaja on OÜ Alkranel.

ÜP ja KSH koostamise esmase etapina koostati KSH väljatöötamise kavatsus ning täiendati ÜP lähteseisukohti. Nimetatud dokumentidele küsis KOV seisukohti asjaomastelt asutustelt. Saabunud seisukohtade alusel tehti vajalikud täiendused. Täiendatud lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsus avalikustati valla veebilehel.

Olulisi raskusi töö tegemise käigus ei ilmnenu. Tekkinud küsimused arutati läbi ja lahendati koostöös planeeringu koostaja ning kohaliku omavalitsusega.

ARUANDE JA HINDAMISTULEMUSTE KOKKUVÕTE, sh leevendavad meetmed

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka *KSH*) objektiks on Lääne-Nigula valla üldplaneering. Lääne-Nigula vald on omavalitsus, mis moodustati 21. oktoobril 2017 Kullamaa valla, Lääne-Nigula valla (ühinenud Oru, Taebla ja Risti vallad), Martna valla, Noarootsi valla ja Nõva valla ning Nissi valla Rehemäe küla ühinemisel. Lääne-Nigula valla üldplaneeringu koostamine ja KSH algatati Lääne-Nigula Vallavolikogu 20.09.2018 otsusega nr 79.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) kohaselt on KSH eesmärgiks üldplaneeringu elluviimisega kaasnevate võimalike oluliste keskkonnamõjude väljaselgitamine, mõjude olulisuse ja ulatuse hindamine ning ebasoodsatele mõjudele vajalike leevendavate meetmete ning vajadusel soodsate mõjude suurendamise meetmete, võimalike alternatiivsete lahenduste ja keskkonnamõju seiremeetmete väljapakkumine. KSH üheks olulisimaks eesmärgiks on planeeringu koostamisel leida sellised lahendused, mille puhul oleks võimalik vältida või maksimaalselt vähendada ebasoodsat mõju inimese tervisele, elukeskkonnale ja looduskeskkonnale.

Käesoleva KSH peaesmärgiks oli keskkonnakaalutlustega arvestamine üldplaneeringu koostamisel ning seeläbi inim- ja looduskeskkonna mõjusid tasakaalustava lahenduse leidmine. Mõjude hindamisel keskenduti teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida.

Mõjude hindamisel lähtuti nii keskkonnakomponendi kesksest lähenemisest (üldplaneeringu mõju keskkonnale) kui ka hinnati keskkonnast enesest tulenevaid mõjusid. Sisuliselt kasutati KSH koostamisel kahte peamist meetodilist lähenemist: välismõjude analüüs ja vastavusanalüüs. KSH käigus käsitleti ka konkreetse asukoha maakasutuse alternatiive.

Mõju hindamise tulemusena ei tuvastatud vastavusanalüüsi käigus vastuolusid teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega. Välismõjude analüüsis tulemusena saab tõdeda, et üldiselt kaasnevad üldplaneeringuga soodsad pikaajalised mõjud. Järgnevalt on esitatud olulisemad tähelepanekud ja leevendavad meetmed:

Peamised ebasoodsad keskkonnamõjud võivad kaasneda uute tootmis- ja väikeelamualade kõrvuti kavandamisel. Negatiivsete mõjude maandamiseks on peatükis 3, iga teemavaldkonna kohta esitatud leevendavad meetmed. Teiseks olulisemaks mõjuallikaks võib lugeda kavandatavaid tegevusi (nt kergliiklusteed), millel ei ole üldplaneeringuga määratletud täpseid asukohti ega ka parameetreid, mistõttu oli reaalselt ilmnevate mõjude hindamine selliste objektide puhul võimatu. Selliste tegevuste puhul on oluline viia läbi täiendavad mõju hindamised projekteerimise järgmistes etappides.

Lähtuvalt viimaste aastate tendentsist, mis näitab, et rahvastiku vähenemine on enam mõjutanud negatiivsest loomulikust iibest, võeti peamiseks arengustsenaariumiks rändestsenaarium.

Üldplaneeringus on arvestatud kõigi oluliste keskkonnaaspektidega. Kokkuvõtvalt võib öelda, et Lääne-Nigula valla üldplaneeringuga ei ole ette näha oluliste ebasoodsate keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude esinemist. Lääne-Nigula valla üldplaneering omab positiivset mõju piirkonna elukeskkonna arengule.

Järgnevalt on esitatud leevendavate meetmete koondloetelu (konkreetsete tingimustena väljendatavad meetmed on kajastatud ka vastavas teemapeatükis) :

- Lääne-Nigula vallas on radoon pinnaseõhus praktiliselt kõikjal olnud alla 30 kBq/m³. Vaid Haapsalu linna lähedasel alal (Saunja, Kadarpiku, Kirimäe, Nihka Pälli küla ja Taebla alevik) on see üle 30 kBq/m³. Vastavates piirkondades on määratletud nii väikeelamu maa-alasid kui ka tootmise maa-alasid (olemasolevad), kuid milledele ei ole veel hoonestust välja arendatud. Seega on antud aladele hoonestuse kavandamisel otstarbekas kaaluda detailsemate uuringute tegemist ning vajadusel hoonete radoonikaitse meetmete rakendamist;
- uute karjäärade avamisel oluline hinnata võimalike mõjude esinemist looduskaitselestele objektidele;
- maavaravaru kaevandatavaks ja kasutatavaks tunnistamisel arvestada tiheasustusalale (Palivere alevik) avalduvate mõjudega, sh viia läbi keskkonnamõjude hindamine;
- päikeseparkide rajamisel tuleks eelistada väheväärtuslikemaid põllu- ja heinamaid, mitte väärtuslike põllumajandusmaadena käsitletavaid alasid. Siiski ei ole väärtuslik põllumajandusmaa välistatud.
- tööstuslikku päikeseparki on hajaasustuses (väljapool tiheasustusalasid) lubatud rajada väljaspool miljööväärtuslikke alasid, väärtuslikke maastikke ja väljapool määratud tootmise maa-ala, kui sellest tulenevad mõjutused (peegeldused, varjamine) ei vähenda liiklusohutust;
- tiheasustusalal tohib tööstuslikku päikeseparki rajada maapealsete paneelide puhul ainult tootmismaaale ja muu juhtotstarbe puhul hoonete katustele, fassaadidele ning parklatesse (kui see ei riku hoone(te) välisilmet ning sobitub ümbritseva ehitatud keskkonnaga);
- rohevõrgustiku koridoridele ja tugialadele ehitamisel peab koridori alaga risti suunas säilima vähemalt 50 m laiune katkematu koridori riba. Seejuures võib järgmine seesugune vähenemisega koht olla minimaalselt 200 m kaugusel esimesest;
- rohevõrgustiku tugialale ehitamisel peab tarastatud hoonete ja/ või elamuhoonete teenindamiseks vajalike rajatiste vahele jääma vähemalt 100 m katkematu ala;
- kui konkreetse juhtumi korral on näha, et tingimust ei ole võimalik täita, tuleb teha kaalutusotsus kaasates otsuse tegemisse elustikueksperdi(d);
- Dirhami külas / Derhamn kavandatud elamumaa laiendused arvata väikeelamu alade hulgast välja või rakendada asustuse arendamisel (uute elamumaade rajamisel) rohevõrgustikus sätestatud nõudeid;
- Dirhami sadama laienduse ehitustegevuse käigus on vaja arvestada põldtsiitsitaja võimaliku pesitsusajaga ning rakendada sellega seoses piiranguid ehituse ajale. Mürarikkaid ehitustegevusi vältida mai keskpaigast juuli lõpuni;
- võtta arvesse tabel 3.10-s esitatud ettepanekud;
- Koluvere-Kullamaa arengualal Liivi jõe lähialale planeerimisel tuleb arvestada III kaitsekategooriasse kuuluva liigi, harilik hink (*Cobitis taenia*) leiukohaga. Samuti tuleb arvestada Liivi jõe äärsed ehituskeeluvööndid. Sadamevee või heitvee suublasse (jõkke)

juhtimise soovi korral peab see olema eelnevalt puhastatud nõuetekohaselt ning vastama piirväärtustele;

- kavandatavad kergliiklusteed projekteerida järgmises planeerimisetapis Natura alade suhtes olemasolevate maanteede vastasküljele;
- arvestada MP teemaplaneeringu keskkonnamõju hindamise raames läbi viidud Natura eelhindamise tulemustes esitatud leevendavaid meetmeid:
 - o raudteetrassi servas oleva kraavi puhastamisel tuleb väljakaevatav pinnas laotada kraavi metsapoolsele kaldale ning tasandada, et vähendada pinnasevee äravoolu loodusala servas asuvatest soovikumetsadest;
 - o Olemasolevat raudteetrassi (st. väljaspool tulevast raudteemaad, täna hetkel reformimata riigimaad) ei tohi laiemaks raadata.
- Salajõe külas kavandatava tootmisala laienduse puhul on vaja koostada detailplaneering. DP koostamise etapis viia läbi Natura eelhindamine ja eelhindamise tulemustest lähtuvalt vajadusel ka Natura asjakohane hindamine selgitamaks välja konkreetse tootmisteggevuse mõju Väinamere loodus- ja linnuala kaitse-eesmärkide täitmise võimalikkusele;
- uue vaatetorni projekteerimisel, katastriüksusele 55201:001:0895, tuleb arvestada piirkonna looduskaitse kitsendustega ning läbi viia keskkonnamõju eelhindamine;
- perspektiivse ühendustee Haapsalu linna- ja Noarootsi poolsaare vahelise silla trass kulgeb üle Väinamere loodusala kaitse-eesmärkides olevate elupaigatüüpide laiad madalad lähed (1160) ja rannaniidud (1630*). Samuti kulgeb esialgne trassikoridor üle emaputke (*Angelica palustris*) kasvukoha. Tegemist on ühendusteedega, millel on suur avalik huvi, mistõttu tuleb vastava tee kavandamisel algtasemel eriplaneering koos keskkonnamõjude strateegilise hindamisega (sh läbi viia Natura asjakohane hindamine). Viimasega tuleb välistada negatiivne mõju Natura kaitse-eesmärkides olevatele liikidele ja elupaikadele. Ühendustee projekteerimise käigus viia läbi emaputke leviku inventuur selgitamaks välja töötsooni jäävate emaputke isendite esinemine. Liigi isendi kaitse tagamiseks tuleb korraldada töötsooni jäävate emaputkede ümberasustamine;
- 2020. aastal koostas Consultare OÜ uuringu, mille eesmärgiks oli saada sisend üldplaneeringutega kavandatavate avalike juurdepääsude, parklate jm taristu planeerimiseks Matsalu rahvusparki ja Kasari jõe lähialadel. Tabel 3.11 nimetatud rajatised tuleb Natura aladele ebasoodsate mõjude vältimiseks kavandada selliselt, et puuduks kaitse-eesmärkides nimetatud liikide ja elupaikade kahjustamine. Seetõttu on vajalik teede, parklate, slippide jms kavandamisel Natura alal elupaigatüübile või liigi elupaika hinnata mõju vähemalt eelhindamise tasemel. Samuti parklate rajamisel Natura alal elupaigatüübist väljapoole, kuid mille rajamisega võib kaasneda mõju Natura alale, tuleb hinnata eeldatavat mõju vähemalt eelhindamise tasemel projekteerimise etapis.
- kehtestatud Nõva sadama piirkonna detailplaneeringu projekteerimise etapis viia läbi Natura eelhindamine ja eelhindamise tulemustest lähtuvalt vajadusel ka Natura asjakohane hindamine, selgitamaks välja konkreetsete tegevustega kaasnev mõju Nõva-Osmussaare loodusale;
- Riguldi küla / Rickul (ÜP kaardil EKV vähendamise ala nr 30). Asukohas nähakse ette endise pukktuuliku taastamine (ei pea täitma tuuliku ajaloolist funktsiooni, küll aga peab tagama ajaloolise välisilme);

- Keskkonnaamet tegi 29.09.2020 kirjaga nr 6-5/20/13380-2 ettepaneku lisada väärtuslike maastike nimistusse Lääne-Nigula valda jääv Matsalu rahvuspargi ala, mis võiks olla I klassi tähtsusega. KSH koostaja toetab antud ettepanekut;
- ehitus- ja kaevetöödel kultuuriväärtusega leidude ja arheoloogilise kultuurikihi ilmsiks tulekul tööd katkestada, jätta leid leiukohta ning teavitada sellest Muinsuskaitseametit;
- kompostimisplatsi asukoha valikul tuleks võimalusel eelistada nt jäätmejaamade või reoveepuhastite territooriumi lähedust. Samuti arvestada võimalusel, et kompostimisplatsist allatuult (valdavad tuulesuunad on edela- ja lõunatuuled) ei jääks suuremaid elamupiirkondi. Kaaluda Tabel 3.26 tehtud ettepanekuid kompostimisplatside vajalikkuse osas. Kui kompostitakse ainult aia- ja haljastusjäätmek, siis ei pea Tabel 3.24 kaugusi arvestama vaid piisab ka 100-150 m kaugusest võimalikest lõhnatundlikest objektidest;
- biolagunevate jäätmete käitluskoha rajamisel (kääritus, kompostimine) arvestada Tabel 3.24-s esitatud kauguseid. Seejuures võib kauguseid vähendada, kui kasutatakse lõhna vähendavaid püüdeseadmeid või muid lõhna emissioone vähendavaid meetmeid;
- kuna üldplaneering määrab maakasutuse juhtfunktsioonid ehk maakasutuse, mis võib kattuda olemasoleva maakasutusega kuid võib olla ka perspektiivselt maakasutust suunav, siis tuleb reaalsete mürakaebuste korral, müra normatiivide määratlemisel lisaks üldplaneeringule arvestada ka reaalse konkreetse ajahetke maakasutusega ning kehtiva õigusruumiga;
- tootmismaadelt lähtuda võiva mürahäiringu vähendamiseks on Tabel 3.17 tehtud ettepanekud tootmisalade lähiala maakasutuse osas;
- kavandatavate elamualade puhul detailplaneeringute koostamisel või projekteerimistingimuste väljastamisel anda hinnang maanteeliiklusest tingitud müratasemete normidele vastavuse kohta Lääne-Nigula valda läbiva Ääsmäe - Haapsalu – Rohuküla põhimaantee korral (kuni 4000 sõidukit/ööpäevas) ca 75 m kaugusel maanteest ning tugimaantee korral (kuni 2000 sõidukit/ööpäevas) kuni 50 m kaugusel maanteest. Hinnangu tulemustest lähtuvalt tuleb vajadusel kasutusele võtta müra leevendavad meetmed;
- turbatootmisala laiendamisel lääne suunas soovitatav rajada (täiendavalt tootmisüksuse filtritele) kõrghaljastuspuhver ning kaaluda täiendava kõrghaljastuspuhvri rajamist põhjasuunas oleva elamu kaitseks;
- KSH koostaja soovib kergliiklustee planeerimisest Peraküla randa loobuda, sest kergliiklustee rajamisel ei ole võimalik välistada ebasoodsat mõju Natura elupaikade terviklikkusele;
- MP teemaplaneeringuga valitud ala L1 nii kalakotka kui ka kaljukotka kodupiirkonda. Kaljukotka (*Aquila chrysaetos*) kaitse tegevuskava kohaselt (2018) koosneb liigi elupaik looduslikest ja poollooduslikest kooslustest ning pesitsemiseks kasutatav territoorium hõlmab tuumalana 2 km raadiust ala ümber pesa ning kodupiirkonnana 5 km raadiust ala ümber pesa. Kalakotka kaitse (*Pandion haliaetus*) tegevuskava (2019) kohaselt on Euroopas asuvate populatsioonide pesad ehitatud jahialast märgatavalt kaugemale, näiteks Eestis on erinevatel juhtudel vastavaks vahemaaks 0,3–21,5 km (mediaan 5,1 km). Eelnevast lähtuvalt leiab KSH koostaja, et vastav tuuleenergia arendusala on looduskaitsealistest aspektidest ebasobiv ning teeb ettepaneku muuta maakonnaplaneeringut võttes sellest välja kavandatud elektrituulikute arendusala L1.

KASUTATUD ALLIKAD

- Alkranel OÜ, 2018. *Jõhvi vallas Tammiku alevikus asuva Pupi talu kinnistu ja lähiala detailplaneeringu alale jõudva liiklusmüra modelleerimine.*
- Arold, I. 2005. *Eesti maastikud.* Tartu Ülikooli Kirjastus, Tartu.
- Bregman, A.S., 1991. *Auditory Scene Analysis: The Perceptual Organization of Sound.*
- Berg, S., Iser, F., Jurczyk, M., Fronczek, S., Reischke, N., Jung, C., . . . Thielen, D. (2018). *Analysis of black stork flight behaviour under different weather and land-use conditions with special consideration of existing wind turbines in the Vogelsberg SPA.*
- Drewitt, A., L., Langston, R., H., W., 2006. *Assessing the Impacts of wind farms on birds.* British Ornithologists' Union, Volume 148, 29–42. [WWW] <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1474-919X.2006.00516.x>. Viimati vaadatud 08.04.2020.
- Dooling, J.R., Popper, N.A., 2007. *The Effects of Highway Noise on Birds.*
- Consultare OÜ, 2020. Matsalu rahvuspargi ja kasari jõe lähialade kasutuse uuring.
- Consultare OÜ, 2019. Suurte üleujutusalaadega siseveekogude ja mererannikul korduva kõrgvee taseme poolt mõjutatud alade määramine.
- Eesti riigimaanteede loomaohhtlikkuse 2009-2018 kaardirakendus. 2020. <http://hendrikson.ee/maps/Loomaohhtlikkus/>. Viimati vaadatud 10.02.2020.
- Empower AS, 2015. *Loode-Eesti avamere tuulepargi liitumine põhivõrguga.* [WWW] http://media.voog.com/0000/0039/7997/files/Hiiumaa%20TP_aruanne_5.03.2015.pdf. Viimati vaadatud 02.01.2020.
- Erste Allgemeine Verwaltungsvorschrift zum Bundes-Immissionsschutzgesetz (Technische Anleitung zur Reinhaltung der Luft – TA Luft). Vom 24. Juli 2002. [WWW] https://www.umweltbundesamt.de/sites/default/files/medien/1/dokumente/taluft_stand_200207241.pdf. Viimati vaadatud 01.04.2020.
- Desholm, M., 2006. *Wind Farm Related Mortality Among Avian Migrants – A Remote Sensing Study and Model Analysis.* Dissertation Univ., Copenhagen. Viidatud läbi Liechti, F., Guélat, J., Komenda-Zehnder, Susanna. *Modelling The Spatial Concentrations of Bird Migration to Assess Conflicts with Wind Turbines.* Biological observation 2013, Volume 162, pages 24-32.
- G. Al Zohbi, P. Hendrick, Ph. Bouillard. *Evaluation of the impact of wind farms on birds: The Case study of Lebanon.* - Renewable Energy, 2015, 80, 682-689.
- Global Wind Atlas, 2019. [WWW] <https://globalwindatlas.info/>. Viimati vaadatud 21.02.2020.
- Harju maakonnaplaneering 2030+.
- Hunt, H., 2019. Väärtuslikud põllumajandusmaad. Seminari „Ametkondadega koostöö üldplaneeringute koostamisel“ (07.05.2019) esitlusmaterjal.
- Kaitseministeerium, 2019. Militaarmüra regulatsioon.
- Keskkonnaagentuur, 2018. 2017. aasta põhjaveevaru bilanss. [WWW] https://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/pohjaveebilansi_aruanne_2017.pdf. Viimati vaadatud 30.03.2020.
- Keskkonnaagentuur, 2019. Suurte üleujutusalaadega siseveekogude ja mererannikul korduva kõrgvee taseme poolt mõjutatud alade määramine.
- Keskkonnaministeerium, 2017. Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030.
- Keskkonnaministeerium. [WWW] <https://www.envir.ee/et/reovesi-ja-reoveekogumisalad>. Viimati vaadatud 14.01.2020.

- Keskkonnaministeerium. 2016. Lääne-Eesti vesikonna ülejutusohuga seotud riskide maandamiskava. [WWW] https://www.envir.ee/sites/default/files/laane-eeesti_maandamiskava.pdf . Viimati vaadatud 06.02.2020.
- Keskkonnaregister, 2020. [WWW] <http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main#HTTPDBCigQikOY0BlplDHhtfCAQmoeoGpW>. Viimati vaadatud 20.03.2020.
- Keskkonnaregister, 2020. [WWW] <http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main#HTTPFPXBi5AyfwXstwWn7YP3rVAOcbn icx>. Viimati vaadatud 15.03.2020.
- Kohv, K., 2007. *Harku valla rohevõrgustiku tuumalade ja koridoride uuring*.
- Kose, M., 2014. *Põhja-Tallinna üldplaneeringu Natura-hindamine*.
- Kutsar, R., Metspalu, P., Escbaum, K., Vahtrus, S., Sepp, K. *Rohevõrgustiku planeerimisjuhend*, 2018.
- Lääne maakonna arengustrateegia 2035+.
- Lääne maakonnaplaneering 2030+.
- Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneering *Tuuleenergeetika*. 2013. [WWW] <https://maakonnaplaneering.ee/documents/2845826/19049969/Lisa+5.+Tuuleenergeetika.pdf/b9ad3305-0d9c-40f8-a07a-30ba4d03dc8f>. Viimati vaadatud 21.01.2020.
- Lääne maakonnaplaneeringut täpsustav teemaplaneering Harku-Lihula-Sindi 330/110 kv elektriliini trassi asukoha määramine.
- Lääne maakonnaplaneeringut täpsustav teemaplaneering Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine
- Lääne maakonnaplaneeringut täpsustav teemaplaneering Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine.
- Läänemaa omavalitsuste ühtne jäätmekava 2016-2020. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akti/isa/4220/6201/6026/jaatmekava.pdf#>. Viimati vaadatud 02.03.2020.
- Lääne-Nigula valla arengukava 2014-2022.
- Lääne-Nigula valla arengukava 2018-2026.
- Maa-ameti kaardirakendus, 2020. Ohtlikud ettevõtted ja vesivarustus. [WWW] https://xgis.maaamet.ee/maps/XGis?app_id=MA11AH5&user_id=at&LANG=1&WIDTH=1620&HEIGHT=908&zlevel=2,498000,6534812.5. Viimati vaadatud 12.03.2020.
- Maa-ameti mullakaart, 2020. [WWW] https://xgis.maaamet.ee/maps/XGis?app_id=MA29&user_id=at&LANG=1&WIDTH=1620&HEIGHT=944&zlevel=5,470572.74946874,6540262.8380979 . Viimati vaadatud 06.02.2020.
- Maaeluministeerium, 2018. Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse ning sellega seondult teiste seaduste muutmise seadus. [WWW] <http://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/acc203df-f7d1-4b93-b50c-873cb618c2a7#EDOW8eMN>. Viimati vaadatud 30.03.2020.
- Maaeluministeeriumist H. Hunti ettekanne 21.01.2020 Põlvas.
- Maanteeameti kaardirakendus, 2020. [WWW] <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maininfo>. 20.20.2020.
- Maves AS, 2016. Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine” keskkonnamõju strateegiline hindamine. [WWW] <https://maakonnaplaneering.ee/documents/2845826/18637015/KSH+aruanne.pdf/eccae947-b4e9-435b-82a8-df53852fcf92>. Viimati vaadatud 20.20.2020.
- Maves AS, 2016. Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu *Riisipere-Haapsalu-Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine* keskkonnamõju strateegiline

- hindamine. [WWW]
<https://maakonnaplaneering.ee/documents/2845826/18637015/KSH+aruanne.pdf/eccae947-b4e9-435b-82a8-df53852fcf92>. Viimati vaadatud 20.20.2020.
- MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2016. Juhised Natura hindamise läbiviimiseksloodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis. [WWW]
https://www.keskkonnaamet.ee/sites/default/files/KMH/natura_m6ju_hindamis_juhis_2017-lopp.pdf. Viimati vaadatud 03.04.2020.
 - Nefs, M., Alves, S., Zasada, I. & Haase, D., 2013. *Shrinking cities as retirement cities? Opportunities for shrinking cities as green living environments for older individuals*. Environment and Planning A 2013, volume 45, pages 1455 – 1473.
 - OÜ Eesti Geoloogiakeskus, 2004. Eesti radooniriski levilate kaart. Tallinn.
 - OÜ Eesti geoloogiakeskus, 2017. *Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas*. Tallinn.
 - OÜ Hendrikson & Ko, 2012. *Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonnaplaneeringute tuuleenergeetika teemaplaneering. Olemasoleva olukorra analüüs ja teemaplaneeringu protsess ning KSH aruanne*. [WWW]
<https://maakonnaplaneering.ee/documents/2845826/18637010/KSH+aruanne.pdf/61300e11-5a94-46bc-aa20-8c29e39ad234>. Viimati vaadatud 20.04.2020.
 - Percival, S., M., 2003. *Birds and Wind Farms in Ireland: A Review of Potential Issues and Impact Assessment*.
 - Põldtiitsitaja (Emberiza hortulana) kaitse tegevuskava. https://www.envir.ee/sites/default/files/poldtsiitsitaja_2014.pdf. Viimati vaadatud 20.02.2020.
 - Pärandkoosluste kaitse ühing, 2010. *Juhend loodusdirektiivi i lisa poollooduslike elupaigatüüpide seisundi hindamiseks*.
 - Rahandusministeerium. (2020). Rohevõrgustiku toimivuse tagamine üldplaneeringutes;
 - Remm, J. (2020). Eksperdi seisukoht rohetaristust teedel ja rohevõrgustiku planeerimisest: kaaskiri maanteeameti pöördumisele;
 - Rezaie, B. & Rosen, M. A., 2012. *District Heating and Cooling: Review of Technology And Potential Enhancements*. Applied Energy, 93, 2-10.
 - RT I, 22.02.2019, 1. Vastu võetud 30.01.2019. [WWW]
<https://www.riigiteataja.ee/akt/121122019017?leiaKehtiv>. Viimati vaadatud 14.01.2020.
 - Schetke, S. & Haase, D., 2008. Multi-criteria assessment of socio-environmental aspects in shrinking cities. Experiences from eastern Germany. Environmental Impact Assessment Review 28 (2008) 483–503
 - Siseministeerium, 2020. Rahvastikustatistika seisuga 01.01.2020. [WWW]
https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/dokumendid/Rahvastiku-statistika/eesti_elanike_arv_kov-ide_loikes_seisuga_01.01.2020.pdf. Viimati vaadatud 21.02.2020.
 - Skepast & Puhkim OÜ, 2019. „Haapsalu lahe rannikuveekogumi seisunid eksperthinnang“.
 - Standard EVS 840:2009 *Radooniohutu hoone projekteerimine*.
 - Taastuvenergia, 2018. [WWW] <http://www.taastuvenergia.ee/paikeselektrijaam-maapinnal.html>. Viimati vaadatud 21.01.2020.
 - Teeregister, 2020. [WWW] <https://teeregister.mnt.ee/reet/search>. Viimati vaadatud 10.03.2020.
 - Tuuleenergia Assotsiatsioon, 2020. Tuuleatlas. [WWW]
<http://www.tuuleenergia.ee/about/statistika/tuuleatlas/>. Viimati vaadatud 21.02.2020.
 - UCLA Luskin School of Public Affairs, 2014. [WWW] https://www.lewis.ucla.edu/wp-content/uploads/sites/2/2015/04/Seniors-and-Parks-8-28-Print_reduced.pdf.
 - Üleriigiline planeering Eesti 2030+.

LISAD

Lisa 1. Lääne-Nigula valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus

Lisa 2. Ametkondlikuks kasutamiseks. I ja/või II kaitsekategooriasse kuuluva liigi leiukoha täpsem asukoht